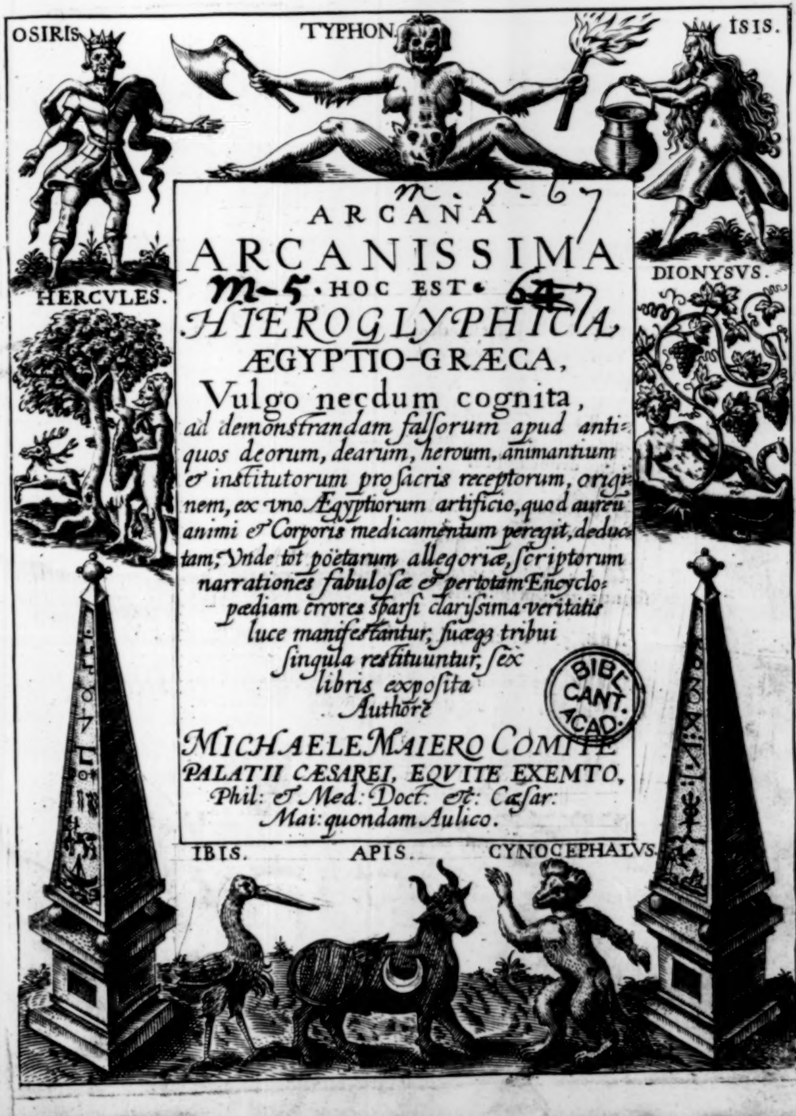

BIBL. CANT. ACAD.
M. 5. 16

Hexaſtichon Authoris lectorem candidum *á Momo & Mimo diſtinguens.*

Eruitur tenebris SATVRNI Filia noſtro,
Deq; novo luci parta, labore, datur;
Lector, & ecce tuas, ô candide, fertur in vlnas,
Si non arbitrio cenſor iniquus eris.
Spernere NIL LEVIVS, quæcunq; vel optima Momis,
Quæ placeant Mimis edere, NIL GRAVIVS.

m-5-67

ARCANA ARCANISSIMA

m-5-

HOC EST

647

HIEROGLYPHICA ÆGYPTIO-GRÆCA,

Vulgo necdum cognita,

ad demonſtrandam falſorum apud antiquos deorum, dearum, heroum, animantium & inſtitutorum pro ſacris receptorum, originem, ex vno Ægyptiorum artificio, quod aureũ animi & Corporis medicamentum peregit, deductam; Vnde tot poëtarum allegoriæ, ſcriptorum narrationes fabuloſæ & per totam Encyclopædiam errores ſparſi clariſsima veritatis luce manifeſtantur, ſuæq; tribui ſingula reſtituuntur, ſex libris expoſita

Authore

MICHAELE MAIERO COMITE PALATII CÆSAREI, EQVITE EXEMTO, *Phil: & Med: Doct: &c: Cæſar: Mai: quondam Aulico.*

BIBL. CANT. ACAD.

SVMMA LIBRORVM SINGVLORVM *huius Tractatus.*

LIB. I De Dijs Aegyptijs Hieroglyphicis, Oſiride, Iſide, Mercurio, Vulcano, Typhone, &c. deq; Regum operibus miris, animantium ſingulorum characteribus ac monumentis alijs hùc ſpectantibus.

LIB. 2. De Græcorum allegorijs, inprimis aureis, vt aureo Iaſonis vellere, aureis pomis Heſperidum &c nihil aliud quàm aureum medicamentum denotantibus.

LIB. 3. De aurea deorum dearumq; genealogia fictitia, Philoſophica ſeu Chymico-medica.

LIB. 4. De feſtis ac ſacris nec non certaminibus ac ludis, in huius ſcientiæ gratiam inſtitutis.

LIB. 5. De Herculis Laboribus, idem artificium ſignificantibus.

LIB. 6. De Troiana expeditione & requiſitis, ſine quibus Troia capi non potuit, Vlyſſisq; erroribus, eòdem pertinentibus.

1501.97

MICHAELIS MAIERI COMITIS PAL. CÆS.

PRÆFATIO AD LECTORES.

SI miremini lectores benevoli, quid Cauſæ mihi extiterit, cur hunc tractatũ *ARCANISSIMORVM* nomine inſignitum poſt tot & tantos de Hieroglyphicis, allegorijs, fabulis, theologicis, philoſophicis, poëticis, Chymicis & medicis pervulgatos authores ediderim ac in publicam mundi lucem nunc tandem ſparſerim, vobiſq́; inprimis de tot prævaricatis ad dijudicandum inſcripſerim, poſtquam rem ipſam, mea ſtudia ac mentem, veſtrumq́; candorem ſimul reſpexeritis, mirari abſq́; dubio deſinetis. Inter Chriſtianos, vt opinor, nullus eſt adeò rerum omnium imperitus, ſi modò ſenſu communi valeat & prima literarum rudimenta teneat, qui non aliquando libros Ethnicorum (quorum ingens numerus ad noſtram ætatem pervenit) legerit & non hæc duo in illis obſervârit, Primò deorum, dearum & heroum vtpote Iovis, Martis, Mercurij, Apollinis, Iunonis, Veneris, Palladis, Herculis, Iaſonis & reliquorum nomina; Secundo deorum & heroum ſingulorum monſtroſa, horrenda & incredibilia facta: His enim duobus omnes libri Ethnicorum referti ſunt adeò vt ferè in ſingulis paginis ea inculcando vix quicquam præterea memoria dignum contineant: Exempli gratia, ſi quis ex Homero & Herodoto apud Græcos, ex Livio & Virgilio apud Romanos tollat deos & facta deorum, heroumq́; à dijs oriundorum, maxima pars eorum operum obeliſco notabitur: Sunt enim facta ita cum perſonis, & hæ cum illis colligata, vt ſublato vno, nec alterum conſiſtere poſſit,

aut vno conceſſo & alterum concedatur: Idem iudicium de cæteris authoribus Ethnicis & eorum ſcriptis erit. At nos Chriſtiani illam deorum multitudinem iampridem abiecimus, deriſimus & eluſimus vtpote veritate Verbi Dei inſtructi: Quid igitur de tot deorum & heroum factis dicemus? An hæc poſſibilia & vera eſſe, cum authores illorum non dij & falſi fuerint? An verò deos refutabimus & reijciemus ac nihilominus eorum facta & progeniem admittemus & recipiemus? An hæc cum illis falſa pronunciabimus & nihil veritatis eſſe in vtriſq; apud omnes authores? Mirum eſt, de hoc non fuiſſe ſollicitum quenquam inter tot ſcripturientes Chriſtianorum myriadas, cum tamen harum difficultatum declaratio adeò neceſſaria ſit, vt vix vllum ſcriptum ſeu polyticum, ſeu Theoſophicum poſt ſacras literas, vtilius mundo offerri poſſit: Verùm in cauſa eſt, quod illa non ſolum antiquiſſima & vltra omnem ſcribentium memoriam repoſita videantur, ſed etiam arcaniſſima, quò ad veram ſui originem ſemper habita & pauciſſimis nota extiterint: Antiquiſſima enim & ſimul ARCANISSIMA ea iure cenſeri debent, quæ per tot mundi ætates, amplius quàm ter mille annorum, inde à primis Authoribus ad noſtra vſq; tempora, velut Theſaurus in arca arcaniſſimè concluſus, tecta & recondita fuerunt, de quibus cum Ethnici Scriptores nonnulla licet fabuloſa fabuloſè, hoc eſt, pro ſuo captu, euolverint, myſteria ea appellàrunt, vt patet ex inſcriptione librorum Eumolpi, Menandri, Melanthij, Iamblici, Evanthis, & aliorum præter fabulas Poëticas nihil continentium, ac earum ne apicem verè explicantium, eâ ratione, quod intellexerint, ſub his figmentis res magnas & myſticas latere, plus reverá in receſſu continentes, quàm prima fronte promittentes: Ægyptij enim antiqui ſapientiſſimi homines (à quibus, ſi originem primam repetamus, hæc omnia propagata eſſe animadvertemus) cum res precioſiſſimas DEI dono ſuoq; labore conſecuti eſſent, quas nollent poſteritati omnino ignotas, nec tamen omnibus æquè notas fore, invenerunt modum eas obſcurandi, & velut tenebris quibuſdam involvendi, ita vt

non

non niſi acutiſſimo mentis lumine præditi quicquam de iis ſuſpicerent; atq; ſic Hieroglypha grammata, allegorias & fabulas excogitàrunt, quibus tanquam clauſtris & corceribus res non divulgandas, quàm diu libuit, continuerunt & occultàrunt, vt videntes & audientes non ſtatim intelligerent, ſed ſaltem inquirendi cauſas haberent. Verùm quantum malorum hinc exortum ſit, vix dici aut credi poteſt: Quemadmodum enim apud Babyloniam in Apollinis templo auream miræ vetuſtatis arculam quandoq; compertam legimus, ex qua conſciſa & aperta ea vis peſtilentis ac pernicioſiſſimi aëris ſeſe profuderit, vt difflatus non eos modò qui aderant, venenoſa ac lethali inſectos tabe conficeret, ſed peſtiferà incredibiliq; poteſtate graſſatus longè lateq; etiam Parthos afflaret; Aut veluti temporibus M. Antonii & Veri apud Seleuciam militibus quibuſdam anguſtum foramen, quod prius Chaldeorum vates occluſiſſent poſt direptum templum Apollinis & ſimulachrum eius Romam tranſlatum, aperientibus tam funeſtus ac teterrimus vapor egreſſus eſt, vt à Perſarum finibus per Syriam, totamq; Græciam eiq; finitimas regiones ad Gallias vſq; furens debacchatus ſit, (vt Ammianus Marcellinus & ex eo Cel. Rhod: l 5. c. 12. recenſet,) ita ferè contigit cum Aegyptiorum theſauris ſub arcanis ſuis involucris reconditis, vt aliter, quàm decuit, aperti, totam Græciam, & poſt eam orbem terrarum ſuperſtitionibus & deorum vaniſſimorum multitudine, ſtupendiſq; factis repleuerint: Hoc malum perduravit toto Paganiſmi tempore, donec verus animæ Medicus SALVATOR noſter adeſſet, qui longè alio remedio, quàm Hippocrates (incenſis ſylvis Athenienſes ab ea peſte immunes reddens) generi humano proſpexit & Idola illa gentium omnino peſſumdedit & deſtruxit, nempè arcaniſſimo ſalvifico VERBO ex ſinu ÆTERNI PATRIS prolato: Inde iampridem gentium dii in Eccleſia Chriſtianoq; orbe, tanquam ficti et vani, viluerunt et reiecti ſunt. Verùm cum nihilominus, vt dictum, quotidiè Ethnicorum tot edita monumenta et libri

 in

in manibus doctorum verſentur, in quorum ferè ſingulis paragraphis deorum & heroum gentilium ſit mentio, hoc eruditis cauſam præbuit, quid deniq́; per deos illos & heroes intellectum ſit ſtudioſè indagandi. Ideoq́; inventi ſunt, qui partim ad hyſtoriam reduxerint, quaſi dij illi & heroes priſcis ſeculis reges ac homines fuerint, ac talia & tanta, quæ de illis ſcribuntur, peregerint, partim ad mores formandos aut naturalem huius mundi rationem applicaverint: Verùm cum hi ſæpe numero abſurdiſſima, nec primis illis ſapientiſſimis ad involvendum, nec ipſis ad evolvendum digna, protulerint ac maximam partem eorum figmentis proprijs, abſq́; rerum conſenſu productis, depravârint, vt plus dubij, quam certitudinis in legentium animis reliquerint, optârunt plurimi, quid tandem ſub illis dijs & heroibus gentium reverà ſubeſſet, penitus expreſſum eſſe: Nam non rem leviculam, ab hyſtoria protectam, nec ad mores aut alias res trahendam, primitùs extitiſſe, quæ totum ferè mundum & tot in eo ſapientes non centum ſaltem annis (quod nimium eſſet) ſed trigeſies centum aut amplius, hoc eſt ter mille involuit, involutos tenuit & obcæcavit, pro certo credibile eſt: Interim ex ijs, qui chymica tractant, quidam ſe obtulerunt, qui deos & deas gentiles ex operibus chymicis primam originem produxiſſe affirment, inter quos Braceſchus, Rob: Vallenſis, & nonnulli alij fuerunt; Verùm cum illi partim ſuis rebus ſingula accommodârint, nec ſatis omnium rationem & harmoniam methodo convenienti reddiderint, partim ipſa chymia multorum iudicio, vt inanis, futilis & inutilis habeatur, hinc nihil certi à doctis de ijs rebus cenſeri potuit: Idcirco ego tandem hanc mihi operam ſumpſi varijs de cauſis inductus, ad declarandum nempe & vno tractatu legentium oculis ſubijciendum, quæ res ſub dijs, deabus & heroibus gentium primitus intellectæ fuerint & qua ratione per ætates mundi fabuloſa illa huc vſq́; propagata ſint, tum vt Chriſtianæ doctrinæ veritas per ſe ſatis ſplendeſcens, his vmbris remotis, magis magiſq́; illuſtretur, tùm vt Chymia, non Alcumia illa, tot nebulonum nutrix & deceptionum mater, quæ metalla adulterat & non verè tranſmutat) ſed quæ Medicinæ Aureæ producendæ inſervit, Antiquiſſima & Veriſſima demonſtretur,

ſtretur,

ſtretur, & à calumniantium blaſphemijs TANTVM DEI DONVM vindicetur. Nemo, arbitror, aurum, metallum optimum, quod pro rerum precio in mundo, dum fuit mundus & erit, receptum eſt, quodq́; multis hominum morbis curandis adhiberi ſolet, tanquam inutile, nocentiſſimum & deteſtandum quid æſtimabit, proſcribet & accuſabit, propterea, quod non tanta apud ſe ſit eius copia, quantam vellet, nec omnes affectus, morbos & deſyderia hominum tollat, ac multorum malorum, furti, rapinæ, homicidij, adulterij & ferè omnium vitiorum perpetrandorum illecebroſa cauſa ſit, niſi velit omnino extra mundum viuere & cynicus videri. Idem de Medicina iudiciũ eſto: Si igitur ex auro medicina, vel ex hac aurũ proveniat, quis niſi inſaniſſimus, medicinam illam deteſtabitur? Puer eſt in mundo, qui exiſtimat omnia ita ſe habere vbicunq́;, vt in ſua domo, vel vrbe vel regione, in qua educatus eſt: Bis puer eſt, qui ætate valens putat nullos unquam fuiſſe aut eſſe, qui plus in rebus viderint, ſciverint & intellexerint, quam ipſe capere poteſt. Nemo itaq́; iudicio valens veritatem Chymiæ ideo negabit, quod eam non videat, ſciat aut intelligat: Hoc enim eſſet impudentiſſimi ingenij, omnia [illegible] ſibi nota recipere, ignota ex rerum vniuerſitate profligare velle: Hoc eſſet, inquam, invidi & canini, non humani moris, mundo detrahere id, cuius ipſe vſum non haberet. Verum ne quis inde opinetur, me, cum tale ſcriptum proferam, eiuſdem rei ſcientiam profiteri, ſtudiorum meorum rationem percipiat: Medicinam Galenicam huc vſq; profeſſus non deſtiti & alia, ſi qua eſſent, arcaniſſima in Chymicis indagare: Id enim hominis liberaliter educati proprium eſſe arbitratus ſum, cum vt aues ad volandum ita ille ad ratiocinandum natus videatur: Avibus autem non vnam partem aëris, ſed vniverſum patere cernimus; Quid ni & hominibus ad ratiocinandum? Hinc nemo mihi ſuccenſeat, ſi præter communia, ſcire deſyderem etiam arcana & rara, in natura rerum fundamentum habentia, ratione & experientia probata, veriſſima: Hoc enim animæ intelligentis proprium eſſe Ariſtoteles in Metaphyſicis demonſtrat. Qui eo affectu incitatus extera quoq́; loca viſitavi, & ſic in hoc quoq́; celeberrimum regnum

 perveni,

perveni. vbi dum ſtudijs meis promovendis acriùs inhæreo, en hic fætus mihi ſub calamo natus, Medicinæ illius, quam huc vſq; indagavi, non pediſſequus, at prodromus; Non tamen adeò immaturus, ceu quiſquam imaginari poſſet, vt vivere nequeat, cum diutius, quàm Elephantos vtero geſtare aiunt, ipſum apud me fouerim, at iam, quod fateor, vrſino partu & rudi Minerua in lucem miſerim. Non enim adeò de verbis, quam de rebus, nec tam de gloriola inde mihi captanda, quam de commoditate alijs præſtandâ, fui ſollicitus. Accipite igitur, lectores benevoli, hunc meum qualemcunq; laborem in hoc genere novum, qui vt veræ Theologiæ non ſupervacaneus videri poterit, ita toti Encyclopædiæ, vtpote Polyticæ & vitæ civili, (quam Iuriſprudentia tractat,) Medicinæ, Chymiæ, Poëſi, Hyſtoriæ, Aſtronomiæ, Phyſicæ, cæteriſq; ſcientijs & artibus maximè vtilis futurus eſt. Et quamvis videatur paradoxa continere in eo, quòd recepta per tot ſecula quaſi infringat, tamen quod cum veritate in omnibus conveniat, etiamſi cum maiore mundi parte in opinionibus diſſentiat, magis amplectendum reor, quam tot opinantium præiudicijs conſentaneum; Cumq; id in rebus divinis ſequamur, quidni etiam in humanis ijs, quæ proximè ad eas (quales hæ ſunt) accedere æſtimantur? Quod ſi quis Paganiſmum, deorumq; multitudinem approbare malit, ac Chymiam, quæ vera eſt etiam ipſi incognita, in hiſce haud agnoſcere, critico quodam acumine ſibi placens, faciat, quod lubet; Interim nec eorum falſitatem, veriſimilem, nec huius veritatem, vanam intelligentibus reddet vnquam. Vos, qui Promethei luminis ſcintillam pectore geſtatis, qui Palladis ſapientiam animo circumfertis, etiamſi nec Vulcani nec Veſtæ aram cum illis communem agnoſcatis, hoc noſtrum ſtudium ab invidorum & maſtygum iniurijs pro veſtro candore vindicetis, & Veritatem ex profundo (cui immerſam Democritus riſu & Heracletus fletu teſtati ſunt) puteo ſeu ſpecu eruendam & extrahendam pro virili curetis: Vobis inquam ſolis, quibus corculis ſapere datum eſt ante alios, hæc (mundi ARCANA ARCANISSIMA) vtpote qui de his ex genuina iudicij dexteritate calculum ferre noveritis, aperta & recluſa, cæteris autem plebeijs, indoctis, harum rerum inexpertis,

tis, incredulis & neutiquam capacibus, Momis & Mimis, tanquam indignis, quibus nihil, quod ſapientibus ſapiat, nil, niſi lucro aut ſenſui & vulgo gratum videatur, verè arcana & occluſa manere optamus: imó vobis ſolis hæc edita, his abſcondita, vobis intellecta, his ne lecta quidem fore ſperabimus & quantum in nobis erit, annitemur. Veſtrum eſt hanc animi mei effuſionem, voluntatis ſtudijq́; promptitudinem non averſari, ſed æqui bonique conſulere, quos ego Deo Opt: Max: commendatos haberi velim.

IN SYMBOLVM
Magnif: & Cl: V. Dn: Michaelis Maieri:

Corporis eſt aliquid ſpecioſi gratia formæ,
Eſt aliquid priſcum poſſe docere genus.
Eſt aliquid vigili ſapientia parta labore,
Sunt aliquid, magnus quas tenet orbis, opes:
Si tamen, his quantum præſtet, ſpectabimus Author,
Sunt nihil, aut nihilo ſi minus eſſe poteſt.

Chr: Reinhart V. I. D.
R: I: M: S: Ord:
& P. L. C.

MICHAEL MAIERVS DOCTOR, COMES PALATINVS.

IN CHRISTO SPES ILLA DEO MEA, AMO CRVCIATVM,

Auri ne teneat me maleſuadus amor.

Aurea dos placeat reliquis & lumina paſcat,

LAVRVS, AMO OMEN SIC, DOS MIHI RECTA PLACET.

ΜΙΧΑΗ͂Λ ΜΑΙΗΡΟ͂Σ

ἀναγραμματιζόμενος·

ΗΛΙΟΣ ΧΑΡΜΑ ΗΜΙ.

ΜΗ ΑΜΑ ΗΡΙ ΧΙΛΟΣ,

ΗΛΙΟΣ ΗΜΙ βροτοῖς μέγα ΧΑΡΜΑ φάος τε βίοιο.

ΜΗ δ' ΑΜΑ ΗΡΙ ΧΙΛΟΣ κτήνεσιν ἠδὲ βροτοῖς,

Και ση παιδεία, μαιηρὲ, τὶς ἥλιος ἐστι.

Χάρμα διδοῦσα κολοῖς καὶ μερόπεσσι χιλόν.

Aliud eiuſd.

ΜΙΧΑΗ͂Λ ΜΑΙΗΡΟ͂Σ,

ΜΗ Η ΜΑΙ ΧΛΙΑΡΟΣ.

ΜΗ Η ΜΑΙ ΧΛΙΑΡΟΣ ζεστοὺς δεῖ χριστοσεβῶνας

Ἔμμεναι, ἢ ψυχροὺς ἢ χλιαρούς τε φρένας.

Ἐξ αὐτοῦ στόματος διγονὴς ῥα θεοῖο ὁ υἱὸς

Συμπαντας χλιαροὺς ἐξεμέσαι ἐθέλει. Αποκ. γ.

Idem Latinè.

Non ſedeo tepidus:

Non ſedeo tepidus; Fervere eſt Chriſticolarum,

Non frigere animis, neve tepere ſuis.

Bis genita æquævi Proles veneranda Parentis

Ore quia eſt tepidos evomitura ſuo.

M. M. B. G. T. P.

LIBER PRIMVS.

DE HIEROGLYPHICIS ÆGYPTIORVM.

QVI *Ægyptiarum* rerũ antiquiſſimarum hyſtoriam, ſeu potiùs geſta fabuloſa complexi ſunt, nihil certi de primarum literarum, aut ſcientiarum ortu memoriæ prodiderunt; quemadmodum nec de primis in orbe regibus, diis creditis, aut hominibus natis; ſed quæcunque de hiſce ſcripſerunt, meris otioſorum figmentis, ac melancholicorum delyrijs aut ſomniantium phantaſmatis ſimilima ſunt. Primos homines aſſerunt nonnulli, in *Aegypto* editos eâ coniecturâ, quòd circa *Thebaidem*, cum *Nili* ceſſavit inundatio, calefaciente limum ſole ab aqua relictum, multis in locis ex terræ hiatu multitudo murium oriatur, quaſi ab ipſo orbis primordio omnia animantia ſimiliter, ipſiq; homines geniti ſint: At *Diodorus Siculus* qui maiorem *Aſiæ, Europæque* partem, nec non *Aegyptum* perluſtrauit, (vt ipſemet fatetur) Qui primi, inquit, fuerint in orbe reges, nequaquam compertum habemus, cum nulli Hyſtorici eos tradant: Impoſſibile quippe eſt, literas æquè ac primos reges, vetuſtas extitiſſe: Si veró quis literas etiam tum fuiſſe contendat, certè rerum ſcriptores multo poſt tempore fuère: ſed quæ antiquior ætas tulerit, non ſolum Græci dubitant, ſed etiam qui ſe Indigetes primoſque rerum ad

Primi homines vbi.

Primi Reges. Lib.1.c.1.

Primæ literæ & ſcriptores.

vitam

vitam vtilium ſcriptores appellant barbari.

Idem, mox ſequente capite, à primis hominibus Solem & Lunam pro Dijs æternis cultos, & illum Oſiridem, hanc verò *Iſidem* certâ nominis ratione appellatos eſſe, narrat. Verum quis vnicus & verus Deus Deorum ſit, qui quando & vbi primi homines ac in orbe reges extiterint, ex ſacris Biblijs nos, vt indubitatum accepimus, ita *Aegyptiorum* in eo, vt & in aſſerenda ſuorum regum antiquitate & numeroſa ſerie per plus quam viginti millia annorum continuatâ vanitatem agnoſcimus; Qui cum *Iſidem* & *Oſiridem* aliâs ex *Saturno* genitos dicant, mirum eſt, cur illos pro primis diis æternis & ingenitis, ſeu cæleſtibus luminibus habeant: Scriptores autem Ethnicos in hiſce excuſare poſſumus, ſi res aliter, vt ſint, tradiderint, tum quod ob antiquitatem, quales ſint, ſciri non potuerint, cum ſacra *Moſis* hyſtoria ipſis incognita fuerit, tum quòd ob Deorum tum receptorum religionem aliter ſentire non licuerit. Nos vt fundamentum *Aegyptiæ* doctrinæ ſtatuamus, ex innumeris indiciis exploratum habemus, in *Aegypto* ſcientiam quandam arcaniſſima naturæ opera docentem, ſiue *MEDICINAM AVREAM*, non ex auro, ſed auro millies precioſiorem, in vſu extitiſſe, præſertim apud Philoſophos, Sacerdotes, & Reges antiquiſſimos; quæ vt poſteris ſapientioribus tradi poſſet, vulgo autem ignota maneret, pro ſcriptione occultas ab animalibus deſumptas notas à Græcis poſtea *Hieroglyphicas* dictas; pro declaratione verò rerum Allegorias à perſonis fictis earumque rebus geſtis tranſlatas paſſim vſurpârunt: Hinc ſuccedentibus temporibus, ſuperſtitione hominum ignarorũ præoccupante mentes, perſonæ illæ pro Diis aut regibus habitæ, animalia pro ſacris & inviolabilibus culta ſunt; iiſque ſingulis monumenta quaſi æterna conſtituta reperiuntur: De quibus vt ordine quodam diſquiramus, de Diis primò, mox de Regibus *Aegyptijs*, tertiò de Animalibus, eorumque ſacratis characteribus, ac denique de monumentis, indiciis, ac veſtigiis, quæ hanc artem in *Aegypto*

L. 1. c. 2. Primi Dij.

Propoſitio & ſumma totius tractatus.

Partitio primi libri. 1. 2. 3. 4.

gypto vſitatiſſimam & quaſi vernaculam fuiſſe, conuincent, hoc libro primo agemus. Antiquiſſimi & primi huius artis ſeu Medicinæ aureæ inuentores conſiderantes ſubiectum, formam, efficientem, & effectus eius communitatem cum mundi præcipuis partibus habere, nempe cum Sole, Luna, Igne, aere, aqua, & terra, cæteriſque ſtellis errantibus, ab iis eadem denominârunt: In Subiecto enim artis duo conſiderantur, quorum vnum maſculi, alterum fæmellæ rationem obtinet; ideoque illud *Oſiridem* ſeu ſolem, hoc *Iſidem* ſeu Lunam dixerunt: *Mercurius*, qui Soli & Lunæ coniungitur, vtrique communis eſt, cum non fiat coniunctio Solis & Lunæ in maiori mundo, niſi & *Mercurius* præſentaneus adſit, quippe qui Soli ſemper ſatelles accurrit: Atque hi duo vt ſunt coniuges, ſic & frater et ſoror habentur, quibus et tertius quidam rufus & ardens ſpiritus adiungitur, *Typhon* dictus, qui *Oſiridem* fratrem vterinum in tenuiſſimas partes & membra diſſecat: Hæ igitur quatuor apud *Aegyptios* perſonæ præcipuæ ſunt, quarũ tres, *Oſiris*, *Iſis* et *Mercurius* pro diis, *Typhon* veró pro maligno dæmone, accipiuntur. His adnumerant *Vulcanum*, ſeu ignem externum, *Palladem* ſeu ſapientiam operandi, Oceanum generatorem deorum, ſeu matrem *Thetim*, aut pro vtriſque *Nilum*, hoc eſt aquam, et terram, matrem omnium, vt *Orpheus* ait, diuitias largientem; deinde *Saturnum*, *Iouem*, *Venerem*, *Apollinem*, *Plutonem*, alioſque Deos: Quæ nomina etſi ſequentibus temporibus communiter & aliás ſemper à vulgo pro Deorum numinibus aut planetarum, ſeu ſtellarum cœleſtium corporibus accepta ſint, à *Chymiæ* tamen reſtauratoribus, et propagatoribus primitùs in artis occultatione introducta ſunt; quod ex omnibus circumſtantiis ſingulorum tàm apud *Græcos*, quàm *Aegyptios*, ſcriptores manifeſtè conſpicitur; imprimis apud *Diodorum*, cuius ſententias de diis *Aegyptijs* percurremus, ac conuenientiam eorum cum *Chymicis* delibabimus. Præter dictos Deos, inquit, quos cœleſtes & æternos vocant, ferunt inſuper alios ex his genitos, qui fuerint

1. De Dijs Aegyptiorum hieroglyphicis.

Lib.1 c.1.

rint mortales, ſapientiâ verò & in humanum genus beneficiis immortalitate potitos: horum quoſdam in *Aegypto* regnâſſe, partim q; eo fuiſſe nomine, quo & Dii cœleſtes, partim proprio vocitatos, *Solem, Saturnum, Rheam, Iouem* quoque à nonnullis *Ammona* appellatum; *Iunonem* præterea, *Vulcanum, Veſtam*, vltimò *Mercurium*. Primum quidem regem fuiſſe apud *Aegyptios* Solem, eo nomine quo & cœleſte aſtrum. Quidam Sacerdotes affirmant, primum regnaſſe *Vulcanum*, inventorem ignis, eoque beneficio ducem ab *Aegyptijs* conſtitutum: Et paulò poſt: Deinceps *Saturnum*, qui ſororem *Rheam* ceperit vxorem, aiunt extitiſſe, genuiſſeque ſecundum quoſdam, *Oſiridem* et *Iſidem*; plures, genuiſſe *Iouem* ac *Iunonem* tradunt, qui propter virtutem vniuerſo orbi imperârint: Hos quinque genuiſſe deos, prout apud *Aegyptios* dies habentur intercalares, *Oſyridem, Iſidem, Typhona, Apollinem* & *Venerem*; Et *Oſiridem* interpretatum *Dionyſium, Iſidem* vero *Cererem*: Hac *Oſiris* in vxorem ſumptâ, regnoque ſuſcepto, multa contulit ad vſum vitæ communis. Hæc ille: Deinde tradit *Iſidem* triticum et hordeum inveniſſe, eiuſque ſationem docuiſſe homines; leges quoque dediſſe, templum erexiſſe *Ioui* et *Iunoni* parentibus inſigne tum magnitudine, tum ornatu: Duo inſuper Templa aurea ſtatuiſſe, vnum maius *Ioui* cœleſti, alterum minus *Ioui* regi eorum patri, quem quidam *Ammonem* vocant: Fecit etiam aliis, inquit ibidem *Diodorus*, quos retulimus, aurea templa, honoribus cuilibet et ſacerdotibus inſtitutis: Artium quoque aut rerum ad vtilitatem vitæ ſpectantium repertores ab *Oſiride* et *Iſide* in honore habiti fuêre: Inuenti inſuper æris aurique in *Thebaida* fabri, armaque facta, quibus et feras occiderent et excolerentur terræ. Statuæ præterea et Deûm templa aurea, ab his cum omni ornatu fabricata ſunt. Et mox: *Mercurium* quoque maximè omnium ab eo (*Oſiride*) honoribus affectum, vt repertorem rerũ plurimarum, quibus vitæ hominum conſuleretur, volunt: Hunc enim primum et verba in ordinem redegiſſe, et multis

Vulcani inuenta.

Iſidis inuenta.

Mercurii inuenta.

tis indidiſſe rebus nomina; fuiſſe quoque literarum inuentorem aiunt, inſtituiſſeq; quo honore, quibuſve ſacris colerentur dii: Inprimis obſeruator aſtrorum curſus fuit, et vocum harmonias adinuenit: Palæſtræ, numerorumque, et ad corpora curanda medicinæ artis, lyræ inſuper ex neruis trium chordarũ inſtar trium anni temporum, repertorem tradunt. Tres enim inſtituit voces, acutam, grauem et mediam; acutam ab æſtate, grauem ab hyeme, mediam à vere ſumens: Hic et *Græcos* docuit verborum interpretationem vnde et ipſum Hermen, hoc eſt Interpretem appellarunt. Denique et qui tempore *Oſiridis* fuêre ſacrarum literarum ſcriptores, hæc eadem ab illo accepta referunt. *Oſiridem* etiam plurimum ſuo conſilio vſum: Oleæ quoque plantam ab eo, non à *Minerua*, quemadmodum *Græci* dicunt, repertam. Ex quibus conſtat, Vulcano & Mercurio apud Ægyptios magnos honores haberi ob inventionem tot rerum vitæ humanæ vtilium: At quis Vulcanus? An non ignis magiſter operum? quis Mercurius? An non omne id, de quo, ex quo & cum quo operantur Chymici, licet non ſit vulgare quid? Qualem ignem veró intelligunt Ægyptij? An illum, de quo Diodorus loquitur his verbis; cum enim arbor ictu fulminis in montibus conflagrâſſet, ligna propinqua hyberno tempore flammâ ſunt compræhenſa, qua ex re Vulcanum calore lætatum, deficiente igne addidiſſe illi nouam materiam, & eo modo continuato igne, alios homines conuocâſſe ad eius aſpectum, tanquam a ſe reperti: Id nullo modo veriſimile eſt: Quia ignis ille ante diluvium notiſſimus fuit queq; primis hominibus, quemadmodũ & ſegetũ ſatio Abeli & Caino, fabrilũ artiũ invẽtio Tubalcain, vini Nohæ: Vnde ſequitur, alterius ignis inventionẽ tribui Vulcano, nempe philoſophici, ſeu quo modo ignis Mercurio non vulgari adhibendus ſit; Hinc dicitur primus apud Ægyptios regnaſſe Vulcanus; Sic Mercurius omniũ artium & literarum hieroglyphicarum apud eoſdem inuentor eſt; Propter ipſum enim artes & li-

Nota.

Gen. c. 4. v. 2. 22. c. 9. v. 20.

literæ Ægyptiæ introductæ ſunt: Ille docuit Rhetoricam, aſtronomiam, geometriam, arithmeticam & muſicam: Nihil enim abſq; numero, pondere & menſura fit in arte, vt nec naturâ: Sic Raijm: Lullius theor: Teſtam: Cap. 50. Natura, inquit, habet in ſe philoſophiam & ſcientiam ſeptem artium liberalium, quibus operatur: Quoniam ipſa in ſe portat omnem geometricam formam & omnem rem terminat virtute arithmeticæ ſuæ per æqualitatem numeri certi & per noticiam rhetoricalem intellectum tuum ducit de potentia in actionem. Hæc ille: Ipſe Mercurius eſt interpres omnium, Hermes Græcis dictus, cuius conſilio Oſiris plurimùm vtitur; Quia ſine Mercurio nihil fit: Ipſi olea ſacra, vtpote omnium oleorum præſtantiſſimo, qui nimis mollia indurare, dura emollire poteſt, vno eôdemq; igne: Reliqua ad Mercurium & Vulcanum ſpectantia, in ſequentibus exponentur. Verùm cur Iſis omnia ex auro, & quidem tot integra templa, parenti ſuo & reliquis dijs ſtatuit? Cum aliàs omni æuo inauditum ſit vel vnicum ex auro templum ſtatutum eſſe, præſertim hoc recentiori, vbi auri ex fodinis & fluuijs eruti millies maior copia eſt, quam antiquitùs, cum primum aurum repertum dicatur: Aut cur æris auriq; fabros Iſis in honore habuit? In promptu cauſa eſt, Aurea quippe Dea eſt: Eadem & ſoror & coniunx Oſiridis dicitur, quemadmodum Iuno Iouis & Rhea Saturni, qui progenitores eorum narrantur: Quæ vnica nota Chymiæ evidentiſſima & propria eſt; Cuius ſubiectum conſtat agente maſculo & patiente fæminâ, tanquam fratre & ſorore, nec non coniugibus, vt paſſim demonſtrabitur. Oſiris igitur & Iſis, veluti & Vulcanus ac Mercurius, præcipui dij intellectuales chymici ſunt, non cæleſtes, ſed ſubterranei, & ab arte nati: Cumq; Iſis Ceres ſit & Oſiris Bacchus ſeu Dionyſus apud Græcos, reliquas eorum dotes & notas infrà trademus. Oſiris verò, vt Diodorus ibidem narrat, Cum vir bonus gloriæq; cupidus eſſet, ingentem exercitum coëgit, vt peragraret orbem, doceretq; mortales plan-

tare

tare vites ac tritici & hordei ſegetem, pecorumq; fructum, exiſtimans, ſi homines ab agreſti vita ad cultiorem mitioremq; traduceret, honores ſe (quod & conſequutus eſt) potiturum immortales. Non enim priſci illi tantum, ſed poſteri etiam propter inventas ab eo ſegetes beneficij memores, pro vno ex maximis dijs eum habuêre. Tradunt autem Oſiridem Ægypti regno conſtituto, rerumq; omnium curâ Iſidi vxori permiſſâ, tradidiſſe ei Mercurium, cuius conſilio, quoniam prudentiâ videretur excellere inter amicos, vteretur: Ducem vero exercitus, omniumq; quæ ſuæ ditionis erant, reliquiſſe Herculem, tũ quia genere proximus, tum quia fortitudine roboreq; corporis erat admirabili; Regniq; gubernationem ita partitus eſt, Phœniciæ & maritimæ oræ Buſiridem, Æthiopiæ Libyæq; proximis regionibus Antæum præfecit: Ipſe cum omnibus copijs ex Ægypto in expeditionem profectus eſt, ſecum fratrem ducens, quem Græci Apollinem dicunt & lauri repertorem: Oſiridem duo filij, virtute diſpares, *Anubis* & *Macedon* proſecuti ſunt; vterq; armis vſus eſt inſignibus, aliquo animali haud ab eorum natura diſſimili: Nam Anubis canem, Macedon lupum inſigne armorum tulit: Quâ ex re hæc animalia *Ægyptij* ſummo in honore habent, et horum animantium formis apud *Ægyptios* coluntur. Duxit inſuper ſecum Pana, cui *Ægyptij* in *Thebaida*, ciuitatem ſui nominis ædificârunt, Chemnim, id eſt, Panis vrbem vocitatam: ſecuti ſunt eum quoq; in agris colendis experti, qui vineas plantare noſſet, Maron; qui triticum ſereret, Triptolemus: Omnibus deinde compoſitis, oratis dijs, Oſiridem comam, quoad in Aegyptum rediret, nutriſſe aiunt, ac verſus *Æthiopiam* profectum: Cum eſſet in *Æthiopia*, ferunt oblatos ei Satyros, comas vſq; vmbilico tenus habentes: Dicitur Oſiris fuiſſe cupidior riſus, delectariq; ſolitus muſicis et choreis: Quapropter illum muſicorum multitudo ſequebatur: Inter eos nouem fuiſſe virgines adoleſcentulas, tum canere ſolitas, tum in aliis eruditas, quas deinceps Græci appellârunt

Muſas

Muſas: Has Apollinem docuiſſe dicunt, qua ex re Muſicus eſt nominatus: Hoc tempore Nilum ferunt circa Sirii Canis ortum (tunc enim maximé creſcere conſueuit) maiorem Aegypti partem, et eam maximè, cui Prometheus imperabat, inundaſſe: Abſumptis enim fermè omnibus eius regionis incolis, Prometheum dolore motum ſe interficere voluiſſe; Fluvium verò propter curſus velocitatem, profunditatemq; aquarum Aquilam tunc appellatum: *Herculem* tum conſilii magnitudine tum virtute volunt è veſtigio compreſſiſſe aquarum impetum et ad priorem curſum conuertiſſe: At vero Oſiris cum eſſet in montibus *Æthiopiæ*, vtraſq; ripas Nili aggere cinxit, ne modum excederet inundatio, ſed veluti per portas quaſdam exiens lenis eſſet atq; agris proficua. Deinde per Arabiam iuxta rubrum mare iter faciens, ad extremos Indos peruenit, vbi plures conſtituit vrbes, ex quibus vnam Nyſam nominauit, in eius memoriam, in qua erat nutritus, vbi hederam plantavit, quæ ſola cô loci alitur, et in *Nyſa Aegypti*. Multa quoque alia reliquit ſui apud Indos monumenta: Columnas inſuper multis in locis ſtatuit ſuæ expeditionis teſtes: Peragrauit autem et cæteras *Aſiæ* nationes; Per *Helleſpontum* in *Europam* tranſiens, *Lycurgum* in *Thracia* barbarorum regem ſibi obſiſtentem perêmit: Illi prouinciæ *Maronem* ſenem præfecit; *Macedonem* filium *Macedoniæ* regem ſtatuit, *Triptolemum Atticis* agris colendis præfecit: Denique cum orbem fermè circuiſſet, in *Aegyptum* rediit, tulitque dona ſecum à diuerſis gentibus data. Deinde cum ad Deos ex hominibus eſſet tranſlatus et honores illi et ſacra, vt maximo Deorum, ab *Iſide* et *Mercurio* inſtituta ſunt, multaque vi myſticâ ad cultum addita, quibus eius Dei potentiam ampliorem redderent. Tantum breuiter de *Oſiridis* in Indiam expeditione ex *Diodoro* attuliſſe ſufficiat. *Hieroglyphicas* ſeu allegoricas haſce omnes narrationes, et veritati, ſi aliter, quàm ſic, accipiantur, aduerſiſſimas eſſe, tum ex ſingulis ad literam abſurdis et falſis, tum ex plantatione vini, tritici et hordei ſegete, pecorumque

Myſtica.

Nota.

que

que fructu, ab eodem inuentis, quæ in ſacris literis, vt dictum, patribus ante diluuium, et in orbe primis verè attribuuntur, conſtat. Si quis verò artis, de qua agitur, qualēcunq; cognitionem habeat, ille non ſolum negatiuè ſciet, quibus rebus hactenus dicta non aſcribenda ſint, ſed et affirmatiuè quibus vnicé conueniant; nempe *Oſiridem*, et *Iſidem* eſſe in vno ſubiecto agens et patiens; et per expeditionem *Oſiridis*, ſolutionem operis arcaniſſimam denotari, vbi primum ad Aethiopes nigros, póſt ad mare rubrum deuenitur; qui colores vt primo & vltimó interueniant neceſſe eſt; in principio niger, qui per intermedios colores in albedinem, ac poſt in rubedinem tranſit: *Hæc enim creata ſunt*, inquit Flamellus, *in hac terra noſtra Aethiopiæ*; Et Raſis, *Dealba Coruum tuum, ſi vis dealbare ipſum, cum Nilo Aegypti albeſcit primò, tunc cum Perſia in ſecretis, & cū hoc, & hoc apparebit rubedo, vt papauer in Eremo*: Si *Nilus* non intra metas retineatur, ſed in agros nimis redundet, maxima inde noxa eueniret; Oportet itaq; *Prometheum* ratione præuiâ, et *Herculem* labore comite, id eſt, artificem, ingenio manuq; id præcauere: Adſunt nouem Muſæ, et frater *Apollo*, hoc eſt, 9. Aquilæ, et vna pars terræ nigræ, vt alij exponunt. Adſunt Satyri ſalientes, et chori mulierū, choreas ducentes, nempe Nymphæ et Lymphæ, aſcendentes et deſcendentes: ſemen in ſuum agrū iactū eſt, Cui *Triptolomus* præeſt, ſic et vitis plantata vuas ferens copioſiſſimas; *Mercurius* conſultor *Iſidi* et *Hercules* gubernator *Aegypti* datus: *Herculem* eſſe artificem et *Mercurium* primū, medium et vltimum operis, inferiùs latius patebit. Si quis igitur omnia et ſingula huius expeditionis acta conſideret, videbit nihil abſq; ſingulari cauſa ibidem poſitum, ſed omnē ſolutioni dictæ ad vnguē quadrare; Sacra *Oſiridi* à *Mercurio* & *Iſide* inſtituta eſſe dicuntur, et multa alia vi myſticâ ad cultum eius addita: Vbi per vim myſticam ſatis declaratur, quod alius ſenſus, præterquam hyſtoricus et literalis adſit, quem nos in plæriſque rimati intelligentibus ſatis inſinuamus. Quæ deinde

inde ſolutionem hanc, ſeu mortem *Oſiridis*, ſecuta ſunt, et quid circa eius mortem contigerit, ſic *Diodorus* contexit: Verùm, inquit, ex vetuſtis Sacerdotũ arcanis, qui *Oſiridis* tempore fuerant, poſtea cõpertum eſt, *Oſiridem Aegypto* iuſtè regnantẽ á *Typhone* fratre impio atque nefario interemptum, quem ille in ſex ac viginti partes diſſectum, cuilibet eorum, qui ſecum tanti ſceleris participes fuerant, partem dedit, veluti eius facinoris conſcijs, & ſimul vt ipſos defenſores, cuſtodeſq; haberet regni fidos. *Iſis* fratris eiuſdẽq; viri mortem auxilio filij (ORVS ei nomen erat) vlta, *Typhone*, & qui cædis conſcij fuerant, interemptis, *Ægypti* regnum cepit: Cõmiſſa eſt pugna iuxta fluvium in parte *Arabiæ*, quam *Antæi* appellant vicum: Quod nomen ex *Antæi* morte ab *Hercule* occiſi, *Oſiridis* tempore ſortitus eſt locus. *Oſiridis* partes omnes diſperſas cum inueniſſet *Iſis*, præter pudenda, cupiens incertum eſſe viri ſepulchrũ, ab *Aegyptijs* autem & ſingulis hominibus honori haberi, ex aromatibus ac cera ſingulas eas partes in formam hominis viro ſimilem compoſuit. Convocatis deinceps *Aegypti* ſacerdotibus ſingulis dedit *Oſiridis* imaginem, aſſerens eis ſolis corpus illius creditum atque adiurans, vt nunquã, apud ſe eſſe ſepulturam *Oſiridis*, vlli panderent, vtque illum in abditis ſeruatum, vt Deum colerent, veluti *Oſiridem* dum viueret, & poſt obitum ſimili ceremoniâ obſeruarent. Vt autem maiori beneficio Sacerdotes ad hæc ſibi promptiores faceret, tertiam eis agrorum partem ad Deorum cultum & ſacra conceſſit: Hi tùm meritorum *Oſiridis* memores, tùm beneficio *Iſidis* allecti, eius mandata perfecêre; quâ ex re etiam nunc ſacerdos quilibet teſtatur, penes ſe *Oſiridem* ſepultum eſſe: Animantia quoq; á principio ei dicata in honore habent; & cum moriuntur, in eorum funere renouant *Oſiridis* luctum: Tauros autem ſacros, hunc quidem Apim, alterum *Memphim* nominatos, ſacrificant *Oſiridi*, quos etiam veluti deos *Aegyptij* omnes colunt: Iuraſſe autem *Iſis* dicitur, viro mortuo, nulli ſe amplius nupturam: Iuſto deinceps regnauit imperio, bene-

beneficio in ſubditos, reliquos omnes excedens; Poſt obitum verò immortalium honores conſecuta eſt, ſepultaq; apud *Memphim* in VVLCANI luco, vbi vſque ad hoc tempus ſepulchrum eius monſtratur: Nonnulli horum Deorum corpora non illic ſita arbitrantur, ſed in *Æthiopiæ*, *Aegyptique* montibus, iuxta inſulam, quæ *Nili* Portæ ab agro Dijs ſacro appelletur. Veſtigia huius oſtendunt tùm Sepulchrum *Oſiridi* conſtructum, atque à Sacerdotibus *Aegyptijs* in honore habitum, tum vrnæ trecentæ ſexaginta, quas quotidie lacte replent Sacerdotes ad id inſtituti, luctumque renouant, Deos nomine vocantes. Hac de cauſa Inſula à tranſeuntibus aditu prohibetur. Apud *Thebaidis* vero (quæ Ciuitas antiquiſſima eſt omnium) incolas, maximum habetur iuſiurandum per *Oſiridem* in nubibus exiſtentem, omnibus *Oſiridis* partibus, vt retuli, præter pudenda, ibi ſepultis: Ea quippe in fluvium à *Typhone*, cum nullus ex cædis conſcijs illa penes ſe eſſe vellet, erant proiecta: Ab *Iſide* poſtea non minori honore, quám reliquæ partes, fuerunt Sepulchro condita. Ab *Oſiride* vero atque *Iſide* vſque ad *Alexandrum Macedonem*, qui in *Aegypto* ſui nominis vrbem condidit, annorum dicunt amplius decem millia, vt verò quidam aſſerûnt, paulò minus tria ac viginti millia extitiſſe: Hæc ille. Quæ omnia non eſſe Hyſtoricâ, ſed Allegoricâ *Nota.* fide ſcripta quilibet Chriſtianæ profeſſionis vel illiteratiſſimus agnoſceret, dummodo annos Mundi creationis ab initio ad hoc vſq; tempus computare ſciat, qui 5575. nondum excedunt, Vixit itaque *Oſiris* viginti millibus annis ferè ante conditum à Deo mundum, primumq; hominum parentem *Adamum*, iuxta *Aegyptiorum* Allegorias ſeu traditionem; Cumque *Hercules Oſiridi* coævus tradatur, qui belli *Troiani* tempora, vt ſtatuuntur, paulò anteceſſit, *Troia* quoque totidem annorum millibus ante mundi creationem deleta eſt; verùm ſi hæc ex Hyſtorijs refellere ad vnguem conaremur, innumera a-

lia indicia huc proferenda eſſent, quæ iam ſilentio prætererimus: Ad Allegorica & Hieroglyphica igitur ſaltem breuiſſimè exponenda reſpiciemus: *Oſiris*, vt dictum, pro materia artis, ex qua Medicina aurea componatur, abſque omni circuitione habetur; Hæc ſuo ſepulchro, hoc eſt, vaſi, impoſita à *Typhone* fratre, in multas partes diſcerpitur; quas poſt operis abſolutionem *Iſis* colligit & vnit, ſulfure combuſtibili ſegregato; Atque ſic collectio partium *Oſiridis* ab *Iſide* inſtituta, eſt eiuſdem operis reiteratio, quæ eò uſque contingit, donec *Typhonis* virtus extincta ſit, & in eius locum Anima *Oſiridis* ſat ardens ſucceſſerit adeò, vt matrem *Iſidem*, ſeu coniugem, ſeu ſororem amantiſſimam facilimè ad ſe conuertat; quæ eſt vltima perfectio: *Typhon* quid ſit iam ante diximus, nempe ſpiritus igneus & furioſus, qui mox *Oſiridem* noſtrum penetret, & in ſuum colorem rapiat, inſtar veneni; quod non in primâ, ſed vltima coctione fieri debet: Ignis enim in vaſe accenſus non à *Vulcano* nimis acuatur in principio, aliás, vt ignis Inferni, totum corpus *Oſiridis* comburet, ne ille vnquam vitæ reſtitui á matre poſſit: Vbi notandum, *Iſidem* et *Oſiridem* eſſe vnum idemque ſubiectum, in quo ſit mas *Oſiris* & fœmina *Iſis*, nec non *Oſiris* filius & *Iſis* mater; vel *Oſiris* frater & *Iſis* ſoror; & ſic inſtar *Hermaphrodyti* ſeu *Androgyni* ſe habet, dum nunc prò *Oſiride*, nunc pro *Iſide*, quia vtrumque ſexum referat, vſurpatur & accipitur; pro diverſo relationis reſpectu, mariti & vxoris, fratris & ſororis, matris & filij: Cumq; hoc ſubiectum vnicum ſit in rerum natura, & Chymiæ proprium, artificibus notũ, ijſdem *Oſiris* & *Iſis* cum tota ſua familia, et rerum geſtarum ſerie innoteſcent: Sacerdotes verò *Aegyptij* quod *Oſiridis* imaginem habeant, ſepulchrum ſoli cognoſcant, apudque ſe eſſe aſſerant, nec vlli tamen patefaciant, hoc nihil aliud oſtendit, quam ipſos fateri, per Allegoriam tamen, quod artificij Chymici gnari ſint ac poſſeſſores, quod tamen nulli reuelare, niſi digniſsimo, velint:

Oſiris quid.

Iſis quid.

Typhon quid.

Nota.

Tertiam

Tertiam agrorum partem in ſacerdotes diuiſam, Tauros & ſacrificia in memoriam Oſiridis inſtituta & reliqua omnia, Sacerdotum ſcientiam & ex arte efficaciam haud dubié cum cæteris inferre poſſunt: Abſurdiſſimum enim eſt & à veritate hyſtorica alieniſſimum, Oſiridis regis mortui Sepulchrum abſcondi debere, nec vlli monſtrari, & vxorem eius totum regnum in ſua habere manu, vt tot ſacrificia æternis temporibus obſeruanda, tantam agrorum in ſacerdotes diuiſionem, inſtituere potuerit, niſi res eſſet myſtica & alterius originis: Et quod Iſis nulli viro pòſt nubat; & quibus ceremonijs Apis eligatur, colatur, ſuffocetur & ſepeliatur, vt póſt audiemus, quodq; in Vulcani luco ſepulta Iſis dicatur, hæc ſingula Veritatem ob oculos cuilibet intelligenti ponunt. Pudendum Oſiridis membrum eſt fæx illa nigra & inutilis, quâ primò quidem incrementum ſumpſit, at poſt ſolutionem ſeparanda à corpore reliquo mundo & puro. De tempore verò ab Oſiride ad *Alexandrum*, vt ipſi *Ægyptij* non inter ſe conueniunt, ita nec cum veritate: Cum enim Oſiris ſit, vt dictum, perſona ficta, tantum retró ſpacium temporis ſumpſerunt, cuius memoria inueſtigari non poſſet, ne res ficta appareret, aliás ſi ſaltem quingentos aut mille annos ſtatuiſſent, forſitan ab hyſtoricis eius temporis convinci poſſent, quod fabuloſum quid & non verum eſſet: A condito enim mundo vſq; ad *Alexandrum* 3528. ſaltem numerantur anni, à diluuio veró ad eundem, 1972. Nec enim *Ægyptij* ſuis allegorijs æternitatem mundi, vt multi partim inſcitiâ, partim conſultó fecerunt, introducere poterunt, quemadmodum et Chinenſes perſuaſi ſunt, dum vtrique ſe annales decem millium annorum continuatâ ſerie habere, falſiſſimé iactant. De Iſide, præter antea memorata inuenta, aſſerunt *Ægyptij*, teſte Diodoro, eam plurium inventricem ad morbos medicamentorum, & medicinæ arti admodum contuliſſe: Et mox: Ab ea quoq; medelam ad aſſequendam immortalitem aiunt eſſe inuentam: Itaq; Orum filium à Titanis inſidijs inter-

interfectum, ac per aquam repertum non ſolum in lucem reſtituit, ſed & fecit immortalem: Videtur autem vltimus iſte deorum regnaſſe, poſtquam pater Oſiris fuit ad deos tranſlatus: Orum dicunt Apollinem interpretari, ac medendi diuinandiq; artem à matre Iſide edoctum, multum hominibus cum oraculis, tum medelis attuliſſe vtilitatis; Hæc Diodorus: Vbi obſervandum, Oſiridem prius fratrem dictum eſſe Apollinis & Iſidis, cum omnes hi à Ioue & Iunone nati dicantur, nunc Apollinem Iſidis vocari filium & Oſiridis; Idq; apud veram Chymiam ſolummodo contingit: Nam agens & patiens cum ſit homogeneum quid & vnius generis, idem poteſt eſſe pater, mater, filius, filia, auus, auia, nepos, neptis, frater, ſoror, maritus & vxor & eiuſmodi ſimilia, quod admirabile eſt & in hac arte propriũ. Iſidem medelas hominibus præſtare credibile eſt; quantum enim poſſit ea res, que Iſis dicitur, in medicinâ orbi iampridem innotuit: Filium eius Orum ſeu Apollinem vltimum eſſe deorum Ægyptiacorum, veriſſimum conſtat: Ipſe enim ille eſt, ob quem mater & pater, auus et proaui tot labores ſuſceperint, in Indias aliaſq; mundi partes migrârint, nec non tot ſtupenda opera perfecerint; Hic eſt Philoſophorum, Sacerdotum, et Regum *Ægyptiorum* theſaurus, amor et cura, propter quem parentes eius honorant, in delitijs habent et ſolenniter celebrant; Hic eſt fœtus ille philoſophicus, ex Iſide et Oſiride, aut ſi mavis, *Apollo* ex Ioue et Latona natus, de cuius ortu, vt et de ſororis eius Lunæ aut Cynthiæ, inferiùs dicemus: De hoc gratulabundi philoſophi multis in locis meminerunt, ipſum nempe eſſe ex Seruo rubeo ſeu Gabritio patre et Beia matre natum, longeq; nobiliorem ſuis parentibus fore; Cumq; matre iterum filiũ coniugio copulandum, hoc eſt, coctum cum crudo coniungendum atq; iterum coquendũ, donec vnum quid homogeneum inſeparabile ex duobus fiat, nempe ſpiritus perfectus: *Iſaac l. 2. c. 26. De quo*, inquit, *Morienus loquitur: Coniunctionem facito ac animam ei inde, ita vt in æternum ab anima non ſeparetur: Facito nuptias,*

Orus, Medicina aurea.
Nota.

nuptias, *inquit Geber*, *ac ſponſam cum ſponſo in lecto colloca, ac lectum eius rore cæleſti irrorabis, atq; ſponſa filium concipiet, is Rex erit in omnes tribus eius, omneſq; hoſtes eius pacem cum eo inibunt, ac rubro diademate coronabitur, Rexq; æternitatis permanebit, ac nunquam dominationem amittet.* De eodem Hermes, cap. 3. *Venite*, inquit, *filij ſapientum ex nunc gaudebimus & delectemur ſimul, quia mors conſumpta eſt, & filius noſter iam regnat ac rubeo ornamento & carne indutus eſt: Iam filius noſter genitus Rex ſumit tincturam ab igne:* Et in Metaphora Belini; *Nuncio ergo vobis, quod niſi me interfeceritis, intellectus veſter nõ erit perfectus, & in ſorore mea Luna creſcit gradus ſapientiæ veſtræ, & non cum alio ex ſeruis meis, & ſi ſciretis ſecretum meũ, ego ſum frumentũ ſeminatum in terram puram, quod naſcens creſcit & multiplicatur, & adfert fructum ſeminanti:* Ibid: *Ego enim ſum excellens, qui exalto, deprimo cuncta, & nullus ſeruorum meorum poteſt ſuper me, niſi vnus, cui datum eſt, quod contrarius eſt mihi, Et ipſe deſtruit me, non tamen deſtruit naturam meam; et ipſe eſt Saturnus, qui ſeparat omnia mea membra: Poſtea vado ad matrem meam, quæ congregat omnia membra mea diuiſa & ſeparata, Ego ſum illuminans omnia mea, & facio lumen apparere patenter in itinere de patre meo Saturno & etiam de matre mea, quæ mihi inimicatur:* Quid his, et ijs ſimilibus, quæ apud noſtrates authores extant, accommodatius ad Orum Iſidis filium aut ipſum Oſiridem, cuius membra ab Iſide congregantur, dici poteſt? Quod quoq; filius cum matre concumbat, innumeris locis apud philoſophos inſinuatur, præſertim in Secreto maximo; vbi dicitur, *Verum confiteor, peccator ſum, quod cum matre mea, quæ me prius in ſuo ventre portauerat, conſueui multiplicare filios meos & cum ipſa conſueui delectari & amicabiliter amplexari, vt ex ea & per eam poſſim mihi ſimiles augmentare & multiplicare, iuxta illud, Pater eius Sol, mater eius Luna:* Et dicit Arnoldus; *Matrem puram accipias, & eam in lecto ponas cum filijs, & ibi delectetur, & quando incipiet aliquantulum delectari, in aqua frigida extingue*, Sic Lullius in Codicill: Cap. 14. *Oportet*, inquit, *ma-*

trem, quæ prius generat filium, in humari in ventre filij et ab eo generari: Quòd verò eadem ſit mater et ſoror, quod naturæ quid adverſum videtur, ex hactenus dictis, et ex diſputatione *Solis* et *Mercurij* patet; vbi *Mercurius*; *Ego*, inquit, *ſpiritualis ſum, & in me latet ſapientia abſcondita, & qui me iunxerit filio vel fratri meo, viuet & gaudebit, habebitque ſempiternum Theſaurum adeò vt ſi paſceret quotidie mille millia hominum, non indigeret*: ſed his miſſis & lectori ipſi ad indagandum authorum ſententias et cum hiſce *Aegyptijs* antiquiſsimis conferendum relictis, *Diodori* narrationes de *Aegyptiorum* arcanis proſequamur; qui dicto loco, *Aegypty* Sacerdotes, inquit, à Solis regno, vſque ad *Alexandri* tempus, quo in *Aſiam* tranſcendit, annos computant, ferè mille et viginti: Fabulantur quoq; priſcos illos Deos regnaſſe annis amplius mille et ducentis, poſteriores verò non minus trecentis; quod alij de Lunæ et non Solis motu accipiunt, menſes pro annis computantes: Lege quoque *Aegyptij* præter communem cæterorum hominum morem ſanxêre, fas eſſe ſororem à fratre vxorem capi, exemplo *Iſidis* moti, quæ fratri *Oſiridi* nupſiſſet. *Euſebius*, qui *Aegypti* reges quoq; commemorat, Oceanum omnium primum ponit in annum Mundi, 1802. quo tempore *Nimrod* primus Rex in orbe regnauit: Et poſt Oceanum, Oſiridem et *Iſidem*; deinde Dynaſtiam *Aegyptiorum* quâ paſtores regnârunt Annis 103. Poſt, *Dynaſtiam* Polytanorum per annos 348. quorum vltimus eſt Miris ſeu *Pharao Menophis* dictus, circiter annum Mundi, 2550. Hinc *Dynaſtiam Larthum* per annos, 194. Poſthanc Diapolytanorum per annos 177. *Herodotus* ab anno mundi, 3060. *Aegyptios* reges enumerat, inter quos Anno Mundi, 3228. *Sethon Vulcani* Sacerdos regnauit; de quo mirum videri debeat, quod et Rex et Sacerdos fuerit; nec verò *Iouis*, aut magni Dei, ſed gentilium deorum viliſsimi, *Vulcani*, cui ignis tunc vt poſt, quoque ſacer credebatur: Quod ſi iam mille annos et viginti ab annis Mundi, quando *Alexander* Magnus in *Aegyptum* venit, detrahamus, regnum Solis ſeu Ori, qui

Sethon Rex, Vulcani Sacerdos.

poſt

poſt *Oſiridem* regnaſſe perhibetur, in annum Mundi 2608. incidere animaduertemus, quo tempore Zetus, ſecundum Euſebium, Dynaſtiæ Larthum regnauit, qui Miridi ſucceſſerat: ſic hac ratione Solis regnum in *Aegypto* locum non inuenit, vti nec *Oſiridis*, *Iſidis*, *Mercurij*, *Vulcani*, *Saturni*, *Iovis*, *Nili*, aut *Oceani*; niſi fortè ante mundi creationem eos regnaſſe ſomniemus, vtpote nihil in nihilo: Haud verò inſcius ſum, inquit *Diodorus*, à nonnullis ſcriptoribus tradi, horum Deorum ſepulchra in Nyſa Arabiæ ſita; à qua *Nyſeum Dionyſium* appellant; Eſſe autem vtriq; dicatam Columnam ſacris ſculptam literis tradunt:

IN COLVMNA ISIDIS *hæc ſcripta eſſe*:

EGO ISIS SVM AEGYPTI REGINA, A MERCVRIO ERVDITA:
QVAE EGO LEGIBVS STATVI, NVLLVS SOLVET:
EGO SVM VXOR OSIRIDIS:
EGO SVM PRIMA FRVGVM INVENTRIX
EGO SVM ORI REGIS MATER;
EGO SVM IN ASTRO CANIS REFVLGENS.
MIHI BVBASTIA VRBS CONDITA EST.
GAVDE, GAVDE AEGYPTE, QVAE ME NVTRISTI.

IN COLVMNA OSIRIDIS, *hæc ſcripta dicuntur*:

MIHI PATER SATVRNVS, DEORVM OMNIVM IVNIOR.
SVM VERO OSIRIS REX, QVI VNIVERSVM PERAGRAVI ORBEM VSQVE AD DESERTOS INDORVM FINES.

AD EOS QVOQVE PROFECTVS SVM, QVI ARCTO SVBIACENT, VSQVE AD HISTRI FONTES.

ET ITERVM ALIAS QVOQVE ORBIS ADII VSQVE AD MARE OCEANVM PARTES.

SVM SATVRNI FILIVS ANTIQVIOR, GERMEN EX PVLCHRO ET GENEROSO ORTV, CVI NON SEMEN GENVS FVIT.

NEQVE VLLVS EST IN ORBE, AD QVEM NON ACCESSERIM, LOCVS, DOCENS OMNES EA, QVORVM INVENTOR FVI.

Hæc tantum in Columnis legi poſſe adfirmant; alia(quæ plurima ſunt) tempore eſſe corrupta. Et de his ſane, quæ in Sepulchris extant conſentiunt ferè omnes. *ARCANA* NAM QVAE SACERDOTES CONDITA IN ARCANIS HABENT, NOLVNT, VT VERITAS IGNOTA SIT, AD MVLTOS MANARE, POENA IIS ADIECTA, QVI EA IN VVLGVS PRODERENT. Hactenus *Diodorus*. Hæc ſingula adeò dilucida ſunt, vt vix vberiori probatione aut explicatione egeant. Etſi veró eiuſmodi Columnæ aliquando in illis locis extiterint, tamen non inde conſequitur, reuerà deos aut homines ibi fuiſſe conditos, qui ea fecerint, vt ad literam *Oſiridi* & *Iſidi* attribuuntur; ſed è diuerſo patet, has columnas ab artificibus veris in laudem Dei Creatoris, tantorum donorū Largitoris, ac teſtimonium veritatis *Oſiridi* & *Iſidi* pro æternâ memoriâ conſecratas eſſe, quibus non omnino ſtupidos ad inquiſitionem rerum abditarum incitare voluerunt: *Iſis* á *Mercurio* ſe eruditam tradit; quia ita oportuit, cum tota mercurialis ſit; *Ægypti* regina vocatur, quia *Iſidis* nutu & inſtinctu omnes res *Ægyptiæ* ordinatæ ſunt tam publicé, quam priua-

Nota. Iſis à Mercurio erudita.

priuatim, non quod ipſa dederit leges, ſed earum conferendarum cauſa fuerit, vt et *Mercurius*; Hic vt totum, *Iſis* et *Oſiris*, vt partes ſe habent; Cumque tria dici poſſint, duo tamen ſunt, & reuera vnum; quia vnum ex altero ortum ducat: Frugum inuentrix habetur, quia ſemen Mundi docuit in ſuam propriam terram mittere, idque propagare, quod tota ars eſt, at non ruſtica illa, notiſſima, ſed Philoſophica arcaniſſima: Oſiris verò ſe *Saturni* filium prædicat, & in aſſerenda ſua natiuitate mendax haud invenitur; Veritas enim ex Tempore, quod *Saturnum* multi putant perperàm, progenita dicitur; Peragrauit orbem ad Indos vſque et Hiſtri ſeu Danubij fontes; velut ipſe gloriatur, & ſic in Rhætiam Germaniæ tractum peruenit; idque non immerito; nam & ſeptentrionales haſce gentes docuit ſuum frumentum propagare: Quod ex nullo ſemine *Saturni* patris productus ſit, teſtatur: mater enim eius virgo eſt, et pater non concubuit, nihilominus eius conceptio facta eſt abſque ſemine in naturâ: Per Calorem enim draconis rubei & ardentis maturatur; Cumq; maturus ſit, ipſe eſt ſemen optimum in matrem ſuam ſpargendum; Rex enim à ſeruo mutuari cogitur tam diu, donec regni ſui reditus exegerit à ſubditis, tum ille alienæ opis non eſt indigus, ſed de proprio theſauro & veſtium colore ſingulis, quantum ſufficiat, communicare poteſt: Quod autem Sacerdotes illa in arcanis habeant, & non cuilibet patefaciant, quid per illa myſteria & ſacra denotatum ſit, quiſve finis aut ſcopus, quæ Cauſarũ ſeries, impulſiua, efficiens, formalis aut materialis, non caret ratione: Si enim omnibus conſtitiſſet, eo tempore tale artificium chymicum in *Aegypto* apud Sacerdotes exercerj, ideoq; tot et tantas ceremonias ordinatas, ingens omnium gentium concurſus in *Aegyptum* factus fuiſſet, Variæq; expeditiones regum exterorum eòdem tentatæ et ſuſceptæ; vnde ſe Reges et Sacerdotes *Aegyptij* bello intricaſſent abſq; cauſa, Cum in ſilentio quieti ſuis bonis frui poſſent; Ideoq; interdictum fuit capitali ſupplicio

Oſiris Saturni filius.

Nota. Sacra Ægyptia cur Arcana habita.

quicquam de arcanis illis propalare; idq; eó facilius, quia plæriq; Reges ipſi ex Sacerdotibus electi et creati erant, vt Sacerdotes ex philoſophis: Ad hæc nullus vel minimam horum arcanorum cognitionem habuit, præterquam Sacerdotes; Et Sacerdotes, filios Sacerdotes habuerunt, vt ſinguli opifices opifices; nec licuit alteri ad ſacerdotium aſpirare, ſed cuilibet de neceſſitate impendebat paternum munus aut opificium exercere: Hac ratione nec inquilinis alijs, preter Sacerdotes, hanc ſcientiam eſſe in rerum natura, innotuit; multó minus peregrinis, qui eandem ob cauſam *Aegypto* penitus arcebantur, aut ſi adveniſſent, cum ignominia aut periculo capitis repellebantur; Cum veró póſt cuiuſdam Regis beneficẽtiâ allecti propinquiores populi Græci adventaſſent, obſcurâ quadam famâ exciti, conſtat *Aegyptias* arcaniſſimas artes quoq; in alias orbis partes propagatas eſſe, vt póſt latiús diſſeremus: Reliquæ cauſæ huius ſcientiæ occultationis ſunt eædem cum ijs, cur artifices latere conueniat, aut cur Vulgo artem non videri veram conducat; quæ apud authores abundé legi poſſunt; vt non opus ſit húc plura de ijs adduci: De *Alexandro* Magno referunt, cum in *Ægypto* verſantem á Sacerdote quodam Leone dicto, pro *Arcano Arcanorum* reſciuiſſe, illos, qui vulgo pro dijs habentur, non deos ſed homines mortales *Aegyptioſq;* reges fuiſſe, idq; ad Olympiadem matrem perſcripſiſſe, mandaſſeq; vt lectam epiſtolam in ignem abijceret: Cum enim Græcis ijdem pro dijs colerentur, nempe vná cum arte, religione *Aegyptiorum* per *Orpheum* aut *Melampodem* ad ipſos tranſlata, inconſultum erat vulgo innoteſcere, receptos deos non eſſe deos; cum hinc confuſio omnis æquitatis impendere videretur, veri vnius Dei cognitione non perceptâ, ideoq; *Alexander* epiſtolam igne abſumi mandauit: nam metus deorum etiam falſorum, pro veris tamen agnitorum, homines omni tempore in officio continuit, ne quicquam contra leges latas, aut religionem, aut ſummum magiſtratum attentarent. Quod ſi ſacerdos ille Leo, vt res eſt, confeſſus

ARCANA

Nota.

feſſus eſſet, abſq; [illegible] artem *Alexandro* Magno, qui tum *Aegyptum* poſſidebat, [illegible] coactus fuiſſet: Ita ſub Oſiridis et Iſidis fabuloſis involucris [illegible] diu voluerunt, celârunt: Si enim conſtitiſſet publicé, Oſiridem et Iſidem nec deos, nec homines fuiſſe, ſicnec Saturnũ, Iovem, Martem, Mercuriũ, Apollinem, Dianam, Venerẽ Vulcanum, vnquam vixiſſe aut regnaſſe, ac nihilominus ſingulis tot et tanta ſacra fieri et honores exhiberi, curioſioribus, quid tandem ſub illis velatis nominibus compræhenderetur ac lateret, indagandi anſam præbuiſſet: Quod Sacerdotibus Ægyptijs ab omni ratione alienum videbatur et cum ſummo periculo coniunctum; ideoq; tales non deos, ſed homines fuiſſe, inq; deorũ ordinem receptos, aſſerere cogebantur; ac ita *Alexandro* cauſam præbuerunt, cum dij maiorum gentium adeó per orbem cultu divino celebrati, ſaltem homines et reges fuiſſent, vt et ipſe ſe pro Deo coli et proclamari paſſus ſit, mortali corpore circumſcriptus: Præter *Oſiridis* et *Iſidis* cultum, *Herculi* quoque honores habitos, et Eleuſinia ſeu Cereris arcaniſſima ſacra, alijſq; Dijs inſtituta eſſe, nempe *Vulcano, Mercurio, Saturno, Ioui* et ſimilibus, apud Ægyptios ex Hyſtorijs notum eſt; ſed illis alibi euoluendis relictis, nunc ad reges Aegyptiorũ celebriores nos conuertemus: Vt autem Sacerdotes Aegyptij diſciplinarum artiumque repertorem Mercuriũ fuiſſe tradunt, ita eorum, quæ ad vitam ſpectant, Reges: Antiquitus enim non ad principantium progeniẽ, vt *Diodorus* inquit, ferebantur regna, ſed ad eos, qui plurimũ de hominũ vita mereri viderentur, ſiue ob communẽ vtilitatem creante ſibi reges populo, ſiue quod ita in libris ſacris contineretur: Eorum nonnulli fabulantur, deos primũ & Heroas in Ægypto paulò minus decem & octo millia regnaſſe annos, deorumq; poſtremũ Orum Iſidis regno potitum; Homines vero paulò minus quina dena millia, vſq; ad centeſimam atq; octogeſimam Olympiadem, quo tempore in Ægyptum tranſcendit Diodorus, regnante Ptolemæo, qui nonus eſt *Dionyſius* appellatus. Verum ex chronologia mundi conſtat, *Ægyptios* ſacerdotes numero

2. De præcipuis Ægypti Regibus Philoſophis.

[illegible] vios, ac illorum, qui nunquam certo annorum [illegible] nec in rerum natura fuerunt, regna vltra omnium hyſtoricorum memoriam repoſuiſſe: Primum poſt

Mena.

deos in Ægypto regnaſſe ferunt Menã, qui primus ſcriptas leges *Ægyptijs* tradidit (quas finxit ſe Mercurij præcepto tanquam magnorum bonorum cauſam futuras promulgare) eiuſq; progeniem regnũ tenuiſſe, nempe 52. Reges,

Buſiris.

annis 1040. Buſiridem deinde regnaſſe cum 8. poſteris, quorum vltimus quoq; Buſiris dictus, qui Solis vrbem ab

Thebæ Aegyptiæ centiportæ ampliſſimæ.

Aegyptijs, Thebas à Græcis appellatam, condidit, cuius mænia 140. ſint ſtadia ambitu complexa, ædificia ornatiſſima, & centum portæ ſint, & in qualibet earum cuſtodes ducenti cum equis & curribus: Non ſolum verò hunc regem, ſed & qui poſt eum regnârunt, multa accepimus ad huius ciuitatis amplitudinem ornamenta contuliſſe donis; præterea decoraſſe pluribus argenteis, aureis, eburneis ſtatuis inſuper, coloſſorum inſtar, atq; obeliſcis, ex vnico lapide factis, vt planè conſtet, nullam ſub ſole vrbem ita fuiſſe exornatam: Hæc ſunt verba Diodori: Hæc ciuitas ad miraculũ artis & naturæ extructa & à ſingulis Regibus Philoſophis dotata tot ſtupendis precioſiſſimis operibus, in honorem ORI, ſeu Apollinis, ſiue Solis, non cæleſtis aſtri, ſed Philoſophici, è terra producti & Vulcani operâ elaborati, deorum vltimi, conſecrata animadvertitur, quam videre aut intrare nulli extero licebat, quamuis fama eius longè latéq; per orbem diſſeminata ſit; Hinc Græci de ea ſcribentes nihil certi, tanquam non oculati teſtes, pronunciârunt, ſed velut ſomnia & incredibilia de Thebis *Aegyptijs* Centiportis paſſim ſparſerunt: Hæc ſola vrbs ad luxum & opum oſtentationem extructa ſufficiens & evidentiſſimum documentum de *Aegyptiorum* chymico Artificio dare poſſet ijs, qui rem acutius conſyderent; de

Thebarum ornatus & divitiæ.

quâ ita Diodorus; Referunt, inquit, Sacerdotes, 47. Sepulchra regia, quorum vſq; ad Ptolemæum Lagum, 17. tantúm ſupererant, in eorum libris ſcripta continerj: Tantam pecuniarum copiam in *Aegypto* fuiſſe tradunt, vt ex incendijs

dijs (Cambyſis tempore, qui Aegyptiorum templa combuſſit, & omne aurum et argentum in Perſiam tranſtulit) quæ omnia abſumpſêre, inter cætera parum quid auri, quod tamen vltra 300. talenta ſit penſum, effluxerit, argenti veró 2300. Idque de Thebis Aegyptijs intelligendũ eſt: Buſiridem Aegypti regem, qui Thebas condidit, Philoſophum fuiſſe, et *Vulcani* ſacerdotem, velut cæteri, nullum eſt dubium, etſi eius crudelitas apud Græcos magis deteſtata, quam ſcientia celebrata ſit: Annumeratur enim à Græcis *Herculis* laboribus, quod nimirum è Libya in Aegyptum profectus Buſirim, Neptuni Lyſianaſſæque vel Libyes filium, aduenas *Ioui* vel *Neptuno* patri immolantem, é medio ſuſtulerit; Idque á poſterioribus Poetis in Buſiridis ignominiam adfictum dicitur, eam ob cauſam, quia non licebat Græcis eius tempore Aegyptum, cuius diuitias ex fama cognouerant, intrare, vt antè dictum: Stupenda alia opera regis *Simandij* deſcribuntur ab *Hecatæo* et *Diodoro*, cuius monumentũ *Thebis* non ſolum magnitudine conſpicuum, ſed & arte mirabili & lapidum naturâ excellens fuit, ſtadiorum decem, in cuius aditu Porta erat duorum iugerum longitudine, altitudine 45. cubitorum; Scriptum erat in eo:

Nota.

Stupenda opera Regis Simandij, Thebis in Ægypto.

REX REGVM SIMANDIVS SVM.
SI QVIS, QVALIS FVERIM, ET VBI IACEAM, NOSSE VELIT, MEORVM ALIQVID OPERVM EXVPERET.

Eſſe quoque et aliud ſignum matris ferunt vnico lapide cubitorum 20. habens ſupra caput Reginas tres, quæ oſtenderent filiam, vxorem ſe & regis matrem fuiſſe. Poſt hanc Portam & aliud erat periſtylium nobilius ſuperiore, ſculpturis varijs, in quêis bellum erat contra Bactrianos, quibus regis filij imperabant, deſciſcentes ab eo, geſtum aduerſus hos quadringentis millibus peditum, equitum viginti, in quatuor partes diuiſo exercitu, cum profectus eſſet. Prima

muri pars obſidionem vrbis ſculptam continebat, ab eâ parte, qua fluvius muros alluit: Rege deinde cum parte hoſtium congreſſo, Leo vnâ cum eo initâ pugnâ hoſtes in fugam verterat. Scriptores quidam veram hyſtoriam fuiſſe, leoniſque operâ domi enutriti regem in pugnâ vti ſolitum ad victoriam ferunt. Alij ob fortitudinem corporis præcipuam, leonis ſimilitudine, corporis animique vires ipſum oſtendere voluiſſe. Secundus paries ſculptus erat captivis abſque pudendis, manibuſque à Rege ductis; quæ nota erat, illos eſſe animo viles, & corpore imbecilles. Tertium latus ſculpturis varijs picturiſq; decoris, regis ſacrificia, triumphumque deuictis hoſtibus continebat. In medio Periſtyli latere, ſtatuæ jacebant duæ ingentes ex vnico lapide, cubitorum 27. ad quas tres ex periſtylo aditus patebant: Has prope domus erat columnis ſuſpenſa, cuius latus quodlibet duo jugera complectebatur: In ea ſtatuæ duæ ligneæ poſitæ haud paruo numero, repræſentantes tum eos, qui de re dubia diſceptarent, tum reſpicientes eos, qui in iudicijs ſententias ferrent: Hi ab vna muri parte ſculpti 30. numero erant, et in medio iudicandi princeps, cuius à collo ſuſpenſa Veritas penderet, et oculis eſſet ſubclauſis, librorum cumulo circumſtante: Hæ imagines præ ſe ferebant, iudices integros eſſe debere, Prætorem ſolam inſpicere veritatem. Dehinc ambulatorium erat domibus plenum, inque eis diuerſa epularum genera, ſuauia guſtu præparata: ſculptus deinde eminens cæteris Rex varijs coloribus, aurum atque argentum, quæ ex aureis, argenteiſque metallis annuatim ceperat, Deo offerens: Inſcripta quoque ſumma erat omnis in argentum redacta.

Mina ter decies centena & ducenta millia millium.

Sequebatur dehinc ſacra Bibliotheca, in qua inſcriptum erat.

ANIMI MEDICAMENTVM.

Pone Bibliothecam domus ſita erat egregia, in qua viginti eſſent *Iouis* et *Iunonis* lectiſternia, Regis inſuper ſtatua

tua, vbi & regis corpus ſepultum videbatur: Hanc circumſtabant plurima habitacula, in quibus picta cernebantur animantia Aegyptia ſingula ſacris apta, omnia ſepulchrum verſus aſcendentia: Circumibat monumenta aureus circulus, cubitis 365. vnius cubiti ſpiſſitudine, in quo deſcripti erant per ſingulos cubitos dies anni et aſtrorum ortus atque occaſus, quid ve ea ſecundum Aegyptios aſtrologos obſeruata ſignificarent: Eumq; circulum ferunt, quo tempore Cambyſes et Perſæ Aegyptijs imperârunt, ablatum. *HIEROGLYPHICA.* Quæ magnificentiſſima Regis *Simandij* opera hactenus ex *Diodoro* enarrata, non ſolum materiâ, ſed et formâ ſatis declarant, cui rei et intentioni plæraq; inſtituta ſint, quomodocunq; Hyſtorici interpretentur: *Nota.* Haud veriſimile eſt, regē auri & argenti ex metallorū fodinis annuatim accepti ſummam inſcripſiſſe monumento, quaſi hæc perpetua et ſibi propria foret, cū tamen nunquam non decreſſere poſſit; quia diuitiæ ex fodinis perceptæ rarò ſunt ſtatæ aut eædē, ſed ſubitó plærunq; mutantur; Deinde *Simandius* hæc opera ſibi addicare non poterat, quorum ipſe author non eſſet, at ſaltem diſpenſator; cum æquè ad anteceſſores et poſteros ea gloria ſpectaret: Et ſtultitiæ proximū videretur, divitias ex terra erutas, poſt mortem ſuo ſepulchro incidi curare: Adhæc ſūma tanta eſt, vt incredibilis ſit, ſi ex fodinis percepta annuatim dicatur; quia mille milliones auri longè excedit: 1320000000 *Coronat.* Vnde myſticum quid ſubeſſe dixero, aut numerum finitum pro infinito poſitū: quod verò hanc inſcriptionem ſequatur ſacra Bibliotheca, hoc eſt, ſupellex librorum ſacrorum ſeu Hieroglyphicis literis ſcriptorum cum titulo, Animi medicamentum, quid aliud indicat, quam quod à *Salomone* Sapientiæ, *cap.* 7. (citante Roſario Philoſophorum) dicitur: *In comparatione illius omne aurum tanquam arena exigua eſt, velati lutum æſtimabitur argentū in conſpectu illius: Melior eſt enim acquiſitio eius negociatione argenti & auri puriſſimi: Fructus illius precioſior eſt cunctis opibus huius mundi, & omnia, quæ in mundo deſiderantur, huic non valent comparari:*

Longitudo dierum et ſanitas in dextera eius, in ſiniſtra verò eius gloria & diuitiæ infinitæ: viæ eius operationes pulchræ & laudabiles, non deſpectæ, & ſemitæ eius moderatæ, & non feſtinæ, ſed cum laboris diuturni inſtantiâ: Lignum vitæ eſt his, qui apprehendunt eam & lumen indeficiens, beati qui tenuerunt eam. Quæ verba licet de æternâ Sapientiâ, quæ eſt Chriſtus, explicari poſſint, tamen quod potius de terreſtribus intelligenda ſint præterquã quod id circumſtantiæ ferè omnes innuant, auctor mihi eſt princeps quidã imperij electorali celſitudine et doctrinâ tam Philoſophicâ qualis hæc eſt, quàm Theologicâ inſignis et præclariſſimus, qui mihi geminas medicinæ aureæ dotes cõmendans, eadem verba in mediũ adduxit, omni exceptione maiora: Quó et ſpectare videntur eæ ſtatuæ erectæ, & forté belli geſti Allegorica expoſitio, vbi rex inſtar leonis dimicat, et hoſtes abſq; pudendis conſpiciuntur; quãuis non negem ex his nonnulla ad veram hyſtoriam referri poſſe: per pudenda autem heterogeniũ quid, vnde noſtro ſubiecto ortus et propagatio accidit, denotari ſolet, quo per *Vulcani* operam ſpoliato, Triumphus regis, leonino robore præditi, ſequitur: Ne quid de judicibus et prætore, eorumq; figuris hieroglyphicis addamus; quæ ad rẽ præſentem fortè aptius; quám ad vulgo notam iudiciorum formam, accommodari poterunt; Hic enim veritas, ibi juſtitia quæritur; quò ſpectant et varia epularũ genera appoſita: A regis *Symandij* progenie *Ogdous Vchoreus* deſcendit, qui *Memphim* condidit ambitu ſtadiorum, 150. vrbem omnium *Ægypti* præclariſſimam: Quo defuncto, duodecima poſt eum proles *Ægypti* regnum poſſedit, nomine Miris; poſt quem proles ſeptima Seſoſtris rex factus, ſuperiores omnes gloria et rerum magnitudine exceſſit: cuius educationẽ et res geſtas hic præteribimus, et ſaltem nonnulla huc ſpectantia de eo adducemus: Aſſerunt plures ex ſcriptoribus, patri poſt natum Seſoſtrem in ſomnis *Vulcanum* prædixiſſe, infantem genitum toti orbi imperaturum: præter alias res ſtupendas et expeditiones fæliciter in extremas Indias, aliaſq; orbis partes abſolutas, nauem

Seſoſtris. A.M. 2711.

nauem ex Cedro fecit 280.Cubitorum longitudine, deauratam exterius,interius verò deargentatam, quã dono obtulit Deo,qui maximé *Thebis* colitur; *Memphi* in *Vulcani* templo ſuas et vxoris,lapidis vnius ſtatuas, altitudine cubitorum 30.filiorum verò 20.ob hanc rem collocauit: Regibus ſeu ducibus quatuor,á ſe devictis, aut quibus regna tradidiſſet,aut quos diverſis provincijs præfeciſſet, præſtituto die in Aegyptum venientibus,eiq; dona offerentibus, ſi quando ad Templum iret,aut per vrbem incederet,loco equorum curru junctis;vſus eſt: Annos 33.regnavit: adeò autem diuturna eius gloria ingenſq; ad poſteros manavit, vt cum multis poſtea ſeculis, *Perſis Aegypti* imperium tenentibus,*Darius Xerxis* pater vellet in *Memphi* ſuam ante Seſoſtris ſtatuam ponere, princeps Sacerdotum publicè contradiceret,aſſerens,illum nondum Seſoſtris opera æquaſſe; quod reſponſum haud quaquam ægré ferens Rex, ſed lætatus admodum libertate loquendi,ſe curaturum inquit,vt nihilo illius virtute,ſi tantundem viueret,eſſet inferior, hortatuſq; eſt, vt ætatis ejuſdẽ conferret geſta.Póſt *Amaſis*, *Actiſanes Æthiops*, ac iterum Miris, qui Labyrinthum,mirandumopus,condidit;cui ſimilem in Creta regnanti *Minoi Dædalus* conſtruxiſſe dicitur; At *Diodori* tempore Cretenſis defecit Aegyptius integer manſit.Poſt hũc Cetes, à Græcis *Protheus* dictus, deinde Octavus ab eo Chemnis,qui 50.regnauitannos, & Pyramidum maximã extruxit; cui ſucceſſit Chabreus ac poſt Micerinus,aliarum Piramidum extructores: Alij maiorem Pyramidem Armeum extruxiſſe, ſecundam Amaſim,tertiam Maſum aſſerunt,quam volunt quidam Rhodopis pellicis ſepulchrum fuiſſe,& id non nullorum principum, qui eam amaſſent, communi opera abſolutum. Poſt Bocchorus, deinde Sabacchus Aethiops regnauit,qui ſi bene regnare vellet, in ſomnijs iubebatur omnes ſacerdotes occidere; Ne verò tantum ſcelus perpetraret,regno ſe volens abdicauit, & in Aethiopiam ſeceſſit : Tum Aegyptus á 12.Paribus gubernata eſt,ex quibus Pſammiticus,(cuius regnum in annum

IN VVLCANI Templo ſtatuæ.

Labyrinthus Aegypti.

Mundi 3278. refertur) Monarchiam obtinuit; Hic Aegyptiorum regũ primus cæteras nationes ad importanda, quæ apud ſe erant, allexit, ſecuritate ſingulis adeuntibus præbita: Apud ſuperiores enim reges nulli externi ad Aegyptum nauigabant, cum partim occiderentur, partim adigerentur in ſeruitutem: Impietas, inquit *Diodorus*, *Buſiridis* tempore apud *Aegyptios* aduerſus exteros ſeruata Græcis cauſam præbuit, licet minime veram, ſed multâ contractam crudelitate, ſcribendi, quæ de eo in fabulis feruntur. Poſt Pſammiticum regnauit quarta progenies: Poſt Apri-
A.M.3390. eus, ac poſt hunc ſtrangulatũ Amaſis, cuius tempore (quo & Polycrates *Samius* tyrannus vixit) Pythagoras rediјt in Græciam: Amaſis regnauit 55. annis, vt aliјs placet, 44. et poſt eum *Pſamenites* 6. annis: Tum Cambyſes Perſarum rex *Aegyptum* armis cepit, circa tertium annum *Olympiadis* tertiæ et ſexageſimæ: *Aethiopes* verò quatuor, non continuis, ſed diuerſis temporibus regnârunt, annis fermè 36. *Perſæ* duce Cambyſe rege, annis 134. *Poſtremi Macedones* et qui ab eis manârunt, annis 276. *Aegyptiјs* imperrâunt: Præter hos temporibus reliquis *Ægyptiј* omnes regnum tenuêre, viri quidẽ 470. mulieres 6. Ex hactenus enume-
Nota. ratis præcipuorum Regum Aegypti operibus & factis, præter ante dicta, manifeſto conſpicitur, non obſcura artificiј Chymici veſtigia adhuc tempore *Diodori* in *Aegypto* extitiſſe, quæ licet ille nó eo fine obſeruarit, quippe olim prorſus incognita, nos tamen aliјs quoq; documentis inſtituti, in his veritatem manifeſtiſſimè ſcintillare animaduertimus; Nam quid cauſæ aliud eſſet, cur *Vulcani* templum primarium Memphi fuerit, ejuſq; Sacra arcaniſſima, & nulli aperienda ſemper habita? Quin & Reges *Vulcani* Sacerdotes dicerentur, Cum tamen apud alias gentes huic Deo credito non tantus honos præſtitus, ſed extremus locus ſemper inter reliquos relictus? Cur *Aegyptus* exteris non adeunda fuit, niſi quod plus diuitiarum apud ſe eſſe crederent *Aegyptiј* quam ab advenis apportari poſſet, ac interim ad victum omnia abundantiſſimè haberent? Cur tot opera incredibilia & ſtupenda, qualia Mundus

dus nuſquā tum temporis, nec adhuc imitari potuit, immē-ſis laboribus, et ſumptibus pluſquam regijs, poſteritati relicta eſſent, niſi ab arte profecta et ad veritatem eius demonſtrandam perfecta forent? Cur Sacerdotes tertiam partem omnium prouentuum et vectigalium, et quidem primò ante Regem accepiſſent, niſi talis cauſa ſubeſſet, quod ex illis Reges crearentur, ab illis leges promulgarentur, et per illos Sacra Vulcano fierent, hoc eſt, artificiū chymicum Vulcani operâ conficeretur? Quibus & hieroglyphicæ animaliū literæ ſeu picturæ, quas nulli declarare licuit, adnumerentur; De quibus etſi ab alijs integro volumine actum ſit, tamen neſcio an, præter vulgatiſſima palam & ſuperficialiter cognita, quicquam eo contineatur; Non dubitamus morum inſtitutiones inde peti poſſe & virtutum & vitiorum ſymbola, nec non rudimenta quædam phyſica maioris mūdi, vt quilibet pro ſuo ingenio ea intellecta interpretatur, ſed ea non tanti momenti eſſe ſuſpicamur, cur mundus inde in religionibus mutationem ſentiret, ac tot & tanta ſolennia, ſacra, ceremoniæ & ritus fierent, tot leges ferrentur, nouæ literæ fingerentur, & ſingula tenebris & ſilentio inuoluerentur, advenæ arcerentur & arcanorum reuelatores capitali ſupplicio punirentur: Nos ex innumeris hieroglyphicis animaliū picturis præcipuas ſaltem, & quarum gratiâ reliquæ introductæ ſint, ſeligemus, et antè dictis et poſt dicendis applicabimus, vtpote cum quibus ſolis ſint conſentaneæ: Quot quot Aegyptiorum hyſtorias ſcripſerunt, vnanimi conſenſu meminerunt Apidis, bouis ſacri, de quo nonnulla ex Diodoro Siculo, vt plæraq; alia, adferemus: Addemus, inquit ille, et his, quæ circa ſacri Tauri, quem vocant Apim, curam fieri percepimus: Eo mortuo magnificèq; ſepulto, quærunt ad id delecti Sacerdotes vitulum priori perſimilem; inuento, populus luctum finit: ſacerdotes, quibus ea imminet ſollicitudo, primùm in civitatem Nili vitulum perducunt, in qua eum nutriunt diebus 40. Deinceps in navim contectam, habitaculum aureum habentem, introducentes,

3. De hieroglyphicis animalium figuris.

Mūdus mutationem ſenſit ex Ægyptiorum inſtitutis.

Apis, bos ſeu vitulus ſacer Aegyptijs. L. 2. c. 4.

centes, et ad Memphim, vt deum, ducentes *IN VVLCANI* Fano locant: His diebus ſolæ mulieres Taurum vident, quæ ante eius faciem aſtantes, veſtibus ſublatis, ei abraſum fæmen oſtentant: Reliquo tempore prohibentur in conſpectum huius Dei accedere. Hæc Diodorus: Alij addunt, neceſſariò in boue colorem nigrum requiri, ac ſignum aliquod album ſeu maculam lunæ creſcentis et corniculatæ formâ in fronte vel alterutro latere, et præterea ab omni macula immunem eſſe debere; Poſtquam vero per quatuor annos in Vulcani templo nutritus & cultus ſit, magnâ ſolennitate in fontem quendam immergi viuum; eiuſq; cadauer inferri Sepulchro ſumptuoſiſſimo, ac poſtea Serapin dici, aliumq; bouem, vt prius, per totam Ægypti regionem, ijſdem maculis & coloribus inſignem, magnâ curâ à Sacerdotibus inquiri; Quàm ſumptuoſiſſima palatia, Cubilia dicta, Memphis in Vulcani templo huic boui ſtruxerint, quâ ſollicitudine ipſum curârint & enutriuerint, quaq; reuerentia & cultu proſequuti ſint, apud Anthores varios ſparſim notari poteſt: Hunc morem colendi bouis *Diodorus* ſuo tempore perduraſſe teſtatur à multis ſeculis inde obſeruatum; Quod ſi Iſraelitici populi, á Moſe ex Aegypto educti, idololatriam in deſerto, Aaronis permiſſu, inſtitutam, conſyderemus, quomodo ex auro vitulum fecerint, eiq; diuinos honores circumſaltando Aegyptio ritu adhibuerint, longè ante id temporis in Aegypto cultum Apis receptum fuiſſe, animaduertemus: *Moſes* enim circiter annum mundi 2454. ante natum Chriſtum 1509. populum Iſraeliticum ex Aegypto eduxit; & *Diodorus Siculus* Aegyptum perluſtrauit Anno mundi 3907. ante natum Chriſtum 55. Ex qua computatione patet interuallum inter *Moſis* eductionem & Diodori peregrinationem eſſe 1453. annorum, quo continuè, & longè antè & pòſt, ritus colendi bouis in Aegypto permanſit. Cuius inſtitutionis, vt antiquiſſimæ, ipſi Aegyptij cauſas veras ignorant, ideoq; diuerſiſſimas vulgo proponunt: Sic enim *Diodorus* dicto libro. 1. Honoris, *inquit*, boui impenſi

Strabo lib. vlt. Plin. l. 8. c. 46.

Quamdiu Apis cultus Ægyptijs.

penſi cauſam nonnulli tradunt, quod defuncti *Oſiridis* anima in bouem tranſmigraſſet; quæ deinceps ad poſteros pergens fuerit transfuſa: Alii à *Typhone* interfecto *Oſiride*, ferunt Apim membra eius collecta in bovem ligneum corio bouis albo circumdatum repoſuiſſe, ideoque civitatem Buſiridem appellatam: Multa alia de Api fabulantur, quæ longum eſſet ſingulatim referre. Omnia veró miranda & fide majora de ejuſmodi animalium honore differentes Aegyptij, dubitationem haud paruam quærentibus cauſas injecerunt: Sacerdotes ſecretiora quædam ſcripta, provt jam diximus, habent: Multi Aegyptiorum tres cauſas reddunt, quarum prima omnino fabuloſa eſt, & antiquorum ſimplicitate digna: Aiunt enim, priores Deos, cum pauci numero eſſent, viribuſque populo impares, impietatem verò hominum timerent, ſimiles ſe quibuſdam animantibus finxiſſe, eoq; modo crudelitatem, vimq; hominum effugiſſe: Parto deinceps orbis imperio, vt redderetur animalibus gratia, quæ ſuæ ſalutis cauſam præbuiſſent, conſecraſſe illa, quorum ſumpſiſſent formam, oſtendiſſeq; quo pacto & viva nutrienda eſſent & mortua ſepelieda. Secūda cauſa; Ferunt Aegyptios veteres, apud quos nulla eſſet militaris doctrina, cum à vicinis ſæpius bello ſuperarentur, excogitaſſe ferre aliquod inſigne, quod milites ſequerentur: Figuras igitur animalium, quæ nunc colunt, duces eorum in bello tuliſſe, eaq; ex re cognito, ſeruateq; ſub quo quiſque militaret ordine, victoriam conſecutos: Igitur viſum eſſe gratiam his animalibus, tanquam victoriæ authoribus, reddi, ſtatutumque nefas eſſe, quodpiam eorum, quorum imago delata fuerit, occidi, ſed coli potius debere, honoreq; affici: Tertia affertur cauſa, horum animantium illata victui hominum vtilitas; bos fæmella & alios parit, qui terram arant, & ipſa haud invtilis ad arandum: Oves bis edunt fætus, lanamque præbentes vario accommodatam vſui, lac, caſeumque abundè nobis præbent. Canis tum venationi, tum ad cuſtodiam prodeſt: Propterea deum, qui apud eos Anubis vocatur, capite

Secretiora.

Prima Cauſa.

Colendorum animalium fabuloſa.

Secunda Cauſa.

Tertia Cauſa.

capite fingunt canino, ſignificantes cuſtodem corporis *Oſiridis* atq; *Iſidis* fuiſſe: Hæc *Diodorus*. Hæ cauſæ, vt ipſi Diodoro ethnico, qui nec veri Dei cognitionem, nec falſorum numinum differentiam, multò minus chymicæ veritatis quicquam ſciuit, non ſatisfecerunt, ſed indignæ tantæ operæ precio viſæ ſunt, ita multó minus nobis longè aliter inſtitutis tum in vera Dei religione, tum Chymiæ ſtudio, ad palatum eſſe poterunt; Imó potius nugatoriæ & relatu vix dignæ cenſentur, quippe ab omni ratione & experientia alieniſſimæ: Interim cum veræ cauſæ, quæ ſuâ luce ſe illuſtrarent, dari non deberent, nec poterant, tum à vulgo ignaro, tum à Sacerdotibus rei conſcijs, qualeſcunq; ad formam ſeu prætextum effingendæ fuerunt; quæ cum ſapientioribus abſurdæ viderentur, non iniuriâ illi Ægyptiorum ſtoliditatem in numinibus colendis deriſerunt: Verùm Ægyptios multarum artium & ſcientiarum primos inuentores & cultores eſſe nemo inficias ire poterit, et ſemper pro prudentiſſimis ſubtiliſſimiq; ingenij hominibus habitos celebratoſq;, quomodo igitur præ cæteris gentibus ad puerilia delyramenta circa brutorum cultus deueniſſent, niſi alia cauſa ſecretior, quam reuelare non liceat, ſubeſſet? Sacerdotes veritatis conſcij religione & capitali pœna deterriti nihil aperuerunt de tantis Secretis; Vulgares alij ſiue literati, ſiue Idiotæ inter Aegyptios ne minimum de vera cauſa ſciuerunt, ideoq; nil aliud quam fabulas et res ad ſpeciem fictas ſcribendo manifeſtare alijs potuerunt; ita vt quò magis cauſas veras inquirentes falſi fuerint, et à ſcopo ſeducti, eó gratius id Sacerdotibus conſcijs contigerit: Cum enim ſibi perſuaſum haberent, Deum omnium Creatorem per Creaturas ſuas agnoſci & coli poſſe, erroneâ imaginatione non fuerũt ſolliciti, vulgum aliter in religione inſtitui, cum mutationem ejuſmodi ſibi periculoſiſſimam futuram proſpicerent: Verâ autem animantium cultûs ſub ſilentio cauſâ tectâ, neceſſariũ erat varias eaſq; falſas ratiunculas produci, quæ ſeipſas iugulent invicem & è medio tollant: Verum *Diodorus*

Nota.

Ægyptij ſapientiſſimi antiquitus.

dorus fatetur ſecretiora quædam ſcripta de hiſce apud Sacerdotes extare, alijs adhuc incognita: quæ qualia fuerint ſecreta, vt animi Medicamentum dici reuera poſſent ac ſolerent, dies jam poſterior detexit: Valeant itaque cauſæ illæ ternæ a pueris deridendæ, & ab omni veritate abſonæ, ijſque credat, qui velit, nobis aliæ innotuerunt rationes; ſi veró eædem ſub Allegoria dictæ ſint, ſimul conſtare poterunt, ac prima, quæ ad literam abſurdiſſima, ad ſenſum veritati magis correſpondebit: Cum enim dij chymici *Oſiris, Iſis, Mercurius*, & *Vulcanus*, timerent hominum impietatem, ſua opera illis abſque diſcrimine largiri noluerunt, ideoque ſub figura & ſchemate variorum animantium ea, tanquam pelle, velaverunt, et abſcondêrunt; ne agnoſcerentur, niſi à conſcijs aut rationabilibus: Non enim tutum erat, arcaniſſima naturæ Papyro Niloticæ aut membranis animantium per ſcripturam aperté concredere, ſed videbatur conſultum characteribus eſſentialibus ab animantibus deſumptis, invicem colloqui, ne audientes aut videntes ſcirent, ſcientes autem non ignorarent: Quod vt magis conſpicuum fiat, breviter nos cauſam hujus divini cultus boui, Api dicto, impenſi percurremus, vnde de cæteris ſimile judicium ſumendum erit: Eſt autem bos niger Hieroglyphicus et indubitatus character materiæ veræ et vnicæ Philoſophicæ, vt patet ex multis vtriuſq; proprietatibus et Allegorijs: Proprietates naturæ etſi nullæ eſſent, arbitrium voluntatis ad ejuſmodi deſignationem tamen ſufficeret; Omnium enim Technicorum vocabulorũ aut noematum rationem nimis curioſe velle quærere, abſq; ratione eſſet: Idem in Hieroglyphicis forté locum habet animaliũ quod in characteribus et notis literarum; Quantum veró ſuſpicari licet, hoc animal, Taurus ad cultum leligitur, præ alijs, vt Apis dicatur, quia alias notum et inſigne eſt vtilitate, robore, cicuritate et præſtantiá naturæ; tum quia magna pars agriculturæ in

Cur bos in Aegypto cultus.

Nota.

Apis lingua Aegyptia, bos.

arando, occando, triturando et alijs operibus laborioſiſſimis huic incumbat, tum quia lunæ creſcentis imaginem cornibus et maculis albis in nigro corpore ad vivum exprimat; Ad hæc colore varium eſt, naturâ tractabile, et non admodum raræ inuentionis: Aliæ ſi quæ ſint proprietates ab alijs obſeruentur, hæ nobis ſufficiunt: Eſt autem hic bos ſimulacrum *Iſidis* et *Oſiridis* viſibile et ſenſibus obuium, à quo ad mentem facilis fiat recurſus intelligenti, nempe quid illo denotetur: Verùm hìc quæri poſſet, an igitur eiuſmodi cultus inſtitutio adeo neceſſaria fuit, vt chymicum artificium abſq; eo exerceri non poterat? Ad quod reſpondeo; Duas eſſe motiuas ſeu impulſiuas cauſas primarias harum ceremoniarum et rituum introductorum; Primam ac præcipuam, vt Deo, ſummo Creatori atque tantorum munerum Largitori, quotidiè à conſcijs ſacerdotibus gratia redderetur, conſpecto hoc animali, vt viſibili obiecto et quaſi ſacramēto et ſymbolo externo, quod interiores pectoris motus ad Deum dirigere admoneret; Vtq; Sacerdotes iuniores huius rei nondum perfectam ſcientiam adepti ad inquiſitionem eorum, quæ obſcuriora erant, hiſce hieroglyphicis characteribus incitarentur: Credibile enim eſt philoſophorum diſcipulos hiſce rudimentis ſe invicem exercuiſſe, inquirendo et conſyderando rerum et animalium imagines ſeu figuras, vt perfecti theorici fierent, antequam praxi manum adhiberent: Vt enim quod manus antè notauit, mens facilius retinet, ſic quod mens bene præmeditata eſt, id manus aptius pòſt exprimit: Altera ac ſecundaria cauſa eſt reſpectu vulgi, tum vt hoc in officio & veneratione huius animalis, licet ignarum, contineretur, legibuſq; morem gereret, tum vt non inquireret in acta et ſcripta Sapientum, Chymiæ artificium tractantium: Si enim nullus cultus externus huic rei adfuiſſet, Sacerdotes illi, non Sacerdotes, ſed artifices chymici proclamati eſſent, et quilibet præ curioſitate in eorum facta et effecta inqui-

Colendi bouis Duæ cauſæ impulſiuæ.

I.

2. Cauſa.

inquiſiuiſſet; A quo timore per religionis prætextum liberi euaſerunt, licet ſemper in Vulcani templo ignem fouerent, eiq; noctes et dies aduigilarent; Nam ita res ſacra poſtulauit: Quæ intelligenti ſufficient: Per taurum quoq; materiam philoſophicam denotari, patet ex *Oſiride* et *Iſide*, antè ſatis declaratis, qui per Apim intelliguntur, cum *Oſiridis* anima in Apim mortuum, Serapin poſt dictum, migrare dicatur: et quoſcunq; honores *Oſiridi* et *Iſidi* debeant, eoſdem Api impendere teneantur Aegyptij: Præterea ſequentibus temporibus à Græcis ſemper eadem materia per boues allegoricè inſinuata eſt, vt patet in Tauro Minois ſeu Minotauro labyrintho Cretenſi incluſo et à Theſeo deuicto, ope Ariadnes; in bobus *Herculis* ex Heſperia ſeu Iberia Geryonis tricorporis, (Chryſaoris filij, ſanguinis Meduſæ nepotis,) abacti, nempe ex Pyrenæis montibus; in bobus ſolis in Trinacria paſtis, in tauris ab Iaſone ſub iugum miſſis, et in alijs eiuſmodi quàm pluribus: Color huic boui Api niger adeſſe debebat eandem ob cauſam, quia nigrum nigrius nigro eſt artis initium; In fronte autem vel alterutro latere macula alba creſcentis lunæ, alias abſq; maculis omninò requirebatur iuuenis, ſeu vitulus, ſanus et generoſus; quia ætas iunior, vt in ouis incubatui idoneis requiritur, ſic et in materia philoſophica; vtq; oua gallinæ ſine gallo edita inutilia ſunt, ſic ſubiectum philoſophicum, ſeu Apis abſq; lunæ creſcentis imagine vix quicquam prodeſt; Quartum annum Apis non excedit, quo præſente mergitur, et alius eius vice inquiritur, eodemq; modo nutritur, colitur et extinguitur; quia neceſſe eſt vt iuuenis maneat; Curſu enim Philoſophiæ ter quaterq; abſoluto, de nouo incipitur, vt *Typhon Oſiridem* iterum interimat, et *Iſis* ſui coniugis membra de nouo recolligat: Alij dicunt Iſidem eſſe lunam, *Oſiridem* ſolem, cæleſtes, ijſque Apim ſacrum, præſertim dictis maculis notatum; At illi Solem et Lunam philoſophorum nunquam viderunt, ne quidem

 per

per vmbram; hoc eſt, noctuæ ſunt ad hunc ſolem, qui etiam noctu lucet intelligentibus, ignaris, ſub tenebris tectus; *Caput enim artis,* inquit Hermes cap. I. *Eſt coruus, qui in nigredine noctis & claritate diei volat ſine alis.* Habitaculum præterea aureum, quo Apis tenebatur, Vulcani fanum, quo nutriebatur, et cæteri cultus adhibiti idem atteſtantur: Quemadmodum autem imago bouis ſculpta Chaos philoſophicum, vt totum continens, denotauit, ita figuræ aliorum animalium vel partes totius vel operationis, pro cuiuſlibet naturæ diuerſitate, expreſſerunt; quas cum Aegyptiorum vulgus in Pyramidibus, columnis, ſtatuis, templis alijſque locis pictas aut ſculptas vná cum Api animaduertit, ijſque reuerentiam et ſilentium à Sacerdotibus impendi, eodem ſenſu et honore, quo Apim, cætera quoque bruta animantia colere cepit: Hæc eſt origo et radix brutalis ſuperſtitionis Aegyptiorum in colendis quibuſcunque animalibus et plantis, ab Api eiuſque hieroglyphicis exorta, inque mentes eorum proſeminata et infixa; Dum enim ſignum pro ſignato appræhendit præ ignorantia, vt canis lapidem pro iactore præ bile, externæque ſuperficiei inhæret, negligit interiora, quæ intellectu, non oculis, cernenda forent; dumque vmbram captat, rei eſſentiam perdit: Sic ſuperſtitio ex ſuperſtione et error ex errore natus eſt, conniuentibus ad hoc Sacerdotibus, ex cauſis prædictis; Nec verò fieri potuit, vt talis opinio cum lacte materno imbibita, poſt extirparetur, niſi monſtratâ veritate, ob quam hæc talia et tanta ab antiquiſſimis ordinata, quod nullo modo fas erat; Hinc ſingulæ ferè ciuitates Aegypti ſumpto à Memphi (quæ bouem colebat) exemplo, ſingula animalia venerari proq; numinibus habere ceperunt; Vnde et nominari ſe optarunt, tanquam à Dijs ortum ducentes, vt Bubaſtia à boue, ſic Leontopolis à Leone, Lycopolis à Lupo, ab alijs aliæ: *Strabo* lib. 17. Geographiæ de ijſdem *Ægyptys*, eorumque ani-

Origo ſuperſtitionis Ægyptiæ.

Vnde animalia cepta coli in Ægypto.

animalium cultus varietate ſic ſcribit: Saitæ & Thebani ovem colebant præcipuè, Latum piſcem Nili Latopolitani, Lupum Lycopolitani, Cynocephalum Hermopolitani, Cetum Babylonij, qui colebant iuxta *Memphim*, Aquilã Thebani, Leonem Leontopolitani, Capram & Hircum Mendeſij, murem & araneum Athribitæ: Verùm cum nonnulli Ægyptiorum deorum immenſum numerum producant, nos cæteris omiſſis præcipua ſaltem animalium Hieroglyphica perluſtrabimus, vtpote Canis, Lupi, Felis, Leonis, Hirci, Ichneumonis, Cynocephali, Crocodili, Ibidis, Accipitris & Aquilæ. Canis Mercurio, vt cuſtos affingitur, eſtq; ejus proprium Hieroglyphicum: Nam Canino capite Mercurium pingebant quem Anubim vocârunt, velut ſingularem Deum Ægyptium; vt enim *Mercurius*, *Oſiridis* & *Iſidis* conſiliarius ſeu miniſter vbiq; conſtituitur, ita Canis, quo vix animal ſagacius eſt, huic ſacer habetur: Hinc *Virgilius* Anubim appellat latratorem, ſeu caninos latratus edentem hoc verſu: Omnigenûmq; Deûm monſtra & latrator Anubis. Lupos cur venerati ſint, tradunt varias cauſas; alij ob ſimilitudinem canum, alij quod, cum *Iſis* vnà cum filio Oro bello dimicatura eſſet, *Oſiris* in Lupi formâ, ab inferis & vxori & filio contra *Typhonem* auxilio venerit: Alij alias rationes fingunt: Verùm eandem eſſe cauſam introductionis figuræ Lupi, quæ Canis, ex circumſtantiis ſatis apparet; *Anubis* & *Macedon*, vt ante dictum, fingebantur filij *Oſiridis*, quorum ille Canis, hic Lupi inſignia in armis geſtaret; Hic *Anubis* habetur pro *Mercurio*, qui vel conſiliarius vel officiarius eſt *Iſidis*, non filius & Orus ſolus natus dicitur ex *Oſiride* & *Iſide*: vnde conſtat, ſi pro hyſtoria rerum aut perſonarum hæc aſſumantur, in omnibus & ſingulis à ſeipſis refelli: Nihil autem aliud canis & lupus Hieroglyphicè deſignant, quam duas partes in vno Subiecto, quarum vna eſt cicurior & tractabilior ſeu minus fugax, altera ferocior & fugacior; Cumque *Anubis* fingitur canino capite, materia Philoſophica

Cur præcipua animalia culta in Aegypto.

Canis.

Lupus.

Nota.

phica denotatur eo reſpectu, quo eſt ſtabilior & fixior; Cum Macedon Lupino, quo volatilior: *Lupus enim noſter*, inquit *Rhaſis* in Epiſtola, *in Oriente invenitur & Canis in Occidente; Iſte momordit illum, & iſte momordit iſtum, & fiunt rabidi ambo, et interficiunt ſe ad invicem donec fiat ex eis toxicum & Theriaca*: Hinc *Iſis* de ſeipſa teſtatur, vt habet ejus columnæ inſcriptio, quod ſit in aſtro Canis refulgens; Et Author rythmorum Germanicorum; *Alexander*, inquit, *ex Perſia ſcribit, Lupum & Canem in hac argilla eſſe educatos, tamen à Philoſopho nobis indicatur, vtrumque vnam habere originem, Lupum ſcilicet ab Oriente prouenire, Canem verò ab Occidente ortum habere.* Sic & Felis *Iſidi* ſacra habebatur eâdem ratione, quia *Iſis* Lunæ cœleſti ac fæmineæ naturæ aſſimilabatur, ac felis viciſſitudines Lunæ tenere oculorum incremento ac decremento videbatur; vnde in præcipuo honore fuit apud ſuperſtitioſos Ægyptios felis, habebaturque capitale felem occidiſſe, vt *Diodorus* narrat exemplo cujuſdam Romani plebeij & Regis Perſici ob feli illatas injurias trucidatorum; Leonem verò vt animalium regem, qui victricis eſſet naturæ, calidæ & igneæ, nec non ſanguine aliorum victitaret, poſuerunt, eoque ſulfur leonina pelle inſignitum denotârunt; de quo cum ſæpius hiſce libris dixerimus, vt notorium hic omittimus: Hircus idem cum *Typhone*, *Priapo*, *Phallo*, Satyris & Titanibus deſignare animadvertitur; cum enim ſit animal ad libidinem pronum, vt patet ex *Virg. Egl.* 3.

Felis.

Leo.

Hircus.

Novimus & qui te tranſverſa tuentibus hircis,
Et quo, ſed faciles Nymphæ riſere ſacello.

Hinc pro generationis membro, quod *Oſiridi*, aut ejus patri *Saturno*, aut avo Cœlo, detractum eſt, ſumitur; & *Baccho*, qui *Oſiris* eſt, ſacer habetur, vt & *Phallus*, de quo inferius: Ichneumon murem figura referre traditur, vnde & Mus Indicus, à quibuſdam dicitur: Huic cum Crocodilo aiunt

Ichneumon.

inter-

necinum bellum eſſe, cui cum viribus & magnitudine impar ſit, aſtu hoſtem aggreditur, dum in illius dormientis fauces inſilit, corroſiſque inteſtinis ipſum proſternit; Hujus abſque dubio rationem habuerunt antiquiſſimi qui ejus animalis figurâ, tanquam charactere Hieroglyphico primitus vſi ſunt: Tale enim quid accidere in hoc naturali artificio tam notum eſt quam quod notiſſimum: Nam vnum, quod fixum eſt, jugulat reliquum, quod volatile, & ſic ex vtroque fit Theriaca Medicina aurea: Nihil autem frequentius Cynocephalo in Ægyptijs ſymbolis viſitur, idque ob naturam ejus animalis; quod Iſidorus lib. 11. hoc modo deſcribit: Cynocephalus eſt monſtrum caput habens caninum, de quo narratur in lib. de Naturis rerum, quod vnus Cynocephalus fuit delatus regi Francorum Ludoico, caput habens ferè caninum, cætera verò membra ſicut homo, crura quidem humano modo nuda, manus etiam & brachia, collum album ac nudum, dorſum verò piloſum, erectus vt homo ſtabat & ita decenter et honeſté ſicut homo cibum manibus capiebat & ori inferebat: Hujus meminit *Auguſtin.* l.2. c. 14. *De Ciuitate Dei*, vbi *Thomas Valois* addit, *Auguſtinum* per *Cynocephalum* intelligere *Mercurium* ſeu Hermetem Aegyptium; vnde & dicit *lib. 1. cap.* 12. 16. Miror ſanè ſi ipſa ſcilicet, Deorum mater, Rhea, peperit Cynocephalum, quæ longè poſtea venit ex Ægypto: Hunc autem *Mercurium* ſeu *Hermetem* dicit *Iſidorus* l. 8. *cap. vlt.* fuiſſe formatum cum capite canino; Nam Canis eſt animal ſagaciſſimum, ſic et ipſe fuit ſapientiſsimus: Hæc *Valois*: Huic animali, (ſi non ipſum eſt) perſimile eſt Bavian dictum, cujus vt ſimiæ geſtus ſunt varij et diſciplina mira: Ratio ex ante dictis conſpicua eſt, cuj alij adijciunt, quod mictu iterato viginti quatuor horas diej naturalis exprimat, ac ita ſolis motum in circulo repræſentet: De Crocodilis eorumque veneratione, Cauſæ quæ apud Aegyptios traduntur, abſurdiſſimæ ſunt; quia patriam ſecuram præſtent à prædonibus, qui metu horum á Nilo abſtinere cogantur

Cynocephalus.

Crocodilus.

tur; quaſi Crocodili ſub aquis degentes potius hoſtem propulſare poſſint, quam ipſi Aegyptij ſub eorum Crocodilorum tyrannide præoccupati et nunquam ſecuri; cum Crocodilus omnibus prædonibus ſit rapacior et crudelior, tam Aegyptijs, quám exteris infeſtus, et aquis et terris metuendus: Menam veró á Crocodilo per paludem *Mæridis* vectum eſſe, quem ſui canes perſequerentur, ideoque ab eo mandatum, beſtiam hanc pro Deo coli, eique vrbē Crocodilopolin dictam extrui, vt in Lupi honorem Lycopolin, in Leonis leontopolin, omnino incredibile eſt; Non á merito animalium id proveniſſe, ſed ob phyſicam ſignificationem arcanam, non omnibus notam, certo certius eſt: Hoc enim animal et aquis et terris degit; ſolumque ex quaprupedibus ovum parit; qua ratione ovum philoſophicum veré xprimit; quod cum imperfectum ſit, tamen omnia ſibi neceſſaria intra ſe habet: De Ibide eadem eſt ratio, quæ deprædandis ſerpentibus Aegypto maximé ſalutaris habita eſt; Hæc avis *Iſidi* et *Mercurio* ſacra credebatur ob arcanas naturæ dotes, tum quod venenoſa depaſcendo aerem ſalubriorem ac animalibus vitam tutiorem præſtaret, tum quod ipſa ſibi Clyſteris injectione ab obſtructionibus, quæ alvum interciperent, medicaretur.

Ibis.

Accipiter. Accipitrem *Oſiridi* ſacrum putant, quia ſolaris avis videatur non ſolum ob oculorum aciem, quâ valet, ſed etiam naturam igneam ad bella promptam; vnde illud *Ovidij.*

Odimus accipitrem, quia ſemper vivit in armis.

Hic enim Martiali vi cæteras aves in prædam vocat, ſibique in ſanginem convertit: Præ his omnibus veró Aquilam Reginam volucrum agnouerunt, et inter ſacros characteres, quos Hieroglyphicos vocant Aegyptij, repoſuerunt, eaſdem ob cauſas, quas antea, et poſt, vbi Aquilæ fit mentio, recenſuimus: Præter has figuras Hieroglyphicas innumeræ aliæ reperiuntur, vt in Pyramidibus, Iſidis menſa, ac ſimilibus antiquiſſimis operibus Aegyptijs

Aquila.

et

& inſcriptionibus apparet, verum hæ nobis exempli vice hoc loco ſufficient; Scribant alij de Hieroglyphicis Ægyptiorum magna commentaria, vt velint, vix tamen arbitor, abſque *Vulcani* & *Mercurij*, imó Medicinæ (in quâ plurimum *Oſiris* et *Iſis* præſtiterunt) verâ cognitione, & vſu eos quicquam niſi verba daturos, vtcunque ad morales, imó moroſas, ac verè moras et meras tricas implicando explicent: Cauſa veriſſima, cur Dij crediti horum animalium formis gaudeant vel lætentur, vulgo ignota fuit, niſi quod putârint (vt ſupra ſub prima cauſa meminimus) Deos territos ob metum Gigantum in Aegyptum aufugiſſe, ibique aſſumptis variorum animalium figuris ſe abſcondiſſe; Hinc *Ovid. 5. Met.* Cuilibet ex Dijs ſingulare animal aſſcribit, ſub cujus tegmine latuerit, his verſibus.

Huc quoque Terrigenam veniſſe Typhoea narrat,
Et ſe mentitis ſuperos celâſſe figuris.
Duxque gregis, dixit, fit Iupiter, vnde recurvis
Nunc quoque formatur Libycis cum cornibus Hammon,
Delius in corvo eſt, proles Semeleia Capro,
Felle ſoror Phœbi, niuea Saturnia vacca,
Piſce Venus latuit, Cyllenius Ibidis ales.

Præter animalium, aliarumque rerum figuras pro characteribus Hieroglyphicis vſurpatas, in ſingulis Aegyptiorum templis Harpocratis ſimulachrum viſebatur, eâ forma, vt digito ori impreſſo ſilentium ſeruandum, & altera manu pudenda abſcondens, libidinem deteſtandã, innueret; idque non abſque cauſa; Hæc enim quatenùs arcana arcaniſſima naturæ non omnibus inſinuanda, vtque Dej dona precioſiſſima, ita non libidine aut luxuria dehoneſtanda ſunt. *Harpocrates*

Sunt præterea monumenta haud dubia in *Aegypto* reliqua, quorum vel memoria extet in hyſtorijs vel veſtigia hodierno quoque die obvia, de artificio Philoſophico ſi non per ſe, tamen cum alijs juncta evidens teſtimonium per- 4 *De alijs indicijs & Monumentis Aegyptiorum.*

Coloniæ Ægyptiorum. perhibentia; vtpote quod tot coloniæ per vniverſum ferè orbem inde deductæ tradantur, quæ omnino tales ſunt, vt alicuius magnæ gentis potētia & diuitijs celeberrimæ initium extiterint, Nam, vt *Diodorus* tradit, in *Babyloniam* colonos traduxiſſe Belum Neptuni volunt Libyæq; filium, *Belus.* qui ſedem vrbi ponè Euphratem cum elegiſſet, Sacerdotes (hos Chaldæos *Babylonij* vocant, qui more Ægyptiorum aſtra obſeruarent) phyſicos etiam, Aſtrologiæ qui dediti eſſent, inſtituit: quod autem hic Belus ab alijs Saturnus, ab alijs Iupiter dictus, ex Sacerdotibus Ægyptijs oriundus ſit, et artificij arcaniſſimi tum Sacerdotibus illis proprij gnarus fuerit, eiuſq; ope tanti regni incrementum præſtiterit ex ſequentibus, vbi de templo ipſi erecto ſermo erit, patebit: præterquam quod nomen ipſum Saturni aut Iovis illi inditum ſatis convincat, cum aureæ deorum genealogiæ participem fuiſſe: Ferunt etiam, inquit *Diodorus*, *Danaus.* Danaum ex Aegypto cum filiabus profectum antiquiſſimam ferè vrbium Græciæ, Argos condidiſſe; in Lydiam Cypri appuliſſe, ſuſceptumq; ab incolis erecto Mineruæ templo, ſtatuam ingentem Deæ dicaſſe. Quod verò *Danaus* Aegyptius arcani Aegyptij cognitionem habuerit & cum Belo affinitatem, patet ex allegorijs à poëtis poſt illorum tempora fictis de *Danai* filiabus, quæ maritos ſuos occiderint, vnde apud inferos vas perforatum aquis replere fruſtraneâ operâ cogantur, quæ et Daneides et Belides appellantur, quia quidam *Belum Danai* patrem ſtatuunt, alij *Colchi.* horum coniugum; De *Colchis Diodorus* quoq; refert, quod Aegyptiorum ſint coloniæ, qui in Ponto habitant; Hi fodinas metallorum ſecuti ſunt, eaſq; in Colchide colere ceperunt; Vnde & Iaſon Vellus aureum deportauit: Sic Ammianus l. 22. Colchos antiquam Aegyptiorum ſobolem eſſe refert: Nam linificium adeò apud eos vulgatum eſt, *Iudæi.* vt in peregrina quoq; loca exportetur. Iudæos inſuper, *Diodorus* inquit, qui Arabiam inter Syriamq; conſedêre ab ipſis Aegyptijs teſtantur tranſmigraſſe: Quapropter et apud has nationes, addit, antiquo more circumciduntur pueri,

pueri, ab Ægypto eâ conſuetudine traducta. Verum in his ex ignorantia ſacrarum literarum, originem circumciſionis apud Iudæos ab Aegyptijs deducit, cum econtrà fieri debeat; Poſtquam *Abraham* ex Dei ipſius iuſſu hunc ritum in poſteros ſuos tranſmiſerit, à quibus multi in Aegypto diuerſis temporibus conſederunt, ibique circumciſionem ſine dubio propagârunt: In qua Iſraelitarum ex Aegypto eductione ſingulare quoque accidens abundantiæ diuitiarum auri et argenti apud Aegyptios apparet; Cum ſinguli ex Iſraelitis à Deo iubebantur aurea et argentea vaſa mutuó accipere ſecumq; auferre; Vbi videtur et horum vaſorum magnam copiam ibi fuiſſe et haud magnam æſtimationem aut precioſitatem, quod viri ruſtici, ſeruiles, alienigenæ, contra ipſius Regis nutum inde migraturi et redeundi animum non habentes, à vicinis ſuis Aegyptijs eadem inpetrârint; Nam præterquam quod Deus Aegyptiorum voluntatem in manu ſua habuerit eóq; direxerit, tamen ſi priuati homines non multum auri & argenti ipſi habuiſſent, non potuiſſent alijs dare mutuò; Quod ſi hoc verum eſt de priuatis perſonis, quid æſtimandum erit de Sacerdotibus et Regibus ipſis, quantum illi theſaurorum et opum ex metallis habuerint, de quibus legitur, quod propria reconditoria ſeu gazophylacia ad aurum & argentum reſeruandum extruxerint, quod ſanè mirum videri poſſit illo antiquo, non noſtro tempore; Athenienſes quoq; colonos Saitarum gentis Aegyptiæ aſſerere nituntur, vt patet ex Diodoro: qui inquit, Fuerunt & Aegyptij quidam Athenienſium duces: Dipetes enim Mnethei pater, cum eſſet Aegyptius, poſtmodum Athenienſium ciuis et rex factus eſt: Similiter & Erichtheum tradunt Aegyptium genere Athenienſibus imperaſſe, qui ex Aegypto Athenienſibus attulit frumentum, ob idq; beneficium eis regem conſtitutum, qui ſumpto regno docuit eos ceremonias ac myſteria Cereris Eleuſinæ ab Aegyptijs tranſlata: Eam quoq; deam his temporibus coæuam Athenas frumenta comportaſſe dicunt & ſerere

Nota.

Athenienſes.

Dipetes.

Erichtheus.

Vt quidam volunt. denuó triticum docuiſſe: Athenienſes regnante Erichtheo cum omnes terræ fructus ſiccitas abumpſiſſet, Cererem *A.M.* 2568 præſentem frumento eos iuuiſſe; Sacra inſuper et myſteria eius Deæ tunc in Eleuſina ſuſcepta, quæ eadem et penes Aegyptios celebrantur: Hæc *Diodorus*: Verum hæc fabu- *Nota.* loſa eſſe et nunquam reuera contigiſſe, apparet ex innumeris circumſtantijs, quamvis pro hyſtoria ab Ethnicis credita et recepta fuerint: Nam vſus frumenti longé antiquior eſt et ante diluvium non ignotus, ideoq; Nohæ poſteris non inſolitus, ad quos Græci pertinent, præſertim cum cæli iniquitas in eorum regione non denegauerit frumenta aut vinũ: Adhæc Ceres nulla Dea reuera eſt aut fuit, ſed vt conſtat ex anté narratis et in poſterum narrandis, cum ipſa *Iſis* habeatur, ac póſt Triptolemum, vt nutrix, nutriuiſſe, eòdem referenda eſt: Nec côueniunt inter ſe, nunc Erichtheũ nunc Cererem ipſam, nunc Triptolemũ Athenienſes docuiſſe frumentorũ ſeminationem et vſum, quaſi adeó indociles extiterint Atheniẽſes; vt primâ vice appræhendere nequiuerint; Et ſi vnus ex dictis frumenta Græcis dediſſet, cæteris hoc aſſcribi nequit, tũq; quæritur, quo ante id victitârint Athenienſes, an glandibus, vt poëtæ fabulantur? et vnde, an ex Aegypto, vel ex alia regione, vel cælitús frumenta primitús apportârit; Verum qualia hæc frumenta fuerint, póſt ex Hieroglyphicis Eleuſiniorum ſacrorum clariſſimè patebit, ideoq; hic omittimus: Similiter ibidem de Eumolpis mentio fiet horum ſacrorum Sa- *Eumolpides.* cerdotibus. Nam et Eumolpides, inquit *Diodorus*, ab Aegyptijs Sacerdotibus traducti ſunt, et a Paſtophoris præcones: Idem, ſolos ex Græcis, inquit, Athenienſes per *Iſidem* iurare, formâ moribuſq; Aegyptijs ſimiles, pluraq; *Cadmus.* alia his ſimilia magis ambitioſé quam veré aſſeruntur. *Cadmus* quoq; ex Thebis Aegypti ortus præter cæteros filios & Semelen ſuſcepit; Nam cum miſſus eſſet a patre Agenore in Europam, vehementi iactatus tempeſtate in Rhodum venit, ibiq; Neptuno ædificauit templum, eiuſq; curam Phænicibus quibuſdam ab ſe in inſula relictis deman-

demandavit: Ex his poſtmodum ſacerdotes, qui faciendis præeſſent ſacris, ex ſucceſſione manârunt: *Cadmus Minervam Lindiam* ornavit donis, in quês olla fuit ærea admodum conſpicua, antiqvo more fabrefacta: In ea literis Phœniceis, quas aiunt primum ex Phœnicibus in Græciam allatas, appellataſque Phœniceas, inſcriptum erat, Terram Rhodum à ſerpentibus vaſtatum iri; quæ verba ſi ritè intelligantur, totam artem chymicam breviſſimo Hierogyphico apertiſſimè evolvunt: Nam cur ollam eam *Minervæ* Deæ ſapientiæ obtulit? cur æream, & quidem antiquo more fabrefactam? Cum enim hæc antiquiſſimo tempore contigiſſe dicantur, cur dicitur adhuc antiquo more fabrefactam ollam eſſe; niſi potiùs ad materiam, quam ad formam ibi reſpiciatur? Phæniceas literas Hieroglyphicas fuiſſe non eſt dubium, aut potiùs Allegorici ſenſus, eaſdem cum Puniceis, quarum ante meminimus; Terra autem *Rhodus*, cum Allegoricè ibi accipiatur, Terra Philoſophica eſt, quæ á Serpentibus deuaſtanda erit, in quibus duobus, vt arcaniſſimis, nempe terra Rhodia (alia enim non valet) & ſerpentibus volatilibus & venenoſis totum magiſterium quieſcit: ideoque hoc à *Cadmo*, quaſi vatidico ſpiritu, prædictum fuerat; Donum ſanè æreum *Minervæ* (ſapientiæ Deæ habitæ, vtpote ex Cerebro *Iovis* enatæ) oblatum non tanti erat momenti ob materiam nec formam, cum precioſiora dona Deæ offerenda eſſent, ex auro, gemmis & alijs; niſi quid Hieroglyphici Aegyptij continuiſſent; Huc accedit, quod omnia de *Cadmo* ferè fabuloſa ſint & chymiæ propria arcana denotent; quomodo nempe bovem ſequutus varij coloris, vbi hic recubuit, ille vrbem condiderit, ſocioſque ad fontem miſerit, à Dracone ingenti, *Typhonis* & *Echidnæ* filio, pòſt extinctos; quem ipſe *Cadmus* aggreſſus trucidarit, ejuſque dentes in terram pro ſeminio ſparſerit, vnde enati Terrigenæ fratres in *Cadmum* irruentes: Cum verò *Cadmus* vnum eorum Lapide clam percuſſiſſet, inde inteſtino bello exorto ſe mutuò è medio ſuſtulerunt: Hæc ſingula

Arcana. Nota.

eſſe accommodatiſſima veræ chymiæ Hieroglyphica opera nemo non videt, vt etiam in ſequentibus demonſtrabitur latiús: Eódem ſpectat, quod *Orpheus* Thebanorum amicus finxerit Dionyſium, qui apud Aegyptios Oſiris & Latinos Bacchus eſt, ex *Iove* & *Semele Cadmi* filia, natum, quaſi primò poſt *Thebas* à *Cadmo* conditas *Dionyſius* ſeu *Oſiris* ortus dicatur, cum tamen longé ante *Cadmi* tempora apud *Aegyptios* celeberrimus fuerit, non quod reuerà Deus extiterit, ſed inter Hieroglyphicos pro primario, vt dictum, creditus & receptus: Ideoque Aegyptij ſcriptores tradunt, nugari Græcos, quod *Dionyſium* apud ſeſe natum ebuccinentur: *Diodorus* quoque nonnulla alia *lib. 2. c. 6.* de Aegyptijs recenſet his verbis: Multa quoq; alia fabuloſè de Aegyptijs feruntur, quæ adhuc nomine & opere perſeuerant. Nam in vrbe Achanta trans *Nylum*, Libyam verſus procul à *Memphi* ſtadijs 150. vas eſt perforatum; ad quod ſingulis diebus ſacerdotes 360. aquam ex *Nilo* deferunt: Aſini etiam ficti fabula monſtratur in quadam celebritate: Nodos enim, quos vnus in principio longioris funis complicat, alij poſt ſequentes diſſolvunt. *Melampodem* inſuper ferunt *Dionyſii* ſacra ab Aegyptijs ad Græcos tranſtuliſſe, quæve de *Saturno* feruntur, deque Titanum pugna, hyſtoria poſtremó omnem Deorum paſſionem docuiſſe. *Dædalum* quoque aiunt imitatum eſſe labyrinthi errores, qui ad hoc vſque tempus manet. Hunc aliqui ædificaſſe dicunt Mendetum, alij Maronem multò antequam *Saturnus* regnaſſet. Numerus priſcarum apud Aegyptios ſtatuarum idem eſt, qui eſt à *Dædalo* Græcis factus. Templi *Vulcani* veſtibuli, quod pulcherimum in Memphi ſitum eſt, *Dædalum* architectum fuiſſe conſtat, obque eam rem à populo ſtatuâ ligneâ in templo, quæ ab ipſo fabricata ſit, donatum. Huic propter artis præſtantiam, multaque ab eo inuenta, magna gloria adepta deorum honores accolæ impenderunt: In vna enim *Memphis* inſularum templum nunc quoq; eſt *Dædalo* dicatum; Hæc *Diodorus*; Cum Græci arcana Aegyptia potiſſima reſci-

Fabuloſa alia de Ægyptijs.

Melampus.

Dædalus.

Templum Vulcani pulcherrimum.

reſciuerint, ceremonias quoque et ritus ſacros quibus illa tegi ſimul et propagari poſſent, receperunt; Hinc fabula de *Danai* filiabus, vas perforatum aqua replentibus, ac reliqua ejuſmodi apud Græcos celebrata ſunt; Templũ *Vulcani* quoque precioſiſſimum apud Ægyptios fuiſſe *Diodorus* narrat, quia vt dictum, á *Vulcano* et *Mercurio* ferè omnia ſua bona poſt Deum habuerunt: Tradit quoque idem author in Ægypto *Orpheum*, Muſæum, *Melampodem*, *Dædalum*, *Homerum poetam*, *Spartanum Lycurgum*, *Solonem Athenienſem*, *Platonem Philoſophum*, *Samium Pythagoram*, *Eudoxum Mathematicum*, *Democritum Abderitem* et *Inopidem Chium* fuiſſe, ſuaſque ſcientias, artes & doctrinas didiciſſe: quod ſi verum eſt, vt in eo conſentiunt omnes hyſtorici, conſtat ab his tanquam ducibus omnium bonarum literarum, legum et inſtitutorum, nec non ceremoniarum, de Dijs Hieroglyphicis opinionum & figmentorum originem et radicem primam emanaſſe ad Græcos alioſque populos, atque ſic per totum ferè terrarum orbem ſucceſſu temporis propagatam eſſe: Quid enim Poetæ et Theologi Ethnicorum habent, quod non ex *Orpheo*, *Muſæo* & *Homero* hauſerint? Quid antiquorum legiſlatores memoratu dignum habuerunt, quod non á *Lycurgo*, Soloneque tranſtulerint? Quid denique Philoſophi tot ſectarum principes in ſcientijs jactârunt, quod non á *Platone*, *Pythagora*, *Eudoxo*, *Democrito*, alijſque tanquam per manus traditum acceperint? Itaque hj omnes ſua dogmata ex Aegypto, artium nutrice & opinionum matre domum deportârunt; quæ licet diverſa videantur & nonnulla eorum inter ſe pugnare, ex Hieroglyphica & Allegorica doctrina tamen ea varietas duntaxat contigit; Quocirca omnes ferè religiones Ethnicæ in orbe tũ temporis noto, literæ & leges ex Ægypto exortæ ſunt; *Iamblichus* in libro de myſterijs idem, at paulò aliter, atteſtatur; Ægyptij, inquit, ſcriptores, putantes omnia inventa eſſe à *Mercurio*, ſuos libros *Mercurio* inſcribebant: *Mercurius* præeſt ſapientiæ & eloquio: *Pythagoras*, *Plato*, *Democritus*,

Qui Græci ad Aegyptos doctrinæ gratia iverint.

Ex Aegypto omnes artes.

critus, *Eudoxus*; & multi alij ad Sacerdotes Aegyptios iuerunt: Dogmata hujus libri ſunt Aſſyriorum et Ægyptiorum, & ex columnis *Mercurij*: *Pythagoras* & *Plato* didicerunt Philoſophiam ex columnis *Mercurij* in Aegypto: Columnæ *Mercurij* plenæ doctrinis: Hæc ille: An verò hæ columnæ fuerint illæ, quarum meminimus de *Oſiride* et *Iſide*, aut aliæ Hieroglyphicis prorſus literis (quales ſunt illæ quæ hodierno quoque die Romæ viſuntur non procul á Porta Populi, ad S. *Iohannem Lateranenſem*, ad Diuam *Mariam* Majorem, & alibi) ſculptæ, triangulis, quadrangulis, circulis, ſerpentibus, & innumeris ejuſmodi animalibus mirabiles & refertæ, in obſcuro manet. *Ioſephus* quoque meminit in antiquitatum libris á primis patribus ante diluvium, duas lapideas, vnam marmoream, alteram lateritiam, tabulas ſeu columnas, ſeptem artium liberalium inſcriptione, ne hæ perirent aquis vel igne, ſed ad poſteros tranſmitterentur, inſignitas, erectas fuiſſe, quarum fortè & alij antiquiores ſcriptores mentionem faciunt; Ex recentioribus, *Bernhardus* comes, aliorum monumentis edoctus Hermetem inveniſſe primum illas tabulas refert, dum inquit; De hoc verò Hermete legitur in Biblijs; ipſum intraſſe in vallem Ebron primum & ibidem inveniſſe lapideas tabulas ſeptem, quibus inſculptæ fuerant á ſapientibus, priuſquam inundatio fieret aquarũ, ſeptem artes liberales, cuique ſuis ſolum in principijs, ne tranſirent in oblivionem. Quod etiamſi nos in textu bibliorum ſacrorum non legamus, tamen credibile eſt hauſtum ex gloſſis antiquorum ſcriptorum: Ratio his adſtipulatur in hunc modum; Quod ſi *Adam* omnium rerum creatarum eſſentias cognovit intus & extus, vt in ſacris traditur, dum nomina à cujuſque natura ijs impoſuerit, Et ſi antiquiſſimorum illorum patrum vita adeo longæva potius in conſideratione & ſpeculatione divinorum operum, quám alijs operationibus vilioribus peracta ſit, quis neget, ſcientias omnes reales, non phantaſticas et imaginarias (quales quædam pòſt introductæ ſunt, vt eſt ratiunculâ producta

Columnæ Mercurij.

productâ nigrum facere album et album nigrum) in mente et vſu illorum patrum extitiſſe? Quod ſi in conſyderatione et opere, non iniuriâ et de harum propagatione fuerunt ſolliciti in poſteros; Prolem enim ſuæ mentis vt reſeruarent æquè, ac corporis, hoc fortè medio vſi ſunt; ſi veró quis *Ioſepho*, alijſque in his contradicat, per nos licebit; ſatis ex antè dictis noſtræ Propoſitionis demonſtrationes ſeſe inſinuant: Vitrum, quod lapis artificialis pellucidus dici poſſet, et propriè ad chymiam ſpectare, ab antiquiſſimis quoq; temporibus Aegypto eiq; vicinæ Aethiopiæ innotuit; Ex eo enim Aethiopum ſepulturas fieri *Diodorus* teſtatur; Salientes, hic inquit, corpora inq; vaſis vitreis nuda condentes ſupra columnas ponunt: Ita per vitrum defuncti corpus aſpicitur, quemadmodũ ſcribit Herodotus; quod Cnidius Cteſias improbat: Ait enim ſaliri corpora, ideoq; corruptam non poſſe ſpeciem ſeruare, ſed ſtatuas aureas cauas fieri, in quibus mortuos ponant vitro circumpoſito: Quo fit, vt in locis ſuperioribus ſitæ circumſtante vitro imago aurea defuncto ſimilis reddatur aſpicientibus: Et hæc ditiorum Sepulchra eſſe affirmant: Tenuiores argenteas imagines ponũt, inopes veró fictiles. Vitrum abundè cum plurimum fiat in Aethiopia, omnes habent. Hæc ideo afferenda putauimus, cum Aethiopes aliquando Aegyptijs, et hi illorum magnæ parti, imperârint, ne quis ex vaſorum, nunc ad chymiæ vſum requiſitorum, defectu tum exiſtente, vt opinari poſſet, aliter, quam res eſt, concluderet: Quó et ſpectat, quod admirabile eſt, & adhuc Cairi, (Memphis olim dicti) obſeruatur, oua gallinacea ab Aegyptijs ſolis per artificium furnorum excludi poſſe; idq; ab antiquo et longè ante natum Chriſtum tempore: Sic enim *Diodorus* l.2.c.3. de hoc plus quam chymico artificio Ægyptiorum ſcribit: Nam qui, inquit, aues et anſeres nutriunt, præter earum, quæ apud alios homines habentur procreandi naturam, adeó illis indulgent, vt in numerũ dictu mirabilem avium euadant. Non enim ovis incubant aues, ſed ipſi ingenio & naturali

Vitrum in Ægypto ab antiquis temporibus.

Nota.

naturali arte ex ovis præter cæterorum conſuetudinem educunt fætus: Non immeritó quóq; ex Aegyptiorum regum ſtupendis Sepulchris et miraculoſis monumentis Pyramidum, idem convincere poſſemus: Quamvis enim Aegyptij ex naturæ operibus de animæ humanæ immortalitate, vel aliàs, certiores facti, ideo magnifica Sepulchrorum Mauſolêa reliquerunt, negligentes interim domus ædificandæ curam, quod, vt *Diodorus* de his loquitur, domos noſtras diuerſoria appellent, tanquam breui tempore à nobis inhabitandas, defunctorum Sepulchra, ſempiternas domos, tamen eorum potentiam, diuitias, animi conſtantiam, et ſupra humanitatem quid tentantium effectus et opera adhuc ibi locorum videmus, quaſi æterna et ad finem mundi duratura; quæ à quibus extructa ſint, ſupra diximus; Hæ inquam Pyramides, vt *Diodorus* l.2.c.2. refert, verſus Libyam ſpectant longè à Memphi ſtadijs 120. à Nilo autem 45. quæ et artificio & operis magnitudine mirabili ſtuporem præberent aſpicientibus: Earum maxima quatuor eſt laterum, quorum quodlibet ab inferiori parte iugera ſeptem continet: altitudo amplius, quam 6. iugera tollit: Latus quodlibet deducta paulatim vſque ad verticem altitudine continet cubitos 65. Ex lapide duro difficiliq́ue ad tractandum ſed æternum permanſuro ſtructura omnis conſtat. Nam fermè mille annis, vt aiunt quidam, vt alij tradunt, amplius tribus millibus quadringentis, ad nos vſque ea moles integra permanſit. Ferunt eos lapides ex *Arabia* longo admodum itinere aduectos: Aggeribus autem fabricata eſt, nondum eo tempore inuentis machinis; opus certè mirabile, præſertim in terra vndiq́ue arenoſa, vbi nulla neq; aggeris, neque cæſi lapidis ſint veſtigia, vt non ab hominibus, ſed à dijs tanta moles ſtructa videatur. Conantur Aegyptij mira quædam de his fabulari, ex ſale et nitro aggeres eos factos, poſteaque Nili incremento liquefactos abſque hominum labore penitus defeciſſe: Verum id procul à vero abeſt. Nam et multitudine hominum

Pyramides Ægypti.

minum agger conſtructus & multitudine deletus eſt; Trecenta enim & ſexaginta hominum millia, vt aiunt, ad id opus deputata ſunt, quod viginti fermè annis abſoluerunt. Pecunia omnis ad opus eius impenſa, vt olera tantum herbaſque (is enim cibus opificum fuit) ad mille et ſexcenta talenta exceſſiſſe dicitur: Præter hanc ſunt et aliæ, ex quibus aliæ alijs ſunt minores: At nemo eorum, qui ſtruxerunt eas Pyramides, in ijs ſepultus traditur: Quidam, vt ex eodem antè retulimus, maioris aſſerunt Armeum extitiſſe conditorem, ſecundæ Amaſim, tertiæ Maſum, quam volunt quidam Rhodopis Sepulchrum fuiſſe: Verùm de harum Pyramidum auctoribus nil certi neque apud incolas, neque apud ſcriptores conſtat. Hactenus *Diodorus*: Nos tempore antiquiſſimo, nempe eo, cum populus Iſraëliticus in Ægypto lateribus coquendis et ſtipulis per agros congerendis fatigaretur, extructas eſſe, colligimus potius ad opum oſtentationem, quàm regum Sepulchra: *Barbara Pyramidum*, inquit Martialis, ſileat miracula Memphis, etc: Omnis Cæſareo cedat labor Amphitheâtro; Verum Amphitheatrum illud, non minus præluſtre opus, nunc in ruderibus ferè poſitum eſt, *Pyramides* veró, quæ tot millibus annorum ante Amphitheatrum ſteterant, adhuc perdurant integræ: Ab ingenio itaque ſubtiliſſimo, ab animo verè magno, et à manu largiſſima has profluxiſſe, ab effectu patet: *Plinius* Lib. 36. c. 12. ait, *Pyramides* illas in Ægypto nihil aliud fuiſſe, quam regũ pecuniæ ocioſam et ſtultam oſtentationem; quippe cum faciendi eas cauſa à plæriſque tradatur, ne pecuniam ſucceſſoribus aut æmulis inſidiantibus præberent. Quod veró inter mundi miracula numeratum eſt non immerito, hoc opus quoque ab arte miraculoſa, cum cætera omnia correſpondeant, perfectum, mundoque pro teſtimonio quaſi æterno relictum eſſe, rationi conſonum eſt. Verum de his ſatis: Vt cætera opera Ægypti magnificentiſſima prætereamus, inprimis ſuſpiciendum

Nota.

Templum Beli Babilonici.

eſt Semiramidis *Babylonica*, quæ et Aegypto imperavit, templum Iovi Belo erectum, in cuius ſummo tres ingentes aureas ſtatuas Iovis, Iunonis, Opiſq; erexit, quarum Iovis, vt *Diodorus* inquit, adhuc extat longitudine pedum 40. mille *Babyloniorum* talentorum ponderis: Opis ſimili pondere in ſella aurea reſidet, ad cuius genua duo adſtant leones, iuxtaq; ſerpentes argentei ingentis magnitudinis, ponderis quilibet eſt talentorum 30. Iunonis ſtans ſignum ponderis eſt talentorum 800 Huius dextera caput ſerpentis tenet, ſceptrum lapideum ſiniſtra: His omnibus communis erat menſa aurea manu facta, longitudinis pedum 40 duodecim latitudinis, ponderis talentorum 50. Et eiuſmodi plura, quæ *Diodorus* et alij ſcriptores recenſent: Quæ etſi quis ad Deorum gentilitiorum cultum vſitatum referat, tamen Chymica omninò eſſe, quo ad originem et inuentionem, clariſſimé conſtat: Belus enim, vt antè narratum, ex Aegyptijs Sacerdotibus in *Babyloniam* colonias et ſacra Aegyptia deduxerat; Vt ita ars Aegyptij arcani conſcia eòdem tranſlata ſit; Adhæc *Iupiter* et Iuno ſunt coniuges, nihilominus frater et ſoror; Sic et Saturnus Opiſq; quæ mater eſt vtriuſq; Saturnoq; lapidem pro Ioue obtulit deuorandum; In aurea reuera ſedet ſella, eiq; adſtant leones et ſerpentes; addam, vnus volatilis, alter non; de quibus Chymicorum libri ſcatent, ideoq; hic non repetendis: At cur Opis dextrâ caput ſerpentis tenet, ſiniſtrâ verò Lapideum ſceptrum? Quia ita oportuit hieroglyphicè adumbrare, de qua re et in cuius memoriam hæc ſimulachra poſita eſſent: Sceptrum aliàs ex auro eſt, ſed hoc ex Lapide, qui auri pater eſt ſubter et ſupra terram; Opis autem vtriuſq; mater: Communis eſt menſa omnibus aurea; Quia ex tribus duo, et ex duobus vnum fit: In Aegypto quoq; apud Heliopolitas (eædem enim Heliopolis et Thebæ ſunt) priſcis temporibus inuenta eſſe tradunt et iræ et doloris Medicamenta; Ideoq; *Diodorus* inquit, Homerum apud Aegypti-

os commoratum finxiſſe ab *Helena* in præteritorum oblivionem potionem *Telemacho* datam, NEPENTHES dictam; Hac ratione non immerito omnia hæc opera eiuſdem Medicamenti vi et facultate producta eſſe auguramur; Medicamentū enim, quod Animi dicitur, inſcriptione *Simandij* ſuperius relata, ſi iræ et dolori medetur, ſi (vt Ianus Lacinius annotat) eſt ægritudinum hominum cum animi tum corporis efficax medicina; quippe quod perturbationes omnes expellit, bonoſque viros, id eſt, alieni non invidos efficit ſimiliter et conſervat; ſi quoque, vt idem teſtatur, corporeos humores, ſi qua exceſſerunt, adæquat et conſtituit, imbecillemque ſenectam valentem inducit et confirmat, Cur non hoc quoque, quod in potentia exiſtit, in actum deducat? Venerem Aegyptij ex antiquo nomine auream appellant, agrumque eſſe conſtat aureæ Veneris prope *Memphim*: Non ſine cauſa *Saturni* exenterati abjectum pondus, vnde Venus nata dicitur, aureo dignantur nomine et honore; quia revera mater eſt omnis oeſtri Philoſophici; Habet enim Cupidinem, qui Dijs aureis quoque dominatur, inque ijs libidinem incendit: Notandus & mos medicandi pueris apud Aegyptios; qui pro pueris ægris Dijs quibuſdam vota faciunt, ac ſi pueri de morbo euaſerint, radunt capillos ac in auro argentove ponentes dant munus Magis.

Nepenthes medicina dolorifuga ab Aegyptijs facta fuit.

Venus Aurea Aegypti.

Quæ huc vſque maximâ ex parte ex Aegyptiorum monumentis vt antiquiſſimis, ſic arcaniſſimis adducta fuerunt, ſatis ſuperque conuincunt, omnia illa opera ad Chymiam, hoc eſt, Medicinam auream, de aureo medicamento corporis & animi agentem, proprijſſimé referri debere, nulliſque alijs rebus, niſi perperàm, accommodari poſſe: Verùm cum non nemo de Medicinâ, toties inculcatâ, dubitare queat, quaſi illa non tanti momenti ſit, nihilq; amplius præſtiterit quam aliæ medicinæ noſtratis ævi, multo magis, ſi de Lapide Philoſophico aut Aurificio ſeu Chryſopæa hæc á nobis intelligantur, præconcepto judi-

cio omnia vana, irrita, nec rationi, nec naturæ conſentanea, pronunciabunt nonnulli; idque ideó, quod ipſi modum perficiendi ea ſecundum artem, quæ naturæ ſunt opera, non capiant aut intelligant, nec artifices ejuſmodi (præter vulgatos, potiùs fraude & paupertate, quàm vero artificio et divitijs celebres) palám adhuc talia et tanta operantes, videant: His ijſque ſimilibus obiectionibus negativé concludentibus, et ab ignorantia juris et facti (quod aiunt) dependentibus (Cum hiſce æquè cœleſtia quam terreſtria eâdem facilitate et audacia evertere liceat, in contrarium tot experimentis vtròbique extantibus) ſic reſpondemus: Quod Ææegyptij, eorumque ſequaces Græci antiquiſſimi Medicinam auream habuerint, quâ illi ad divitias quoque comparandas vſi ſint, præterquam ad valetudinem corporis ſuſtentandam, hactenùs dicta ſatis convincunt, & ab hyſtoricis antiquis poſt *Diocletiani* tempora memoriæ proditum eſt; Verúm hic meæ propoſitionis ſcopus non fuit, niſi forté ſecundarius, qui ſe ipſum ſufficienter comprobet, ſi ſaltem de Medicina, quam primariò mihi demonſtrandam ſumpſi, conſtaret: Vnius enim Subjecti multæ & variæ poſſunt eſſe vires, efficaciæ, virtutes, fines et effectus, licet non omnes ad vnam eandemq; intentionem dirigantur; quod in auro, ſubjecto nobiliſſimo, conſpicitur; quo medici vtuntur ad ſanitatem hominis curandam, fabri ad alia opera inde conficienda, alij ad ornatum & pompam, non pauci ad lucrum & cenſum; (quid enim non perficit aurum?) Ita & de Medicina illa aurigena ſentiendum eſt, qua non diffitemur multos Ægyptiorum regum ad luxum et diuitias, nec non Idololatriam introducendam, & ſub ſilentio arcaniſſimorum confirmandam, abuſos eſſe; alios quoque haud paucos ad divinam gloriam, proximi vtilitatem et corporis humani ſanitatem conſervandam: A potiori autem denominatio cum fieri debeat, ac plus ſit in hac humanæ vitæ fragilitate & brevitate, juxta præceptum

Dej

Dei, proximum diligere, vt ſe ipſum, eique in neceſſitatibus ac morbis, qui corpus affligunt, ſuccurrere mandantis, quàm divitijs ſolam operam impendere, & ſibi vni vivere; Idcirco hæc ars meritò à nobis appellata M EDICINA, quæ aureum animi & corporis Medicamentum perfecit, eoque nomine longo tempore inveſtigata eſt.

Finis Libri primi.

LIBER SECVNDVS.

DE HIEROGLYPHICIS GRÆCORVM, AC Primó de Allegorijs auro magis *CONSPICVIS.*

SI RELIGIONVM APVD Omnes Gentes diverſiſſimarum quocunque tempore receptarum initium & originem primam repetamus, á probabilibus cauſis eas ſemper extitiſſe reperiemus: Antiquiſſimam veteris Teſtamenti apud Patres ante diluvium, & poſt ab *Abrahami* ætate ad ad Iſraelitas propagatam, vt veriſſimam amplectentes à cæteris omnibus excipimus, vtpote à Deo ipſo inſtitutam & miraculis innumeris demonſtratam, cuj Chriſtiana NOVI TESTAMENTI ſucceſſit, omni exceptione major profeſſio: De Ethnicorum præſertim Idololatria, ſeu falſorum numinum veneratione & cultu dicimus: Huic occaſionem abſque dubio præbuiſſe cauſas ad ſpeciem, non omnino fictas aut falſas creditas, ſed rationabiles, veriſimiles et multorum conſenſu ſtabilitas: Sic ferè vniverſus mundus (exceptâ Iudæorum Polytia) Numina tum à Romanis, à quibus imperabatur, hauſit; Romani â Græcis, Græci ab Ægyptijs; Ægyptiorum vulgus à Sacerdotibus, ſacerdotes à *Vulcano* & *Mercurio, Oſiride* & *Iſide*, fictis & aureis ſuis numinibus ac ſaltem nominibus exiſtẽtibus, rem

Dij ab omnibus gentibus recepti, à Vulcano & Mercurio orti.

rem verò longè aliam ſignificantibus, omnem ſacrificiorum vſum & ritum mutuati ſunt; de quibus hactenus ſub Aegyptiorum Hieroglyphicis ſatis dilucidè diſſeruimus.

Præter dictos autem *Oſiridem*, *Iſidem*, & *Orum* Ægyptij antiquiſſimi etiam aliorum Deorum nomina vſurpârunt, præſertim duodecim, nempe *Iovis*, *Neptuni*, *Martis*, *Mercurij*, *Vulcani*, *Apollinis*, *Iunonis*, *Veſtæ*, *Cereris*, *Veneris*, *Dianæ* & *Minervæ*, quorum ſex ſunt Maſculini, & totidem fœminei ſexus, ijque Dij magni magnarum gentium crediti ſunt, póſt ad Græcos, & ab his ad Romanos tranſlati. Nam vt Natalis teſtatur, alijs fiebant è ligno ſimulachra vel fictilia, & non ſculpebantur ex auro vel argento vel ebore, niſi magni Dij, cum Plebeij è quavis materia fierent antiquitus. De his *Herodotus* in *Euterpe*; *Duodecim*, inquit, *Deorum nomina primos Ægyptios exiſtimaſſe, atque Græcos ab illis cepiſſe, eoſque primos aras & imagines & Templa Dijs ſibi erexiſſe*: Quòd verò Græci, & quinam ex illis primi ad Ægyptios tranſierint, ipſorum ſacra in Græciam retulerint, ipſius *Diodori* verbis demonſtrabimus; Hic lib. 2. cap. 6. Nunc inquit, qui Græci ſapientiâ & doctrinâ præditi in Aegyptum priſcis temporibus tranſierint: vt leges & doctrinam illorum perciperent, recenſebimus: Scribunt eorum Sacerdotes, in ſacris contineri libris, tranſiiſſe primum ad Aegyptios *Orpheum*, *Muſæum*, *Melampodem*, *Dædalum*, *Homerum* Poetam, et Spartanum Lycurgum; Deinceps *Solonem* Athenienſem, *Platonem* Philoſophum ac *Samium Pythagoram*; *Eudoxum* quoque Mathematicum ac *Democritum* Abderitem, & Inopidem Chium. Omnium veró monſtrantur veſtigia, quorundam imagines, nonnullorum loca, tum ab ejs, tum á doctrina, quã ſecuti ſunt, denominata: In Aegypto certè perceperunt omnia, quæ illos apud Græcos admirabiles fecêre. Nam *Orpheum* hymnos Deorum plurimos, orgia et inferorum fictionem attuliſſe tradunt; *Oſiridis* ſane ceremonias et *Dionyſii* eaſdem eſſe, ſimileſq; eſſe *Iſidis Cereriſque* nominibus

Dij Ægyptij 12. magnarum gentium dicti.

Græci ab Aegyptiis doctrinas acceperunt.

Qui Græci primo in Aegyptum tranſierint.

nibus tantum differre: Impiorum verò pœnas et campos Elyſios et ſtatuarum vſum ab Aegyptiorum ſepulchris ſumpta introduxit: *Mercurium* quoque ſecundum antiquos deſtinantem finxit mortuorum animas. Erat mos Aegyptijs Apis corpus reducentem aliquid propè aſtanti Cerbero abſciſſum porrigere. His ab *Orpheo* ad Græcos traductis, *Homerus Orpheum* imitatus, idem in ſuo Poemate ſcribens, ait *Mercurium Cyllenium* animas Heroum evocare, habentem virgam in manibus: Hæc et multa alia *Diodorus* de his recenſet. Eadem aut his ſimilia apud diverſos leguntur authores; Ex quibus de tranſlatione Aegyptiorũ ſacrorum ad Græcos certiores fieri poſſumus: Quando autem hoc contigerit et qua primaria intentione, facilè diſcernere licet: nempe tum temporis, cum abſque periculo capitis Græcis Aegyptum petere et ingredi conceſſum fuerit, quod vt antè quoque meminimus, *Pſammitichi* regis, vnius ex duodecim ducibus, exteros primò ad ſeſe admittentis, ætate contigit; nempe circiter annum Mundi [illegible]278. quo anno *Pſammitichus* regnare cepit, vel paulò poſt (quia 54. annos regno præfuit) ante *Olympiadum* initium, quod in annum Mundi 3187. ponitur: Hoc tempore *Orpheus* ex Aegypto dicta ſacra in Græciam tranſtulit, nec ſolũ ceremonias circa feſtivitatem *Dionyſij* celebrandas, ſed etiam ſcientiam ipſam propter quã ſacra inſtituta et ritus introducti eſſent: vt in ſequentibus paſſim apparebit: *Orpheum* inſecutus eſt *Muſæus*, *Linus*, *Melampus* et *Homerus* omnium Philoſophorum antiquorum, qui metro vſi ſunt, ſuauiſſimus et ingenioſiſſimus, quibus et *Heſiodus* annumeratur: Hi ſex, vt horum ſequaces prætereamus, ſunt omnis Religionis Ethnicæ apud Græcos Authores et inſtauratores, tot Poematum et fabuloſorum de Dijs eorumque factis partim Heroicis, partim pecoribus dignis involucrorum, quibus totus ferè Mundus intricatus ſemel, vix ſe vnquam extricare potuit ſuis viribus; niſi Deo placuiſſet hæc opinionum de Dijs monſtra per Filium ſuum, victorẽ

Ægyptia ſacra quando ad Græcos tranſlata.

Sex Authores primi apud Græcos religionis fabuloſa.

ctorem triumphantem, trucidare; De intentione autem *Orphei*, aliorumque Poetarum priſcorum ſi ſubtilius inquirere velimus, re ipſa inveniemus, ipſos non primariò ad cultus illos divinos ſeu ceremonias reſpexiſſe, ſed ad alia arcaniſſima ſub iſtis occultata, ne vulgo hæc innoteſcerent, alijs ſapientioribus tamen cauſam indagationis præberent; quod etſi nullibi à quodam Scriptore indicatum ſit (quia & res occulta manſit & ne nomine quidem expreſſa eſt) tamen ex diverſis hinc inde collectis indicijs & argumentis haud obſcuris à nobis oſtendi clariſſimè poterit; vt in ſequentibus apparebit: quibus etiam non conſideratis, vel hæc vnica ratio intelligentibus ſufficeret; nempe, ſi Ægyptij aliud quid intellexerint ſuis ſacris & ceremonijs *Oſiridi*, *Iſidi*, *Mercurio*, *Vulcano*, *Apidi* et animalibus quibuſdam adhibitis, quàm objecta ipſa oculis obvia, ac ſub illis tanquam corticibus nucleum veritatis abſconderint; ſic & Græci non de tegumentis fuerint ſolliciti, niſi & corpus tegendum ſub illis agnoviſſent; Quod quale fuerit, jam ante ſub Ægyptiorum Hieroglyphicis ſatis indagavimus & expoſuimus: Inde non eſt veriſimile, antiquos illos Poetas ex innata malitia, aut irriſionis gratiâ tot adulteria, homicidia, inceſtus & ſcelera ſuis Dijs attribuiſſe, vt vel Deos, vel homines luderent, aut vitia ejuſmodi enormia Deorum exemplis propagarent, (tum enim omnium bipedum nequiſſimi fuiſſent) ſed potius vt demonſtrarent Deos illos non eſſe niſi fictitios, imaginarios et artis occultæ vulgo, ſed ſibi notæ, ſymbola et Emblemata aliud ad oculum, aliud ad mentem referentia: Ne autem inania nomina rebus caſſa in medium producere viderentur, ſingulis illis Dijs fictitijs ſingula officia quaſi divina & vires Naturæ genitricis diverſas aſſcripſerunt, ac nihilominus Vnum Deum in omnibus iſtis profeſſi ſunt: Quod in antiquiſſimis potiùs apparet, quàm alijs: Sic enim *Orpheus* ad captum communem Deos ſingulos interpretatur; ac deinde addit quod omnia ſint

Intentio primaria Poetarum antiquiſſimorum.

vnum re, quamvis nomine multa: Cum in Cratere canit in hunc modum:

Deorum gentilium officia.

Nuncius interpres Cyllenius omnibus ipſe eſt,
Nympha aqua ſunt, frumenta Ceres, Vulcanus at ignis,
Eſt mare Neptunus canentia littora pulſans,
Mars bellum, Pax alma Venus, mortalibus ipſe
Taurigena & ſuperis animi curaque levamen
Corniger eſt Bacchus convivia læta frequentans:
Aurea juſticiamque Themis, rectumque tuetur:
Sol eſt mox idem contorquens ſpicula Apollo
Eminus & peragens, & Divinator & Augur,
Morborum expulſor Deus eſt Epidaurius: *iſta*
Omnia ſunt vnum, ſint plurima nomina quamvis.

Omnia ſunt vnum.

De iiſdem Hermeſianax.

Deus vnus.

Pluto, Perſephone, Ceres & Venus alma, & Amores,
Tritones, Nereus, Tethys, Neptunus & ipſe
Mercurius, Iuno, Vulcanus, Iupiter & Pan,
Diana & Phœbus iaculator, ſunt Deus vnus.

Nota.

Quod ſi igitur iſti *D*ij acciperentur propriè, vt hactenus apud Ethnicos conſuetum eſt, aqua & ignis, Nymphæ et Vulcanus, bellum et pax, Mars et Venus, nullo modo ſunt vnum, ſed diverſiſſima numina credita, & diverſiſſimas res reſpicientia ſeu indicantia; Si quis hæc ad Deum Vnum vniverſi referat, fortè adeo adverſantia in eo excuſari poſſent, ſi de potentia ejus per omnes Creaturas diffuſâ accipiantur, at vereor ne nimis impropriè ac impiè id fiat, Creantem cum creatis, Æternum cum mutabilibus, Spiritum cum corporibus confundendo: Quocirca, vt Dij illi tam varij & diverſi, adeóque differentes ab invicem, de alio ſubjecto, cui æquè conveniant omnes, intelligantur et explicentur, prorſus neceſſarium videtur; idque idem eſt, in quo Dij Aegyptij (Græcorum progenitores) *Oſiris, Iſis, Typhon, Mercurius*, alijque latêre declarati ſunt; Quod vt magis quoq; conſpicuũ fiat circa Græcorum Allegori-

as,

as, quas Poeticas vocant, has ſecundo hoc libro et ſequentibus nobis illuſtrandas ſumemus, ita vt Dij gentiles ficticij ſuæ origini, vt et vera Chymia ſuo honori vnâ eâdemque opera, reſtituatur; ne quid interim de Poeſi noſtro tempore recepta, quæ illius antiquæ ſcenæ veſtibus adhuc delectatur, aut Philologis, Ariſtarchis Criticis, in oratione quàm ratione magis occupatis, Hyſtoricis, alijs ve hujuſmodi (qui genealogias et res geſtas deorum et dearũ nec non Heroum, pro indubitatis, veris et irrefutabilibus recipiunt, amplectuntur et exoſculantur, imò vt Cerebrum Iouis in delitijs habent et admirantur, immemores interim ſe Chriſtianos et veritatem vnam et ſimplicem eſſe) dicamus; Hæ enim ſcientiæ et perſonæ à nobis non obſcurationem ſui nominis, at potius illuſtrationẽ accepturæ ſunt; quibus ſi non ad guſtũ dixerimus, non nobis calũnias intentatas, ſed ſibi tenebras mentis ereptas velint; nos vt hoc ipſis præſtemus, illæ ne iſtud nobis, operã dabimus: Nec puto cæcũ quid veri judicij de coloribus reddere poſſe, ideoque vbi de his diſputatio incidit, conſultius ipſi foret, ſilentio quàm ridiculo ſermoni indulgere: Hinc ſi quis in hæc arcana animadvertere velit, vt ea cognita habeat, antequam Cenſoriam vibret, requiritur; Nos quouſque in hæc penetraverimus et mente et manu, non noſtrûm eſt gloriari, ſed Deo hinc ſacrificium laudis, (cujus hoc ſit ſpecimen) ponere, quod et hominum bonæ voluntatis commodo cedat, tenemur.

Cum veró hæc tanta involucra ac tam varia pro dignitate et amplitudine materiæ evolvere, totq; ſeculis et ſcriptis pertexta retexere, et ad vnguẽ reſecare opera futura eſſet magni voluminis, ideoq; ſuâ mole laboratura; idcirco ſaltem præcipua et magis inſignia ex omnibus Allegoricis Poetarum figmentis et fabuloſis de Dijs et heroibus narrationibus nobis tractanda ſelegimus, non ſtylo, vt alij ſolent, acuto aut copioſo, ſed vulgari, ad rem potius, quàm vocabula, accommodato, ſuccincto; atque ſic hoc libro ſecundo de Græcorum Expeditione, duce Iaſone

Summa quinq; ſequentium librorum allegorias Græcorum continentium. L. 2. Lib. 3. Lib. 4. Lib. 5. Lib. 6.

ad aureum Vellus occupandum, aureis pomis Heſperidum, alijſq; huiuſmodi aureolis monumentis agemus: Tertio, de aurea deorum, dearumq; genealogia, nec non Heroum ab illis progenitorum quorundam ramis ab arbore aurea aſcendentibus Quarto, de Græciæ feſtis ac ſacris, vt etiam de certaminibus et ludis ab iiſdem authoribus ad eandem intentionem occulti artificij inſtitutis; Quinto, de *Herculis* laboribus, ac ſexto, ſeu vltimo de Occupatione et Excidio Troiæ, perſoniſq; et requiſitis eòdem ſpectantibus, breuitate qua licet, perſpicuitate, qua poſſumus, trademus; Ex quibus perceptis, ſimile iudicium de alijs hic non expoſitis, ad allegorias tamen haſce pertinentibus, à quocunq; ipſo ſtatui poterit.

1. Allegoria de Aureo Vellere Iaſonis Orpheus, primus Græcorum Vates, theologus & legiſlator.

Orpheus vt religionis apud Græcos author, ita et allegoriæ de vellere aureo ex Colchide petendo inventor et ebuccinator primus extitit; quam ille ſingulari ſubtilitate excogitavit, et artificio perfecit, eâdem prorſus intentione & fine, quo de ſimili ſubiecto recentioris ævi ſcripta quamplurima edita ſunt, nempe vt duplex ineſſet ſenſus, ſuperficialis & reconditus; ſuperficialis, qui literam ſequitur et eſt hyſtoricus, vel ſi literam non omnino ſequatur, tamen communia & Vulgaria ſeu de moribus ſeu rerum naturis exponit; Reconditus verò ad eſſentiam internam reſpicit, & à vulgi cognitione remota arcana ſapientibus inſinuat, minus ingenio valentibus abſcondit: Scripſit hic author Carmine alia quoq; opera, quæ ipſe in Argonauticis recenſet, ingenij eius ſummum acumen et doctrinam arguentia; inter quæ, libro de lapillis, Mercurij antrum, ex quo omnis generis bona referenda ſint, graphicè depingit, adeò vt emunctæ naris quicunq; fuerint, et non à pituita præoccupati, facilè olfaciant, de quo Mercurij antro ibi, de quo ſubiecto in Argonauticis intelligi velit; At nos ſeriem narrationis eius prius percurremus, deinde notas ab altera parte noſtras et naturæ auctorumq; cum illis Concordantias addemus:

Iaſonis genus & educatio.

Iaſon patre natus Aeſone, auo Cretheo, proauo Aeolo, abauo Iove, matre Polymedâ Autolyci filiâ, cum Pelias Neptuni

Neptuni filius ex Tyrrho Salmonei filiâ à Cretheo fratre Salmonei educatâ, natus, Iolcum obtinuiſſet poſt Cretheum, qui Iolcum condiderat, Æſone expulſo, Chironi educandus traditur; Chiron autem, qui Saturni & Philyræ Nymphæ filius erat, ipſū in arte medendi & ad vitæ humanitatem ſpectantibus rebus inſtituit; Cumque deinde iuvenis doctrinâ et moribus politiſſimus Iaſon evaſiſſet, in aulam Peliæ conceſſit; Verum quò magis omni virtute excelleret, eó minus amorem Peliæ mereri potuit, quippe à quo cum ſuſpicione nunquam non obſeruaretur; Vt igitur Pelias honeſto prætextu Iaſonem præſentibus periculis ipſiq; morti obijceret, in mandatis dedit, Vellus aureum apud Colchos celebre ſingulari animi fortitudine, quæ tantum iuvenem deceret, ad ſeſe deferre ſuperatis periculis; Quod licet durum imperatu & arduvm factu videretur, animum tamen addidit Iaſoni, quod non ex procacitate propriâ, ſed alterius iuſſu, cui non parêre nefas foret, id peragendum ſibi incumberet: Neceſſarijs igitur ad iter comparatis cum 50. comitibus, omnibus ferè à Dijs ortum ducentibus, navím conſcendit, Argô, Palladis conſilio fabricatam, malum loquacem è Dodonêa quercu habentem, vt in Colchidem navigaret: Orâ ſolutâ in Lemnum primò devenit, vt Vulcanum ſibi propitium redderet, mox in Marſiam, Cium, Iberiam, Bebryciam et Syrtem Libyæ applicuit, vbi cum ob ſyrtium naturam navigare non poſſet, navim Argô ſupra humeros ſpacio duodecim dierum per Libyæ deſerta comportârunt, donec die duodecimo rurſus mare invenientes illam deiecerint: Incidentes poſtea in Neptuni filium Eurypylum, a quo, quod pro Xenio obtulit, acceperunt, nempe glebam e terra, ex qua poſt diſſolutâ in aquâ Medea multa vaticinata eſt; Deinde ad Phineum vatem cæcum ab Harpyijs infeſtatum devenerunt, qui a Boreæ filijs inde liberatus eſt: Hic licet cæcus oculis corporis tamen mentis acumine pollens curſus omnem rationem Argonautis demonſtrauit; quod primùm petræ Cyaneæ eſſent adeundæ, quas ſymplegades

Lemnus, Vulcani officina primò petita.

Gleba è terra ſoluta aquâ.

des

Petra Cyaneæ adeundæ.

des ſiue concurrentia ſaxa quidam vocârunt, vnde ignis plurimus ſcatebat, quarum periculum emiſſâ columbâ explorârunt: Abhinc Bithyniam ad latus procul relinquentes Thyniadem inſulam, Mariandynos, Acheruſiam, vrbem Enetorum, Carambim, Halym, Irim, Themiſcyrum, Cappadociam, Chalybes & innumera alia loca prænternauigauerunt, & ad Phaſim fluuium, qui per terram Circæam defluit, tandemq; ad Aureum Vellus acceſſerunt: Cumq; ad Æetam, Solis filium, Colchorũ regem Iaſon deductus eſſet cum ſocijs, liberaliter ab eo acceptus eſt, et ad poſtulata Iaſonis reſponſum, ſe illud Vellus aureum ipſi conceſſurum, vtpote in medio omnium, pro palma, poſitum, ſi Marte & arte id obtinuiſſet; Cumq; pericula inſuperabilia ſubeũda viderentur, Ipſius *Æeta* filia Medea bono animo Iaſonem eſſe iuſſit, eiq; Pharmaca quædam probatiſſima noctu ſuggeſſit, quorum adminiſtratione conueniente, omnia quotquot eſſent pericula, evaſurus eſſet: Nec opinio ipſum fefellit: Erat autem in Martis luco ſuſpenſum Vellus aureum horto muris validiſſimis cincto, in cuius veſtibulo Tauri ferociſſimi æripedes & Draco dentibus prælongis pervigiles cuſtodes erant; Lex erat huiuſmodi poſita: Draconem primó interimendum, illi dentes ex capite excutiendos; Tauros deinde ſub iugum mittendos, aratro terram ſcindendam, dentes illi inſpergendos, ac ſegetem repentinam armatorum inde prodeuntem extirpandam; quibus peractis Vellus aureum Victori concedendum; ſin minus, mortem victo oppetendam eſſe: Dederat autem Medea Iaſoni Pharmaca quaterna, primó vnguentum, quo corpus ſibi perungeret, & ſic à veneno & igne draconis, taurorumq; illæſus evaderet: Secundó maſſam quandam ſoporiferam, quam ſi draconi in fauces inijceret, ille ſtatim in ſomnum incideret: Tertió aquam quandam lympidam ignem taurorum facilimè extinguentem: Quartó imaginem Lunæ et Solis peculiari modo fabricatam, quam ſi collo geſtaret, quicquid in hoc opere tentaret, optimè ſucceſſurum. Quibus probè ad aptatis

Lex aureum vellus occupaturo præpoſita.

Pharmaca quaterna à Medea data Iaſoni.

tis ad vſum, ſequenti die pugnam aggreſſus eſt: Magnâ equidem ſolertiâ opus erat in dracone extinguendo: Abſq; intermiſſione enim Venenum cum igne miſtum eiaculabatur, quo quemlibet ſeſe adorientem interfecit: Verùm cum Iaſon ſe inunxiſſet dicto vnguento & imagine illâ ad collum appenſâ muniviſſet, maſſam illam narcoticam in os apertum iniecit; Vnde ille ſui oblitus in ſomnum letheum incidit toto corpore intumeſcens, Cui cum caput gladio abſcidiſſet, dentes eius inde extraxit: Deinde ad boues domandos ſucceſſit; At illi mox cornibus petentes et igneo perfundentes imbre Iaſonem inſecuti ſunt; qui poſt arborem nonnihil decedens aquam clariſſimam ijs in fauces inſperſit; vnde illi tanquam attoniti et domiti extemplo ſteterunt; Iugo itaq; eorum collo aptato cepit aratro terram vertere et dentes draconis pro ſemine iactare: Verùm vt ſub terra ſemen hoc tectum fuerat, en enati mox apparẽt viri armati pro dentium numero, qui cum in Iaſonem irruerent, is, vt ex Medea didicerat, parum ſe ex proſpectu eorum proripiens, vnum Lapide eminus concutit, qui dum à ſibi proximo ſe vapulare exiſtimat, illum ſtricto mucrone perfodit, cuius necem dum alius atq; alius vlciſcitur, mutua pugna illos ad vnum omnes oppreſſit; quibus interfectis cum nihil amplius, quod velleris aurei raptum impedire poſſet, reſtaret, hoc deniq; potitus in patriam vnà cum Medea ſoſpes redijt. Atq; hæc eſt rei ab Iaſone geſtæ ſuccincta narratio, cuius poſt Orpheum meminerunt et Apollonius ex Græcis et Valerius Flaccus ex Romanis præter alios innumeros, quos non citamus: Alij plures circumſtantias in exitu et reditu addunt, quas omnes annectere non eſt huius loci, neq; operæ precium: Quomodo deinde Medea fratrem ſuum Abſyrtum in fruſta decerpſerit iuxta Abſyrtides inſulas, et Aeſonem Iaſonis patrem ſenem iuventuti reſtituerit, aliaq; mira peregerit ac tandem Iaſon obierit, ſub Argo naue dormiens ſuppreſſus, apud diuerſos annotatum reperitur: Item quomodo Phryxus, (à quo Phrygia a quibuſdam dicta autumatur)

Iaſonis pugna.

Terrigenarum vnus lapide petitus.

tur) ariete Helleſpontum vectus in Colchos peruenerit, arietemq; Mercurio ſacrificârit et pellem in Martis luco ſuſpenderit, quam Mercurius deaurârit à multis fruſtrà petitam: Verùm nunc ad ea, quæ notabilia circa hactenus narrata exiſtunt, accedamus: Vbi primum conſyderemus, quomodo hæc ab alijs expoſita fuerint: Multi autem, ijq; ſimpliciores, hæc ita contigiſſe reverà exiſtimant, Iaſonem miſſum, iuiſſe, cum monſtris pugnaſſe, ijſq; victis rediſſe domum; At per vellus aureum intelligunt vel oues viuas aurei coloris, vel deauratas; Vel non oues, at mineras auro fertiles in ovium pellibus purgari ſolitas; Vel librum ex pelle ovium concinnatum, (quam membranam vocant,) in quo artificium Chymicum de auro conficiendo per artem ſcriptum eſſet: Alij hæc pro fabuloſis quidem admittunt, ſed neſcio ad quam morum doctrinam detorquent, quaſi hæc talia et tanta inuolucra ad mores formandos eſſent efficta, aut prodeſſent: Sunt et alij qui hæc omnia pro hieroglyphicis et allegoricis accipiunt, ſed non ad mores, nec vulgatam phyſicam, ſed ad occultiſſima naturæ Arcana, Lapidem philoſophicum eiuſq; elaborandi modum et artem continentia et inuoluentia, vt nux corticibus nucleum tegit, exponunt; vt præter centenos Chymiæ fauentes idem atteſtantes, acerrimus quoq; huius artis oſor, Natalis Comes, aliorum tamen iudicio, adfirmat: Sic enim lib. 6. c. 8. Mythologiæ; *Fuerunt*, inquit, *qui res in Iaſonis navigatione geſtas corporum Chemicorum mutationes & aureum Vellus deniq; poſt tot labores captum, Lapidem vocatum philoſophorum eſſe arbitrentur, qui fit deniq; poſt tot corporum eorum mutationes.* Nos aliorum præiudicio non abducti hoc vel illud credere, aut illud vel hoc abnegare præſumemus, ſed ſingulorum horum opiniones bilance rationis et experientiæ ponderabimus, vt tandem ad æquilibrium veritatis perveniamus: Ad primæ ſortis hyſtoriam ſupponentes, quod attinet, qui Iaſonem iſſe ac rediiſſe rentur, Hoc reſponſi capiant; Loca ſunt quidem in rerum natura, quæ petijſſe tales Heroes dicantur;

Mercurius deaurauit pellem.

Expoſitio aliorum.

Cur à Natali non refutata eſt hæc opinio, vt pleraq; alia, fortè quia nimis clara? Reſponſum: Hyſtoriam non eſſe ſub Aureo vellere.

dicantur; quia cum hæc ſint perpetua et non ita mutabilia vt mundi cætera, ſemper allegorijs, ne fabulæ viderentur, affiɛta ſunt, vt patet feré in omnibus figmentis de *Phrygia*, *Colchis*, *Delo*, *Cypro*, *Rhodo* et alijs locis olim productis: Nam ſi fabula aliqua abſq; certo loco proferretur, gratiam amitteret, et ſtatim vt fabula ſe proderet; Verùm tempus, perſonæ & res geſtæ earum cum cæteris circumſtantijs Iaſonis expeditionis minimè veritati conueniunt: Tempus ſi ſpectetur, infinitum eſt, nec revera ab aliquo ſcriptore, qui tum vixerit circumſcriptum, vt in hyſtorijs agnoſci poſſit; Non autem me fugit, quod hoc tempus præciſe ponatur in chronologijs et hyſtoriarum collectionibus, ſed eo fundamento, quod trecentis annis ante Romam conditam *Troia* dicatur deleta, et Iaſonis expeditio 100. feré annis *Troiæ* excidium præceſſiſſe; quia Argonautarum filij interfuerint *Troianæ* expeditioni: Sed vtraq; ſupponuntur potius, quàm probantur, vt inferiùs ſub *Troia* latiùs patebit; Quodſi a perſonis concludere liceat, quia res abſq; perſonis acta non ſit, ſublatis perſonis, tollitur ipſa res: Cum itaq; omnes argonautæ ſint perſonæ fictæ, quemadmodum ſunt perſonæ Comædiarum aut Tragædiarum, aut veluti habentur in Poëſi Amadijs dicta, (quæ nec caput nec pedem agnoſcit et continua ſerie res ex rebus, perſonas ex perſonis, ficta ex fictis producit et confirmat) ſiquidem ferè omnes ex dijs, qui nunquam fuerunt nec homines, nec dij, originem ducant, quomodo res ab illis actæ creditæ veræ eſſe poſſunt? Si quis hos quomodocunq; excuſet, quomodo Hercules, qui *Oſiridis* tempore in Ægypto vixiſſe dicitur, et ab eo peregrinaturo Ægypto præfectus, quod ante 20. millia annorum contigiſſe fabulantur, et huic Argonauticæ expeditioni interfuit? Aut ſi per diſtinctiones liceat multos *Hercules* facere, (vt et Saturnos, Soles, Apollines, Mercurios et his ſimiles) quomodo inquam *Pollux* interfuit Argonautis, et *Helena* cum eo ex vno ouo edita

Locus verus non ſupponit veritatem rei, quæ in eo geſta fingitur.

Perſonæ fictæ res fictas & non hyſtoriam ſupponunt.

Omnes Argonautæ perſonæ fictæ & à dijs oriundæ.

Abſurda ad literam vel hyſtoriam. *Troianæ* expeditionis; Si deos probaueris, nihil contradicere potero, ſi homines, nimis longævi videntur; *Helena* enim erit ad minimum 120 annorum anus euentula, cum bellum Troianum eius non reſtitutæ gratiâ à tota Græcia gereretur: Cohærent vt arenæ à vento agitatæ: Res verò ſi conſyderetur, vt hyſtoria geſta, *Res incredibiles & naturæ aduerſæ.* pueris, non viris, perſuaderi debet, eſſe tauros, qui ignem vomant, e terra repentino ortu, celerius quam fungi aut cucurbitæ creſcant, ſegetes & phalanges virorum armatas prodire, qui vnico Lapide percusſi ſe ipſos ad vnum conficiant omnes; Quid de dracone pervigili, qui filius Typhonis & Echidnæ perhibetur, eiuſq; dentibus ſeminatis? Quid de Medeæ pharmacis & conſilijs & innumeris alijs dicemus? An ex illis hyſtoriam faciemus? Fabula itaq; eſt & quidem inſulſa, oues illas lanas *Aliorum explicatio.* aureas vel citrinas habuiſſe vel deauratas fuiſſe, & tantum laboris ſuſceptum ab Iaſone, vt ijs potiretur: Qui de mineris auri eas intellexerint, inter quos Strabo in Geographia, recenſetur, ad rem propius acceſſerunt; Magis adhuc qui de Libro ſeu membrana Chryſopœam continente, interpretati ſunt, vt Svidas: Sed propter has res nemo tanta pericula ſubiret & tam varia, nec opus haberet Medeæ pharmacis; nec Iaſon, qui medicum ſonat, à Chirone, manuali experientia inſtitutus, ad id requiſitus eſſet, ſed alius quicunq;, nec Æſon à Medea iuventuti reſtitutus eſſet; Reſtat itaq; vt ad allegoricam interpretationem *Allegorica Interpretatio veriſſima.* rem totam ab initio ad finem accommodemus: Non quidem ad mores, propriè et primariò, niſi inſanire velimus, aut illos inſaniæ accuſare, qui hæc talia et tanta propter mores finxerint; Secundariò non diffitemur eò, vt et cætera omnia, inflecti poſſe: Nec ad phyſicæ opera ruſticis nota, ſed philoſophis propria & arcaniſſima, Nempe Medicinam auream de aureo animi & corporis medicamento agentem: Nobiſcum ſentiunt et qui nos anteceſſerunt, (Vt Aloyſius Marlianus

lianus integro volumine ſub Aurei velleris titulo edito, et qui congeſſerunt tot de arte Chymica tractatus, diverſiſq; tomis diſpoſitos Germanicè eâdem operis inſcriptione viſi in publicam lucem ediderunt, alijq; innumeri, quos brevitatis gratiâ hic omittimus) et concomitantur, quorum ſcripta cum omnium terantur manibus, hic non citabimus: Pertinere autem dictam Iaſonis peregrinationem cum periculis, rebus geſtis, perſonis & circumſtantijs omnibus ad Medicinam Philoſophicam, & nihil aliud, quam artificium ſummum Chymicum et Arcanum Arcaniſſimum ab Ægyptijs ad Græcos tranſlatum, ſubq; hac allegoria venuſtiſſima deſcriptum, in ſpecie nunc demonſtrabimus.

Iaſon qualis ſit, nomen, educatio, genus & effecta probant: Nomen enim medicum exprimit, ἀπὸ τοῦ ἰάσθαι ſeu à medendo dictum; Ἴασις enim ars eſt medendi; Non ſatis eſt, quod Chirurgus non fuerit, nec medicinam dederit Iaſon, aſſerere, vt quidam faciunt, qui idcirco eum ad mores transferunt: Licet enim non fuerit medicus aut chirurgus, (quia nec ipſe Iaſon vnquam in rerum natura extitit) eſſe vel fuiſſe fingitur & præſupponitur: Cum nomine enim omina conveniunt omnia: Educatur à Chirone, qui in medicina ipſum inſtituit, qui *Herculem* et *Achillem* quoq; erudiuit, vnius indolis et familiæ adoleſcentes, hunc ad bellum Troianum invictum Heroa, illum ad monſtra domanda aptiſſimum: A Chirone itaq; manualem experientiam Iaſon hauſit, vt à Medea conſilium et Theoriam perfectam ad operis completionem neceſſariam; Ex quibus notatione dignum occurrit, tractationem qualemcunq; manualem, à Chirone perceptam, in hoc opere inveſtigando præcedere debere Theoriam perfectam à Medea inſtillatam; Theoria enim perfecta perfectam praxin præcedit, et hæc non illam; ſed theoriam perfectam errores multi præcedunt; Hi enim ſunt quaſi magiſtri et caſtigatores in arte;

Iaſon quis.

Chiron & Medea Iaſoni erudiendo profuerunt.

errores

errores verò non agnoſcuntur, niſi ex praxi ſæpé tentata & repetita; atque ſic apparet, quod *Chironis* inſtitutio præcedat Medeæ conſilia perfectiſſima; hæc quoq; labores artificis ordinent & diſponant: Genus eſt ex genealogia Deorum; *Abavus* enim paternus eſt *Iupiter*; *Polymeda* ej mater, quaſi multi conſilij aſſignatur, *Autolyci* filia, ex *Siſypho*, *Æolo* & *Iove* quoque deſcendens; Sic ſublato *Æolo*, vel *Iove* genus *Iaſonis* à nullo incipit; *Chiron* quoque ſi nunquam fuit, præceptorem non habuit; qui ſané nec in rerum natura extitit, ſi *Saturnus* non cum *Phylyre* Nympha in brutum, Equum, verſus coivit, aut nunquam vixit: *Medea* ſimiliter, conjunx *Iaſonis*, Solis & Oceani neptis eſt; Patrem habuit Æetam, á fulgore dictum, cujus ſorores *Paſiphae*, *Minois* vxor, quæ Minotaurum edidit, & *Circe*, veneficio tranſmutans homines in belvas; matrem *Idyiam*, à cognoſcendo nominatam; cognitio enim conſilij mater: Tales itaque parentes, magiſter & vxor, *Iaſoni* futuro medico & rerum naturalium indagatori acerrimo conveniebant. Nunc ad effecta ejus ponderanda veniemus; Quinquaginta illi jtineris Comites eliguntur, ferè omnes à Dijs orti: At cur illud? Forſitan quia illa ætas Deos protulit? Non opinor: ſed quia ita Poetæ Orpheo libuit tantos parentes ſuis Argonautis aſſignare, ne viderentur ex humili loco orti, ſed aureolæ eſſe familiæ; Cum enim omniũ vel Aeolus, vel *Iupiter*, vel *Mercurius*, vel alij Dij aut Deæ *Ny*mphæve progenitores ſint, quis illos, vt veros, non agnoſceret? Apud Ethnicos nefas fuiſſet ipſos negaſſe Deos, apud nos licet, & addimus, quod nec Dij nec homines fuerint Argonautarum proavi, *Vt Iaſonis, Herculis, Hylæ, Aethalidis,* Amphionis, *Augiæ, Calais, Caſtoris, Cephei, Iphicli, Aeſonis, Lyncei, Meleagri, Mopſi, Pelei, Pollucis, Telamonis, Zetis* & reliquorum; Argo nauis fabricatur, quæ prima dicitur, ex Dodonæa quercu, ex quâ oracula reddebantur, inde malum loquacem et Fatidicam habuit; idque primum eſt conſideratu dignum; quia *Orphei* calamo Poetico et fatidico extructa erat; ſecundũ quod

Avus Medeæ *Sol.*

Iaſon medicus Medicinæ *aureæ artifex*

Deorum filii Argonautæ.

Argo navis quæ

quod *Palladis* conſilio fabricata dicitur, hoc eſt ſapientiæ; tertiũ quod tanta moles á 50. viris portari potuerit per deſerta Libyæ per 12. jntegros dies: quartum, quod *Cythará* & cantu tantũ *Orphei* gubernata ſit; quintũ, quod tandem præ vetuſtate corruens *Iaſonem* ſub ea dormientem oppreſſerit; et ſextum, quod inter ſydera relata ſit, vbi adhuc videtur: Hæc ſingula navigium, quale fuerit, ſatis evidenter deſcribunt; nempe ab *Orpheo* fabricatum, rectum, & in æternam rei memoriam ſyderibus inſcriptum: Circa curſum multa occurrunt; At cur *Iaſon* Medicus Lemnum primó petijt? Nempe, quod additur, vt *Vulcano* litaret; Videtur itaque tota res ad *Vulcanum* potiùs, quam aliò ſpectare: *Syrtes* et *Syrenes*, *Scylla*, *Charybdis*, item *Petræ errantes Cyaneæ*, ſunt pericula maris, quæ loca omnia prætervecti dicuntur, *Orpheo* pulſante Cytharam: *Triton* docuit illos, quo pacto ſeruari poſſent; *Phineus* Vates cæcus viam ipſis deſcripſit; *Mopſus*, *Idmon*, et *Amphiaraus*, et ipſi Vates ex comitibus erant. Cur gleba oblata ab *Eurypylo*, *Neptuni* filio? quia terra Philoſophica pro Xenio data, licet vilis ſit, non repudianda; Datur à *Neptuni* filio, quia ſic decet; Ex aqua enim fit terra: At quid Medea vaticinata eſt ex hac gleba in aqua diſſoluta? Qualis reditus, an proſper, an ſecus, in patriam futurus, et quis exitus operis: Niſi enim ex aqua terra fiat et ex terra iterum aqua, fruſtrà laboratur; Ex diſſolutione igitur terræ in aquam multa prædicenda erant Medeæ ſeu rationi conſilio præſtanti: Addunt non ſolum *Neptuni* filium *Eurypylum* dediſſe hoc donum Argonautis, ſed et ab alio *Neptuni* filio, *Euphemo* ſuſceptum & ſervatum eſſe: Natura enim naturam ducit, et lætatur ſua ſimili natura: Sic non abſque ratione eſt, quod *Phineus* ab Harpyijs infeſtabatur, à quibus non niſi à *Boreæ* filijs liberari potuit, quod et factum; à *Calai & Zete* enim Boreæ filijs *Harpyiæ* fugatæ ſunt: *Nam geminus ventus venire debet*, vt Baſilius Valent: teſtatur 6. clave, *Vulturnus dictus, ac deinde ſimplex* Notus *appellatus, qui ab Oriente et* Meridie *impetuoſe ſpirabunt, quorum motione*

tione ceſſante ita vt ex aere facta ſit aqua, audacter confidês, quod ex ſpirituali corporale fiet : atque tum *Harpyiæ* erunt fugatæ, hoc eſt, partes volatiles volare ceſſabunt : Memorabile quoque eſt, quod *Petra Cyanea*, quæ Symplegades, ſeu ſaxa concurrentia vocantur, duæ exiſtentes, at vna exiſtimatæ, forent adeundæ; Sine his ſaxis enim viſis ad ſcopum præfixum perveniri non poteſt, quæ ſunt vnum eſſentiâ, duo ratione; Illorum periculum emiſſâ columbâ explorandum erat; quia flammis & igne ſcatebant: Ita & convenit in opere Philoſophico; Nam columba alba emittitur, quæ de vitare docet omne periculum: Albedo enim ſpiritus fugere non permittit & fœlicem operis exitum prænunciat : Quis verò tandem petendus ſcopus fuit? Phaſis, aurifer fluvius, ab Hebraico Paz quod aurum ſonat, denominatus; atque *Scythia Ægyptiorum* colonia, in qua Æeta Colchorum rex regnabat : Dicuntur benignè á Phryxi filijs accepti & ad Æetam deducti : Qui ex Sole natus Oceani filiam in vxorem duxerat, ex eâque Medeam progenuerat; Solis itaque filius hunc Theſaurum poſſedit; Nil mirum; quia Soli proxima loca noſtris mineris reſplendent ad Medicinam aptis : Promittitur quidem vellus aureum, ſed ſuperatis periculis; Illis autem, quia magna erant, quamplurimi ſuccubuerant : Draco magnitudine navis, quæ quinquaginta remis agitatur, pervigil occidendus erat : Hoc opus, hic labor : Quis tantam beſtiam aggrederetur, niſi divinâ *Palladis* arte ac *Medea* conſilio fretus? Non opus fore arbitror, loca adducere authorum, vbi noſtrum magnum draconem inculcant, quæ ſunt innumera; Pro exemplo tamen videatur Lull : qui Theor: teſt : C. 6. *De his tribus*, inquit, *rebus fili magnum draconem extrahes, qui eſt initium radicale, & principale firmæ alterationis* : Id : C. 10. *Et hac ratione Allegoricè oportet dicere, quod magnus Draco eſt de quatuor Elementis &c.* Et cap. 9. *In iſto liquore rectificatur magnus Draco* : Item cap. 52. *Et in omnibus habitat Draco, ſcilicet Ignis, in quo eſt Lapis noſter aerius, hac proprietas eſt in omnibus Mundi compoſitis* :

poſit s; Et C. 54. *In Menſtruali fœtenti ignis contra naturam eſt, qui totum lapidem noſtrum in quendam Draconem tranſmutat, fortem, gutturoſum, qui ingroſſat & impregnat matrem ſuam*: Sic alij Draconis, qui non moritur, niſi cum fratre et ſorore ſua interficiatur, ſæpiſſimè meminerunt: Hic igitur eſt Draco pervigil maſſa quadam narcoticâ in fauces ejus immiſſâ ſopiendus et extinguendus; Venenoſus eſt, ideoque afflatu lethalis; ignem jaculatur, hinc tactu metuendus; dentibus præacutis minatur, quibus exarmari debet: Verum *Iaſon*, Medicus Philoſophus à Medea, ſeu ratione, auxilia præſentiſſima accepit; Lunæ & Solis imagines collo geſtandas, vnguentum Apyrum, quo ſe inungeret & libam ſoporiferam cum aqua clariſſima, ſeu lacte virginis omne incendium arcente et extinguente: His munitus remedijs trucidat Draconem, eique dentes extrahit; Tale quid revera in hac medicina contingit: Seminium enim noſtræ futuræ ſegetis vt habeatur, neceſſum eſt, quod ſeminandum in ſuam propriam terram poſtmodum fructus dabit: Hoc autem ſeminium arte ex Dracone, velut dentes, extrahi debet: Quo habito, ad Tauros domandos acceſſit *Iaſon*; Quid vero per Tauros intelligatur, jam ante ſub Apidis Hieroglyphico, admonuimus: Hoc enim eſt verum ſubjectum Medicinæ aureæ ſine quo nihil fit, paratis quoque Draconis dentibus: Domandi itaque furioſi & igniuomi Tauri & ſub jugum mittendi: Quid multis? Seminium antè paratum hiſce Tauris ſuæ terræ traditur, & terra circumvertitur, quoad ſufficiat; tum habilis eſt et diſpoſita ad fructus ferendos: Iiſdem autem auxilijs *Iaſon* vſus eſt in ſubjugandis bobus, queîs in ſuperando Dracone: Potiſſimum verò remedium fuit illud Pentaculi genus cum Solis & Lunæ imagine, occultâ quadam vi et proprietate conferens contra virus tantorum monſtrorum; quod ſi quis acquirere poſſit, de victoria ne dubitet; quomodo autem potiatur, docent Philoſophi ſuis libris, cum loquuntur de Sole et Luna, eorumque conjunctione, naturali diſſolutione, in rebus

Remedia Iaſoni à Medea data quid ſignificent?

radicalibus ſuæ naturæ, ſeu in primam materiam reductione; quæ cum vbique obvia ſint, non ſunt à nobis adducenda. Semine jam terræ tradito, En armati enaſcuntur viri: Quid hoc oſtenti? Antequam enim perfecta mixtio fiat, cum ſint duo contrarijs viribus prædita, tumultuantur & rixantur inter ſeſe, hoc eſt, arma capiunt; Ex lite ſiquidem & amicitia *Empedocles* omne generationis & interitus initium deduxit; Lapide verò tanguntur, non ligno, neque ferro; peculiaris enim vis lapidis eſt, quia eminus ferit: Et ſic arma terrigenarum convertit in ipſosmet, donec proprio ac mutuo cadant prælio, hoc eſt, donec aſcenſus & deſcenſus vaporum noſtrorum ceſſârit, & in fundo vaſis vna ſubſtantia invariabilis & fixa permanſerit: Qua habita, nihil obſtat, quó minus Vellere aureo quæſito frui poſſit: At quid eſt Vellus aureum? Lapis Philoſophicus, ſumma medicina corporum humanorum: Ad Metalla enim medicus non reſpicit curanda: *Mercurius* hanc pellem inaurârat arieti, qui Phrixum in Colchidem portarat, detractam; quam alij fuiſſe candidam, alij purpuream exiſtimant: At veriſimile eſt prius fuiſſe candidam, pòſt purpuream factam, cum á *Mercurio* deaurata eſſet: In his enim duobus coloribus tota eſt artis intentio: *Virgilius* quoque *Georg.* 2. meminit hujus certaminis *Iaſonij*, vbi ſic canit.

Vellus aureum quid denotarit.

Hæc ioca non Tauri ſpirantes naribus ignem,
Invertêre, ſatis immanis dentibus hydri,
Nec galeis, denſiſque virûm ſeges horruit haſtis.

Iu Martis luco vellus illud ſuſpenſum dicitur, quia Marti ſacrum Martis robur et conſtantiam in igne obtineat. Circa reditum multa accidiſſe memorant, Fratrem *Abſyrtum* à *Medea* diſcerptum in partes, eaſque ſcopuli s impoſitas: Sic *Typhon* fratrem *Oſiridem*, vt ante diximus, quoq; diviſit in membr a, quæ *Iſis* recollegit, vxor et ſoror *Oſiridis*; Hic

pater

pater filij artus recolligere cogitur: Eadē ratio eſt vtrobiq;: Omnia enim ſunt vnū. Antiquiſſimi ſcriptores, qui omnia hæc *Iaſonis* facinora, tanquā facta, accipiunt, vtpote ad religionem eorū ſpectantia, et ſine labefactatione religionis non refutanda, miré hic ſe torquent, vt omnem falſitatē præcludant, cum de reditu Argonautarum diverſimodé ſcribunt: Nam *Herodotus* in Argonauticis per idem mare illos rediſſe tradit, per quod profecti ſunt in Colchos. *Hecatæus Mileſius* voluit é *Phaſide* ingreſſos eſſe in Oceanum, inde in *Nilum*, inde in Mare *Tyrrhenum*, per quod delati ſunt in patriam: *Arthemidorus Epheſius* hos mendacium dicere inquit; quoniam *Phaſis* Oceanum minimé ingrediatur: Alij veró longé aliter de reditu eorum ſentiunt. Ex quibus patet, quod fabula, inſtar Polypi in magna fame, ſe ipſam corrodat, et vt mancam riſuj intelligentiū exponat. Taceant itaque Scriptores, hyſtorici, Poetæ Ethnici, quotquot ſunt prædicare ſuos Deos et Heroas, quos nos Chriſtiani non ſolum ex fide noſtra firmiſſima, ſed etiam ex naturæ operibus et artis circumſtantijs, non pro Dijs neque hominibus agnoſcimus: Taceant quoque inconſyderatiſſimi quiq; ex recentioribus, qui cum Chriſtiani eſſe velint, ejuſmodi tamen facta ſtupenda et incredibilia perſonis à Dijs ortis & deductis, tacito cum Ethnicis conſenſu, attribuunt, eaque propugnare, tanquam ſacræ fidei articulos, audent: Sunt qui dicant, quod Argonautæ peractis omnibus ſuperatiſque periculis in Colchorum regione prius in Iſtrū, deinde per illum in *Adriam* navigârint, & eò præſertim, vbi *Saturnum* vocabant antiqui, vbi laceratus fuit *Abſyrtus*: Ab *Alcinoo* deinde hoſpitio ſuſcepti, *Mopſo Cāthoq;* defunctis vatibus ambigui de navigatione ac ſalute docti fuerunt à *Tritone*, quo pacto ſeruari poſſent: Pòſt in *Cretam* navigarunt, quo in loco cum illi iter á *Talo* (æreo viro tanta celeritate pedum prædito vt ter quotidie totam Inſulam circumierit ac *Iovis* leges deportarit) præcluderetur, per Medeæ Veneficia illo de medio ſublato pervenerunt in

Varietas Scriptorum de reditu Argonautarū

Aeginam ac inde in *Theſſaliam*, atque ita dicuntur in patriam rediiſſe, quam navigationem duodecim menſibus abſolviſſe ferunt. Quod dicitur, ipſos ingreſſos Iſtrum in Adriam navigaſſe æquè fabuloſum eſt, quàm quod creditur eos ex Phaſide ingreſſos Oceanum; ac deinde in Nilũ, ac poſt in *Tyrrhenum* mare, aut quod tanto ſpatio navim portârint donec mare navigabile attigerint; Iſter enim non ex Adria procedit, ſed ſylva nigra, ex qua in Adriam per ſumma Europæ montium cacumina tenditur, jta vt nimis dificile fuerit Argonautis, eôuſque Argô navem portaſſe; Quod deinde Medea Peliam ſenem Regem filiabus ſuis jugulandum perſuaſerit, cum ſe illum juvenem reddituram promiſerit, ac jugulatum reliquerit; *Æſonem* verò *Iaſonis* patrem juventuti reſtituerit coctum, aut ipſum *Iaſonem* ſeneſcentem, ab alijs atque alijs traditur: ſic enim ſcribit, qui Reditus compoſujt:

Senex iuventuti reſtitutus à Medea.

Ipſa ſenectutem ſtudio detergere novit,
Pharmaca vbi coxit permulta lebetibus aureis.

Eodẽ modo *Æſchylus* in *Bacchi* nutricibus, nutrices ipſas *Bacchi* vnà cum viris illis coctas fuiſſe, inquit, et ita ab eâdem juventuti reſtitutas: Quemadmodum etiam de *Dionyſo* et *Oſiride*, qui jdem eſt, alibi relatum eſt: Senem rejuveneſcere in opere hujus Medicinæ multis in locis teſtantur authores, inprimis Balgus in turba; qui, *Accipe*, inquit, *illam arborem albam, ædifica ei domum rotundam, tenebroſam & rore circumdatam, & impone ei magnæ ætatis hominem centum annorum, & claude domum, ne ventus aut pulvis ad eos perveniat; deinde dimitte eos in ſua domo* 80. *diebus; Dico vobis in veritate, quod Senex ille non ceſſat comedere de fructu Arboris illius, donec iuvenis fiat: O quam miranda Natura, quæ illius Senis animam in corpus iuvenile tranſformavit, & pater filius factus eſt: Benedictus ſit* D E V S *Creator optimus*. Tempus navigationis tam celebris mirum eſt non exceſſiſſe

Tempus navigationis Argonautica.

exceſſiſſe 12. menſes, cum Salomonis tempore tertio quoque anno navigationes In Indiam vſq; inſtitutæ et abſolutæ fuerint; Verùm ita conuenit cum opere philoſophico vt plurimum, ſi cætera bene ſe habeant: Iaſoni quoq; templa in multis locis erecta eſſe ex credulitate Ethnicâ, legimus, præcipuè apud Abderam Democriti patriam; Quæ ſuperſunt de Iaſonis coniugio cum Glauca Creontis regis Corinthi filia, Medeæ in pellicem vindicta & Iaſonis fato, nec non aliis ad hanc allegoriam pertinentibus, ex iam dictis & illuſtratis lucem abundè accipient; Cum verò Orphei, huius allegoriæ authoris, reſpectus fuerit ad poma Heſperidum aurea, (quia et oues et mala apud Græcos μῆλα i. e. τῶν χρύσων vocentur) eius tempore celeberrima & magnam aureæ medicinæ partem declarantia, de ijs nunc pro noſtro inſtituto pauca trademus. *Allegoria de aureis malis Heſperidum.*

Inter *Herculis* labores, ab Euryſtheo ipſi fatali neceſſitate impoſitos, recenſetur et Aureorum pomorum Heſperidum hortis ablatio, quæ res cum valde difficilis factu eſſet & ab omnibus, qui id tentârant hactenus, fruſtrà cum vitæ periculo deſperata et relicta, ſoli Herculi monſtrorum domitori conuenire videbatur; Nec verò licitum erat, vt pòſt ſub Herculis laboribus latiùs dicetur, impoſitum onus, quantumuis difficile et impoſſibile ferè humanis viribus æſtimaretur, Herculi recuſare: Narrant, quibus Ægyptiarum allegoriarum cura fuit, Iunonem, cum nupſiſſet Iovi, pro dote arbores quaſdam aurea ferentes mala dediſſe, quas cum Iupiter in precio maximè haberet, velletque vt in loco tutiſſimo ad æternam memoriam ſeruarentur, apud Heſperidas Nymphas à dracone peruigili cuſtodiri mandauit: Fuerunt autem Heſperides, Heſperi, fratris Atlantis, filiæ, Aegle, Arethuſa et Heſpertuſa à quibuſdam nominatæ; Draco, qui excubias noctu, diu, pro pomis agebat, ex Typhone & Echidna natus, centum capita habebat, varijſq; v- *2. Allegoria de Aureis malis Heſperidum.*

tebatur vocibus: Alij addunt hortos eos, qui non procul á Lixo oppido Mauritaniæ erant in extrema parte Æthiopiæ, Atlantem montibus vndiq; cinxiſſe; Quia Themis illi reſponderat, futurum eſſe vt filius Iouis eò aliquando accederet et aurea mala carperet: Horum meminit quoq; Virgilius lib. 4. Æneid.

Oceani finem iuxta, ſolemq; cadentem
Vltimus Æthiopum locus eſt; vbi maximus Atlas
Axem humero torquet ſtellis ardentibus aptum,
Hinc mihi Maſſylæ gentis monſtrata ſacerdos
Heſperidum templi cuſtos, epulaſq; draconi
Quæ dabat & ſacros ſeruabat in arbore fructus.

Ab Hercule conſulendi quatuor. Nymphæ. *Nereus.* *Prometheus.* *Atlas.*

Ad hæc itaq; aurea mala miſſus eſt *Hercules* auferenda, qui diu cunctatus, neſciens vbi locorum eſſent, ad Nymphas Iouis et Themidis iuxta Eridanum in quadam ſpelunca habitantes contendit, ab ijſq; ſciſcitatur: Illæ docent Nereum hac de re eſſe conſulendum; Qui póſt interrogatus ab *Hercule*, refert adeundum eſſe Prometheum, à quo quid eſſet agendum, admonitus eſt; Nempe vt Atlantem ad ea pro ſe mitteret, ac ipſe tam diu cælum, dum rediret Atlas, ſuſtineret: Verum alijs placet, Herculem ipſum poſt colloquium cum Prometheo eó profectum, & Dracone interempto aurea decerpſiſſe mala, ſecumq; deportaſſe ad Euryſtheum: Quæ ſanè allegoria vt auditu periucunda eſt, ita non pro auribus otioſis excogitata, ſed ab antiquiſſimis temporibus vſq; ad noſtram ætatem deriuata, mentes ingenioſorum potiús, quám ſenſus voluptate affecit: Quid enim auro gratius? Quid pomis venuſtius? Quid hortis pulchrius? Si quis igitur audiret aurea poma in arboribus naſci, appetitu quodam innato illis frui deſyderaret: Hinc rei novitas non parum in admirationem auditores traxit, atq; ſic occaſionem præbuit quam plurimis rimandi et inquirendi, quis nucleus ſub tam ſpecioſo cortice tegeretur; Multi enim ex Ethnicis, rem, vt narratur,

Expoſitio aliorum.

narrator, non ad literam, ſed longè aliter interpretati ſunt: Aretas in rebus Libycis oues fuiſſe ſenſit, quæ aureæ nominarentur, cumq; inhumanum et agreſtem paſtorem haberent, dictæ ſunt à dracone cuſtodiri: Verùm hic vocabulo, quod et poma et oves ſignificat ſeductus videtur: Pherecydes ad poma aurei coloris retulit, cui et Lucianus aſtipulatur: quó ſpectat quoq; Virgilij verſus in egl: Aurea mala decem miſi, cras altera mittam: Ex recentioribus quidam his rebus hyſtoriam ſubeſſe ſubodorati ſunt, nempe quod oues fuerint flauo et aureo colore ſpectantes ad duos fratres Heſperum et Atlantem: Alij ad aſtronomica applicant, aurea mala ad aureas ſtellas, & draconem ad ſolem transferentes: Nonnulli ad Ethica et morum doctrinam accommodant, quaſi auari ſuas ſeruantes divitias ſint velut ſerpentes aurea mala obſeruantes. His nos primùm reſponſum, deinde et noſtram interpretationem dabimus:

Reſponſum ad expoſitiones aliorum.

Cum ſubiecta ſecundum prædicata propria intelligenda ſint, mirum eſt Aretam ex malis facere oues; Licet enim hæc et illa vocentur Græcis μῆλα tamen longè differunt rebus et attributis; Hæ lanam geſtant fortè auream, illa aurea geſtantur ab arboribus: Neq; aliquid cauſæ eſt, cur authores omnes poma pro ovibus poſuiſſent, aut oues pro pomis intelligere voluiſſent? An fortè vnicus eſt author, qui ſimpliciter æquivoco iſto vocabulo vſus eſt adeò, vt de ſenſu non conſtet, an Poma an oues intellexerit, et non plures huius allegoriæ meminerunt? Exiſtimo permultos: Luſus itaq; eſt nominis et detorſio violenta ab arboreo fructu ad pecudem, quamuis et hæc auream lanam præbuiſſe, vt antè narratum eſt, inueniatur: At friuolum omnino eſt, quod addit, paſtorem eas habuiſſe inhumanum, ideoq; draconem dictum: O miſeras oves, quæ auream habentes lanam tam agreſtem ſenſerunt paſtorem; Sanè dignæ fuerunt, quæ paſtore cæſo raperentur ab *Hercule*: Vtrumq; puerile eſt, credere paſtorem talem draconem dictum, et oues reuera aureas lanas portaſſe; Qui poma eſſe fatentur, ſed aurei coloris, fortè

ad

ad mala arantia aut citria reſpiciunt; Verùm cum hic fructus per ſe bonus, non adeò admirabilis aut rarus fuerit, ſed ſemper, vt et nunc, ſuis locis natalibus ſuam ſpeciem propagârit, non videtur operæ pretium his arboribus tantum cuſtodiæ per nymphas et draconem abhibitum fuiſſe: Deinde de aureis malis refertur, et non de imitantibus colorem auri: Qui ex hiſce aſtronomica faciunt, cælo iniuriam inferunt, quod ex ſtellis poma, et ex ſole draconem fingant; Ita enim ex cælo ijdem arborem, quam draco Ladon dictus (vt Apollonius lib. 4. aſſerit) amplectitur, figurant: At *Herculem* dicunt ſolem, cuius 12. labores ſint totidem ſigna cæleſtia; Sole autem adueniente diſparent ſtellæ; Optimè quidem conueniunt; Sed qui ita opinantur mihi de rebus non intellectis, quaſi intellectis, garrire et nugari videntur, de quibus aliàs: Simili modo qui hæc propter mores efficta credunt primariâ intentione, in phyſicis arcanis ſe nihil videre fatentur: In quibus etſi nos Lynceum non imitemur, qui acumine viſus ad interiora terræ penetraſſe narratur, divitias ſubterraneis clavſtris reconditas, tanquam coràm, ſpeculatus, tamen niſi Saturni filia nos fallat, huius allegoriæ evidentiorem et magis genuinam, quàm illi ante dicti, explicationem dabimus: Per *Herculem* tot laborum tolerantiſſimum Victorem, intelligi inprimis Artificem Medicinæ aureæ ſub eius laboribus evoluendis inferiùs demonſtrabitur; Eo igitur præſuppoſito, licet ad mores et virtutes inculcandas *Herculis* exemplo non ineptè quoq; vtendum eſſe non negemus, Atlantem, montem Mauritaniæ celeberrimum eo tempore, vt adhuc, omnis generis minerarum, quarum ad Medicinam Philoſophicam vſus eſt, feracem, hortum *Heſperidum* Nympharum cinxiſſe verè aſſerimus: *Atlas* enim *Heſperi* frater, quia ad Heſperi occaſum Ægypti et Græciæ reſpectu ſitus ſit; Hinc et *Mercurius* Atlantiades dicitur, quia à quibuſdam in Atlante genitus æſtimatur: Quod de Atlante aſtronomo, qui ſphæram invenerit & illas gentes Mauritaniæ docuerit, quidam

Explicatio veriſſima. Hercules Artifex laborioſus.

ATLAS quis.

quidam fabulantur, veritati non conuenit; multò minus, quod alij dicant, Regem fuiſſe Mauritaniæ à Perſeo in montem tantæ magnitudinis, capite Meduſæ oſtenſo, mutatum; Hæc enim ſunt poëtarum figmenta et emblemata, quibus alia arcaniora, ſub illis latentia, adumbrârunt et depinxerunt: Aſtronomum Atlantem dicunt, quia aſtra in eius cacumine clariſſimè obſeruari poſſint, præſertim cum vt Africa et Ægyptus claro cælo, nec pluvijs nebuloſo, fruatur; Deinde quia eius altitudinis ſit, vt vertex inter nubes et aſtra, vt videtur, reconditus ſit: Ac tertiò quod quaſi humeris cælum ſuſtinere putetur; Dicitur enim ſtatuæ viri, cacumine tanquam capite aſcendendo, figuram repræſentare: Hic Atlas, cuius Pleiades narrantur filiæ, (ex quarum vna Maia dicta Iovi natus eſt Mercurius, vt pòſt tradetur ſub genealogia deorum,) Heſperum fratrem et ex illo neptes habuit tres Heſperidâs, *Æglen, Arethuſam & Heſpertuſam*: Per Heſperum eiuſq; filias, eadem montana loca Atlantis intelligimus: Nam licet Atlas accipiatur quaſi de vno monte, tamen eodem nomine & continuitate complectitur omnes ſibi adiacentes montes reliquos; Atlas enim totam ferè Africam maritimam peruadit, atq; ſic non vnum montem, ſed multa millia compræhendit; Quemadmodum de Tauro Aſiæ, Alpibus, Apenninis & Pyrenæis Europæ montanis ſimiliter conſtat, ſub ſingulis innumeros montes & colles contineri: Sic de Pleiadibus & Heſperidibus intelligimus, quod ſint partes & quaſi filiæ propagatæ à magnis illis & præruptæ altitudinis montibus Atlante & Heſpero: E Maia itaq; Mercurius non immeritò naſcitur, vt Atlantiades dicatur, & ab Aegle, Arethuſa & Heſpertuſa arbores aurea geſtantes mala ſeruantur; quæ inde Heſperidum appellantur: Draco, qui cuſtodiæ eorum præfectus eſt, ex Echidna & Typhone genitus, centum capitum traditur: Numeroſa autem eorundem parentũ ſoboles extare legitur; Eaq; venenoſa & monſtroſa ſemper; Vt draco ad fontẽ Cadmi ſocijs lethalis, alius ad Vellus aureum, tertius hic ad mala

Atlas cur aſtronomus fingatur.

Nota.

Draco quis.

Heſperidum, quartus ad Geryonis boves; Item *Cerberus, Sphynx, Chimæra*, & ejuſmodi alia horrenda & multiformia monſtra, de quibus ſuis locis: *Typhon* ſulphureum et ardentem ſpiritum, Echidna aquoſam & frigidam volubilem ſubſtantiam denotat; Ex his enim duobus minerarum diverſæ ſpecies pullulant, quæ ſemper monſtrorum nominibus propter naturæ varietatem appellatæ & deſcriptæ ab antiquis fuerunt: De Dracone, vtpote de genere, quemadmodum & de loco natali malorum aureorum, ex his ſatis conſtat; nunc de ſpecie tantarum arborum ejuſq; fructuum videbimus: Arborem eſſe inverſum animal quibuſdam ex Phyſicis placet, eâ ratione; quia radices verſus terræ centrum habeat, vel ad inferiora, quæ os animalis referunt ad ſuperiora diſpoſitum; ſi verò ventriculum, ejuſq; venas meſeraicas aut Epar in Animali conſideremus pro principio diſtributionis alimenti per venas corporis, alia res eſt: Ad eundem modũ mineræ, ex quibus metalla depromuntur, & medicinæ fiunt ad corporũ humanorum curationem vtiles, arborem quandam generis vegetabilis repræſentant; Nam radices earum, quæ ſunt duplex fumus ſulphuris et argenti vivi, ſunt centro propinquiores, atq; inde verſus ſuperiora vergentes venas ſuas per ſaxa et terræ tractus extendunt mirabiliter, vt revera magnæ alicuius arboris longè lateq; ramos ſuos propagantis ſchema repræſentent, ſi oculis perſpici poſſint, vt ab experientia venas illas inveſtigantium patet: Quod ſi hæc ita ſe habeant, conſtat quid per arbores illas aurea ferentes mala intellectum ſit; Nam ſanè hæ ſunt arbores, non in aere creſcentes, ſed ſub terra, quæ aurea mala gerunt; dummodo diſcernantur à ſylveſtribus eæ, quæ ſunt melioris indolis: In hoc enim tota difficultas verſatur, nempe eligere quæ ſunt arti idoneæ; Ideo Morienus circa finem ſuj tractatus hæc notabilia verba adijcit: *Similiter ſcias quod maior radix huius operis eſt in inquiſitione ſpecierum, quæ ſunt meliores ad hoc magiſterium: Nam vnaquæque minera multorum eſt generum.* De his arboribus mineralibus ſub terra creſ-

Minera monſtrorum nominibus tectæ.

Arbor mineralis.

creſcentibus omnes feré authores meminerunt ſub alijs atque alijs verbis; idem innuentes, fructus nempe aureos cum ſua arbore ſumendos eſſe, & tranſplantandos; Sic Fla. *Granum fixum*, inquit, *eſt velut pomum, & Mercurius arbor; Non eſt igitur ſeparandus ab arbore fructus, quia non poteſt aliunde nutrimentum accipere: Et mox: quo denuo plantetur citra fructus ablationem, in fertiliorem terram atque nobiliorem, quæ plus nutrimenti dabit vno die, quam prior ager in centum annis exhibuiſſet, ob ventorum aſſiduam agitationem: Altera terra, quod Soli proxima ſit, creſcere, vegetareque facit arborem continuo rore, & aſſiduo Sole in horto Philoſophico, mane, veſpere, dies & noctes, ac in ſingulas horas abſque intermiſſione, lucente, arborque rore dulciſſimo conſpergitur ac nutritur vno anno magis, quam in priore terra decem millibus. Greverus* quoque arborem hanc mineralem demonſtrat, cujus radices inquit eſſe *Mercurium*, ramos vero quadruplices imperfectorum metallorum; inque ijs argentum et aurum referre flores et fructus: Quibus nihil evidentius dici potuit ad ſubjectum artis declarandum et aurea mala Heſperidum, quid ſint, quovè modo creſcant, exponendum: Nec id adeò mirum videri debet, quaſi naturæ adverſum ſit, cum quotidie cernamus per inſitionem ſurculorum diverſi generis arborum in truncos ſylveſtres ſeu ignobiles, fructuum nobilitationem fieri, ita vt quãtum ars poſſit in vegetabilibus, quæ heterogenearum & non ſimilarium ſunt partium, manifeſtum fiat; Vnde in minerali genere eo præſertim, quod puré homogeneum eſt multò citius & facilius id fieri poſſe, rationabile eſt et ab experientia notiſſimum: Idem in animalium ac ipſius hominis corpore contingere jampridem innotuit, quomodo nimirum naſus, aures & ſimiles partes refici et reſtaurari poſſint ex carne humanâ vivâ, cujus rei oculati teſtes adfuimus cum Bononiæ excellentiſſimum *Gaſp. Tagliacotium* ejuſmodi perficientem familiariter noverimus: Poſſent hic innumera exempla ex naturæ et artis operibus idem atteſtantia produci, ſed ſupervacanea

Aurea mala quid ſint.

fore exiſtimavimus, cum ſenſus artificum non à ratione auxilium aut probationem petant, ſed contrá: Vnicum hoc loco nobis ſufficiat: In quibuſdam locis, vbi hyberno tempore omnia frigore & glacie rigent, ſi ſurculus circa initium Decembris ex pomo arbore decidatur & aliquot diebus locis calidis ſeu Hypocauſtis in aqua diſponatur, folia & flores producit ſua venuſtate & novitate conſpicuos, quod vulgaribus quoque notum eſt; At Philoſophi inde materiam primam in ſurculis arboreis latentem agnoſcunt, & ſimiliter de aureis malis in ſuis ramis & radicibus contentis judicant: Intelligenti ſatis: Aut ſi placet, rarius exemplũ naturæ vegetabilis addemus, quod hanc rem non parum illuſtrare poſſit: Sunt, qui circiter 25. diem Novembris folia braſſicæ in foſſam ſeſquipede altam ſub terra recondant, ibique per hyemis nives & frigus vſque ad 25. Martij ſub dio relinquant, ac tum non braſſicæ folia, ſed ſemen puriſſimum inde eximant; vt jurati mihi teſtes affirmârunt ſe id quotannis factitaſſe: In qua tranſmutatione videmus per ſolam putrefactionem vegetabile illud (vt et de alijs plantis aſſerunt) ad materiam ſuam primam, ex qua eſt, vel potius ad vltimam, in quam tendit, reduci: Quod quoque in artificio Chymico, ſed ſuo modo, fieri debet: Arbor itaque noſtra aurea gerens poma rationalibus ſatis innotuit, vt et hujus Allegoriæ explicatio: Vt autem *Hercules* hanc arborem exploraret, ad Nymphas *Iovis* et *Themidis* conceſſit, quæ juxta *Eridanum*, auriferum Italiæ fluvium, habitabant in ſpeluncis ſeu fodinis ſubterraneis; ab ijſque conſilium expetijt; At cur illud? quia naturæ opera inprimis conſulenda ſunt, hoc eſt, conſyderandum, quomodo natura procedit in ſuis operationibus; Ideo Philoſophi in multis locis ad explorandum veram materiam inveſtigatorem ad opera naturalia ablegant eaque penitùs conſyderanda invitant, vt paſſim apud Gebrum et alios videre eſt: Nymphæ illæ in ſpeluncis ſeu auri fodinis habitantes remittunt *Herculem* ad *Nereum*; qui Ponti & Terræ filius veridicus

1 Exemplum vegetabilium

2 Exemplum rarius.

Nymphæ quæ.

Vates

Vates creditus eſt; Hic Trojanas calamitates Paridi prædixit; antiquiſſimus Deorum ab Orpheo dictus: Ad eum Hercules veniens varijs formis eludere conantem tam diu detinuit, donec in priſtinam figuram rediret, remque indicaret: Pater fuit 50. Nereidum, ab vndis educatus & nutritus, cujus filiæ circa currum Tritonis præcipuè curſitent. Hic eſt primum Ens à Philoſophis ſæpe inquirendum iuſſum, ſine quo ad aurea mala non patet via vel tranſitus: Prometheus verò, ἀπὸ τῆς προμηθείας, id eſt, a providentia dictus, ad quem conſulendum à Nereo ablegatur, ignem detulit hominibus et habetur pro Titane ignifero, Oceano amicus, rerum divinarum contemplator, cuj cum Vulcano & Pallade ara communis fuit; Cujus conſilio Saturnus à Iove in Tartarum dejectus eſt, Vnde Saturnus elapſus in Italiam ad Ianum tum ibi regnantem venit, à quo hoſpitio comiter exceptus, eundem vivendi rationem & cultum agrorum docuit: Ianus pro accepta diſciplina fertur ej dimidium ſui Regnj remuneraſſe, et in pecunijs, quæ ex illius ingenio primum ſunt impreſſæ, navem fuiſſe ex altera parte, ex altera bifrontem effigiem; quia regnum ſcilicet communi conſilio Iani & Saturni gubernaretur, vt Ouid. Lib. 1. Faſtorum tradidit. Verùm nos non dubitamus per Prometheum præviam mentis ſpeculationem circa hoc opus exprimi, vnde aram cum Pallade et Vulcano communem habuit; nec immeritò dicitur Iovi conſilium dediſſe de patre incarcerando et ad inferos detrudendo; Ex ſpeculatione enim mentis prævidetur hoc omne, nempe poſt nigredinem fuſcam albedinem ſequuturam: De Regno Iani et Saturni Hyſtoriæ antiquæ meminerunt quidem, ſed ex Poetarum fabulis: Ita enim perſuaſum habebant gentiles, Saturnum Deum Cœli & Terræ filium, à Iove Deo Regno expulſum eſſe, et multa alia paſſum. Sed hæc Hieroglyphica ſunt omnia, & ab Ægyptijs

Nereus quis.

Prometheus quis.

Ægyptijs vel Græcis efficta ad eas res, quas vellent, ijs velut inuolucris inuoluendas: Per Ianum Bifrontem, materiam vel rem vnam intelligimus, Rebis dictam, et duas res continentem, aut ſi mauis, duplicem mercurialem ſubſtantiam; Quod Saturnus regni conſors ipſi adiungitur, longé aliam rationem habet, quam quilibet diuinare poterit, qui cauſam non ignorauerit, cur Romæ antiquitus Triton ſupra Saturni ædem conſpiceretur: Sunt enim illa ænigmatica et nonnihil obſcura: At cur pecunia prima Saturni auſpicijs cuſa ſit, evidens eſt ratio, quia ille primus eſt planetarum, qui ad theſauros claues gerit, ſi colorem et ordinem reſpicias: Pecunia dicta eſt à pecude, non, vt hactenus vulgatum, quod ovis eâ emi potuerit, ſed quia ovem habuit impreſſam vnà cum nave, hoc eſt Argo; Nam eius navigationis inſigne fuiſſe non eſt dubium, continens et navem et pecudem, cuius aureum vellus fuit; Præter alios quamplures, horum malorum aureorum meminit Greverus inter recentiores, qui ipſi legi poterunt: Ex eodem horto Heſperidum Eridos quoq; Pomum aureum Troiani belli primaria cauſa, petitum fuit, de quo in ſequentibus lib. 6. dicemus: Inprimis illa, quæ à Venere Hippomeni tradita finguntur aurea mala tria, Atalantæ obijcienda; Cum enim hæc regia virgo eſſet non ſolum formæ dono præſtantiſſima, ſed etiam venatu et iaculandi arte celebratiſſima multos ad ſe procos allicuit; Verùm pater Schæneus nulli in matrimonium eam elocare voluit, niſi à quo ipſa pedibus aliás perniciſſima victa eſſet; cui victori virgo, victo mors addiceretur: Multis itaq; id fruſtra tentantibus et mortem oppetentibus Hippomenes ex Veneris conſilio et dono tria aurea mala currenti virgini, vnum poſt aliud, proiecit, vnde illa, detenta deſyderio tollendi, victa et Hippomeni coniunx data eſt: Qui cum ob amorem moræ impatiens in templo matris deûm cum ſponſa coiret, deæ illius iram in ſe concitavit, vnde vterq; leonina pelle et feritate conſpicui ſyluas petierunt: Dicitur autem Atalanta cum viris certaſſe venatu et victoriæ præmio

Arcana.

Pecunia primitus vnde dicta.

3. *Pomum aureum Eridos.*

4. *Mala aurea Atalantæ obiecta.*

præmio propter aprum inſignis magnitudinis occiſum à Meleagro donata; Cumq; inter venandum apud Stethæum Æſculapij fanum ſiti laboraret, traditur ſaxum cuſpide percusſiſſe atq; frigidisſimæ e ſaxo prorumpentem fontem elicuiſſe: Hæc Chymica eſſe nemo non videt, niſi forte talpâ cæcior ſit: Quidam nihilominus ad mores et auaritiam denotandam, ſeu nuptias auro conciliandas applicant, quod illis non inuidemus, dummodo illi nec nobis ſuccenſeant, quod nos occultiori phyſicæ tanquam proprio ſuo iuri poſtliminio reſtituamus: Virginem eſſe regiam noſtram materiam multorum teſtimonijs innotuit, at fugax eſt et alas habet in pedibus, nempe Mercurij talaria; Ideo quemlibet curſu prævenit, niſi aſtu et ſtratagemate tractetur: Quomodo autem hoc fieri debeat, hæc allegoria ſapientum innuit: Accipiantur igitur mala aurea et ſucceſſiuè proijciantur illi, et victor evades: Nil apertius, nil accommodatius: Poſt in fano matris deûm amoris nexu concumbunt; Hoc eſt in vaſe noto ſeu in domo vitrea et vertuntur in leones; Quia fuluere incipiunt et in alia animalia dominari: Fugacia enim quæcunq; facilè in prædam capiunt ſibiq; in nutrimentum conuertunt: At cur mortem oppetunt, qui vincuntur à virgine? Quia vt Bacaſſer in Turba inquit; *Nihil magis dolorem cordi generat, quam error in hac arte: Dum enim quis putat ſe feciſſe, mundum habere, nihil in manibus ſuis inueniet.* Aprum occidit, quia altera Diana eſt; Fontem ex ſaxo elicit prope fanum Aeſculapij; Quia petræ philoſophicæ duriſſimæ dant aquam: Sic Riplæus in fig: Produxit aquam ex terra et oleum ex durisſima rupe: Aureis quoq; allegorijs annumeremus Ceruam illam aureis cornibus inſignem, æripedem ab Hercule captam: At quid artificij eſt, inquies, capere ceruam, et puerile prorſus exiſtimabis illud tanto Heroi, quantus Hercules fuiſſe creditur, impeperatum aut perpetratum eſſe: Fateor, res levior foret, quam quod literis tradi debuiſſet, niſi magna arcana ſub venatione huius ceruæ occultata eſſent: Cerua autem tum aurea

Nota.

5. *De cerua aureis cornibus ab Hercule capta.*

aurea cornua et pedes æreos habebat, tum Dianæ ſacra erat et inviolabilis; Non ergo ſagittis aut jaculis, nec canibus, ſed curſu præhendenda erat: Sanguinem enim inde ex vulneribus profluere non decebat; ſic enim vel viribus imminuta vel prorſus extincta eſſet: viva autem et integræ ſanitatis capienda erat; ſolo itaque curſu defatiganda. In Mænalo monte verſabatur; vbi et aper et leo, aliæque belvæ ejuſmodi degêrunt: Ad hanc *Hercules* ab *Euryſtheo* miſſus, vt ad ſe deferret, annum integrum currendo inſumpſiſſe dicitur, antequam eam defatigare potuerit: ſed illa denique feſſa in montem Artemiſium confugit, et ad Ladonem amnem jam jam tranatura capta eſt, et Mycenas ſuper humeris deportata; Tum dicunt Euryſtheum adeó fuiſſe virtute *Herculis* perculſum, vt dolium æneum ſibi ad latibulum comparaverit, neque in vrbem Herculem admiſerit. Eſt autem cerva ex fugacibus animalibus nigri ſanguinis et melancholicæ carnis; ideoque innati pauoris; Curſu ſalutem quærit, ſi vrgeatur, eoque valet pernicjſſimo: At cum æreos habeat pedes et aureola cornua præter communem cervarum naturam, ab his nonnihil in fuga detinetur et retardatur, ita vt defatigari poſſit: Niſi enim in materia Philoſophica fugaci et volatili eſſet illud ipſum ſolare lumen, ſeu aureum jubar, ferè nunquam ſiſti aut figi animadverteretur: Hoc patet ex Philoſophorum innumeris teſtimonijs: Sic enim *Roſarius*: *Argentum vivum*, inquit, *per ſe nil valet; cum verò mortificatur cum corpore ſuo occulto, tunc valet & vivit vita incorruptibili, et hoc corpus eſt de natura Solis.* Et Arnoldus: *In noſtro lapide ſunt* Sol *& Luna in virtute & potentia, ac etiam in natura: ſi hoc non eſſet, non fieret inde Sol neque Luna; quia* Sol *& Luna in noſtro lapide ſunt meliores, quam vulgares in ipſorum natura, eò quod* Sol *& Luna in noſtro lapide ſunt vivi & vulgares ſunt mortui reſpectu* Solis et *Lunæ in noſtro lapide; Ideo Philoſophi nominaverunt ipſum lapidem Solem & Lunam invicem; quia in ipſo ſunt potentialiter, & non viſibiliter, ſed in virtute & eſſentia.* Hinc quidam ex recenti-

recentioribus quoq; huius ceruæ meminerunt, ſed ei Monocerotem adiungunt, cum inquiunt : *Philoſophi dicunt ſtrennè, duo animatia eſſe in hac ſylua, vnum laudabile, formoſum & alacre : magnũ & robuſtũ ceruum, Aliud vnicornu, monſtrat Philoſophus.* Et Baſilius Valentinus tradit aſinum ſub terra putrefactum in ceruum mutatum aureis cornibus: Æreos quoq; pedes habet reſplendentes et albos: Quia res, cuius caput eſt rubeum, oculi nigri et pedes albi, eſt noſtrum magiſterium: Et notum eſt, quoties æs philoſophicum repetatur; Hoc enim fundamentum & baſis eſt operis, vt non immeritò in animali pedes referat: Dianæ ſacra eſt, quia de more mactabatur illi ceruus, vt patet in allegoria de Iphigenia; Diana autem eſt natura lunaris: Sol enim & luna eſt tota compoſitio: Curſu defatigatur, hoc eſt, eóvſq; in ſuo vaſe aſcendendo & deſcendendo præcluditur, ne fugere poſſit, donec quaſi feſſa materia in fundo maneat, nec amplius aſcendat, idq; igne leviori: Si vero vis ignis adeſſet, violentia animali fugaci fieret: In montem Artemiſium feſſa confugit, & ad amnem Ladonem capta eſt; Quia ita oportuit virginem manere inviolatam; Vt pote Dianæ ſacram, quæ Artemis dicta eſt, quaſi ἀεροτέμις id eſt, aerem ſecans, vt quidam volunt, vel vt alij, quod integros faciat, vt author eſt Strabo, l. 14. Eſt autem Ladon Arcadiæ fluuius, ex cuius filia Metope & Aſopo, Thebano flumine, Thebe nympha nata fingitur, quæ vrbi nomen dedit; Eſt quoq; Ladon ſerpentis aurea poma cuſtodientis nomen, vt dictum; Quocunq; referatur, ſenſus rei conuenit: In Mænalo Arcadiæ monte mineris abundante, vnde Mænalei verſus, verſabatur; Quia ille locus poëtis erat celebratiſſimus: Humeris Herculeis deportatur Mycenas, ne lædatur: At cur tantus timor Euriſtheum inuaſit ob captam ceruam ab Hercule, cum alias immaniores feras ſæpiùs proſtrauerit, nempe leonem, aprum, hydram & his ſimiles? Sic videtur quid maius arte, quam Marte vincere, cunctatione, quam feſtinatione, lenitate, quam violentiâ: Hinc annum totum

abſumpſit continuè currendo et inſequendo feram; Ita enim operis ratio poſtulat: *Annum enim ſumimus*, inquit *Riplæus*, porrò, *antequam noſtram calcem preparemus: Nam minori temporis ſpacio calx noſtra confici non poteſt, fuſionis capax cũ colore, qui non evaneſcit.* Mythologi vt has fabulas ad ſuum captum explicent, ex Hercule ſolem cæli faciunt, qui per annum integrum currat, et neſcio quam ceruam aureis cornibus inſectetur; Sed hæc quia à genuina ſua natura ad alienam detorta facilè agnoſcantur, non conſtant, nec quid vtilitatis legentium vel audientium animis præſtant, præter nebulas et tenebras quas nos aliquatenus diſcuſſimus: Midas præterea auri ſymbolum tenet, vt et votum; Quod cum à Baccho, quòd Silenum humaniter excepiſſet, impetraſſet, vt nempe quicquid tangeret, in aurum conuerteret, miſer fame ferè enectus eſſet, niſi voti pænitentiâ ductus ceſſationem aurificationis iterum obtinuiſſet, hoc remedio, vt ſeſe in Pactolo fluvio lavaret, qui auriginem hanc ad ſeſe tranſtulit, vt inde aureas arenas iactitârit: Perbella fabella eſt auribus non ingrata, nec oculis, cum nil niſi aurum, quod ardetur et ſititur ab omnibus, oſtentet, ad auarorum appetitum inſatiabilem declarandum et refrenandum aptiſſima: Midas enim permultos voto eſſe conſtat, ſed pauciſſimos effectu: Quia appetere immenſitatem opum, eſt in cuiuſq; voluntate, at impetrare in Dei dono: At quis deus eſt, qui donum adeò noxium petenti conceſſit? Fictitius & Hieroglyphicus, non ille, qui verè Deus eſt & dicitur, nobiſq; dat bona magis vtilia, quàm placentia, vt pater filiolis: *Bacchus* enim, qui et *Dionyſius*, et *Oſiris*, aureorum deorum primarius eſt, ideoq; tanti doni largitor: Sed Silenum eius magiſtrum aut comitem benignè excipere conuenit; Qui pando inſidens aſello, licet à pueris ſenex derideatur, plus tamen habet in receſſu, quàm in fronte promittit: Hinc illud de Silenis Alcibiadis increbuit, dicterium in Socratem deformisſimum exterius, interius pulcherimũ iacta-

6. *De Mida aurei voti participe.*

Sileni Alcibiadis.

iactatum; Generoſus enim dominus aliquando in vili do-
muncula moratur, et mens polita literis, in corpore pan-
nis anniſq; obſito: Per Silenum autem, vt et Pana, et Saty-
ros, comites itineris Bacchi ſeu *Oſiridis*, nihil aliud intelli-
gitur, quàm vilitas et ſylueſtritas ſeu ruditas materiæ phi-
loſophicæ, quæ ſi humaniter et ſuauiter tractetur, qui
mox inde ſequitur auripotens deus, *Bacchus* multiplicem
gratiam pro gratia rependit: Hoc denotat votum Midæ;
Propriè autem aurifica vis ſuo ſubiecto impreſſa per hoc
intelligitur, quæ immenſa eſt et ſemper multiplicabilis,
niſi refrenetur ac in propria ſua aqua virtus illa ignea
reſtinguatur; De hac philoſophi multis in locis agunt, in-
primis Lullius pract: teſtam: Cap. 23. vbi inter cætera,
Et quando, inquit, *dimittit eam in ſpeciali forma ſulfuris, id eſt
pulueris ſubtilis, tunc oſtendit quod magnæ ignitionis eſt, nec
propter hoc eum minus appreciari debes, ſed fortius honorare,
cum fieri poſſit ad ſimplicis ignitionis terminum per diſcretio-
nem operatoris ſapientis in doctrina, quam ſuperius ars confert
in ſubſtantia multiplicatiua.* His addemus et alia aurea anti- 7.
quitatis ſymbola et hieroglyphica, quæ revera in rerum *De aureis*
natura non fuerunt, ſed vt alia per hæc declararent, inuen- *admirandis.*
ta ab artificibus et poetis; Vt ſunt Aurea ætas, aurea plu-
via, aurea meſſis et his ſimilia: De Aurea ætate receptum *Aurea ætas*
eſt, quod aliquando acta ſit ſub Saturno rege, vt argentea
ſub Ioue, et poſt ærea & ferrea ſub alijs; At ſi Saturnus
nec deus nec homo aut rex fuerit, nulla revera ætas
aurea extitit: Quod ſi demus, fuiſſe regem, An igitur
tempus aureum ſub eo magis, quam ſub Iove? Fortè,
quia Iupiter impius in patrem, quem eviravit, et adul-
ter et homicida? An talis non Saturnus quoque fin-
gitur, qui Cælum patrem caſtrauit, ſororem Rheam
pro coniuge, Philyrem pro pellice præter cæteras ha-
buit, et proprios deuorauit liberos; pro Iove tamen *LAPIS in*
ſaxum ſeu lapidem deglutivit, quem cum concoqueré *Helicone po-*
non potuerit, evomuit; atque is Lapis, vt Heſiodus *ſitus.*

 men-

memorat, pro monumento mortalibus in Helicone poſitus eſt: Vt hunc lapidem viderent & tangerent, tot antiquiſſimi Poetæ finxerunt de Helicone ſuperando, in cujus vertice ſapientia ex Muſarum fonte haurienda ſit: Saturnum cum Iano nunquam regnaſſe, vt Ethnici crediderunt & finxerunt, quó ſe à Dijs originem ducere alijs probarent, ex ante dictis conſtat, ſed ejus operâ pecuniam primam impreſſam eſſe veriſimile eſt, vt ſuprà narratum: Auream verò ætatem dici novimus ſub Saturno actam, quia omnium aureorum Deorum initium à Saturno, tanquam progenitore eorum dependeat. Sæpenumero quoque *Poetæ* alijq; Scriptores aureæ pluviæ mentionem faciunt, eamque non Metaphoricè, vt Auream ætatem, accipiunt, ſed propriè, quaſi reverâ contigerit; Narrant enim Sole cum Venere concumbente in Rhodo Inſula pluviam auream decidiſſe, ac pòſt ex illo congreſſu Rhodum natum: Id *Poetis* quidem condonandum ob licentiam fuiſſet, niſi & Hyſtorici jdem affirmarent: Sic enim *Strabo* lib. 14. ſcriptum reliquit, *In Inſula Rhodiorum aurum pluiſſe, cum Minerva capite Iovis nata eſt:* Pluiſſe lapides, frumenta, ranas, ſanguinem, beſtiolas, inſecta, in hyſtorijs paſſim annotatum legimus; & alia monſtroſa multa præter naturæ ordinem, eorumque ſingulorum phyſicas cauſas reddere nituntur, quaſi in aerem vi ventorum, vel radiorum ſolarium rapta, ibique concreta & generata, vel ex ſeminio proprio vel materiæ habilitate poſtmódum dimittantur; Verúm de auro, ejuſque generatione in aere etiamſi legeremus, fidem non adhiberemus: At pluvias aliquando miraculoſas ex Dei nutu, vt Moſis tempore in Ægypto, aut magica vi, vt ibidem, contigiſſe et adhuc contingere poſſe, non eſt dubium, cum experientia id teſtetur omnibus ætatibus et locis; aureas verò in Rhodo cecidiſſe pro certo haberi poſſet, ſi fato diuino & miraculo miſ-

Aurea pluvia

ſæ

ſæ demonſtrarentur; verùm cum addatur, tum accidiſſe, cum Sol Veneri accubuiſſet, ac Pallas è Cerebro Iovis nata proſiluiſſet, Allegoriam ſeu fabulam probè agnoſcimus: Ethnici tam monſtroſa & incredibilia, vtpote ſuis Dijs poſſibilia, non in dubium aut quæſtionem verterunt, quia Solem eſſe Deum et Venerem Deam arbitrati ex eo nil niſi Divinum procreatum iri cenſuerunt: Eadem ratio circa Palladis ortum data eſt: Nos novimus Allegoriam, vt Dijs illis omnibus, ſic etiam hujc pluviæ aureæ, in eorum concubitu aut ortu prolapſæ, ſubeſſe; Si enim Sol Philoſophicus cum Venere, pulcherrimâ fœminâ, congrediatur, Rhodus naſcitur ille, qui quæritur à mille millibus & à pauciſſimis invenitur; ac interim aurea pluvia ſuboritur; quia aurum cum auro, terra foliata cum ſua aqua, Sol cum Venere, miſcetur: Roſeus ſanè fœtus eſt ſive Rhodus, qui ex tanto complexu in lucem editur: Sic Pallas ſapientiæ Dea ex Iovis Cerebro, ſed Vulcani ſecuri obſtetrice, non ſine cauſa exorta traditur cadente auro per pluviam in Rhodo; Abſque Vulcano enim, vt inſtrumento primario operis, ſapientia magiſterij non perficitur; hoc eſt, perfecta cognitio rei occultæ abſque prævia manuali tractatione haberi nequit: Theorica enim ſcientia perfecta Virgo eſt, & ſolum ex Iouis Cerebro, tanquam Seminario ſuo, naſcitur, nec Vulcanijs aut fabrilibus artibus permiſcetur; Vnde eadem Pallas Vulcanum, ſibi vim inferre conantem, maſculè repulit, de quorum rixâ Erichthonius originem duxit: Ejuſdem generis, nempè aurei, pluvia fuiſſe fingitur, quæ Danaæ in gremium deſcendit, tantâ efficaciâ vt inde Perſeus Heros fortiſſimus natus ſit, vim lapidificam Meduſæ, cum adoleviſſet, tollens eamque capite plectens, ex cujus ſanguine guttatim ſparſo Chryſaor, Geryonis tricorporis pater, natus eſt, de quibus aliàs ſuo loco latius traditur: Vt interim alia huc ſpe- *Aurea pluvia in Danaes ſinum illabens. Chryſaor.*

Meſſis aurea

Aurea carmina.

Corona aurea Pythagoræ.

ſpectantia quamplurima prætereamus, inter quæ Meſſis aurea, quæ fuiſſe dicitur, cum *Pythagoras* Crotone arcana ſuæ Philoſophiæ myſteria docuerit, & ejuſdem *Pythagoræ* aurea Carmina, quæ adhuc ſuperſunt, nec non Corona aurea ab eodem in capite omnium primò, (fortè ante multarum gentium reges) geſtata, numerantur; verùm de his alias copioſiùs: Nunc ad auream Deorum Genealogiam ſequenti Libro tradendam, progrediemur.

* * *

Finis Libri Secundi.

LIBER

LIBER TERTIVS.

DE AVREA DEORUM, Dearumque Genealogia, ex qua tanquam arbore Philoſophica, innumeri rami Heroum Hieroglyphicorum propagantur.

REfutationem Deorum, Dearumque gentilium, à tot ſeculis antiquiſſimis apud Poetas & Hyſtoricos, nec non majorem mundi partem receptorum hac noſtrâ quaſi vltima ætate, quâ Chriſtiana religio ex Dej gratia clariſſimé refulget, inſtituere velle, eſſet telam multis annorum millibus contextam retexere, ac forté operam ludere; tum quia Chriſtianis in ſua fide ſatis confirmatis ſupervacaneum, tum quia Ethnicis ſcriptoribus, qui fere omnia ſuperſtitioſis Deorum et Heroum ab ijs ortorum factis repleverunt, impoſſibile idipſum videri poſſit: Propterea ne quis æſtimet, nos hunc tractatum ideo congeſſiſſe, quaſi inde nunc prius veritas doctrinæ conſpici, aut falſitas Ethnicorum numinum depræhendi debeat; Id enim ex ſacra hyſtoria, omni exceptione majori, jampridem innotuit; Attamen cum quæ non proſint ſingula, multa iuvent, & licitum ſit vel Sole medium tenente Cœli in privatis ædibus accendere lucernam, vt loca quæ obſcuriora ſunt

ra ſunt, penitus introſpici queant; non immeritò quoq; exiſtimavimus nos operæ pretium facturos, ſi Deorum et Dearum genealogias per ſe ſatis involutas, & per nullum hactenus ad ſuam veram originem, ex qua promanârunt, reductas, noſtrâ qualicunque illuſtratione, lucidiores redderemus: *N*on enim videtur tantum luminis ingenio humano accedere, ſi ſolum ſciat res ſeu perſonas pro Dijs habitas longiſſimiſque temporibus creditas non eſſe Deos, quam ſi ad hæc indaget ex veritatis fontibus, quid per eas res ſeu perſonas à ſapientioribus intellectum ſit & intelligi debeat, cum dij non ſint: Non enim fruſtra aut caſu introductas eſſe vel quilibet imaginari poteſt: Hoc vt præſtemus, pro talento à ſummo largitore nobis conceſſo, primo libro res Ægyptias præcipuas, Hieroglyphicas dictas, evolvimus, ſecundo Græcorum magis conſpicuas, & auro inſignitas Allegorias percurrimus; Nunc auream Deorum, Dearumque familiam, ex qua tanquam Cathena numeroſa Deorum & Heroum progenies, quâ Mundus, hucuſque laborat, dependet, recenſebimus: Homerus lib. Iliad. 8. tradit, Deos omnes pendentes ex aurea Cathena, Iovem de Cœlo detrahere conantes, quorum tamen conatus fuit irritus: Sublato enim Iove, maxima eorum pars tollitur, quorum ille *P*rogenitor exiſtit; Præponderat itaque cæteris omnibus authoritate et dominio, quia Cœli jmperium, vt fabulantur, ad ipſum pervenit: Hunc omnes Ethnici pro maximo Deorum coluerunt; Cum verò ex ſe ipſo ortus non dicatur, ſed ex parentibus tempore prioribus ipſo, ab illis incipiemus; qui cum nec ipſi, vtpote *S*aturnus & Rhea, abſque vlla origine eſſe agnoſcantur, ſed ab alijs quoque prognati, ad hos nempe Cœlum & Terram, progrediemur: Ethnici abſque vlla ſacrarum literarum traditione aut cognitione præſuppoſita ex denſis humanæ mentis tenebris varias de Deo mundique partibus opiniones conceperunt: Nonnulli cauſam primam æternam contemplati ſunt, ſed mundum velut effectum ejdem coævum adjunxerunt, vt *P*eripathetici cum

Ex negativis propoſitionibus nulla ſcientia provenit.

Deorum genealogia aurea.

Cathena aurea Homeri.

cum ſuo Ariſtotile; Alij cauſam efficientem Deum æternum, non ab æterno condidiſſe Mundum, ſed voluntarié in tempore, vt *Platonici*, vnâ cum divino *Platone*; quorum ſententia Chriſtianis magis affinis eſt, quam reliquorum *Philoſophorum*: Nonnulli caſu confluxiſſe mundum ex atomis imaginati ſunt: Quidam partes quaſdam minores, alias poſt alias factas, ſeu coagulatas eſſe, vt butyrum ex lacte finxerunt; Sic Arcades jactabant ſe ante Lunam extitiſſe; ac alij quæſtionem illam ſolvere conantes, an ovum prius gallinâ, an gallina prior ovo in rerum natura fuerit, mirabiles ortus hominum & animalium tradunt, quemadmodum de muribus *Ægypti* in initio primi libri narravimus: Atque hi cum Creatorem cœli & terræ, qui omnia ex nihilo fecit, non agnoſcerent, animalia quidem omnia, vt & vegetabilia ex terra & aqua inter ſe miſtis diverſa proportione, accedente aere & igne, ſua ſponte proſilijſſe putârunt, ac cœlum et terram, abſque origine ſemper fuiſſe: Idcirco, ſi pro operibus factis ſeu creatis haberent, ne cogerentur et efficientem cauſam eorum fateri, et ſic in infinitum progredi, ipſos pro primis dijs non genitis receperunt; Cœlo aerē et Terrâ aquam ſeu Oceanum et maria complexi: Præter hæc, flumina, fontes, montes ac ventos terræ et cœlo coætaneos ſtatuerunt, vel adfines vel cognatos; aut quod magis credibile, ex primo concubitu natos: Ex cœlo et terra, itaq; omnium *Deorum* ortus deducitur, vt et aliarum rerum omnium: Verùm etſi tam frivolis et abſurdiſſimis placitis non opus ſit reſponſum opponere, tamen pauciſſimis verbis multa complectemur, quibus eorum intentio prorſus deſtruitur: *Si* homo ex homine duplicis ſexus, nec non animalia reliqua ex proprio ſemine, Item et vegetabilia, ex ſuis ſimilibus ſemper oriuntur, idque in tempore, ſecundum ſingula individua; tum nihil eorum fortuito productum, nec æternum quid eſt ſecundum individua, imó nec ſpeciem; Quodque de partibus verum eſt, nulla eſt cauſa, cur non etiam de toto veriſſi-

Cenſorinus de his videatur.

Ratiocinatio contra Ethnicorum opiniones de individuis ab æterno propagatis.

mum ſit; Sed primum ab ipſa experientia ratum habetur; Et ratio connexionis nota eſt; quia quicquid ex ſemine ſuæ ſpeciej oritur, id naturaliter & non fortuito oritur; & quod in omnibus jndividuis in tempore ortum eſt, id æternum retró dici nequit: Ergo ſequitur & ſecundum verum; Homo jtaque & cætera animalia, vegetabilia, & omnes terræ et aquæ partes, ſpecies & contenta, aer et totum Cœlum cum ſuis contentis, non fuerunt ab æterno, ſed eſſe in tempore ceperunt; Non ex ſeipſo; Ergo ex alio; Quis ille alius? Deus Deorũ, Creator creaturarum: Cætera argumenta, cum ſint notoria hic prætereamus, et Deos primos et magnos creditos, *Cœlum* et Terram conſyderemus cum ſua propagine: Non negamus quoſdam ſapientiores Ethnicorum, cum viderint tantam Deorum turbam dari, quæ ad vnitatem primæ cauſæ tandem reduci debeat, omnes feré Deos ad Elementa mundi majoris reduxiſſe, atque ita pluralitati numinum tacité renunciaſſe; inter quos *Varro* eſt maximè occupatus ne fabuloſi prorſus Dij appareant; verùm cum hæc opinio multa abſurda foveat, et non ſit de intentione authorum, qui primi ex Ægypto hanc Deorum cognationem in Græciam produxerunt, nos illam omninò repudiamus: Ex Cœlo et Terra itaque Saturnus et Rhea progeniti ſunt; Deinde Titanus, Iapetus, Thetis, Ceres, Themis, et alij, quos Heſiodus enumerat: Ex Saturno et Rhea, Iupiter, Iuno, Neptunus, Glauca et Pluto: Ex Saturno et Philyre, Chiron; ex Saturni genitalibus Venus: Ex Iunone ſolâ Hebe: ex Iove ſolo cum Metim vxorem devoraſſet, Pallas ex capite: Ex Iove et Iunone conjuge *Vulcanus & Mars*; *Iovi* ex pellice Latona, *Apollo & Diana*: ex *Maia, Mercurius*: ex *Semele Dionyſius*: ex *Danae Perſeus*; ex *Alcmena Hercules*; ex *Leda*, *Pollux* et *Helena*, *Caſtor* et *Clytemnaſtra*, ex binis ovis: Ex *Europa Minos* et *Rhadamantus*: Ex *Antiope Amphion et Zethus*; ex *Thalia Palici* fratres: ex *Cerere Proſerpina*: Atq; hi ſunt ex multis Iovis filijs præcipui, de quibus ſolum, cæteris omiſſis, agemus deinde;

Cathena aurea Deorum, Dearum & Heroum, ſeu Genealogia.

deinde paucos eoſque inſigniores ex *N*epotibus ejus ac pronepotibus tangemus, *Neptuni* plærisque de octoginta, quot numerantur, filijs ex diverſis *N*ymphis prognatis, nec non alijs brevitatis gratia neglectis: Cœlum et Terrã concubuiſſe, ſi naturaliter, provt cœlum eſt agens et terra patiens, illud forma, hæc materia accipiatur, non repugnamus, creatis creandis et quibuslibet ex ſemine ſuo provenientibus; ſi veró ſupernaturaliter, aut provt verba ſonant, pro actu generationis ſeu coitione, elleboro extirpandum phantaſma judicamus, non ratione aut argumento; Mirum eſt Sapientes Ethnicos hoc ſomnium ſomniaſſe vt Cœlo, patri Saturni, teſticulos attribuerint, eoſq; à Saturno, ne plures generarentur ipſi liberi, amputatos eſſe: Nemo vnquam in ergaſtulis magis delyravit; quam hi ſapientes dicti; nullus de *D*eo veram opinionem minùs amplexus eſt, quàm hi Theologi, ſi dijs placet, appellati: Verùm reſpondebunt, rationabiliter id factum, hoc eſt, Cœlum caſtratum eſſe, ne ſcilicet aliud cœlum generaret, aliamve terram: At ſi omne ſimile generat ſuum ſimile, tũ *Saturnus* et Rhea, alijque *Saturnini* filij erunt novi cœli, nouæq; terræ, quod tamen ab illis non receptũ eſt, ſed plærunq; ex *Saturno* Tempus, ex *Titano* et *Iapeto*, neſcio quos progenitores, ex Thetide deam marinam, ex Cerere deam frugum, ex Themide deam juſtitiæ faciunt: Videamus primò *Saturnum* et ex filio patrem, aut ex hoc patre ſequentes filios conſyderemus: Pingebatur ab antiquis ſenex pallidus curvus, alterâ manu falcem geſtans et draconem caudam ſibi mordentem, altera filium parvum ori apponebat ac vorabat: *C*aput galeâ tegebatur, et ſuper illa erat amictus: Habebat iuxta ſe quatuor filios, é quibus *Iupiter* virilia amputabat, é quibus *Venus* oriebatur: Narrant *Saturnum*, licet junior eſſet *Titano*, tamen ad ſeſe regnũ tranſtuliſſe, ideoq; bellũ inter *Titanum*, hujuſq; filios *Titanes* dictos, et *Saturnum* exortum, eaq; lege cõpoſitum, vt ſi qui liberi maſculi ex *Rhea* naſcerentur *Saturno*, é medio tollerentur: *Saturnus* itaque

Cœlus & Terra.

Saturnus & Rhea.

Hieroglyphica Saturni.

Iovem recens natum ad ſe deſerri iuſſit, verùm à Rhea circumventus lapidem faſcijs involutum accepit, quem mox pro Iove deuoravit: Et *Iupiter* alibi in Creta à Corybantibus nutritur, donec juſtam ætatem attingeret: Eodem modo *Neptunus* & *Pluto* nati præ voracitate *Saturni* à Rhea ſemper aliud offerente ſalvati dicuntur: Cum veró & Philyram Oceani filiam amaret, Opi ſuperveniente, in equũ ſe convertit, exq; ea *Chironem* centaurorum iuſtiſſimum & prudentiſſimum (tot diſcipulorum *Iaſonis*, *Herculis*, *Achillis* Magiſtrum) generavit; Pòſt *Saturnus* idem á filio paſſus eſt, quod ille ſuo patri intulerat, nempe caſtrationem et á regno dejectionem; juxta regulam, Per quæ quis peccat, per eadem punitur: Tum profugus Cœli filius dicitur in *Italiam* veniſſe; Mirum eſt, tam exiguam terræ portionem tam magni patris filium ſuſtinere potuiſſe, eumq; exulem ibidem latentem (vnde Latium dictum volunt) hoſpitio excepiſſe: At ita nugari placuit Ethnicis, vt ſaltem ſuarum regionum et vrbium denominationes, fundationes et gubernationes ad aliquem antiquiſſimorum Deorum reducerent, ne ex hominibus, ſed dijs orti et progeniti crederentur: *Saturni* area antiquitus cereis accenſis excolebatur, *cereiq;* mittebantur ab invicem ditioribus; quia *Saturnus* quaſi lumen vitæ humanæ eſſe vel deſignare videbatur; et multorum commodorum jnventor habebatur: In hujus Dej honorem cum celebrarentur Saturnalia apud Romanos Domini ſerviebant ſeruis. Præ cæteris autem memorabile eſt, vt Natalis ex Triſmegiſto adducit, tres omnino ſapientes Triſmegiſti tempore floruiſſe, nempe *Cœlum*, *Saturnum* et *Mercurium:* Plærique, vt dictum, *Saturnum* pro tempore

Nota. explicârunt, quaſi hoc ex cœli motu ortum, ſitque vnum ſaltem, ideo *Saturnum*, vt et cœlum, virilibus ſpoliatum eſſe: jdem tempus omnivorum eſſe, omneſque ſuos filios, in tempore et ex tempore generatos abſumere, et quaſi devorare, nullique parcere, niſi fortè lapidibus duriſſimis, ideoque lapidem à Saturno vomitione

tione ejectum dici: Hæc quidem ſimilia ſunt, ſed quatuor, vt aiunt, non incedunt pedibus: Nam ſi *Cælus* ſit pater temporis Saturni, cur Terra mater? An Terra concepit tempus? Quid terra ad temporis productionem confert? Quid cœlum niſi ad Planetarum motum reſpicias? Quid ſi cœlum ſtaret et Planetæ tantum moverentur, an propterea non eſſet tempus? Cur non Sol potiùs, qui annum, diem et noctem, æſtatem et hyemem, aliaſque viciſſitudines temporis cauſatur, pro Tempore aut patre temporis, quam *Saturnus* aut *Cælus* habetur? Cur *Saturnus* claudus fingitur, cum tempus ſit celerimum et alas ventis velociores obtineat? Cur idem ſenex ſtatuitur, cum tempus non ſeneſcat, ſed juvenem potius repræſentet? Vt enim flamma ignis ſemper eſt noviſſima, nec tantillo temporis ſpatio eadem perdurat, ſed ſemper alia atque alia nova ſuccedit; ſic & tẽpus, ejuſque momentum, quod ipſum Nunc vocant, ſemper iuveneſcit, vetuſtatis nihil obtinens: An non potius Draco, quem geſtat *Saturnus*, iuventutem referat, quàm anni circulum, cum exuvias deponat? An non idem ſpecie ſit cum ijs, qui aſſignantur *Mercurio*, *Æſculapio*, *Heſperidum* hortis et alijs ante aſſignatis locis? An verò hic anni rotunditatem, alibi duorum adverſiſſimorum concordiam, alibi mentis prudentiam aut vigilantiam ſummam denotet? Vera autem hujus Hieroglyphici ratio eſt, quam Baſilius Valentinus his verbis exponit: *Ego Saturnus*, inquit, *Planetarum ſummus in Firmamento proteſtor hiſce præ vobis Dominis omnibus, me inter vos inutiliſſimum & viliſſimum eſſe infirmi & corruptibilis corporis, nigri coloris, multarum afflictionum iniurijs in hac miſeriarum valle obnoxium, attamen omnium veſtrûm probatorem; non enim permanentem habeo manſionem, atque mecum mei ſimilem rapio, cuius mea miſeria nulli cauſa imputanda eſt, niſi inconſtanti Mercurio, qui mihi ſuâ incuriâ & negligentia hoc malum inflixit*: Idem occulta *Phil*: Cap. 12. De Generatione

Saturni; tradit, eum nutricis culpâ multis vitijs expoſitum, claudũ vno pede factum, at ingenio nihilominus docilem, ſapientem, catum, cautumque redditum, vt omnes in bello, exceptis duobus, qui divitijs, et potentia ſuperiores eſſent, vinceret: Hinc pallidus, curvus viſitur; nempé ob malam digeſtionem; falcem geſtat, quia probator eſt omnium; Draconem, quia eos quaſi renovet, vel ſeipſum; Cur autem Draco caput et caudam ſuam devorans apud Authores toties jnculcetur, alia eſt cauſa, quam quilibet ibi videat, et differentiam cũ hacce conſyderet; et quantum diſtent æra Lupinis, aurea plumbeis animadvertet: Devorat filios, ex ſeſe genitos, pro quibus ſi quis Elementa quatuor accipiat, vel alia corpora, perinde eſt: Caput galea tegitur, quia fortis in bello eſt, ſed amictus vilior ſuperadditus; hinc vilioris fortunæ æſtimatur: At quid bellum cũ Titanibus ſibi vult? Quod nimirum è cæteris ejus generis Saturnus ad regnum eligendus ſit; qui Titano ſi non ætate, tamen ſapientia et authoritate antecellit: *Iupiter* cum *Iunone* vt illi natus eſſet, Lapis offertur et deglutitur: Probum commentum de tanto Deo, niſi quid arcani ſubeſſet: At lapis hic in Helicone videatur, vbi relictus pro monumento eſt: *Saturni* ſalacitas ejecta, an omnis ſalacitatis in natura cauſa eſt, quippe ex qua Venus orta dicitur, quæ omnibus rebus ſeſe propagantibus ineſt? Tantum né boni ex viſcere Saturni mundo acceſſit? O dementia humana *Democritico* riſu excipienda; O cæcitas mentium Heracletico fletu deploranda, ſi tale quippiam revera ſuis Dijs à Diis, patri á filio, factum arbitrati ſint Ethnici: verùm hoc vix præſumemus de iis, qui quanti et quales fuerint, ſuis ſcriptis ſatis atteſtatum nobis reliquerunt: Per *Saturnum* communiter authores nigredinem in principio operis ſupervenientem intelligunt, vt multis in locis vbi Planetarũ ſeriem obſervant, meminerunt: Atq; tum per caſtrationem *Saturni* à Iove factam non inconvenienter nigredinis remotionem, á fuſca ſeu cineritia albedine ſubſequente

ſequente Ioviali peractam accipiunt: Natalis Comes de Saturno agens chymica tractantium iudicia circa hunc planetam malé excipit: *Præterea*, inquit, *Cum ſingulis planetis ob ſimilitudinem quandam metalla ſingula ſint attributa, metallorum tortores, ſiue chemiſtæ artifices, hanc totam ferè fabulam ad ſuam artem retorſerunt, cum ſe Gebrum, Hermetem & Raimundum platonicos imitari velle profiteantur: Dicunt enim, fictum fuiſſe ab antiquis, quod Iupiter Saturno genitales partes abſciderit acutâ falce, eaſq; in mare deiecerit, ex quibus & é ſpuma nata ſit Venus; Quia Saturnius ſal ſit quidam, pater Iovis, præparati ſalis ſcilicet, qui fit ex eo præparato: Sed quoniam cum Iupiter in vaſe vitreo exiſtit in peracutam tenuemq; aquam ſoluitur propter vim ignis, quæ ſumitur etiam ab ipſo Iove, cum viriles partes ſecum afferat, incidens ac ſeparans ſulfur intimum ac in ſale latens, quæ recidunt in vas, quod accipiendis apponitur; Idcirco & Saturno amputatas viriles partes dicunt, & cum ſal in aquam tanquam in mare decidat, ex illo ſale & ſulfure gignitur Venus. Conantur enim metallorum tortores & has & alias his ſimiles artes excogitare, quibus poſſint metalla in alias formas transferre, teterrimâ paupertatis formâ perterriti, ac ſemper illam lepidiſſimi poëtæ Timoclis ſententiam in animo habentes, qui ita inquit: Eſt ſanguis atq; ſpiritus pecunia Mortalibus, quæ nulla cui ſit copia, Vivos pererrat inter umbra mortui:* At bona verba quæſo, Comes; Adeonè ſaturnina te ſtella exagitat, vt ita totam artem chymicam laceſſas & ſomnium eſſe putes, ob vnius aut alterius interpretationem fabularum tuo palato non arridentium; Demus illum, qui ita ſcripſit de Saturno (fortè Braceſchum Italum innuis) parum accommodatè iſta applicaſſe; An propterea nulla eſt chymiæ veritas? Interim intellexit illa, quæ tu ad mores torques, potius ad chymiæ & naturæ arcana ſpectare: Quid ſi vera ſit chymia etiam contra tuum præiudicium, & ſupra tuum captum, an propterea, quia tu aliter iudicas aut eam non capis, falſam efficies? Non facies quæſo: De tortoribus metallorum mihi non eſt ſermo, ſed de arte chymica

Andabata pugnat.

Reſponſio ad calumnias nimis æqua.

chymica, quæ Medicinam auream perficiat, licet non aurum fabricet, nec quid naturæ aduerſum moliatur; Illos, vt falſarios ſtigmate inuras licet, non veritatis cupidos, tuoq; haud egentes arbitrio: Quid ſi chymica tractans Medicinam perficiat, quâ hominibus ægris ſuccurrat, An non ſua dignus erit mercede aut præmio? An non ipſi hoc medio paupertatem effugere conueniat? Non mirum igitur ſi hoc illi faciant ſuo modo (legitimo) quos tu metallorum tortores vocas; Quorum nonnullos (de veris loquor) plus veritatis ex metallis, quam tu fortè ex fabulis extorſiſti, ne quid de vtilitate dicam, elicuiſſe conſtat: Geber, Hermes & Raimundus Platonici non fuerunt; imitetur eos qui poteſt, potius opere, quam oſtentatione: Saturnum pro ſulſure aut ſale non accipimus, attamen eius colorem apparere, antequam ſulfur philoſophicum reuera fiat, aſſerimus: Quid per genitalia eius intelligatur ſub Veneris expoſitione latius dicemus: Quidam antiqui ſcriptores volunt Saturnum regnaſſe in Aegypto, ac Rheam ſororem duxiſſe in matrimonium, è quibus nati ſint Iupiter et Iuno; Ex his natos eſſe 5. filios: Clauem et virgam tribuerunt Saturno, quia fortè cum Iano bifronte, qui ianua eſt anni, communitatem habuit, cui conuixiſſe traditur: Quæ commoda inuenerit Saturnus, & cur lumen humanæ vitæ dicatur, non ſatis innotuit, niſi cauſa ſit arcana: Cur tam ridiculo ritu eius feſta apud Romanos celebrabantur, Vt domini ſeruis ſeruirent, & non niſi ſermonis libertate quilibet vterentur? Nam hic Planeta ſupremus cum infimo & medio coniunctionem patitur: Sic Avicenna de anima dict: 1. cap. 2. *Et ſicut ſol magis valet, dans fortitudinem ſuam vſq; ad ſaturnum, & deorſum vſq; ad lunam, & ita aurum eſt precioſius omnibus alijs; & ideo quia omnes res cæleſtes ſunt mixtæ cum terreſtribus ita mittunt ſuam fortitudinem de ſurſum deorſum: Quia fortitudo terrenorum fuit, vt aſcenderet ſuperius, & fortitudo ſuperius fuit, vt deſcenderet inferius: Et ſicut non poteſt fieri, quod Saturnus non currat cum ſole in eodem ſigno; Ita non poteſt fieri, quod hoc*

Cauſa arcana.

A. Gell. l. 18. c. 2.

hoc magiſterium non retrahat de plumbo aurum: Sed intellige, quod volumus dicere, poſtquam habes rationem, quod non poteſt fieri, quod non ſit magiſterium. Idem Roſarius et Emiganus in turba adfirmant, quod ſol dat lumen ſuum ſurſum vſq; ad lunam, deinde reſpicit omnia tam ſuperiora quã inferiora: Ac quod Saturni ſplendor dũ ſcandit in aëra, non apparet, niſi tenebroſus, et mercurius radijs ſolis occurrit: Quod a Triſmegiſto de tribus ſapiẽtibus ſuo tempore celebribus, Cælo, Saturno et Mercurio refertur, omnes Ethnicos falſitatis cõuincit: Quomodo enim hi tres vnà vixiſſe niſi allegoricè perhibeantur? De quibus ſatis: Saturni fratres Titanum, Iapetum alioſq; ac ſorores, Thetin, Cererem, Themidem, et ſi quæ præterea ſint, hoc loco euoluere nimis tædioſum foret, cum nec noſtræ intentioni inſeruiat ſingula ad viuum reſecare; Nihilominus eorum inferius, prout neceſſitas tulerit, ſufficientem mentionem faciemus: Nunc ad Iovis, Saturni filij, res geſtas et hieroglyphica declaranda accedemus: Iupiter vt voracitati Saturni ſubtractus, ad Dactylos Idæos in Cretã deportatus ibiq; à capra, apibus, alijſq; varijs nutricibus paſtus et educatus ſit, apud diuerſos ſcriptores fabuloſos legitur, cuius hæc ſumma eſt: Thebis in Arcadia apud Meſſenios natus dicitur, Saturno ereptus in Bæotia, Corybantibus in Creta ad educãdum traditus; Hi ſimulatis ſacrificijs inter cymbalorũ tympanorumq; ſtrepitum infantis vagitum occultârunt: Adraſteã et Idã nutrices habuit Meliſſei filias ac ſorore Curetum ſeu Dactylorũ: Cum iam adoleviſſet Iupiter ac Titanus ſenſiſſet, clàm Saturni filios contra iuſiurandum legeſq; educari, ipſe vnà cũ Titanibus filijs irâ exarſit, atq; Saturnum et Opim compræhenſos in vincula et in cuſtodias coniecit: Iupiter verò Titanibus debellaris patrem liberat: Poſt id Saturnus Iovi inſidias parat, dum ſibi ab eo metuat, Tum Iupiter patrem de regno deiecit, laneoq; vinculo ligauit, et in tartarum protruſit; Tandemq; ei virilia membra falce eâdem amputavit, quâ ille Cælo patri amputauerat: Falx iacta dicitur in Drepanum inſulam,

Iupiter.

P et

& virilia in mare, vnde Venus exorta eſt: Huic victoriæ contra Titanes & patrem Saturnum Iovi cæteri dij adfuerunt: Apollo cecinit cytharâ eius victoriam purpureâ togâ decorus & coronatus lauro: Tum ferunt Iovem Veſtæ propoſuiſſe, per quam adeptus erat imperium, vt quod mallet, eligeret, at hanc virginitatem popoſciſſe & primitias ſacrificiorum. Fama eſt Bacchum quoq; eo bello, contra Titanes geſto diſcerptum fuiſſe, cuius cor palpitans Pallas ad Iovem detulit; Póſt gigantes contra Iovem ſurrexerunt, quos ille fulmine diſiecit & inter eos Ægeonem, (cui 100. manus erant, capita 50.) Iovem é regno depellere conantem ſub Aetnam montem detruſit; Vnde quoties latus mouet, Aetna flammas eructat: Eodem partu cum Iove Iuno nata dicitur, ab Horis educata; Vel ab Oceano & Tethye, vt alijs placet: Huius potiundæ deſyderio captus Iupiter ſeſe in cuculum mutauit, qui cum tempeſtate obortâ tremeret frigeretq; in gremium Iunonis aduolavit, a qua veſte tectus, eam reſumptâ primâ formâ compreſſit & póſt in vxorem duxit; Ex Iunone & Iove naſcitur Mars, Arge, Ilithya & Hebe: Ab alijs his additur Vulcanus; Quem Lucianus ſubuentaneo conceptu è Iunone abſq; maris congreſſu natum fingit: Credita fuit eſſe divitiarum dea ab antiquis; Eamq; fama eſt Iovem aliquando altè ſuſpendiſſe, pedibuſq; illius duas incudes appendiſſe atq; aureum vinculum inieciſſe manibus; Cumq; ita Iuno penderet in æthere, cæteros deos id graviter tuliſſe, neq; ſoluere tamen potuiſſe: Attribuuntur ei quatuordecim nymphæ; Pavoq; ſacer habetur; Quia propter illam cæſus fuit Argus a Mercurio & in illam avem mutatus: Anſer aliàs fuit auis ſacrata Iunoni; Sic & vacca ex animalibus; Quia ex figuris Hieroglyphicis Aegypti eſt, Iunonem denotans: De fabulis Iunonis, vt anté ſub Saturno, Natalis dicit chemicos artifices conatos eſſe nonnullas partes ad ſuos ignes & ad ſua vaſcula retrahere: *Dicitur Iuno* (inquiunt) *Saturni & Opis filia, Iouiſq; ſoror & coniunx, & ante Iovem nata eodem partu, Reginaq; eſſe deorum*

Iuno.

Entelhus inſtat.

rum & divitiarum dea, partubus & matrimonijs præfecta, quæ nihil eſt aliud, quam aqua mercurij, quæ Iuno nominatur: Saturni ea de cauſa eſt filia, quod ab eo & eius terra deſtillat ac manat: Hæc terra dat opes ſiue aurum chemicum, quod vnà deſtillet Iuno & Iupiter, ſiue aqua Mercurij, & ſal in ima parte vaſculi vitrei ac in vaſe relictus: Cum vero prius effluat aqua Mercurij è vaſculo, naſcitur Iuno ante Iovem; Et quæ ſequuntur apud Natalem; Quæ ſatis inſinuant, haſce fabulas Iovis & Iunonis permultis chymiæ deditis, de quo ſubiecto fictæ & introductæ ſint, innotuiſſe, licet non omnes vno modo acceperint; Sed diuerſi ad diuerſas materias ſuas ac operandi rationes interpretati fuerint; In eo enim conueniunt, eſſe eas antiquiſſimæ philoſophiæ chymicæ apud Aegyptios & Græcos vſitatæ reliquias & picturas hieroglyphicas, poëtarum libris ferè omnium ſparſas et decantatas, à pauciſſimis niſi ſuperficialiter intellectas: Iupiter autem quis ſit, et quod ſubiectum eo denotetur, vulgari verſiculo illo apud poëtas citato diſcernitur:

Iupiter eſt idem Pluto, Sol & Dionyſius.

Si itaq; Iupiter intellectu idem eſt cum Plutone, et reliquis, primo videamus Plutonem; Hic frater dicitur Iovis, itidem ex Saturno et Opi natus; Militauit cum Iove et poſt victorias varias rerumq; geſtarum fælices ſucceſſus, cum Iove et Neptuno iactis ſortibus terrarum imperium diviſit: Cui Hiſpaniarum et locorum omnium ad occidentem ſolem obtigit imperium: Hinc Strabo lib. 3. Geogr: *Plutonem fuiſſe opulentiæ deum & in Iberia apud Pyrenæos montes habitaſſe, memoriæ prodidit:* Fingitur curru vehi atrorum equorum; Dictus Pluto, quia diuitias largiatur; Cælibem et filijs carentem vitam ſolus omnium deorum traduxit: Quia nulla dea ipſum ob deformitatem et obſcuritatem regni maritum eſſe ſuum pati poterat: Nihilominus Proſerpinam Cereris filiam rapuit et in curru ad fluvium *Chemarum* in Sicilia deportauit, atq; hinc ad ſua regna ſubterranea: Canem habuit Cer- *Pluto.*

berum tricipitem, eique immolabatur Taurus; et Narciſſus, adianthum & Cypariſſus in Coronis erant dicata: Claves pro inſigni, vt *Iupiter* ſceptrum et *Neptunus* tridentem geſtaſſe fingitur: Teſtatur Strabo, lib. 9. *Ad ripas Cerali fluvij, vbi ſacra fiebant Pambaotia conſtructam fuiſſe ob myſticam quandam cauſam Plutonis ac Palladis aram communem*: Hæc de Plutone; quæ de Sole et Dionyſo huc ſpectant, inferius dicentur. *Iupiter* itaq; et *Iuno*, vt ſunt frater et ſoror, maritus et vxor, agens et patiens, de vno eodemque ſubjecto intelliguntur, de quo ante Saturnus & Rhea, Oſiris et Iſis ejuſdem conditionis et proſapiæ Perſonæ Hieroglyphicæ; Quod cum ſuperius ſatis declaratum ſit, repetitione hic non eget: At huic cur tantum fabularum affingitur? Id partim pro declaratione rei latentis, partim ad potentiam Iovis, qualis creditus fuit, demonſtrandam, factum exiſtimetur: Lapis pro eo ſubſtituitur; quia ita decuit; educandus traditur ſacerdotibus, qui Cymbalorum ſtrepitu eũ occultârunt: Cum ære enim Philoſophico niſi conjungatur et in vno vaſe quaſi cũ eo nutriatur, omnis opera perditur: Nutrices ſunt Meliſſei filiæ ſeu apes, vt alij volunt, quia volatilia inſecta ſurſum et deorſum circa fætum ſeu puerum Philoſophicum vagantur: Titanes vincit, hoc eſt ſpicula jactantes fumoſas exhalationes; & Saturnum patrem remouet de imperio; ſeu poſt nigredinem adducit albedinem Iovialem; virilia amputat ej, hoc eſt ſulfur illud, à quo nigredo & generatio jpſius procedebat; *Apollo* cecinit ejus victoriam purpureâ togâ jndutus; quia purpureo apparente colore victoria apud Iovem adeſt. Per Veſtam, Ignis intelligitur, cujus beneficio Iupiter adeptus eſt jmperium; Veſtæ igitur, quia jgnis ſemper novus, purus & imaculatus eſt Virginis inſtar, votum eſt conceſſum ſemper virginitatem ſeruare: Quæ res etſi Hieroglyphica antiquitus fuerit apud Ægyptios et Græcos, apud Romanos tamen vt religioſa maximé recepta eſt, cum tot Virgines Veſtales Veſtæ perpetuum

Myſtica. Nota.

tuum

tuum ignem, vnà cum Virginitate foverint, vt hyſtoriæ teſtantur: Iunonis amore quomodo potitus ſit Iupiter;vt & matrimonio,res ad literam abſurdiſſima eſt; ſi veró ad occultum ſenſum reſpiciatur, forte conuenientiam cum naturâ avis repræſentabit; Cuculus in cujus aviculæ nidum ova ſua ponit, illa à pullo excluſo pro præmio nutricatûs devoratur, deteſtandâ ingratitudinis notâ: Talia affingere Dijs et Deabus ab inſaniſſima gente videretur alienum; Allegoriæ autem ejuſmodi excuſant, forte eo, quod mater à filio in Philoſophico magiſterio deuoretur & ſoror á fratre: Sic *Lull: Theor: Teſt*: 87. *Rem vilem accipias ac eam facias ſuos amplexari parentes, quouſq; penitus crepent, & ſint velut mortui*: Ibid. *Argentum vivum eſt cauſa mortis ſuæ, quia ipſummet ſe ipſum, interficit, & poſtea eccidit patrem & matrem ſuos, & extrahit eis animas à corporibus, & epotat omnes ipſorum humiditates*: Divitiarum Dea Iuno habita eſt; quia aureum vinculum eius injectũ eſt manibus,ipſaque Dea altè ſuſpenſa pedibus á Iove: Cum enim pars agens & patiens, fixa & volatilis ſint Iupiter & Iuno, hæc nonnunquam ob ſuam volatilitatem in aere ſuſpenditur, dũ aſcendit et ſuperiori parti adhæret: Nymphæ ipſi attributæ ſunt aqueæ portiones; et pavo colores varios refert qui ratione volatilis materiæ accidunt: dum enim totum manet fixum, vnus eſt color impermutabilis: Mercurius autem ſaxo Argum occiderat, cujus centũ oculi pavonis caudæ à *Iunone* inſerti finguntur: Pluto quoq; opulentiæ Deus eſt, quia opes ex inferis locis terræ, cuj ille præſidet, petuntur: Ipſi Taurus ſacer, hoc eſt, Apis Ægyptius; quia vnius ſunt intentionis; Pyrenæos inhabitat montes: quia iſta prima fuêre loca, vnde in Europa metalla petita ſint à Phœnicibus, vt ante dictũ; Inde quoque *Hercules* ſuos boves abegit; Ipſi Cerberus cuſtos qui triceps fuit, et Claves pro inſigni, quia ſine ejus clave nihil obtineri poterit: Ad Chemarum fluvium rapuit *Proſerpinam*; ne agens abſque patiente videretur: De myſtica autem cauſa cur Plutonis et Palladis ara com-

SAXO Argus occiſus.

MYSTICA.

communis fuerit, nos nonnihil ſubodorati ſumus: ſi enim Plutonis regia alicui pateat, & *Palladis* accedat artificium, hoc quod quæritur Medicamentum ſummum conficitur, quod arte Palladia ex dono Plutonio concinnatum mirabilia myſteria aperit: Palladis enim congregatio cum *Vulcano*, *Prometheo*, vel *Plutone* ſemper ominoſa eſt, et quid myſticum deſignat; vt alibi ſæpius annotavimus: *Neptunus* tertius *Saturni* filius, mare et inſulas maris cũ imperio ſortitus eſt: Vxorem habuit *Amphitriten*, ex qua et ex varijs pellicibus magnum numerum filiorum ſuſcepit; *Phænicem* filium è Libya; Ionem filiam ex *Pyrene*; quam Iupiter in nebula, vt lateret, compreſſit, et cum Iuno interveniret, in vaccam candidam mutavit; Hanc tandem Iuno, Argo interempto, æſtro immiſſo exagitavit; cumque hinc multa maria Europæ et Aſiæ tranaviſſet, tandem in Ægyptum ad Nili ripas veniens dicitur Io primam hominis formam recuperaſſe; quæ ab Ægyptijs Iſidis nomine culta eſt: Inde fingebatur Iſidis ſtatua cornuta, modo luna, modo terra dicta: Vaccam autem Iſidis & Iunonis eſſe imaginem Hieroglyphicam, vt Taurum Oſiridis & Plutonis, ſupra ſatis declaratum eſt: Troiana Neptunus, vna cum Apolline ædificavit mænia; Tridente & concha incedit, veſte cyaneâ, capillis nigris, oculis cæruleis à quatuor equis, vel vt alij, vitulis marinis, tractus: Ejuſdem Neptuni filij ſunt *Proteus* ex *Phænice* Nympha, *Triton* ex *Amphitrite*; *Protei* filij *Tmylus* & *Telegonus*, ab *Hercule* occiſi, quia hoſpites interimebant; filia, Idothea, quæ docuit *Menelaum*, quomodo *Proteus* ejus pater cõpræhendendus eſſet; vt tradit *Homer. Lib.* 4. *Odyſſ. Triton Neptuni* buccinator & tubicen eſt; Cujus filia *Tritia* virgo *Minervæ* Sacerdos â *Marte* cõpreſſa peperit *Melanippum*: *Triton*, *Iovi* bellũ adverſus Gigantes gerenti in cauſa fuit victoriæ dũ conchâ inventâ ſonum inauditum edidiſſet, quo illi in fugam verſi fuerunt: ſuprema pars corporis vſq; ad vmbilicum fuit hominis, inferior vſque ad caudam *Delphini*;

Neptunus.

Phænix.

Io.

Proteus.

Triton

phini, duos pedes priores equinos habuit, caudamq; duplicem in lunæ formam; humeri ejus fuerunt colore purpureo; Apud Romanos ſuper Templo *Saturni Triton* quidam eximiæ magnitudinis fuit collocatus, qui buccinam inflabat, quoties oriebatur ventus, caudamq; intra terram occultabat; Glauca quoq; fuit ex filiabus *Saturni*, ex *Opi* nata: Ex *Philyre* autem *Chiron Saturni* filius, cujus vxor *Chariclo Apollinis* filia, vel Oceani vel Perſæ: filia Ocyrhoe: quia veró pater ejus equum ſimulaſſet cum Philyren peteret, ne agnoſceretur, hinc Chiron ab vmbilico ſuperiores partes corporis habuit hominis, inferiores equi: Cum adoleviſſet in ſylvas abijſſe dicitur, vireſq; herbarum primus obſervaſſe; vnde & ob peritiam Chirurgiæ aut laborum manuum, *Chiron* fuit nominatus: A *Diana* venandi rationem in ſylvis didicit: Ideoque *Achillis, Herculis, Iaſonis* et *Æſculapij* magiſter in vtraque arte et medendi et jaculandi fuiſſe ſcribitur, vt jam anté meminimus: Cum veró *Herculis* ſagittas venenatas incautius tractaret ab vna earum in pede læſus ex eo vulnere et dolore obijt; Vt de *Proteo, Tritone*, alijſque ejuſmodi monſtroſis Poetarum inventis, nihil aliud niſi materiam philoſophicam, vnà cum *Cerbero, Chimæra, Sphynge* et Draconibus, *Typhonis* et *Echydnæ* filijs, denotantibus ſparſim antehac diximus, et in poſterum dicturi ſumus, ſic quoque Chironis declarationem ſub Iaſone attulimus, illum nempe tot Heroum eſſe magiſtrum, qui eos manuum labores ſeu practicã circa Medicinam auream indagandam docuerit; Nunc aliud Monſtrũ ex *Saturno* progenitum, at ſine vitio naturæ, videamus nempe *Venerem*: Ejus ortus Hyperphyſicus traditur, nempe ex *Saturni* genitalibus in mare projectis, et ex ſpuma maris, vnde et Græcis dicta eſt ἀφροδίτη cum ἀφρὸς ſpuma ſit; In Cyprum primum Concha deveniſſe præſumitur, vnde & Cypria cognominatur, æri quaſi Cyprio præfecta: De ejus pulchritudine, quomodo ex mari emerſerit, Poetæ et pictores conſulantur: *Apelles* enim in eo ſummam ſuæ artis vim

Glauca.
Chiron.

Chironis diſcipuli.

Cic l. 1. Tuſ. quæſt. l. de na. Deor. negat Hippo-Centaurum aut Chimæram vnquam fuiſſe.

VENVS *Monſtrum ſine vitio.*

Venus emergens.

vim expreſſit: Inter Deas omnes pulcherrima habita eſt, inde à Paride aureum pomum, promiſſâ inſuper illi Helenâ, mulierum formoſiſſimâ, quod pulcherrimæ dari ex inſcriptione debebat, obtinuit: Sequentibus ſeculis, cum ejus pulchritudinis tanta fama à Poetis ſub Allegoria ſparſa eſſet apud Græcos & Romanos, huic tanquam voluptatis & amoris Deæ litatum eſt; Multa millia templorum inſtituta et dicata, & innumeræ mulierum laſcivarum Myriades ejus miniſterio, hoc eſt libidini, ſacratæ fuerunt; adeò etiam vt in *Proverbium* ceſſerit, non cuivis homini contingere, adire *Corinthum*, tanquam omnium rerum fœliciſſima eſſet Corinthum, vbi tot millia proſtibulorum Venereorum pro miraculo haberentur, quæ advenas quoſcunque ſuæ pulchritudinis et voluptatis illecebris facile captarent & allicerent, vidiſſe et luſtraſſe: Cumque Venus pro Dea tam benevola humano generi ſemel recepta eſſet, nullus inventus eſt, qui huic bellum indixerit, qui non ejus cultui maximè illuduerit ſeque mancipârit: Martem vt Deum revereri, honore afficere, naturæ humanæ quid adverſum videbatur, quia is ſanguinis effuſione & morte gaudere creditus eſt, econtra Deam Venerem agnoſcere, eiq; reverentiam voluptatibus exhibere, quid amabile & jucundum omni generi iudicatum eſt: Hinc Venerem pacem, Martem bellum diligere dixerunt, hunc morti, illam vitæ cauſam præbere: At deploranda eſt humanæ mentis cæcitas in his, vt in alijs, quod licitum ab illicito, bonum à malo haud diſcernere potuerit: Venus non pro libidine apud Ægyptios et Græcos antiquiſſimos introducta erat, ſed pro filia Saturni, (Cuius ſoror eſt Veritas in profundo ſpecu abdita) quæ tamen eſſet pulcherrima et ignem in noſtro ſubiecto excitaret, hoc eſt, amorem et appetitum ſeſe propagandi: Hæc fuit occaſio omnis idololatriæ et Veneris cultus; Quod verò illud ita ſit, multorum teſtimonijs adductis, ſi opus ſit, demonſtrare liceret; at nos paucis hic contenti erimus, hoc præiudicio; Nos quæ de Venere dicturi ſumus, non intelle-

Venus vt amica naturæ pro dea recepta.

intelligere de libidine animalium aut voluptate & deſyderio coeundi, vt quidam mythologi Veneris fabulas craſſo modo exponunt, nec de ſtella Cœleſti, quam Venerem, Heſperum vel Luciferum dicunt, ſolis præambulonem aut pediſſequum, Planetam, nec de metallo noto communi, quod chymiſtarum Vulgus quoq; ſic appellat, ſed de quodam ſubiecto philoſophico, ſine quo nihil effici poſſit: Hermes cap. 4. *Iam Venus ait: Ego genero lumen, nec tenebræ meæ naturæ ſunt, & niſi meum eſſet metallum ſiccum, omnia corpora mei indigerent; Quia ea liquefacio, & eorum rubiginem deleo, & ſubſtantiam extraho; Me igitur & fratre meo iunctis nihil melius ac venerabilius: Rex autem dominator, ſuis fratribus teſtantibus ait: Ego coronor & diademate ornor, & regno veſtro induor, & cordibus læticiam ingero, & ego vinctus vinis & pectori meæ matris & ſubſtantiæ eius, continere & quieſcere meam ſubſtantiam facio, & inviſibile ex viſibili compono, tunc occultum apparebit, & omne quod philoſophi occultaverunt, ex nobis generabitur.* Sic Flamel: Ex Democrito: *Æris igitur corpus protrahens quantum par eſt, ceu quandam linguam oblongam facito: Poſtea ſuper carbones reponens in ipſum vulcanum concita, irradians nunc ſale foſſili, nunc ocra Attica continuè, vel alternatim humerum & pectus Paphiæ exornans, pulchrior planè fiet, ac glaucum colorem abijciens apparebit tota aurea: Cum talem fortaſſe Paris Venerem vidiſſet, Iunoni & Palladi antepoſuit.* Et ibidem: *Venus vt homo, animam & corpus habet: Oportet igitur materiam corpore ſpoliare, vt permanente ſpiritu tingente ad cuiuſcunq; quæſiti perfectionem accommodetur: Quid eſt Venus? Quod homo materiale corpus: Anima quidem eſt pars tenuis in ipſa, quæ per regimen in lucē prodit, hoc eſt ſpiritus tingendi potentiam habens: Corpus verò eſt graue & materiale, terreſtreq; ſuam quod vmbram habet, quam oportet ſpoliare igneo pharmaco:* Hæc ille quæ ſufficiant: Cicero in lib. 3. de natura deorū, ſequutus Varronem, Orpheum Romanum, ſeu theologum Ethnicum, Veneres plures producit, vt conſuevit circa omnes alios deos, deasq; et Heroes; Cum enim hæ perſonæ ſint ſaltem reuera hieroglyphicæ et fictæ ad intentionē illorum, qui agnoverunt, quæs

Cur Veneres & dij plures numerentur eiuſdem nominis.

res ſubintelligerent, inde contigit, vt deus, dea, heros vel heroina ex illis alijs atq; alijs parentibus, locis, temporibus et circumſtantijs prognati dicantur, vt patet ferè in omnibus, Ideoq; ne fabula aut falſitas religioni receptæ ineſſe videretur, diſtinctio inuenta eſt pro remedio, quo etiam diverſiſſima conciliari poterunt; Hoc modo, inquam, Cicero dicto loco tres Veneres fuiſſe affirmat, quo ad originem diuerſas; *P*rimam è Cælo et Die natam, cuius Elide delubrum extet, alteram è ſpuma, ex qua et Mercurio Cupido ſecundus ortus ſit, tertiam ex Iove et Dione procreatam, quæ nupſit Vulcano: Nos novimus Venerem nec deam nec hominem fuiſſe, ſed perſonam apud Ægyptios introductam, quaſi ſcenicam, ad declarandas res ſub ijs nominibus occultatas; Ideoq; tradiderunt antiquiores hanc natam ex Iove et Iunone, vnà cum *Oſiride, Iſide,* Typhone et Apolline; Sive igitur ex Saturno, ſiue Iove, ſiue Cœlo, ſiue aliunde genita dicatur Venus, res tamē vna eſt, et non plures, vt ſapientiores ex Ethnicis delyrârunt; De quâ ſi conſtet apud authores, de nominibus non curant; Nomina enim dicunt eſſe propter res et non res propter nomina; Hæc ſunt veſtium vice, illæ res corporum vivorum; Fartum veſtium amant amatores, inquit Comicus, non veſtem ipſam; Ita et philoſophi fartum nominum, non nomina, hoc eſt, ſolas res admirantur et reſpiciunt: Nec propterea fabula eſſe deſinet quicquid de dijs dictum eſt, quod *C*icero in perſonis, rebus et temporibus bene diſtinguat; *C*autè quidem ſatis, at non verè: Diſtinctiones enim eius ſunt de non entibus et manifeſte falſis: An Venus ex Cœlo et Die nata eſt? An Cœlus cum Die concubuit, vt cum Terra ante dictâ? O Medici mediā pertundite venam; Inſanit Cicero præ nimia ſapientia: Sic tres Ioves facit, quorum primus et ſecundus in Arcadia nati, hic *C*œlo, ille Aethere patre; Tertium Cretenſem dicit Saturnum patrem habuiſſe; Ex primo *P*roſerpinam et Liberū, ex antiquiſſimo Iove Athenarum rege et Proſerpina Dioſcuros natos: Item Mercurios quinq;, plures Apollines, Cupidines,

Ethnici in rebus divinis inſani cum ſibi ſapere videntur.

tes, Bacchos, Hercules, Soles, lunas ſeu Dianas, vt ſuis locis videbimus: Condonent quoq; Mythologi mihi, quod Venerem non pro luxuria aut libidine exponam, vt hactenus toti mundo placuit; Nam ſi de prima origine et rei veritate ſermo ſit, vt res eſt, ſentiendum et loquendum puto; Si verò de receptâ conſuetudine, nec ab ea recedendum arbitror abſq; manifeſta cauſa: Medici nouerunt functiones in corpore animalium, præſertim hominũ eſſe varias, naturales, vitales et animales, atq; has diſtinctas in ſenſitivas et motiuas, Intellectum et voluntatem, ac ſingularum ex hiſce multas eſſe differentias, varia organa et ſedes; Ex naturalibus vna eſt generatiua functio dicta, quæ in mẽbris generationi dicatis ſita eſt, eaq;, quam illi Mythologi deam Venerem explicant; Quod ſi ita liceat, vbi ſunt cæteræ alijs functionibus dicatæ, Salacia, Venilia, Cinxia, Prema, Virginenſis, Partunda, Lucina, Rumina, Cunina, Edulica, Potina, et quis numeraret omnes? Venerem amicã Adonidis fuiſſe iam antè narravimus; Quorum autem liberorum mater et à quibus facta fuerit, in ſequentibus dicemus: De Saturni filijs ſatis, niſi quod de vnica *Veritate*, toto hoc tractatu indagandâ, quæ Temporis filia dicitur, acturi ſimus: Nunc ad Iovem et Iunonem reuertimur: Metim Oceani filiam Iupiter primò in vxorem duxerat, quæ poſtea pharmacum Saturno bibendum præbuit, quo ille Lapidem prius, deinde filios voratos evomuit: *Verum* hanc gravidam factam Iupiter, (an præ amore, an odio, ignoratur) deglutivit, ex quo cibo mox ipſe gravidus factus Palladem armatam è capite peperit: Poſtea Themim duxit, ac tertiò Iunonem, quam retinuit: Alij dicunt Thetidem in varias formas verſam deniq; compreſſam à Iove fuiſſe, quæ cum eſſet gravida, audiens Iupiter, fore vt ex ea naſceretur, qui Cœli imperio potiretur, illam abſorbuit, quare ipſe poſtea apud amnem Tritonem Palladem peperit: Quæ Tritonia dicta eſt propterea, aut quod à Tritone educata ſit: Eſt itaq; Pallas abſq; matre è cerebro Iovis orta, *Vulcano* per ſecurim ipſi viam præbente: Homerus ab oppido

Veritas Tẽporis filia.

Iovis liberi.

Pallas abſq; matre.

1. Iovis filia.

pido Bœotiæ Alalcomenio Alalcomeniā nominavit, quod apud ſe natam fuiſſe Mineruam Alalcomenij dicerent, vt ait Strabo lib. 9 De aurea pluvia, *Palladis* natalem locum, Rhodum, decorante, antè diximus: Palladem Dionyſo in Nyſa enutrito præfectam fuiſſe ab Ammone ad devitandas Rheæ inſidias, alij ſcribunt, qui ex Ammone Saturnum vel Iovem faciunt: De nominis ratione diſſentiunt nonnulli, cum quidam, quod cor palpitans Dionyſi á Titanibus diſcerpti ad Iovem detulerit, alij quod iacula mittat, alij quod Pallantem gigantem iaculo interfecerit, dictam putent: Vndecunq; ſit nomen, promiſcuè *Pallas*, Tritonia, & Minerua dicitur: Virgo ſemper manſiſſe creditur, quæ Tireſiam cæcum fecit, à quo nuda conſpecta eſſet lavans ſe in fonte Heliconis Hippocrene: Vulcanus quoq; vim ei inferre volēs ſpe ſua fruſtratus eſt, vt antè memoravimus: De *Palladio* inferius ſub Troiæ requiſitis agetur: Quid iam per hanc deā antiqui intellexerint, facilè à quovis perſpicitur; Nec verò quicquam aliud, niſi ſapientiam acutæ mentis et emuncti cerebri, Pallade ex cerebro Iovis nata, denotari cenſemus; Sine eā enim nihil peragitur nec in alijs arduis negocijs, nec in magiſterio philoſophico, quod ideo ſapientum vocatur: Hæc arcanorum contemplatio per *Palladem* deſignata non debet vulgo proſtitui, ſed ſub philoſophiæ velis abſcondi, vt multis in locis philoſophi cum obteſtationibus et imprecationibus admonent: Hinc Tireſias abſq; dubio excæcatus fingitur, quod nudam *Palladem*, vt Actæon Dianam hinc in ceruum mutatus, viderit: Iuno verò cum *Palladis* monſtroſum partum ex cerebro ſui coniugis factum audiviſſet, irata cum diris execrationibus terram percuſſiſſe dicitur, vnde Typhon ille, tot draconum parens, prodierit; Cumq; aliquando ab Apolline in domum Iovis ad conviuium fuiſſet vocata, atq; inter alias epulas lactucas agreſtes appoſitas comediſſet, cum antè eſſet ſterilis, gravida facta traditur, ac póſt Heben filiam peperiſſe: Quam Latini Iuventatem appellârunt, Iovi pocula aliquam-

Fr: Iun in præf: Gram: Hebrææ, à verbo Hebraico agitandi & volutandi.

Typhon ex percuſſu terræ.

Hebe.

2. Iovis filia.

quamdiu miniſtrantem: Hæc *Herculi* vxor data dicitur in Cœlo, Martis Soror nec non *Vulcani*: De Marte, quod ex *Iove* & Iunone natus ſit, antiqui non dubitant; Hujus res geſtæ non niſi prælia & adulteria cum varijs concubinis, cũ propriam vxorem non habuerit, leguntur; Pauciſſimorum nos mentionem faciemus; Adulterium ejus cum Venere notiſſimum eſt; de quo Poeta *Ovid.*

Mars 3. Iovis filius.

Fabula narratur toto notiſſima Cœlo,
Mulciberis capti, Marſq; Venuſq; dolis.

Venus Vulcano nupſerat deformi, claudo & operario marito, formoſiſſima mulierum, tenerrima & luxurioſiſſima; Huic copulatur itaque furtim Mars, at à Sole proditus, à Vulcano ligatur vinculis imperceptibilibus, fortiſſimis, vt ita riſum et luſum præberent ſuperis videntibus: Ethnici Poetæ et ſcriptores Martem pro Deo belli, proq; ira, vindicta, bile & furore accipiunt & interpretantur; Verũ antiquiſſimi ad vim quãdam igneam, ardentẽ à Iove productã reſpexerunt, quæ inſultus & prælia ignis ſuſtinere nõ vereatur, et quaſi invulnerabili ſit corpore; Si Venus noſtra cũ hoc Marte concumbat in apto cubili, & à *Vulcano* reti aerio vel chalybeo vinciatur, naſcetur inde pulcherrima filia *Harmonia* dicta; hoc eſt harmonicè cõpoſita & omnibus numeris abſoluta; quæ tutelare numen antiquitus dicebatur: In cujus nuptijs adfuerunt omnes dij, deæq; cum ſuis donis, et epithalamijs, quæ recẽſentur á varijs Poetis: Nupſit autẽ Cadmo, de quo ſuperius, Aegenoris Phænicum regis filio; Draco, qui ſocios *Cadmi* aquã adferre iuſſos interemit & ipſe á quibuſdam Martis et Veneris filius dicitur; Vnde avunculus Harmoniæ extitit; Poſt multas calamitates, quas Cadmus perpeſſus narratur, vnà cũ Harmonia vxore in Draconẽ converſus fingitur: Ita vt obitus ferè omnium Hieroglyphicorum deorum aut heroum ſuo ortui correſpondeat, ne fabula eſſe non conſpiciatur: Harmonia enim ex Marte et Venere nata eſt Medicina illa aurea primâ vice lõgo labore elaborata, quæ ſi elocetur Cadmo (à quo *Cadmia* noſtra dicitur) tũ adſũt omnes dij cũ ſuis donis, hoc

Alijs Harmione dicitur cuius Vulcanus pulchrũ, ſed pernicioſum monile formavit.

hoc eſt, fructus & effectus ſperatus abeſſe nequit; Denique vnà cum *Cadmo* in Draconem mutatur imò quod pejus, in Baſiliſcum; Noſtra enim Medicina denuó ſuo ſimili incorporata, baſiliſci vim & oculos nãciſcitur; vt apud noſtrates Philoſophos frequentiſſimé legitur: Huc ſpectant ſequentia Philoſophorum dicta: In Metaphora Belini apud Roſarium: *Quando extraxeris me partim à natura mea, & partim vxorem meam à natura ſua, & poſtea occidatis naturas, & ſuſcitamur reſurrectione nova & incorporali, eò quod poſtea mori non poſſumus*: Et in Secreto maximo: *Aurum loquitur & dicit: Maledicantur, qui nobiliſſimam meam formam vilipendunt: Ego ſum nobiliſſimum ens, & omnes influentia Cœli in vnum convenerunt ad meam generationem per mandata Dei potentis, & ego ſum opus naturæ perfecta, & ſum natus ſine adulterio, & iſti phantaſtici & novelli obcæcati me ſpurium & baſtardum vocant, & me ignorant. Ego verò ſum incorruptibilis & filius Solis, & minima pars ſubſtantiæ meæ eſt totum meum continens, nec in me aliquid corruptibile reperiri poteſt; Et tamen iſti ex corruptibilibus me & ſubſtantiam meam volunt multiplicare; quomodo poſſunt ipſi creare filios mei ſimiles abſq; conſenſu & conſilio meo, nequaquã fiet, quouſq; ego ſemen meum igneum iactauero in ſanguine meo fluente, albo & igneo*: Quæ Philoſophi verba evidentiſſimè Harmoniam Philoſophicam depingunt: Cujus hæc definitio à quodam traditur: Elixir eſt quoddam compoſitum habens in ſe virtutem mineralem incluſam, exiſtens condimentum, antidotum & medicina omnium corporum purgandorum & tranſformandorum in Solificum & Lunificum verum. Cum verò *Vulcanus* vincula jnjecerit Marti & Veneri, Harmoniæ, hoc eſt, noſtræ Medicinæ Philoſophicæ ortum ſuâ quoque operâ adjuvit, licet Zelotypiâ adfectus id feciſſe æſtimetur, hinc de ipſo, vtpote Martis fratre, ſeorſim dicemus; idque brevius; quia alibi ſæpiſſimè ejus mentio fit; & ſine *Vulcano* vix vllus ex his Hieroglyphicis dijs aut deabus declarari poteſt: Propter deformitatem à Iunone matre è cœlo in mare præci-

Vulcanus 4. Iovis filius.

præcipitatus eſt: ex quo caſu claudus factus, à Lemnijs poſt educatus traditur: Ignis ejus inventum, vt alij, Promethei, falſiſſimè creditur: Hinc Lampadophoria, de quibus inferius, ipſi dicata: In Inſula Lipara officinam habuiſſe putatur, ac dijs multis arma fabricaſſe, & Iovi fulmina facere: Talum æreum fecit Inſulæ *Cretæ* præſidē: ſic & canem æneū eximiæ pulchritudinis fecit vivum, quē Ioui largitus, ille Europæ, hæc Procridi, quæ *Cephalo*; atq; is canis poſtea fuit à Ioue in lapidem converſus: Pandoram Iovis iuſſu formauit pro igne à Prometheo rapto, hominibus offerendam: Arma Iovi adverſus gigantes fabricauit, pro quo *Minervæ* nuptias expetivit; at illa eius libidini reluctata eſt: Leones ipſi conſecrati fuêre, quia ignea animalia ſint; Famuli Cyclopes, *Brontes, Steropes ac Pyracmon*, quorum meminit Virgil: 8. Æneid: *Ardalus* eius filius cellam fecit Muſarum apud Træzenios; Et *Brotheus*, qui irriſus ab omnibus propter deformitatem oris in ignem ſe conjecit: Eius vxor præter Venerem Aglaia, id eſt ſplendor dicitur: Vulcanus iniuriæ acceptæ á matre Iunone (quæ divitiarum dea fingitur) minimè oblitus, auream ſellam cum occultis quibuſdam vinculis dono ej miſit, quæ deam, cum aſſediſſet, ſtatim implicaverunt. Natalis ſub *Vulcano* recenſet Chymicos quoque *Vulcanum* ſibi proprium accerſere, & per eum intelligere ſulfur aut argentum curſitans, quod nihil niſi ſuæ naturæ in ſe recipit, ſed ab omnibus ſeparatur; & quæ deinde aſpergit ex animi impotentia an inſcitiâ an invidiâ dicam, neſcio; At ipſe ſibi ſua habeat ſcómata, κύνεε ὄμματ᾽ ἔχων; Ignem gladio fodit, dum *Vulcanum* ita contumelioſè excipit; Quin oſtendit ſe Ignis vſum non alium, quàm manibus calefaciendis aut cibis coquendis aut fabrilibus officinis convenientem ſcire; exiſtimans medicinas optimas abſque ignis miniſterio concinnari poſſe; in quo fallitur: Optimæ enim Medicinæ optimo indigent, quod eſt ignis, Elemento, vtpote ſpiritualitati & ſimplicitati proximo, ſine quo nec natura nec ars operatur:

Canis in lapidem converſus.

Ardalus. Brotheus.

Gargittius Herculi invidus.

tur: Vulcanus itaque non eſt à Medicina ſeparandus, ſed illi, vt coquus culinæ, maximoperè conjungendus: Cum Pallade Vulcanum quid commune habere, ſi non concubitu, tamen vnius aræ cultu, jam antè narravimus: *Pallas* itaque gubernet Vulcanum, hoc eſt præmeditatio et Sapientia ignem Philoſophicum, de quo quod multiplex ſit, multis in locis tractatum invenimus: Ad quatuor tamen genera omnes ignes, quorũ mentio fit apud authores, reduci poſſe, ijſdem teſtibus non eſt dubium; nempè ad naturalem, innaturalem, contra naturam & occaſionatum ſeu Elementalem: Sic enim Riplæus port. 3. *Quatuor ſunt ignium genera quæ ſcire debes; naturalis, innaturalis & contra naturam, Elementaliſq; qui accendit lignum; His ignibus vtimur & non pluribus: Ignis contra naturam debet excruciare corpora, ipſe eſt Draco, quemadmodum tibi dico violenter comburens, vt ignis inferni: Ignis naturæ eſt tertium menſtruũ; ille ignis naturaliter ineſt cuiq; rei; Ignem occaſionatum vocamus innaturalem, vt calorem cinerum & balneorum ad putrefaciendum: Abſq; his ignibus tu nihil perduxeris ad putrefactionem, vt poſſit ſeparari ſua materia, vt ſimul ſit proportionata ad nouam coniunctionem: Fac igitur ignem intus in tuo vitro, qui comburat corpora efficacius, quàm ignis Elementalis:* Hæc ille: Quibus et Lullius, Flamell. et Scala Philoſ: Scal. 1. alijque aſſentiuntur; Per Vulcanum igitur Ignem occaſionatum ſeu innaturalem et Elementalem propriè intelligimus, non autem ignem naturalem; ſed addimus, Ignem contra naturam ab ipſo Vulcano præparari debere, quem ſi agnoveris, dimidium operis Philoſophicj obtines: In Lemno habitaſſe dicitur, quia eam inſulam terram habere calidam et medicinalem inprimis conſtat: Opera quæ fecit fabrilia partim ſunt Philoſophica, partim alterius intentionis, ſi conſiderentur attentiùs: Deorum et Heroum clypeos et arma fecit, et inſignia diſtribuit; quia ab igne omnis eorum motus et potentia provenit; vnde tales ſint vel habeantur: Iovi ſceptrum et fulmina, Marti clypeum, Neptuno tridentem et alijs alia ſuæ artis monumen-

monumenta relinquit: Matrem quoque aurea ſella conſtrinxit, quod in vltimâ operis parte evenit, cum jam omnia optimo colore apparent: Nunc ſequuntur Iovis filij ex pellicibus; Ex his Apollo & Diana præcipui ſunt ex Latona nati, vt plærique ſentiunt: At Herodotus in Euterpe ſcribit, Apollinem ac Dianam Dionyſi & Iſidis filios eſſe aiunt, Latonamque illorum fuiſſe nutricem, cum illos ſervaverit; Nam Latona cum eſſet vna ex 8. Dijs Ægyptiorum, á Cerere depoſitum apud ſe Apollinem ſervavit, cum in Inſula Plote ſive natante ab impetu Typhonis, Oſiridis filios quærentis, protexiſſet: Tullius quatuor Apollines recenſet lib. 3. de Nat Deor. Antiquiſſimum ex Vulcano natum, cuſtodem Athenarum; alium Corybantis filium in Creta, tertium ex Iove & Latona: Quartum in Arcadia Nomionem appellatum; Tertio autem, vt celeberrimo omnes res geſtæ & multi liberi ex diverſis concubinis ſuſcepti aſcribuntur: Verùm ſi rem, prout geſta eſt, aut ſecundum naturam ſe habet, conſyderemus, Nec Herodotus nec Cicero illa diſtinctione opus habuiſſet; Et perinde eſt, à quibus Apollo natus dicatur, cum ſaltem ſit Hieroglyphica perſona, quæ in ſubſtantia locum non invenit, ſed in qualitate tantum, aut relatione, niſi ſecundas notiones facere malimus: Idem ſenſus eſt, ſiue dicatur à Latona natus Apollo, ſiue ab Iſide, ſiue ab Oſiride, ſive Iove; ſunt enim Oſiris & Iupiter, Iſis & Iuno re vnum et idem; Nec refert num Latona nutrix ſtatuatur, num mater Apollinis, idem eſt officium; ſi verò rei convenientiam reſpiciamus, magis de nutrice opinio probatur; At quia ita receptum ſit, Latonam Apollinis & Dianæ et matrem et nutricem eſſe ſtatuimus: Ethnici de Apolline et Sole, vt et de Diana et Luna, nihil certi determinârunt, an ſint perſonæ eædem, an aliæ aut diverſæ; et an fuerint in terra, aut in cœlo, an ſint illa lumina cœli, an vero Heroes terræ fuerint; Cicero ſuo more 3. Lib. de Nat. Deor. quinque Soles producit; vnus, inquit, eorum qui Soles dicti ſunt, é Iove natus, nepos

Apollo ſeu Sol. 5. Iovis filius.

Quatuor Apollines Ciceroni.

Quinq. Soles Ciceroni.

pos Ætheris fuiſſe dicitur: Alter Hyperione: Tertius Vulcano Nili filio: cujus vrbem Ægyptij volunt eſſe eam, quæ Heliopolis appellatur: Quartus is, quem heroicis temporibus Achanto Rhodi peperiſſe dicitur, avum Ialyſi, Camiri et Lindi: Quintus, qui Colchis fertur Æetam & Circen procreaſſe. Omnia hæc nomina eſſe ficta et à diverſis Poetis diverſis rebus, perſonis & locis attributa, quilibet, niſi cæcus ſit, videre poterit: At libuit ita Ethnicis ſuæ ſuperſtitioni remedium quærere, ne vni Deo plures et diverſos parentes ac patrias attribuerent: Quod ſi hos Deos omnes fuiſſe dixerint, vbi igitur tot ſoles dij manſerunt? ſi lumina Cœli et eadem cum Sole cœleſti, forſitan cum inveteraverint, in vnum locum congeſta ſũt, abſumpto lumine? ſi Reges et homines fuerint, cur Dij dicuntur, aut Deorum facta perfeciſſe? Nomen enim Solis eos Deos facere non potuit, nec adulteria multis aſſcripta, nec alia facinora aut ſcelera, quæ ſi ad literam aut hyſtoriam accipiantur, non homines, at vix ſemi-homines, ipſos fuiſſe convincunt, tantum abeſt, quod Deorum nomen meriti fuerint: Apollo itaque licet quadruplex ſtatuatur, & Sol quintuplex, diverſis parentibus & locis natus, tamen vna eſt perſona Hieroglyphica, non Ethnicis ſcriptoribus, ſed Chriſtianis artificibus et Medicis nota, Ex *Oſiride* & *Iſide*, vel etiam *Iove* & *Iunone* nata, aut *Iove* et *Latona*; Interim per vtrumque et Apollinem et Solem communiter Sol Cœli intellectus eſt: At ille quidem mundi oculus, Cor Cœli, Rex Planetarum, lampas terræ, fugator vmbræ, fons vitæ, faber diej, pater lucis, & curſor omnipotentis Dei eſt et dici poteſt; nequaquam veró Deus ipſe: Solem et Lunam negaſſe Deos Ethnicis irreligioſũ videbatur et capite mulctandum crimen; *Primus* Anaxagoras ſpretis falſarum religionum minis Solem non Deum at lapidem ignitum et ardentem dixit, & demonſtrauit cauſas eclypſium Solis et Lunæ per naturam accidere, & non, ut Ethnici putabant, eſſe paſſiones et morbos Solis vel Lunæ, quibus vt mederentur, pulſabant auxiliaria æra; Hinc

Sol Cœli quis dici poteſt.

Anaxagoras Solem lapidẽ ardentem dixit.

Hinc Ovidius 4 Met. *Cum fruſtrà reſonant æra auxiliaria lunæ:* Seu analogicé Solē intellexerit Anaxagoras, vt quidam volunt (quod lapidem rubeum ardentem, Solem Philoſophicum innuerit) ſiue ridendi gratiâ et ſuperſtitionem vulgi eludendi, ejus ſententia amplectenda eſt, quia omnem divinitatem creaturis & luminibus mundi detrahit: Filij Apollini plures aſcribuntur, Orpheus, Hymenæus et Ialemus è Calliope; Delphus ex Acachallide; Coronus è Chryſorte; Linus è Terpſichore, Æſculapius è Coronide nymphâ: Tradunt Apollinem ex Hyperboreis Delphos advenitſe, à Delpho ejus filio ita dictos; de quo loco fabulati ſunt antiqui, Iovem cum vellet medium atque vmbilicum terræ invenire, alteram aquilam ab oriente, alteram ab occaſu pari velocitate emiſiſſe, juſſiſſeque illas recta & è regione convolare, quæ cum in Delphis denique convenitſent, ibi ad ſempiternam facti memoriam aurea Aquila dicata eſt: Quæ res cum fabuloſa ſit, nec quid veritatis in ſe habeat, niſi quod demonſtret Delphos, et templum Apollinis Delphicum eſſe in vmbilico terræ, Geographiæ exiguam cognitionem prodit; Omnis enim locus eo reſpectu in medio mundi eſt, quia terræ globoſum non quadratum, aut alterius figuræ corpus: At Templum illud Delphis celeberrimum, vbi antiquitus Apollo oracula reddidit, et aram habuit ex ſolidis aureis lateribus, quorum mille Cræſus Lydiæ rex ditiſſimus eó miſerat, hunc locum ita honore et cultu evexit, vt apex mundi, ſeu medium terræ videretur: Quod ſi ad Allegoriam illa ficta ſint, Author conſilij ex Ariſtotilis Epiſt: non inconcinrè exponit, vbi dicit: *Quod huius artis duo ſunt lapides principales, albus & rubeus mirabilis natura: Albus in occaſu Solis incipit apparere ſuper facies aquarum, abſcondens ſe vſque ad mediam noctem, & poſtea vergit in profundum: Rubeus verò ex oppoſito operatur, quia incipit aſcendere ſuper aquas in ortu Solis vſq; ad meridiem, & poſtea deſcendit in profundum:* Hæ ſunt igitur duæ aquilæ quæ conveniunt in medio terræ, ibique aurea aquila pro monumento ſtatuitur:

Filij Apollinis.

Delphi in medio terræ crediti.

Ara aurea Apollini ſtatuta.

Nota.

tur: Apollini ſacræ erant Cicadæ, ob cantum, & fidicula piſcis; item Aureus tripes ipſi à ſapientibus Græciæ dicatus; Iuniperus & Laurus gratæ plantæ habebantur: Omnia propemodum aurea attributa ſunt, vt & calcei aurei; Gryphes & corvi ſub ejus cura fuerunt; Bos illi mactabatur & Agnus, & Cytharæ invētio, & ars medendi & ſagittarum ſcitè emittendarum peritia eidem tribuebatur; ſemper juvenis fingitur, capillis prælongis, ſingulari quoq; omine Lunæ ſimulachrum laureum ramum tenuit: Hujus imago ab antiquis fingebatur, quæ dextrâ manu Gratias geſtaret, at ſiniſtrâ ſagittas & arcum; *Pythius* vocatus fuit, quia Typhonem ſagittis interemerat, qui Solis calore poſtea corruptus Apollini Pythio nomen dedit: Nam πύθειν *Putreſcere* ſignificat, de quo inferius: Cur verò hæc omnia Apollini tribuantur, evidentes ſunt cauſæ: quia Apollo aureus Deus eſt, calidus, & non mutabilis, qui ſagittas emittat in Typhonem & arte medendi excellat; quia ipſe eſt *Orus* vltimus Deorum, qui in Ægypto regnaſſe finguntur, & Medicina quæſita humanorum corporum; hic eſt præſes Muſarum, *Poetarum* lumen et columen, cuj Laurus canora et ſemper viridis dicatur, cujus Imago participat cum Luna ſeu Diana ſorore, quæ Charites dextrâ præfert, quia eſt gratioſum Dei donum, et ſagittas ſiniſtrâ; quia de nouo ſe multiplicare poteſt, ſuaſque vires in Typhonem extendere; Bos illi ſacer, quia Apis Oro convenit; Aureus tripes, quia trinum vinculum, conſtans corpore, anima et ſpiritu, eſt perfectum, et ex circulo Solis fit triangulus, iterumque medio quadranguli in circulũ reducitur: In *Parnaſſo* tricipiti monte habitat, quia geminus eſt labor præparationis et operationis ſuperandus, antequam ad eum aſſequendum perueniatur: Ex filijs ejus

Orpheus. Orpheus fuiſſe fingitur, vt et Linus, potius ob *Poeticam* vim et canendi ſcientiam, quàm alias ob cauſas; Hunc enim honorem, poſt Orpheum et Linum *Poetæ*, ijs tanquã magiſtris ſuis gratitudinis ergô præbuerunt; Sic Orpheo incredibilia quædam aſſcripſerunt; quod Cythara canendo

ſaxa

ſaxa moverit, feras attraxerit, fluvios in curſu, aves in volatu firmârit; hoc eſt, quod dura emolliverit et mollia ſeu fluxibilia indurârit vno eodemq; artificio: Nam ſeu Poëta canit; *Limus vt hic dureſcit, & hæc vt Cera liqueſcit, Vno eodemq; igne,* Sic illius cantu diverſiſſimæ operationes peractæ narrantur: Hunc Orpheum primum authorem eſſe religionis apud Græcos ab Ægyptijs tranſlatæ jam antè memoravimus; Hinc Lucianus in Dial: de aſtrolog: ipſum primum Græcis Aſtrologiã tradidiſſe refert his verbis; At Græci nihil vel ex Æthiopibus, vel ex Ægyptijs de Aſtrologia audiverunt, ſed illis Orpheus Calliopes & Oeagri filius hæc prior explicavit: De ſacris Bacchi ab eo introductis inferius copioſius dicetur, quemadmodum etiã de Euridice ejus conjuge; Pauſanias in Bœoticis de eo teſtatur, quod multa humanæ politicæq; vitæ vtilia invenerit: Nam et Deorum initia & vniverſam Theologiã primus aperuit, et nefariorũ facinorũ expiationes excogitavit, nec non multa morborum remedia adinvenit; vt ipſe in Argonauticis de ſeſe ſcribit his verbis:

Virg. Egl. 8.

Orpheus primus author religionis apud Græcos.

Dicere fert animus, quæ nunquam tempore lapſo
Dixi, Cum Bacchi, cum regis Apollinis actus
Sum ſtimulo, horrenda vt narrarem ſpicula & idem
Fœdera cum Superis mortalibus atq; medelas.

Orpheus morborum remedia tradit.

Quibus ſatis innuit quod de Medicina quadã ab Apolline profecta ea intelligi debeant: quò & ſpectant libri Phyſici ab eodẽ ſcripti, quos ipſe enarrat in initio Argonauticorũ; nempe de Elementorum inter ſe generatione mutua, de vi amoris in rebus naturalibus, de lapillis; & reliqui de rebus varijs ſub Allegorijs tectis; Cujus ſuæ doctrinæ ſummam quandam libro de lapillis dictis proponit, vbi antrũ Mercurij deſcribit, omniũ bonorũ pleno, de quo ſub Mercurio; et teſtatur ſimul, rerum arcaniſſimarum ſe fuiſſe conſcium, dum ita canit:

Opera Orphei.

At quemcunq; virum ducit prudentia cordis

(Cætera vt omittam, quæ plurima maxima dicam)
Scire cupit ſi fortè, ſciet quæcunque volutant
Pectoribus tacitis mortales quæq; volucres
Inter ſe ſtridunt Cœli per ſumma volantes,
Infandum vt crocitant cantum mortalibus vllis,
Significantq; Iovis mentem, gens nuntia fati,
Is ſerpentis humi noſcet firmare Draconis
Sibila, ſerpentumq; ſciet ſuperare venena.

Quæ licet alij ad Magica vel auguria interpretari queant, vt fortè liceat, tamen cum nec Orpheus revera magus fuerit, et ſi fuiſſet talis vel augur, non tamen hæc ſe ſcire, niſi Allegoricè adfirmare poſſet; Sic de Democrito narrant ipſum auguria intellexiſſe et voces avium, velut etiam de Apollonio Thyaneo; Democritumque (qui ſuam doctrinam ex Ægypto hauſit) certo nomine aves quaſdam nominare ſolitum, é quarum ſanguine commiſto, anguis naſceretur, ex quo ſi quis ediſſet, avium omnium intelligeret idioma; Atq; Melampo memorant angues quoſdam viſos, vnde ille poſtea ſermones avium dicitur intellexiſſe: Hujuſmodi eſſe falſiſſima, ſi prout ſonant, accipiantur, quilibet ratione præditus diſcernere poterit; Vnde Cicero, ad literam reſpiciens Democritiæ doctrinæ; *Nullum*, inquit, *virum maiori authoritate maiora mendacia protuliſſe*: Verum ne adeò mendax habeatur Democritus, cujus ſapientiam et aurea dicteria Hippocrates admiratus eſt et Plato in delitijs habuit: per Allegoriam ejus honorem ſalvabimus, vt et Orphei, Apollonij et Melampi et dicemus per aves, volatilia, et per ſerpentes, volubilia ſubjecta philoſophica intelligi; Ex angue enim nato de ſanguine putrefacto quarundam avium, comeſto, credibile eſt, avium voces non ignotas alicui manere: Ex volatilibus enim ſubſtantijs fit firma et fixa, per putrefactionem ſolutionis, Quinta eſſentia dicta, quæ cum ſit ingrediens & liquefiens, anguis appellatur, qui deinde eaſdem aves, ex quibus coaluit, ſimilitudine naturæ facit percipj; Hujuſmodi Allegorijs mo-

modernoru m ſcriptorum libri pleni ſunt, qui luſtrentur á curioſis: Idem hic Orpheus finxit ſe conjugis amore ductum inferas *Plutonis* ſedes et Tænara adijſſe; Cum inquit in Argonaut:

Cætera narravi, quæ vidi, vt Tænara adivi,
Vmbroſas Ditiſq; domos & triſtia regna
Confiſus Cithara, vxoriſq; coactus amore.

Quænam autem ſint regna Plutonis, jam antè tradidimus nempe ſubterranea illa circa *Pyrenæos* montes, vnde mineræ ad medicinam et metalla ad diuitias hominum comparabantur: At cæteris, quæ de Orpheo reſtant, alibi dicendis, hic omiſſis, de Æſculapio, qui ab omnibus pro Apollinis filio naturali agnoſcitur, pauca adijciemus: Hujus mater Coronis traditur, quæ cum ex Apolline concepiſſet, ac pòſt cum alio rem habuiſſet, á Diana interempta eſt: Cumque rogo impoſita fuiſſet, Mercurius é ventre mortuæ Æſculapium extraxit, vel Phæbus ipſe, vt *Ovid.* 2. Met. inquit: *Æſculapius.*

Non tulit in cineres labi ſua Phœbus eoſdem
Semina, ſed natum flammis, vteroq; parentis
Eripuit, geminiq; tulit Chironis in antrum.

Hujus nutricem fuiſſe Trigonem voluerunt et eum apud Chironem Centaurum educatum, et ab eodem eruditum, à quo artem medendi didicit: Prius dictus eſt Apius (ἤπιος blandum ſignificat) quia dolores ægrotantium medicamentis deliniret: At cum Aſclen ſanaſſet, Æſculapius nominatus traditur, qui Græcis Aſclepius eſt; Fabulantur *Hyppolitum* ab equis laniatum ejus arte revixiſſe; quare fertur Iupiter iratus ob inventam artem, qua homines in vitam revocari poſſent, repertorem artis fulmine confeciſſe: vt habet Virgil: lib. 7. Æneid: Quod cum graviter tuliſſet pater ejus, ac magnopere luxiſſet (cujus lachrimæ in electrum converſæ creduntur) Cyclopes ſagittis confecit

fecit; Hinc ille è Cœlo relegatus terram pererrauit; Cumq; Hyacinthi pueri amore captus diſco cum eo certans Hyacinthum imprudens occidiſſet, vt Ovid. 15.Met: refert, profugus è Sparta ad Laomedontem dicitur Trojam confugiſſe, qui tum fortè mœnia civitatis extruenda curabat, eique operam ſuam mercenariam collocaſſe, vt ſub Troja dicetur: Vxor Æſculapij Epione, ex qua ille ſuſcepit Machaonem & Podalirium, Iaſo et Hygiæam: Alij Æſculapij non filiam, at vxorem Hygiæam ſtatuunt: Serpentes in ejus tutela eſſe ſcripſerunt, illiq; dicatum Draconem; Ipſius enim baculum gemini cingebant Dracones; gallus & capra ej offerebantur: Ex Apolline autem *Æſculapius*, omnis Medicinæ author & patronus, vt Ethnici finxerunt, & ex Coronide nympha, (quæ corniculam denotat) deducitur, quia *Apollo* et Orus noſter veſte purpureâ in fundo vaſis videndus, Coronidem adhuc, hoc eſt, fæcem nigram, damnatam et vituperandam complectitur; à qua Æſculapius noſter per combuſtionem ſeu calcinationem ſeparatur; Inde Coronidis mater eſt Phlegya; (φλέγειν autem eſt comburere) comburitur enim Coronis Æſculapij mater, vt et Semele Bacchi, eodem ferè reſpectu: ſi verò dicatur Mercurius extraxiſſe *Æſculapium* ex cineribus matris, eòdem res redit; Hoc enim eſt officium Mercurij, & nil niſi Mercurius eſt, de quo dicitur: Hoc eſt ſummum Arcanum Philoſophicum & Medicum, quod ſub extractione Æſculapij ex ſuis fæcibus ſeu cineribus deliteſcit; adeoque evidens eſt, vt ſi hoc ſolum ex antiquiſſimis monumentis extaret, ſufficiens tamen teſtimonium hujus Medicinæ aureæ, ac vanitatis Theologiæ Ethnicæ perhiberet: Primò enim cum Iupiter cum Latona congreditur (quæ etſi rubea ſit, tamen inutilis eſt, donec alba fiat) poſt aliquod temporis ſpatium naſcitur Luna ſeu Diana, de qua mox dicemus; ac pauló poſt Apollo, Dianæ frater, hic purpureâ, illa candidâ veſte vel carne viſendi; Et licet ſoror & frater ſint gemelli, tamen ſoror ante fratrem in lucem prodit, hoc eſt, albedo ante rubedinem, ac deinde præſtat obſte-

obſtetricis officium matri, quod mirandum eſt, nihilominus in arte Philoſophica contingit, vbi rubedo abſque albidine præcedente non apparet: Rubedine ſeu Apolline nato, hic in ipſo vaſe concumbit cum Coronide, ſeu inſtar cornicis nigrâ nymphâ, et generat Æſculapium, hoc eſt, omnis medicinæ Philoſophicæ authorem; Hic Æſculapius à matre ſua ſeu terra nigra ſeparari nequit, niſi per cõbuſtionem; et tunc naſcitur Aeſculapius puriſſimus, Medicina aurea Philoſophica, omnibus numeris perfecta: De fæce illa nigra conſulantur authores, qui paſſim ejus mentionem faciunt: Nobis vnus Arnoldus hic ſufficiat; qui in novo Lumine cap.7. *Hic autem Cinis,* inquit, *rubicundiſſimus impalpabilis in ſeipſo, elevatur etiam & creſcit in modum fermenti, & ſeparatur ab eo in calcinatione prædicta terra nigra ſubtiliſſima & perlucida, quæ in fundo vaſis ſub dicto pulvere rubeo reperitur, &c.* Hic eſt Aeſculapius noſter, de quo Hermes cap.3. *Filius noſter,* inquit, *iam regnat ac rubeo ornamento & carne indutus eſt: Iam filius noſter genitus rex ſumit tincturam ab igne; illum verò mare & tenebræ fugiunt, & Solis radios Draco fugit qui foramina obſervabat, filiusq; noſter mortuus vivit, & Rex ab igne venit ac coniugio gaudebit & occulta apparebunt, filiusq; noſter iam vivificatus fit igne bellator & tincturis ſupereminens.* Trigone Aeſculapij nutrix dicitur quia bina iteratio conveniat nutrimenti ejus; Apius, quaſi blandus dicitur, quia Nepenthes medicamentum *Helena* denotat; Mortuos vitæ reſtituit, quia terra mortua receptâ ſuâ animâ vivificatur iterum, vt multis locis aſſeritur, & Bonellus in turba teſtatur: *Propterea,* inquit, *Illa natura, cui humiditas adempta eſt, cum per noctes dimittitur, mortuo ſimilis videtur, & tum illa natura igne indiget, quouſque corpus & illius ſpiritus in terram vertantur, & tunc fit pulvis mortuo ſimilis in ſuo tumulo: His peractis reddit Deus ſpiritum & animam, & omni infirmitate ablata confortata eſt natura noſtra & emendata. Oportet igitur illam rem comburere abſq; timore, donec cinis fiat; qui cinis aptus ſit recipere ſpiritum, animam, & tincturam infuſam:*

Æſculapius itaque ſua arte corpora mortua in vitam reducit; quia illa quæ imperfecta ſunt, & quaſi mortua ex infirmitate ad ſanitatem et vitam perennem transmouet: Vxoris et filiorum nominis ratio patet; Iaſo enim à medendo, & Hygiæa à ſanitate dicitur: Serpentes veró cur in ejus tutela ſint, ſatis apparet; quia duplices ſerpentes, quorum vnus eſt alatus, alter abſque alis ſeu duplex mercurialis ſubſtantia, mas & fœmina, eſt initium & finis operis: Hinc Draco illi advigilat & ſacer eſt, quemadmodum & Mercurio & alijs hujus familiæ dijs & Heroibus eandem ob cauſam: Quod eò vſque apud Ethnicos pro certo habitum eſt, vt Æſculapium Deum Romam in Serpentis ſeu Draconis ſpecie legati reduxerint, cum peſtis maxima ibi graſſaretur; l. 4. narratur inferius; Ita Diabolus Ethnicorum ſuperſtitioni, qui noſtris primis parentibus eâdem formâ impoſuit, aſtipulatur, pro Æſculapio credito ſe in Draconem formans: Quod addunt quidam de ovis cornicis, ex quibus Serpentes excluſi ſint á conſcijs ſacerdotibus, fortè ita ſe habet; licet Hieroglyphicum ſit & non hyſtoricum quid, Æſculapium ex cornicis ovo editum eſſe; Eſt enim ovum hoc philoſophicum ſubnigrum multis ſuperfluitatibus abundans, a quibus Aeſculapius noſter ſeparandus eſt: Sic enim Arnoldus paulò ante citato loco: *Quia terra nigra prædicta*, inquit, *in calcinatione ſeparatur à commixto, quæ alias fuerat in toto opere inſeparabilis propter fortiſſimam vnionem; Et ideo neceſſe fuit per fortiſſimum artificium ſeparari: Et ſi remanſerit commixta, propter ſui impuritatem, impediret puræ materiæ ingreſſum*: Hæc ille; At Lullius monſtrat hanc noſtram medicinam eò vſq; elaboratam formam ovi inſuper habere, cum lib. de quinta eſſ. Diſtinct. 3. par. 2. *Quo frigefacto*, inquit, *inveniet artiſta infantem noſtrum rotundum, ad modum ovi, quem extrahat & mundet, &c.* Et in arbore Philoſ. ſub 11. principio: *Poſt ortum illius coloris incipit coadunari in medio in forma rotunda ad modum cuiuſdam rotundiſſimæ lunæ, circulariter contentæ*: Aeſculapius extractus ex cineribus Chironi ſeu manuum operatio.

Ex Epidauro.

rationi educandus traditur; Quia vt Bodillus in turba teſtatur; *Fœtus extractus non niſi lacte nutritur & igne per ſe & paulatim, dum paruulus eſt; & quanto magis exuritur oſſibus confortatis, in inventutem deducitur, in quam perveniens ſibi ſufficit*: Hoc vult Chironis educatio, quod quaſi manu duci debeat ad ignem tolerandum: Æſculapij meminit quoque Hermes antiquiſſimus, qui Dialogos ad ipſum inſtituit, aliâs citatos: *Solis*, qui jdem eſt cum Apolline, filios hic prætcrimus, inter quos eſt Æëta, de quo antè, *Augias*, de quo pòſt, & *Phaëton*; Hic Clymenes nymphæ filius ad patrem aliquando veniens, Solis currum aſcendere impetravit, voto ſibi nocivo; Dum enim quatuor Solis equis Cœlo invehitur, in Eridanum, non procul à *Pyrenæis* montibus præcipitatur: quo venuſto figmento *Poëtæ* documenta dederunt & doctrinæ phyſicæ & & moralis; nempè quomodo *Phaëton* Philoſophicus, in Eridanum auriferum præceps cadat; & non nimis alta petenda, nec quid ſuprà captum aut vires proprias tentandum eſſe; Et ſi bene res ipſa conſyderetur, idem eſt *Phaëton*, qui Aeſculapius, niſi quod hic medicinæ vſum ſpectet, ille alia, quæ multis incredibilia æſtimantur: Tum enim *Phaëton* ſuo ardore à Sole concepto combuſſit Eridanum & exiccavit, imò auriferum fecit, vt alij fabulãtur; De eo Augurellus ex Lullio exiſtimat, ſi in mare inciderit, totum mare combuſtum & exiccatum iri, & auriferum futurum, ne dicam, vt illi garriunt, in aurum converſum iri: Sed ad *Solis* ſeu Apollinis ſororem Lunam ſiue Dianam redeamus, quæ eodem cum illo partu, ſed tempore prior, edita eſt: *Plærique* Delum locum natalem Apollinis & Dianæ arbitrantur; Et Arcades Proſelenos, quaſi antelunares illos dictos, qui non procul ab Apidano habitârunt, ante Lunam exortos nugantur quidã, inter quos eſt Apollonius in 4. Argonaut: & Mnaleas ejus enarrator & Ariſtotiles: Sic Theodorus lib.29, Ariſto Chius & Dionyſius Chalcidenſis in primo ſuæ ædificationis impudentiſſimè affirmârunt, paulò ante bellum, quod

Solis filij Aeëta, Augias, Phaëton.

Diana ſeu Luna. 6. Iovis filia.

ab Hercule adverſus gigantes geſtum eſt, Lunam primò apparuiſſe, quo tempore fabulantur Proſelenum Orchomeni filium Arcadibus imperaſſe, vt tradit Duris Samius in lib. 15. rerum Macedon: Hiſce mendaciſſimis relationibus Ethnicis voluptati fuit antiquitatem ſuæ gentis demõſtraſſe, deſumptis ex nomine perſonæ, quæ nunquam extitit; aut ſi extitit, inane nomen fuit; ſi vixiſſet quidam Proſelenus appellatus, an propterea ille ante Lunam exortam fuiſſet? Quod ſi verò his reſpondere quis vellet, an non jure quæreret, Num Proſelenus cum ſuis Arcadibus in tenebris tamdiu degiſſet, cum ijdem teſtentur Lunam ſeu Dianam & Solem ſeu Apollinem eodem die ac partu editos, non in lucem, quia lux non fuerat, ſed cum luce in mundum? Verũ Arcadicus aſinus his lactucis luxuriet: Nec ſolum Arcades, ſed & aliæ gentes Deorum & Heroum ab ijs ortorum monumenta ſibi accommodârunt, præcinentibus Poëtis; Hinc Iupiter tot locis natus dicitur; vt *Natalis* lib. 2. c. 1. *miratur, modò in Creta, modò Thebis, modò in Arcadia, modò apud Meſſenios:* Et ne quid de cæteris dijs, aut heroibus dicam, quot vrbes Homeri ſe patrias aut congentiles jactârunt, quot ejus ſepulchrum oſtenderunt? vt Cicero pro Archia teſtatur; Eadem vanitatis & gloriolæ falſæ inſignia in Theſſalo noſtro, Hippocratis filio agnoſcimus, qui coram Athenienſibus impudentèr jactat ſuum genus ab Apolline deſcendere, vt & artem: Quid ſi Æſculapius ac Apollo nunquam vixiſſent, an Theſſalus propterea abſque progenitoribus fuiſſet? At hæc eo tempore communia fuēre: An non Æneas ex Venere, Romulus & Remus ex Marte ac Rhea Sylvia Veſtali, ex Ænea oriundâ, progeniti ſunt? Quot ſunt vrbes, regiones & gentes, quæ ſcriptores, dum ſub Ethniciſmo adhuc eſſent, habuerint, & ſe non à dijs vel heroibus, Trojanis aut alijs derivârint? Ita veritas per adulationem oppreſſa, & dignitatis & antiquitatis opinio per mendacia hominum mentibus impreſſa eſt: De Luna, quatenus Cœli luminare

Vide lib. 6. inferius.

Vanitas Ethnicorum.

nare eſt, hic nihil dicimus; at provt Latonæ filia & Apollinis ſoror, alias Diana, eam conſyderamus: Quod fratri ſoror naſcenti opem tulerit, & matri Latonæ obſtetricem egerit, jam antè attigimus; ejuſque rei ratio ſat eſt conſpicua: Nam Rubedo albedinem ſequi debet, & non econtrá, teſtantibus omnibus Philoſophis: Virginitatem verò Diana perpetuam vovit & à patre Iove impetravit, nempé deterrita periculo partus, cui adfuerat: Albedo enim apparens eximi non debet, ſed coqui ad rubedinem; ideoque virgo manere dicitur: Ab Ethnicis quoq; Lucina invocata eſt, quæ parturientibus, vt Iuno (quæ ipſa eodem quoque partu cum Iove á Rhea edita erat) præeſſe ac opem ferre credebatur, nec non naſcentia omnia in lucem evocare: Venatrix ſemper arcu & ſagittis vti fingebatur, quibus Orionem venatorem optimum ex invidia & inſtinctu Apollinis, aquis innatantem, inſcia quid eſſet, tranſfixit: Cynthiam quoq; eam vocârunt à monte Deli altiſſimo, vbi nata ſit, & ſimul marem & fœminam eſſe putârunt, vt Orpheus in hymno: Aucta & deficiens, eadem quoque fœmina maſq;. Alcman Melicus eam vxorem Aëris, e quo Rorē filium conceperit ac genuerit, arbitratur: Bigis eã vehi & non quadrigis, vt Solem, *Marcus Manilius* fingit: Et veſtes ſplendidas induere & exuere, cum velit, inq; oceano lauari, & iam lucidã, iam obſcurã pro veſtitũ ſplendore apparere Homerus hymnographus ille ſcribit; à ceruabus candidis ejus currum tractum dicunt. Cicero 3. de Nat. Deor. tres Dianas ſtatuit, primam Iouis & Proſerpinæ, quæ pinnatum Cupidinem genuiſſe dicitur; ſecundam notiorem, quãm Ioue tertio & Latona natam accepimus; Tertiæ pater Vpis traditur, Glauce mater; eam Græci ſæpe Vpim paterno nomine appellant. Latona ejus & Apollinis mater eſt; idque veriſſimum: Nam Lato ſive Latona dicta vnum idemque ſubjectum denotat; Idque Morienes ſæpiſſimè inculcat, cum inquit: *Noſter quidem Lato quamvis primum ſit rubens, tamen eſt inutilis, &c.*

Tres Dianæ Ciceroni.

Et: *Si autem Laton cum ſulphure comburatur, &c.* Item; *quando autem purus Laton tam diu decoquitur, &c.* Et his ſimilia innumera ſuis viſenda locis: Orionem Diana jaculis interemit, venatorem magnum, Tripatorem illum, Iovis, Neptuni & Mercurij filium; qui ab Oenopione excæcatus in Lemnum profectus à Vulcano perbenignè excipitur: Vulcanus ejus miſertus per famulum ſuum ad ſolem orientem ipſum deduci voluit, vbi ſanitati reſtitutus lumen recuperavit; Quid quæſo Vulcanus opis præſtaret Orioni, niſi ex arte ſuâ? Ideoque ipſum ad Solem orientem miſit; quod intellectu facile eſt, nec eget explicatione: Hunc Orionem Diana ſpiculis transfixit, cum nataret in mari, lignum ſe petere arbitrata: Eſt autem Diana & mas & fœmina; quia Hermaphrodyticæ naturæ eſt, cum ſub albedine ſit rubedo, & ex fœmina fiat maſculus in magiſterio Philoſophico; Sic enim Senior: *Hæc eſt virtus fœminæ, quam fœminam fecerat in 9. diebus, ſignificat animã quæ eſt virtus fœminæ, quam fecerunt maſculum, cum coagulatur & figitur in igne, & fit maſculus calidus & ſiccus, per idem quod acquiſiuit à parte ignis, & nominatur tunc maſculus, & nominant hanc aquam coagulatam nomine cuiuſlibet maſculi: deinde deſponſaverunt eam, & ipſe eſt ex ea, & ipſe eſt radix eius & coagulatio eius.* Rorem habet filium Diana ſeu Luna, quamvis virgo ſtatuatur: quia vt ros cadat ante eius exortum neceſſe eſt; Bigis vtitur, non quadrigis, quia ſaltem duos colores facit apparere, nigredinem & albedinem, & tria habet Elementa; Sol autem omnes colores quatuor requirit & quatuor Elementa, ſi authoribus credendum ſit: Iupiter quoque ex Maja ſuſcepit Mercurium: Hic Deorum fingitur vigilantiſſimus; In Cyllene Arcadiæ monte natus: Pauſanias tradit eum in Corycio monte, non procul à Tanagris natum & lotum fuiſſe in Tricrena, vbi tres erant fontes in agro Pheneatico, à nymphis accolis eius montis: Alij educatum eum dicunt ſub portulaca, quæ planta eſt humiditate & frigiditate maximé abſidans; de qua & Lull: Theor: Teſt: C. 4. inter vegetabilia

Mercurius 7. Iovis filius

bilia Mercurio appropriata meminit, cum inquit: Inter vegetabilia vitis dicta materia maſculina & magna lunaria, quæ eſt ſuccus vitalis, & radix frumenti ſiue ſtraminis & porri & portulaca, malva & Mercurialis, & Chelidonia: Cumque natus eſſet Mercurius, alij dicunt Iunonem lac ipſi præbuiſſe, ac per inſcitiam eum aliquamdiu nutriviſſe; ex cujus ore lacte emiſſo viam lacteam in cœlo factam: Alij maluerunt Opim juſſam lac infanti præbere, illud in ſaxum expreſſiſſe, quod Saturno obtulerat, quo in cœlum delapſo lactea via facta ſit: Otio abundantis eſſet hæc ſcrupuloſius adeò manifeſtè falſa rimari, niſi nonnihil arcani lateret. Nam quæ hactenus diximus licet tenuiora ſint, tamen à mundo recepta & Ethnicis credita fuerunt: Nobis conſtat, quod ſubjectum artis chymicæ ſit Mercurius; qui vndecunque ortus ſit, ſemper ex montano loco deducitur: Maja mater ejus eſt vna Pleiadum, Atlantis filia, & accipitur pro colle Atlanti adjacente, vt ante notavimus: ſive itaque ex Maia ſeu Cyllene monte Arcadiæ prodierit, perinde erit: In Tricena lotus à nymphis, hoc eſt, ter purgatus ſuis proprijs aquis; Alatum eum finxerunt, cui gallus aſſidebat, juvenem formoſum ſine fuco, ac ſine comptu, vultu hilari atque acribus oculis; qui aureâ cathenâ auribus hominum annexâ, mortales quòcunque libuiſſet, traheret: Hujus ſimulachrum Aegyptij partim atrâ facie, partim aureâ & clarâ confinxêre: *ARCANA* Aereus expreſſus eſt cum aſtante ariete, cum præeſſet gregibus: Caduceus illi dabatur cum anguibus geminis, mare ac fœmina, ſcilicet mutuo connexu circumvolutis, & concordibus, quorum caudæ demittebantur ad capulum caducei: Hunc ab Apolline acceperat pro lyra, quam invenerat & Apollini dederat: Cauſa Serpentum in eo connexorum hæc traditur, cum caduceum inter duos angues acerrimè inter ſe dimicantes conjeciſſet, atque ij repentè facti eſſent amici, in poſterum virgam eam geminis anguibus circumvolutis inſignitam geſtavit: Hæc omninò Chymica eſſe, atque ideo ficta & introducta ab antiquiſſimis

mis nemo, niſi qui nihil vnquam legerit eorum, aut diſtorti judicij aut durioris ceruicis ſit, non animadvertit: De quibus cum tot volumina tam recentiorum quam veterum Scriptorum feré omnibus ſuis paginis atteſtentur, nos teſtimonia hic citare ſingularia ſuperſedebimus: Alatus eſt, & pingitur, quia Philoſophicus Mercurius etſi non ſit vulgaris ille & crudus, tamen alas ad volandum habet, niſi detineatur à ſuo fratre: gallus ei aſſidet, propter vigilantiam, ſtrenuitatem & volatilitatem: ſine fuco & comptu formoſus, hoc eſt, ſua natura homogeneus & legitimus abſque mixtura cujuſvis; quod aureâ cathenâ ducat homines auribus, credibile eſt, non ſolum eloquio, vt alij exponunt, ſed quod ipſe Mercurius omnium legum, artium, Medicinæ, mercium, totiuſq; politiæ author apud Ægyptios dicatur, vt antè narratum eſt; Quia Mercurius Iſidi præfuit, & á Mercurio illa enutrita dicitur, omneſq; artes & leges accepiſſe; Sic Mercurius reverà trahit homines auribus, ſed aureâ cathena; quia ad ejus artis nutum omnia ficta, picta, ſculpta, facta & peracta ſtatuuntur: Ægyptij autem partim atrâ partim aureâ facie eum finxerunt; quia ita reuera eſt, aureâ interius, atrâ exterius: Æreus Martis naturam repræſentat ariete: In Caduceo ſunt gemini angues; quia eſt duplex Mercurialis ſubſtantia, quarum vna eſt calida & ſicca, altera frigida & humida; & ſic contrarijs qualitatibus, quæ tamen reducuntur ad concordiam; Illa eſt mas, hæc fœmina: illa agens, hæc patiens; Mirabilis virtus eſt ejus virgæ, quod diſſidentes concordes faciat ſerpentes, quodque animas è corporibus tactis educat, inque ea reducat; Hoc enim ſolus Mercurius efficit in magiſterio philoſophico; Ideoque vulgo dicitur, *Eſt in Mercurio quicquid quærunt ſapientes*; Et Lull. lib. de quint. Eſſ. Diſtinc. 3. de Incerat: *Quædam*, inquit, *Elementa ſunt, quæ indurant, fixant & congelant, & quædam indurantur, fixantur & congelantur: Et ſic eſt duplex conſyderatio in arte, ſcilicet componere ex vna natura vnius metalli duos liquores contrarios in compoſitione: Vnum, qui virtu-*

Mercurius volatilis.

virtutem habeat fixantem, congelantem & indurantem; Et *alterum, qui ſit volatilis, infixus & mollis: Iſte verò ſecundus liquor induratur, fixatur & congelatur per primum: Ex quibus ambobus liquoribus reſultat vnus lapis congelatus, fixus & induratus, qui habet virtutem congelandi non congelatum, indurare mollificum, & fixare infixum, & mollificare durum.* Hæc eſt duplex illa ſerpentum connexio, quorum vnus alatus, alter abſq; alis fingitur; hæc eſt duplex facies Iani, quæ reſpicit in præterita & proſpicit in futura; aut potius, qua non fixa natura intrat in fixam, tanquam per Ianuam apertam: Hæc eſt gemina avis vna cum pennis, altera ſine pennis, & vna appræhendit roſtro caudam alterius, vt eſt in figura Senioris: Quid pluribus? Hæc res eſt notior, quàm quod ad eam demonſtrandam plura teſtimonia adduci debeant: *De* furacitate Mercurij mirum in modum conſentiunt, quod cum parvulus eſſet adhuc infans à Vulcano ſuſceptus erudiendus ei inſtrumenta fabrilia ſurripuerit ex officina; Veneri cingulum, Iovi ſceptrum, Apollini boves Admeti regis paſcenti, & pharetram, eodē die quo natus eſt: Cupidinemque palæſtra ſuperavit recens editus in lucem: *P*òſt adultus varia officia obtinuit, nempe deorum cœnaculum verrere, ſternere curiam, Iovis mandata per diem circumferre, & huc illuc curſitare per noctem mortuorum animas ad inferos deducere, palæſtris, concionibuſq; præeſſe, & nullo tempore quieſcere: Lyram invenit; novem chordas teſtudini ad Nilum inventæ primus intendit; primus tres fidium tonos acutū, gravem & medium reperijt: Battum paſtorem in ſaxum Indicem convertit, Ovid. 2. Metam: Argum centum oculorum, qui Ionem in vaccam verſam ſeruabat, Saxo occidit: Ægypto præfuit, & Ægyptijs leges & literas tradidit, à quibus nominari nefas habebatur; ſub terris quoq; manens Trophonius, à quibuſdam dictus eſt: Aſtronomiæ & Philoſophiæ author & Religionis Thebanis Sacerdotibus extitit, qui maximè has diſciplinas exercuerunt, vt teſtatur Strabo lib. 17. Geograph: Et Marcus Manili-

Flamelli Hieroglyphicum.

Mercurius à Vulcano eruditus.

Officia Mercurij.

Mercurius Ægyptijs leges & literas tradidit.

Aſtronomiæ & Philoſophiæ author Mercurius.

T us

us, lib. 1. rerum Aſtronomicarum his verſibus:

Tu princeps authorq́ſacri Cyllenis tanti,
Per te iam Cœlum interius, iam ſydera nota, &c.

Idem Poëta conatur oſtendere vniverſum fundamentum religionis apud Ægyptios à Mercurio prius fuiſſe inventum, vnà cum ritibus ſacrorum rerumque naturalium cauſis: Ex his quid aliud eliciemus, quám prius ſub Ægyptiorum Hieroglyphicis ſæpius repetitum axioma, á Mercurio dependere omnia, eumque eſſe omnium rerum magiſtrum: Furacitas ejus nimis nota eſt illis, qui quemcumque Mercurium elaborandum ſumpſerunt; Hinc Vulcano, cæteriſque dijs inſtrumenta ſurripuit; At cur à Vulcano educatus dicitur? quia Vulcano eſt proprius diſcipulus, & ille huic præceptor: Officia ejus ſatis conſtant; Mercurius enim dicitur, quaſi medius currens, quia Dijs à pedibus fuit: Sic in arte Philoſophica currit per initium, medium & finem: Muſica inſtrumenta & intervalla invenit; quia omnia fiunt pondere, numero & menſura; ex quibus tandem ſonorum quid evadit: Battum in Saxum vertit, & Argum ſaxo interemit; Nil mirum, quia Mercurius ſeu Index in trivijs ipſe eſt nonnunquam lapideus: Ægyptijs omnis diſciplinæ author eſt, vt ſæpe repetitum, at quod nominari nefas eſſet, arcana Aegyptiorum ſacra manifeſtat á Mercurio profecta & de Mercurio inſtituta, et ſilentio involuta eſſe: Cuius rei euidens quoque argumentum eſt, quod Mercurius refertur etiam inter Arcanos illos Samothracum deos, quorum ſolennia qui obſervaſſet, inter turbulentiſſimas tempeſtates ſervabatur omnino: Ijs Vlyſſem initiatum ferunt in Samothracia, ſed vitta alba pro tænijs vſum fuiſſe; quippe cum initiantes tænias purpureas circa ventrem innexuerint: Erat autem mos initiandi in Cabiris, atque Deorum nomina, quos nominare nefas erat, iſta fuerunt: AXIOERVS, AXIOCERSA, AXIOCERSVS: Erat autem Axioërus Ceres

Nota.

Fr Iun: in præ. Gram. ab Hebræo deducit, quod abſtruſum ſonat, vt & Cabiros.

ARCANISSIMA

Ceres, Axiocerſa Proſerpina, Axiocerſus Pluto, quibus quartus accedebat CASMILVS, qui erat Mercurius, vt ſcripſit Dionyſiodorus. Triceps Deus vocatur, marinus, cœleſtis & terreſtris habitus: Cum Hecate congreſſus ex ea tres filias ſuſcepit. Athenienſes Terreſtri Mercurio Choes vocata ſolennia celebrabant die 13. Lunæ Nouembris, quibus ſemina omnium generum in vna olla miſcerentur & coquerentur: Ijdem in ejus honorem Hydrophoria agebant; de quibus inferius. A Lycophrone triceps Nonacrites Ctarus Deus nuncupatur; A Lactantio citante Hermetem, inter tres, quibus eſſet ſumma ſapientia, Vranum ſive Cœlum, Saturnum & Mercurium numeratur: A quibuſdam Polygius dicitur, cui Hercules devictis gigantibus clavam conſecrârit: Cujuſlibet menſis dies lunæ quartus Mercurio fuit dicatus, ſicut primus & ſeptimus Apollini, qui Sol eſt: Traditur cum Plutone & Iove collocutus fuiſſe, eorumque legum arcana hominibus explicaſſe: Ipſi lingua victimarum ſacra erat, quæ vltimo projiciebatur in ignem: Habuit plurimos filios (inter quos Æthalides Argonauta) & filias, ex quibus Angeliæ meminit Pindarus: Illi mactabatur vitulus; Ejus ſimulachrum inter cætera Eleuſiniorum ſacra ſymbola portabatur, de quibus ſub Eleuſinijs dicemus: Hæc præter ante expoſita Mercurij naturam, & cur ille ſacris adhiberetur & Deus creditus ſit, ſatis dilucidè explicant; quod nimirum ſit ex præcipuis Hieroglyphicis Ægyptiorum & Græcorum, ideoque ejus ſolennia cum ſilentio ab initiatis & juratis perſonis, ne quicquam alteri aperirent, celebrata ſint; Hinc fruſtrà Lactantius Mercurium libro de falſa religione arbitratur fuiſſe hominem ſingulari ingenio & ſapientia: Et Cicero lib. de Nat. Deor: Mercurios plures producit, aſſerens vnum Cœlo patre & Die matre natum, alterum Valentis & Phoronidis filium, tertium Iove & Maja editum, quartum Nilo patre, quintum quem colunt Pheneatæ. Vnus enim ſaltem Mercurius eſt, isque Hieroglyphicus, nec Deus, nec homo; quamvis non negauerim fuiſſe

Satrax vel Samothrax Deus incognitus Græcis, vt Saturnus latinis, ibid. Iunius.

Trophonij ſolennia.

iſſe quoſdam ſummæ ſapientiæ viros Hermetes ſeu Mercurios dictos in Ægypto, his tamen nihil de antè dictis adſcribi poſſe: Sic Hermes Triſmegiſtus ipſe Mercurium inter ſapientiſſimos recenſet, non ſeipſum intelligens, ſed Hieroglyphicum; Hic vt inter deos Aegyptios & Eleuſinios numerabatur, ſic & Samothracum; quorum ſolennia cum ijs ejuſdem fuerunt intentionis; Hæc, vt illa arcaniſſima, His vt illis Mercurius intererat; & ſacerdotibus ac initiatis clavis aurea in lingua; Hi & illi Angeronæ ſilentij deæ, aut Harpocriti deo litauerunt; ideoq; deorum nomina in vulgum ſpargere nefas erat; non quod per ſe malum eſſet, Deos creditos nominare, ſed ne arcana ſub nominibus illorum deorum, & ſacrorum latentia innoteſcerent: Hæc fuit vnica & propria cauſa, cur initiati eſſent ſelecti & iurati, qui celebrarent illa ſacra & ſimulachra viderent, cur interdictum erat quicquam de dijs aut ſacris invulgare, aut ipſos Deos nominare: Hinc dijs illis communia & generalia quædam nomina attributa ſunt, quæ ſummam eorum dignitatem deſignent, vt ſunt Axioërus, Axiocerſa & Axiocerſus; Ceres, Proſerpina & Pluto; Ceres eadem eſt, cui Eleuſinia inſtituta ſunt; de quibus infrà ſequenti libro, & Pluto divitiarum Deus ſubterraneus, de quo ſuperius; Mercurius his additur, velut miniſter, qui eſt Omnia in omnibus: Fabulantur ijs ſacris Vlyſſem initiatum; ſic enim Homero placuit; tæniæ autem purpureæ, non albæ, illis adhibentur, in quibus cum errârit Vlyſſes, tot errorum & tempeſtatum ipſi in reditu immiſſarum, quibus tamen ſervatus eſt, cauſa extitit: Cur triceps eſt Mercurius, novit is, qui legit apud noſtrates ex Hermete; Tres vidi facies in vno patre; ſic Roſarius; *Materia*, inquit, *Lapidis Philoſophorum eſt aqua & intelligitur de aqua illorum trium, vt probat Hortulanus; Nec debent eſſe plura nec pauciora; Et dicit, quod Sol eſt maſculus, Luna fœmina & Mercurius ſperma:* Nonacrites Mercurius appellatur, quia Nonacris Arcadiæ mons

Hermes, Iunio teſte Hebrais eſt viator calcans itinera.

Mercurius venditor & negociator.

mons percelebris in jugis habet ſtillantes è ſaxo frigidiſſimos humores; Hæc autem aqua ſtygia vocatur, in qua neq; argenteum, neq; æneum, neq; ferreum vas poteſt ſubſiſtere, quin conſumatur & erodatur: Conſervare autem eam niſi vngula mulina, nihil credebatur: Marinus dicitur Mercurius, vt alij putârunt, quod per mare, Cœleſtis per *Cœlum*, terreſtris per terram *Deorum* mandata perfecerit, verùm nos ſcimus, quod in eo ſit ſuperius & inferius, *Cælū* & terra Philoſophorū, & quod terra ſit particeps aquæ, ideoq; trium naturarum dicatur; ſeu quod conſtet ex aqua & terra, tanquam proprijs Elementis viſibilibus & præterea quintâ eſſentiâ ſeu cœleſti virtute abditâ; Hecatæ congreſſus triformi materiæ, ex eâ generavit filios: Cur verò Athenienſes terreſtri Mercurio, Trophonio dicto, ejuſmodi ſolennia fecerint ſeminibus miſtis & coctis omnibus in vnâ ollâ mirabile eſt, & Ægyptios ritus oſtendit: de quibus ex hactenus dictis ratiocinari liceat: Myſticam quoq; cauſam ſubeſſe animadvertitur in diebus Menſis Mercurio dicatis; Atq; inde videtur & apud Romanos morem numerandi dies planetarū ſeptem incepiſſe; cum & apud hos vt etiamnum Apollini primus & ſeptimus, ac *Mercurio* quartus dies aſſcribatur, non tamen habito reſpectu ad Lunæ ætatem aut motum, vt olim: Quod Mercurius leges à Iove & *Plutone*, divitiarum Deo, mutuatus hominibus explicârit, jam ſæpius declaratum eſt: Lingua ipſi ſacra, non vt hactenus exiſtimatum, tanquam Eloquentiæ *Deo*, ſed ſilentij, & quod ejus ſacra intra dentium vallum ſuppreſſâ linguâ reticenda ſint; quæ ideo externo ritu vltimò abijcebatur in ignē: quia nuncius credebatur deorum, Angeliam filiam habuiſſe fingitur; De ſimulachro ejus inter Eleuſinia dicemus: Hic itaque eſt ille *Mercurius* qui per vniverſas mundi partes ſuas leges, ſacros ritus, ceremonias & cultus inſtituit; Cumque revera nunquam in rerum natura fuerit, niſi ſecundum intellectum Ægyptiorum ſacerdotum & Græcorū Poëtarū Hieroglyphicè & Allegoricè, nec non in

Mercurium Trophonium nominari neſas erat.

Myſtica.

Mercurio lingua ſacra, vt ſilentij nota.

Mercurius mundo impoſuit.

arte ipſis tum cognitâ arcaniſſimâ, nihilominus omnia mundana, tanquam Deus terrenus, rexit, ordinavit, fixit & refixit: Ex Ægypto in Phœniciam, & ad Græcos cũ ſua religione myſtica penetravit, ab his ad Romanos, qui toti ferè orbi, cui dominabantur, Mercuriũ eiq; congentiles Deos propinârunt & obſeruandos præceperunt; Hac ratione Hiſpani, Galli, Germani, Britanni, aliique populi Mercurio, vt & Marti, litârunt, quemadmodum ex antiquis hyſtorijs patet: Quamvis potius Germanos ab ipſis Ægyptijs (ſiquidem Romana nec nomina, nec numina cum imperio tot centenis vix confirmato multum curârint) Mercurij cultum hauſiſſe arbitrer eâ ratione, quod Ægyptij Mercurium ſua lingua Theut vocaverint, ac Germani, qui fortè à *Mercurij* cultu ſe Theutonos ſiue Teutſchen indigetârint, longè ante Romanorũ adventum in Germaniam Mercurium in ſylvis vnà cum Marte coluerint; Quid alij de alijs ejus nominis rationibus adferãt, non ignoro, nec multum refuto, niſi ſaltem præſumptiones potius quàm probationes eſſent. Plinius l. 4. c. 14. exiſtimat Teutones Germaniæ populos ſic dictos á Teutono Deo, quem terrâ ortum exiſtimabant: Mercurius enim verè ex terra natus dicitur: ſic & Teutates, lingua Gallica olim dictus Mercurius, qui à Gallis quoque colebatur & ſanguine humano placabatur; Vnde Lucanus:

Et quibus immitis placatur ſanguine diro Teutates:

Aventinus lib. 1. Tuiſconem. Noæ filium facit, quem ille in Armenia genuerat, & in Europam miſerat, quicquid inter Rhenum & Tanaim amnes continetur eidem aſſignans. Alij Tuiſconem volunt eſſe Aſcenas filium Gomeri primogenitum, à quo Germani *die Teutſchen* dicti ſunt: ſed cum de originibus gentium illa ſint valdè incerta, nec literis veriſſimè prodita, credimus vt accepimus, aut accipimus, licet non omnia credamus: Hæc de Mercurio, Coſmico Deo ſufficiant; ſi ſaltem illius A N T R V M ex Orpheo & vno noſtratium inquirentibus oſtenderimus: Sic enim *Orpheus* in libro de lapillis, dum homines ad ſtudia

ARCANISSIMA

dia adhortatur, eos ad Mercurij ſpeluncam ablegat, omnium bonorum & commodorum plenam, his carminibus:

Οὐδέ κεν ἀνθρώπων πεπνυμένον ἦτορ ἀνώγει,
Ἐς πολυήρατον ἄντρον ἐπελθέμεν Ἑρμείαο,
Ἔνθ' ὅγε παντοίων ἀγαθῶν κατέθηκεν ὅμιλον,
Αἶψά κεν ἀμφοτέρῃσιν ὀνείατα πόλλα κομίζων,
Οἴκαδ' ἀποστείχειν, προφυγὼν πολύδακρυν ὀϊζύν.

Hoc eſt,

At quemcunq; virum ducit prudentia cordis,
Mercurij ingredier ſpeluncam, plurima vbi ille
Depoſuit bona, ſtat quorum prægrandis acervus:
Ambabus valet hic manibus ſibi ſumere & iſta
Ferre domum: valet hic vitare incommoda cuncta.

Et Augurellus Lib. 2. Chryſ. ſimili ferè modo Thalamum ac Cubilia Glauræ Nymphæ deſcribit:

Eſt lucus ſummo ſecreti in vertice montis,
Fons vbi decurrit nitidis argenteus vndis,
Et ſpecus exeſum tendens aperitur in antrum:
Intus habet præſtans divino numine virgo,
Ruricolæ Glauram priſco quam nomine dicunt,
Huc denſos inter vepres anguſtus & aſper,
Acclivisq; ægrè perducit callis euntem.
Veſtibulum ante ipſum, ſpeluncæ lævis & æqua
Planicies, non ampla tamen horrentibus vmbris
Cingitur ac fluvij ripis & margine tophi
Obductâ viridi muſco, ſpiſſisq; corymbis:
Ingreditur verò ſi quis fœliciter, omnem
Continuò labem humanam, mirabile dictu,
Exuit ac pondus ſubitò mortale relinquit,
Et purus penituſq; levis fit ſpiritus illi,
Quiq; aditus luſtret cunctos, agiliſq; feratur
Per cuneos, quibus in medijs ſedet aurea Nympha,
Aureus & circum thalamus, ſupraq; renidet

Quin

Quin auri tabulæ pedibus calcantur euntum,
Atq; ipſa ex auro ſplendet conflata ſupellex:
Tarviſijs, nequa titubes, in montibus antrum
Hoc pete qui rebus tantis primordia quæris,
Quodq; illic viſum fuerit precioſius, inde
Erue, nec ſumptu, nimio nec parce labori.

Quæ recentioris aurei Poëtæ verè aurea carmina ſatis explicant, quid Orpheus per antrum *Mercurij* intellexerit, ad quod ſapientes quoſcunq; luſtrandum adhortatur: In hoc enim antro Nympha aurea habitat Glaure dicta, quæ ipſa eſt *Mercurius*, & quot ſunt rerum in mundo nomina, tot appellationes ſimilitudinarias ſibi adſciſcit, ne ab indignis appræhendatur; Hinc in turba circa finem dicitur: *Ne ergo innumeralitate nominum decipiaris, mortuus cum vivit vſq;: Sed certo habe eum quid eſſe, cui nihil alienum accedit, neq; infertur: Eius igitur ſocium inveſtiga, & alienum nihil ei inferas, & ſine multiplicare homines nomina, quæ niſi multiplicarentur, ſapientiam noſtram pueri riderent*: Ne quid de modernorum igitur nominibus huic materiæ & ſubjecto attributis, cum innumera ſint, curemus, apud antiquiſſimos dicimus hanc vnam eandemq; rem *Mercurium* dictam appellari, & per eam intelligi, Apim, tot tauros dijs ſacros, alioſq; domites dracones antè memoratos, & ferè omnia Hieroglyphica animalia & numina; item tot monſtra, Typhonis & Echidnæ ſobolem, Cerberum, Chymæram, Sphyngem, Hydram, Hecaten, Geryonem, tot leones, equos, aves & beſtias, quarum partim mentio facta eſt, partim fiet ſuis locis: Nunc ad Dionyſum Iovi ex Semele natum progredimur, non minus celebrem Mercurio; Hic idem eſt apud Græcos, qui Oſiris apud Ægyptios & Bacchus apud Romanos, quod patet ex omnibus ipſi attributis; ideó nunc ipſum Oſirim, nunc Dionyſum, nunc Bacchum promiſcuè nominabimus, ſemper vnum ſubjectum, vt et antiqui ſubintelligentes: Semele Cadmi & Harmoniæ filia, cum mortalis eſſet, & à Iove, vt fabulan-

Typhon alias ventus, in gyros motus.
Dionyſius 8. *Iovis filius.*

Dionyſi ſynonyma.

bulantur *Poëtæ*, in amplexum peteretur; Iuno Iovis vxor anum mentita Semelæ perſuaſit, vt Iovem per *Stygiã* paludem jurare compelleret, ſe conceſſurum quod peteret, ac deinde flagitaret à Iove vt ad ſe talis accederet qualis Iunonem complecteretur; Cumq; Semele hoc à Iove impetraſſet, ac vim fulminis ſuſtinere non poſſet, continuò, vt dicitur, in cinerem conuerſa eſt, cum jam octavum menſem fætus ex Iove conceptus expleviſſet; vt Ovid: 3. Met: venuſtè hoc deſcribit his verſibus.

Rogat illa Iovem ſine nomine munus;
Cui Deus, elige, ait; nullam patière repulſam;
Quoq; magis credas, Stygij quoq; conſcia ſunto
Numina torrentis, timor & Deus ille deorum eſt:
Læta malo nimiumq; potens, perituraq; amantis
Obſequio Semele, qualem Saturnia, dixit,
Te ſolet amplecti, Veneris cum fœdus initis,
Da mihi te talem: Corpus mortale tumultus
Non tulit aërios, doniſq; iugalibus arſit.

Semele Dionyſi mater combuſta, vt & Æſculapij.

Cum verò Semele arſiſſet, Iupiter fœtum ex ventre ejus ſurreptum, ne et ille periret, ſuo femori aſſuit, & ad iuſtum maturitatis tempus geſtavit, quod ibidem ſic deſcribitur.

Imperfectus adhuc infans genitricis ab alvo
Eripitur, patrioq; tener (ſi credere dignum eſt)
Inſuitur femori, maternaq; tempora complet.

Pater fit mater.

Hinc Dionyſius vocatus eſt, quia pupugerit Iovis femur, cum natus eſſet cornutus, vel vt alij volunt, quia Iupiter claudus eſſet, cum illum aſſutum femori geſtaret, vel vt alij, quia Iupiter pluviam dimiſerit, cum natus fuit: Alij Dionyſum ſtatim natum à Mercurio deportatum eſſe in Nyſam Arabiæ vrbem Ægypto finitimam ad Nymphas educandum aſſerunt: Hinc & bimater dictus eſt: Alij dixerunt

erunt Semelen Iovi quidem Liberum peperiſſe, ſed à Cadmo depræhenſam cum puero recens nato conjectam in arcam fuiſſe ligneam, quæ fuerit æſtu maris ad fines Oreatas (illud fuit oppidum Laconum) delata, ſed ab indigenis aperta arca inventam fuiſſe Semelen mortuam, ſepultamque magnificè, at puerum educatum. At Meleager non aſſutum fuiſſe femori Iovis arbitratus eſt, ſed ab ipſis Nymphis é cineribus maternis ſtatim ereptum & educatum; Demarchus dicit eum ab Horis educatum, idque in Ægypto, vt vult Orpheus, qui tamen primus fuit, qui cum Thebis natum dixerit; Vnde Ægyptijs ſcriptoribus illi Græci nugari viſi ſunt, qui Dionyſum è Semele & Iove prognatum dicant Thebis; quod accidiſſe aiunt, quia Orpheus in Ægyptum profectus, cum ibi myſteria perdidiciſſet, amicus Thebanis, à Cadmo oriundis, iiſq; gratificari volens, ea finxerit de Dionyſo; quod vulgus Thebanorum, partim ob inſciriam, partim, quia vellet tantum Deum ſuum civem putari, facile complexum eſt & ad alias nationes pro vero tranſmiſit: Quodque hic de Dionyſo Thebanis ob gratiam á Poëtis affictó dicitur, idem de alijs dijs & heroibus exiſtimandum eſt contigiſſe, vt antè monuimus: Quidam dixerunt Dionyſum é Iove ac Cerere natum eſſe & diſcerptum á terrigenis & coctum, ſed à Cerere compactis membris rurſum iuvenem revixiſſe: Alij Hyadas (quæ pluviam ſignificant) fuiſſe Bacchi nutrices, in Naxo; Cumque apud Nymphas adoleviſſet, multas res admirabiles feciſſe; quas Natalis Comes in Venat: Lib.4. ſic complexus eſt:

Ægyptijs nugantur Græci de Dionyſo.

Miraculoſæ res affictæ Dionyſo.

Has inter ferulam ludendo fortè cecidit
Et ferro lapides ictu percuſſit eodem;
Exiluit dulcis vini de vulnere rivus;
Hinc laceravit ovis fruſtatim viſcera tabo
Inficiente ſolum, canis albentia ſetis
Membraq; iecit humi, rurſus mirabile dictu,
Diviſæ pecudis coiêrunt membra repentè
Et virides herbas decerpſit pabula nota.

Fertus

Fertur amphisbænam (id viperæ vtrinq; caput habenti nomen eſt) à qua in tibia morſus eſſet, palmite vitis, qui fortè propinquus adjacebat, occidiſſe; mel, lac, & alios ſuaves liquores é terra excitaſſe, ſi virgâ eam percuſſiſſet: A Iove in cœlum portatus at à Iunone ferè dejectus fingitur: Hanc ſemper juvenem dixit Ovid: 4. Metam: alij barbatū, alij imberbem pinxerunt; Itacius teſtatur Dionyſū eundem juvenem & ſenem fuiſſe ab antiquis exiſtimatum; & Orpheus eum marem & fœminam eſſe tradit: Quod quidam de capite *Polypi* affirmârunt, illud quidem eſui jucundum eſſe, ſed multa ſomnia parere phantaſtica, de *Poëſi* alij exponunt, eam jucundam ſuis figmentis videri, ſed multa inania & delyramentis ſimilia ſpargere; quod ſi verum eſt, inprimis locum habet circa hanc Dionyſi aut Oſiridis, ſeu Bacchi allegoriam, ejus nativitatem, vitam & res geſtas complectentem; Verum licet nonnulla à poſterioris ævi Poëtis Dionyſi factis affificta ſint vulgaria, tamen plæraque de rebus magni momenti arcaniſſimis inde ab antiquitate fabularum involucris ad nos vſque tranſmiſſa & propagata eſſe, nullum relinquitur dubium: Si enim vel vini ſolius confectionem ac vitis inventionem Dionyſo tribuerent, ideoque talia & tanta mundo offerrent conſyderanda quæ ipſi aſcribuntur, antiquiſſimi ſcriptores Elleboro non Encomio digni eſſent, imò viderentur omnium hominum nequiſſimi & ſtultiſſimi: Eorum quidam Ægyptij longè diverſa ab hactenus dictis de ortu Dionyſi tradiderunt: Aiunt enim Ammonem regem partis Libyæ, qui Cœli filiam ac Saturni ſororem duxerat, cum viſeret regionem ad montes Ceraunios, reperiſſe virginem formâ egregia Amaltheam nomine, cum qua congreſſus filium genuit, qui cum poſtea robore & forma eſſet inſignis, Dionyſus fuit vocatus: Amaltheam conſtituit reginam propinqui loci, cuius loci figura cum eſſet cornu bovis ſimilis, dictū eſt cornu Heſperidum, ob fertilitatem veró regionis quæ multiplices domeſticorum fructuū arbores produceret,

Poëſis capiti Polypi aſſimilatur.

Allegoria non iniucunda, totam rem complectens.

regio vocata eſt cornu Amaltheæ. Cæterum Ammon veritus Rheæ zelotypiam, puerum in Nyſam quandam vrbem deferri curavit longè ab ijs locis diſtantem in quadam inſula á Tritone fluvio compræhenſa ad præcipitem locum, vbi fuerunt anguſtiæ quædam, quas portas Nyſæas vocarunt. Erat ibi regio peramæna, mollibus pratis diſtincta, locuſq; irriguis multis aquis lympidis ſcatentibus abundabat, omni fructiferarum arborum genere conſitus, cum multæ etiam optimæ vites ſponte naſcerentur. Afflabatur locus multis amæniſſimis ac ſaluberrimis ventis; quare incolæ longiſſimâ ætate fruebantur cum regionis ingreſſus multis condenſis altiſque arboribus ſepiretur & vallibus ſatis profundis, ita vt Sol non facile poſſet penetrare, ac vix lumen ipſius Solis; ad omnes acceſſus fontes fuerunt dulcium aquarum, cum ſemper virentes ac odoriferæ arbores multæ eſſent, & ſuaves flores, & variarum avium cantus; atq; vt vno verbo concludam, nihil prorſus ad abſolutam voluptatem habitantium ibi deſyderari poterat. Illuc vbi Ammon acceſſiſſet, filium alendum dicitur dediſſe Nyſæ, vni filiarum Ariſtæi, cujus tutorem inſtituit ipſum Ariſtæum, virum prudentia omniq; genere diſciplinarum præſtantem: At Palladem præfecit devitandis inſidijs novercæ, quæ paulò antè ad fluviū Tritonē è terra edita viſa, Tritonia fuit appellata. Enimverò cum Rhea poſtea virtutem & gloriam Dionyſi privigni vbique celebrari audiviſſet, irata eſt Ammoni, Dionyſumq; omni arte procuravit capere, quod cum facere nequiviſſet, reliquit Ammonem, & ad fratres Titanes confugit, apudque Saturnum fratrem habitare decrevit: Perſuaſit etiam Saturno vt cum cæteris bellum adverſus Ammonem ſuſciperet, quod factitatum eſt: Ammonem inquiunt, tum annonæ penuria laborantem in Cretam neceſſariò confugiſſe, duxiſſeq; filiam vnius Curetum tunc imperantium Cretam nomine, atq; inſulam prius Idæam nominatam ab vxore Cretam vocaſſe: Saturnus occupatis à ſe locis Ammonis, cum nimis acerbè imperare viſus eſſet, magnum odium

Nyſa, Ariſtæus & Pallas curam habent Dionyſi.

odium ſubditorum in ſe concitavit, nec ita multò poſt cū magnis copijs comparatis adverſus Nyſam & Dionyſum militavit. Dionyſus auditâ fugâ paternâ, multos milites è Nyſa collegit, & inter hos ducentos pedites, robore, beneuolentia erga ipſum & officijs præſtantes: His acceſſerunt collectitiæ copiæ è Lybia & magna manus Amazonum, quæ etiam eó libentius adventârunt, quod intelligebant ſe Palladem rerum militarium ſtudioſam ſociam belli eſſe habituras: Sic marium ſummus Imperator Dionyſus, fœminarum Pallas ductabat exercitum. Inito prælio multis vtrinq; cadentibus, Saturnus vulneratus eſt, ac victoria fuit penes Dionyſum, cujus præclara virtus illo die præcipuè enituit. Titanes fugâ ſe ſervârunt in loca Ammonis, quos per deditionem poſtea captos libertati reſtituit, optionemq; dedit, an ſecum vellent militare vel abire, qui omnes ſecum militârunt, ac Dionyſum tanquam Deum ſalubrem coluerunt. Aiunt expeditionem adverſus Saturnum fuiſſe ſuſceptā, militantibus vnà nobiliſſimis Nyſæis, qui Sileni ſint vocati, cum primus qui regnavit Nyſæ, Silenus nominaretur. In itinere multa monſtra domuit, deſertaſq; regiones colonis replevit. Saturnus Dionyſi copijs auditis vrbem ſuccendit, abductaq; ſecum Rhea & quibuſdam amicis per obſcuritatem noctis ex vrbe diffugit: ſed cum in cuſtodias vbiq; diſtributas incidiſſent, veniſſentq; in poteſtatem Dionyſi, non modò nihil inhumanum paſſi ſunt, ſed etiam vltró invitati, vt pro paternâ charitate inpoſterum cum ipſo vnà viverent, omnem debitam reuerentiam ob conjunctionem ſanguinis conſecuturi; ſed cum denuò Titanes clam arma parâſſent, ab eodem victi pugnâ ad vnum ſunt trucidati. Hæc narratio de Dionyſi ortu, bello & victoria totū artificium Philoſophicum graphicè depingit cum omnibus ſuis circumſtantijs, vt mox audiemus. Cum veró Dionyſius hac victoria parta, de omnibus nationibus benè mereri ſtuderet, orbēq; terrarū illa, quæ ſciebat docendo peragrâſſet, Mercuriū Triſmegiſtū vxori conſultorē,

Dionyſi expeditio.

Pallas Amazonum dux.

Mercurius, Hercules, Prometheus, Aegypto præfecti.

ac Herculem Ægypti præſidem reliquiſſe dicitur; Prometheoq; primum ab Hercule locum dediſſe: In montibus Indiæ non procul à Gange fluuio columnas duas erexit in oriente, vt in occidente Hercules: Indiam vniverſam debellauit, & vrbes Orientis ſubegit: Eius exercitus fuit coactus ex agricolis mulieribuſq;: Poſt triennium ex India redijt, mox per Libyam & Hiſpanias peruagatus, mulieresq; choreis & ſaltationibus indulgẽtes multas in caſtris habuit: Hic vbi Nyſam florentiſſimam ciuitatem in India condidiſſet apud Indum fluvium, Ariadnam duxit: Furore autem à Iunone iniecto percitus orbem terrarum peragrauit: Dicebantur Cobali dæmones immites & inhumani quidam & Satyri & Bacchæ (vnde ipſe Bacchus dictus) & Sileni ipſum comitari cum cymbalis & ſtrepitu quocunq; incederet, qui in curru à Lyncibus tracto vehebatur. *Ouid:* 4. Metam: circa eum lynces, tygres & *Pantheræ* eſſe conſueuerunt: Pardali pellem ſemper geſtauit, vnde Bryſeus appellatus eſt: Luſus ipſi ſocius fuit: Pro ſceptro thyrſum geſtauit: Sacer illi abiegnus ramus, abies, hedera, ſmilax, quercus: Pica inter aues, & ficus folia, Narciſſiq; corona non ingrata fuit: & Draco inter reptilia: Eius Sacerdotes fæminæ erant Mænades dictæ, Thyades, Bacchæ & Mimallones. Leo factus, cum veheretur naui, omnes nautas piratas, præter ipſum gubernatorem in fugam vertit, vt in delphinos verſi in mare ſtatim deſilierint: Triennium apud *Proſerpinam* dormivit, deinde excitatus choreis indulſit cum Nymphis: Ab Indica expeditione in patriam poſt triennium revertit, hoſteſq; ſuos profligauit: Cumq; idem ſit, qui Oſiris, vt dictum, cum ſepultus fuiſſet, revixiſſe fertur integer; Non ſolum cornutus, ſed etiam taurino capite ab antiquis fingebatur: Fertur hic deus primus omnium mortalium depreſſos ad ſordida quæq; hominum animos ad deorum cultum erexiſſe, vt Ouid: habet lib: 3. Faſtor: Ante tuos ortus &c: Quod de Orphei feſtis Trietericis ad Græcos tranſlatis omnium primò intelligendum, de

Dionyſius primus pro Deo cultus apud Græcos.

quibus

quibus poſt agemus: Cum diſcerptus eſſet in bello Iouis contra Titanes, Pallas eius cor palpitans ad Iovem detulit: Primus omnium duxit triumphum, cumq; ille mitra circa caput vſus eſſet, manſit poſtea conſuetudo regibus, ad eius imitationem diademate vti: Quæ omnia ſi ad vnguem examinare ipſiq; rei, de qua conficta ſunt, pro dignitate applicare vellemus fortè inſtitutæ breuitatis rationem transgrederemur; Ideoq; ſuccinctè de illis ſaltem tractabimus, cum ſingula maxima ex parte ex antè dictis & poſt declarandis eluceſcant: De combuſtione Semeles matris Bacchi, ſub Æſculapij ortu diximus; Quia ſimilis vtróbiq; modus; Ille ex Coronidis, hic ex Semeles matris cineribus ereptus & enutritus dicitur, ille à Chirone, hic à Mercurio, vel vterq; & educatus à nymphis, Hyadibus, aquoſis partibus; Bimater eſt, quia bis è Mercurio genitus, vt tradunt omnes philoſophi: *Nam noſter filius, inquiunt, habet duos patres & duas matres, & quia charè nutritus eſt in igne, ideo nunquam moritur:* Iovis femori aſſutus fingitur, vt matureſcat; Ita enim conuenit in arte; Nam fixum figit volatile: Eſtq; hoc loco Iupiter cum ſuo fulmine ad Semelen mortalem, longiſſimis capillis præditā, accedens, Ignis noſter in vitro accenſus, qui comburit magis quam ignis inferni, vt ex Riplæo ſub Vulcano adduximus: Hic Iupiter iuuat & maturat noſtrum fœtum; Qui diſcerptus à terrigenis ſeu terrenis partibus à Cerere matre, aquea ſubſtantia, cōpactis membris integer reuixit: De loco natali & parentibus ſatis diximus; Miracula, quæ fecit, eò ſpectāt, quod ipſe alia diviſa & mortua vniēdi & reſuſcitādi vim habeat; Amphiſbænam occidit, duplici capite ſerpentem; Quia duplex eſt ſerpens in arte occidendus, cum alis & abſq; alis: Liquores ab ipſo producti; Quia ex aqua & terra totum conſtat compoſitum; Si itaq; Dionyſus adultus eſt in terram redacta ſubſtantia, non abſq; cauſa dicitur liquores producere: Iuvenis, barbatus, imberbis, ſenex, mas, fœmina eſt; Sic enim Agmon in turba: *Imberbis eſt, inquit, & eſt quoq; barbatiſſimus; Immolans, non volans, plumis præcinctus quoq; eſt & volans, & ſi aquam ipſum dixeris, verum dicis, ſi aquam negas, non falſo negaſti:*

Lull: Theor: Teſt. c. 46.

De

De Ægyptiorum traditione, qui Ammonē Saturni ſororem Rheam pro conjuge habentem, Dionyſi patrem & Amaltheam Nymphã matrem faciunt, dicimus, quod ipſi potius ad res quàm nomina reſpexerint, cum alios parentes Dionyſo aſſignent, alioſque Oſiridi, quem tamen vnum & eundem cum Dionyſo ſtatuunt: Manifeſtè igitur ipſi hyſtoriam eſſe negant, ſed Hieroglyphicum figmentum ad res ſignificandas inventum: Ad cornu Amaltheæ, omnis abundantiæ fontem, & hortos Heſperidum ſimul reſpiciunt; At Topicâ illa deſcriptione tot circumſtantiarum primi inventores nihil aliud innuere voluerunt, quam Allegoriam vniverſalem totius operis intelligentibus ob oculos ponere cum omnibus ſuis differentijs & partibus; adeò vt vix putem evidentiorem apud recentiores extare ſimilitudinem, quâ artis totius operatio adumbretur magis, quam illâ: *Per* puerum, ſubiectum intelligitur; Per Nyſam vrbem, vas; vbi ſint Portæ Nyſææ anguſtæ, vaſis obſeratio & concluſio: Regio amæna varijs arboribus, vitibus, ventis, floribus, avium cantibus, denotat omnia neceſſaria ad vitam & voluptatem ibidem ipſi adeſſe: Ariſtæus prudentiſſimus & optimus artifex præficitur operi: Pallas ſingularis ſapientia & ingenij ſubtilitas vt quoq; adſit, requiritur: Quæ deinde adduntur de Saturno ex inſtinctu ſororis Rheæ, quæ Ammonem reliquerat, adverſus Dionyſum bellum moventis, de nigredine Saturnina in principio operis apparente nos intelligimus; Amazones virgines bellatrices adſunt Dionyſo; Lac enim virginis multum operatur et vis virginea; *Nam mater eius virgo eſt, & pater non concubuit:* Dionyſus vincit Saturnum, quia nigredo ceſſat, & Titanes deditione capit; hoc eſt fumoſas exhalationes materiæ ſiſtit: & Deus ſalubris cultus eſt, *Dionyſius*; quia ſaluti hominũ, vt & Æſculapius natus eſt: Monſtra domuit multa, quia ipſa materia monſtrorũ nomen & omen obtinet, vt antè demonſtravimus, quam domat, & deſertas regiones colonis replet: Nam vt Lull: Theor. teſt. c. 9. *In iſto liquore*

Allegoria abſolutiſſima explicatio.

quore rectificatur magnus draco, & proijcitur à magno deſerto Arabiæ, quia immediatè ſuffocaretur præ ſiti, & periret in mari mortuo, &c. Verte igitur ipſum, & mitte in regnum Æthiopiæ, vnde naturaliter nativus eſt : Saturnus vrbem incendit fugiens per obſcuritatē noctis; quia igne nigredo noctis abigitur; non tamen violentiâ, ſed humanitate tractatur, ſuaviter magno cum ingenio, vtpote originis patriæ; at Titanes, qui ſunt ſulphureæ exhalationes omnino è medio tolluntur: Quod deinde orbem terrarum pervagatus ſit Dionyſius, jam ante ſub Oſiride expoſuimus; Mercurium, Herculē & Prometheum domi præfecit officijs regni; Indiam ſubegiſſe dicitur, Libyam, Iberiam ſeu Hiſpanias, quia hæc loca optimis metallis abundabant: Cobali dæmones ſunt agreſtes & venenoſi fumi qui adſunt materiæ; Satyri, Sileni, mulieres cū cymbalis & ſtrepitu, volutationem & agitationem materiæ ſignificant; item motūm & ſonitū; Lynces, Tygres, & Pantheræ, diverſitatem colorum inſinuant; Thyrſus ipſi pro ſceptro, non quod vinū eo ſignificetur, prout vulgares exponunt, Et inter cæteros quidā linguax (& abſq; lingua nullus) de natione Europæ fortiſſima, & literis & armis nulli cedente, hæc tanto viro, ſi dijs placet, digna verba protulit, *Eam Thyrſigeros multos, at paucos Bacchos præbere*; Et alibi de eâdem; *O piſces, piſces*, inquit, *non eſt hæc aqua, in qua vos natetis, quibus magis ille ex Cithærone, quàm Helicone liquor ſapit*: Quaſi verò hic homuncio quicquam viderit de arcanis thyrſi, & non potiùs in ſuperficiali cortice illorum hæſerit; Quid ſcivit, niſi verba ſuo ordine ponere Sybarita comptus ſermone, & delicatus Phyſignatus, ſenſu rerum plebejus omnino? Cui ille genti non detraxit, vt ſe cenſorem & arbitrum latinitatis faceret? At ille ne piſcis quidem, ſed apuis ſimilis, quæ ex ſpuma maris ortæ ſpumas lingunt & paſcunt ſuperficiem aquarū, non profundum petentes: Ejuſmodi verborum Dædali labyrintho rationis includendi in Icaris ſuis, vt res ipſa convincet aliquando talionem patientur: Staphylus dicitur Bacchi fuiſſe filius, cuius fili-

Delicati verborum miſſus delicatus coquus, vt ſe mundo propinat admirandum.

Bacchi filij, Staphylus.

filiam Rhio cum compreſſiſſet Apollo, illudq; Staphylus ſenſiſſet, quod eſſet gravida, illam in arcam incluſit, & in mare dejecit: Arca in Eubæam poſtmodò delata, in ſpelunca quadam Anium peperit, quem ita à mœrore nominavit: Hic Anius poſteà è Dorippe Nympha Sperma, Oeno & Elaidem ſuſcepit, quibus Apollo conceſſit, vt quoties optarent, vel vinum, vel ſemina, vel oleum caperent pro ſuorum nominum ſignificatione: Alij Dionyſum ſolem arbitrati ſunt, vt Cererem Lunam; Sic Virgil. lib. 1. Georg: *Vos ô clariſſima mundi lumina*, & Orpheus in hymnis: *Sol clarus Dionyſum, quem cognomine dicunt*; Sed Poëtæ ſic ſecundum communem vulgi captum loquuntur; ſi Dionyſus eſt Oſiris, vt alibi ſatis convincitur, & Apollo & Diana, Sol & Luna ſunt, quomodo Apollo dicitur Oſiridis filius, Sol Solis, vt cætera abſurdiſſima omittamus? Verùm ex hactenus dictis omnia de Dionyſo reſtantia, cur triennium dormiuerit, leges tulerit, tripudiorum Deus ſit, in leonem verſus, cornutus habitus, mortuus revixerit, ejuſq; nutrices à Medea coctæ dicantur, & his ſimilia facilè intelliguntur: Nunc ad Perſeum Iovis ex Danaë filium accedemus: Acriſius Danaës pater filiam Danaën in aheneum thalamum in aula domeſtica ſubterraneum incluſit, propterea quod ex oraculo didicerat ſe à nepote ex filia occiſum iri: Huius igitur in amorem cum Iupiter incidiſſet, auro ſimilis dicitur è tholo defluxiſſe, quod cum illa in ſinum cepiſſet, Iupiter quis eſſet, ſe patefecit, ac illam compreſſit, ex quo natus eſt Perſeus: Hoc Horatius lib. 3. Carminum ſic deſcripſit:

Anius.

Perſeus 9. Iovis filius.

Perſei ortus.

Incluſam Danaën turris ahenea
Robuſtæq; fores & vigilum canum
Triſtes excubiæ munierant ſatis
Nocturnis ab adulteris,
Si non Acriſium virginis abditæ
Cuſtodem pavidum Iupiter & Venus
Riſiſſent; fore enim tutum iter & patens

Converſo

Converſo in precium Deo.
Aurum per medios ire ſatellites
Et perrumpere amat ſaxa potentius
Ictu fulmineo:

Quidam clam illam peperiſſe volunt, & puerum trienniū abſolviſſe, priuſquam Acriſius id perſentiret, tum ad aram Hercei Iovis Danaën a patre fuiſſe adductam & interrogatam ex quo peperiſſet, cumque illa è Ioue diceret, minimè creditam, cæſa prius nutrice, quæ ipſi adfuiſſet, in arcam ligneam incluſam fuiſſe, & in mare dejectam. Deinde cum ad Inſulam Seriphum arca applicuiſſet, à Dictye fratre regis, qui ibi fortè piſcabatur, hæc arca reti extrahitur, quem Danaë rogauit, vt arcam aperiret, quare cum ille recluſiſſet, didiciſſetq; quinam eſſent, domū deduxit, & vt affinitate conjunctos apud ſe perhumaniter habuit. Polydectes rex deinde Danaæ vim inferre conatus eſt, quod cum ob Perſeū non poſſet, munus Perſeo impoſuit, vt ad ſe Meduſæ caput adferret, quod Hippodamiæ filiæ in dotem dare vellet. Hic Polydectes Seriphi rex fingitur, adnepos Neptuni: Cui dum Perſeus parere cogitur, ad iter ſeſe accingit; A Pallade itaq; ſcutū & ſpeculū, á Mercurio Harpen ſeu falcatum enſē, à Plutone perā & galeā, à Nymphis talaria ſeu calceos volucres mutuatus eſt: quibus inſtrumentis Perſeus inſtructus ad Meduſam, multos homines in ſaxa convertentem, vnam Gorgonum contendit: Gorgones autem habebant capita ſerpentibus implicita ſquamoſis, dentes aprugnos, manus ferreas, & alas, quibus volabant, aureas: Hæ in extremis Iberiæ partibus ad occidentē ab Heſperidibus haud procul diſtātes habitare dictæ ſunt: Menander in libro de myſterijs Scillā etiā memorat inter Gorgones à nōnullis numeratam fuiſſe: Primo autem ad Græas Perſeus profectus eſt, quæ erant ſorores Gorgonū, numero tres, oculum & dentē vnicum communē habētes, quos ab illis mutuò acceptos tam diu retinuit donec illæ Nymphas, quæ alatos calceos haberēt, indicaſſēt: Horum

Menander de myſterijs fabuloſis.

rum ope ad Meduſam accedens, quam averſus ſpeculo cõtemplatus, cum ipſe galea Plutonis tectus conſpici non poſſet, Pallade manum dirigente, vnico ictu obtruncavit, caputq; ejus in peram conjectum, lapidificandi virtute præditum ad Palladem geſtavit; In reditu Caſſiopes & Cephei, Æthiopum regis, filiam á monſtro marino dilacerandam Andromedam dictam, oſtenſo capite Meduſæ, liberavit, & in vxorem duxit: Atlantem in montem vertit, cujus Mæra fuit filia; de qua Homerus 1. Odyſſ.

Colit atria diva
Filia prudentis Atlantis, qui alta profundi
Omnia cognovit Pelagi:

Hic Atlas, de quo anté monuimus, dicitur imperaſſe Heſperijs & reſponſum â Themide Parnaſia accepiſſe, futurum eſſe, vt à quodam Iouis filio aureis pomis ſpoliaretur: ſic Ovid: lib. 4. Met.

Memor ille vetuſta
Sortis erat: Themis hanc dederat Parnaſia ſortem:
Tempus, Atla, veniet, tua quo ſpoliabitur auro
Arbor, & hunc prædæ titulum Ioue natus habebit.

Cum igitur Perſeus abſciſſum caput Meduſæ reportaret, & ab Atlante, vt Iovis filius, hoſpitio repudiaretur, huic Meduſæ caput oſtendit, ita inquiens:

At quoniam parvi tibi gratia noſtra eſt;
Accipe munus, ait, lævâq; à parte Meduſæ
Ipſe retrouerſus, ſqualentia protulit ora,
Quantus erat, mons factus Atlas.

Poſtea Perſeus forte fortuna ludens diſco, avum ſuum incognitum Acriſium diſco in pede vulneravit, ex quo vulnere ille, vt fato prædictum erat, interijt. Ex ſanguine autem Meduſæ effuſo Pegaſus & Chryſaor nati

ſingun-

finguntur; *Pegaſus*, equus alatus ad *Palladem* deductus, à qua Bellerophonti Glauci filio (nepoti Siſyphi, pronepoti *Æoli*, abnepoti Iouis) datus eſt ad trucidandam Chimæram, monſtrum triforme ex Typhone et Echidna natum; Hic Bellerophon, vt Theopompus lib:7. *Philippicarum* ex fabuloſa traditione ſcribit, Chimæram inſidens *Pegaſo* non ſagittis tranſfixit, ſed haſtâ quadam petijt, quæ plumbum haberet in ſumma parte collocatum, quam partem haſtæ cum Bellerophon in os Chimæræ intruſiſſet, plumbum igne (quem efflabat ore) colliquefactum, in ventrem Chimæræ defluxit, et illi combuſſit omnia inteſtina, vnde mortua eſt: Bellum ſtratagema à Bellerophonte ex cogitatum; Quod ſi quis pro rei geſtæ hyſtoria accipit, aut de qua re et quam ob cauſam fictum ſit non percipit, plumbeus ingenio æſtimari poſſit: Eiuſdem *Pegaſi* vngulâ fons Hippocrene in bicipiti *Parnaſſo* excitatus traditur, ex quo Muſæ, Apollo, poëtæ et omnes literati bibunt et eruditiores evadunt: Sic eruditio poëtarum ex fonte *Parnaſſi*, hic ex vngula *Pegaſi*, *Pegaſus* ex cruore Meduſæ, Meduſa ex monſtro marino progenita, à *Perſeo* trucidata, *Perſeus* è Iove, Iupiter è Saturno, Saturnus è Cælo, tanquã aurea cathena dependet; Idem de Chryſaore dicendum, qui Geryonis tricorporis, puniceos boues poſſidentis, pater eſt: At quis hanc *Perſei* allegoriam ex præcedentibus non agnoſcat? Nihilominus pauca adijciemus: Aurea pluvia et Iupiter deſcendens in Danaës ſinum, non auaritiam nec voluptatem auro emptam denotat, niſi ſecundarió, ſed quia ita in artificio philoſophico conuenit; Ibi enim aurum cum auro miſcetur, et *ex vtroq; filius noſter naſcitur in aëre*, vt Riplæus por:6. habet, *ne nimium ſtudeas perflandis carbonibus*: Et Roſar: *Conceptio*, inquit, *& deſponſatio fit in putredine in fundo vaſis, & generatio genitorum fit in aëre, ſcilicet in capite vaſis, id eſt, alembici*: Et Senior: *Sicut videmus ſolem habentem duos radios ſuper cinere mortuo pluentes, & reviuiſcit, quod fuerat morti deditum, ſicut mortuus poſt inopiam magnam: Hæc eſt ſoror & hic eſt frater*

Fons Heliconis vnde.

 eius,

eius, per quem indurauerunt & deſponſauerunt ſubtilitate præparationis: ſed poſtquam facta eſt conceptio, volare fecerunt, & fuerunt in domibus montium: Et paulò poſt: *Et hinc regem, quem nominavimus, exponam tibi per illum genitum, quem memorauerunt, qui gignitur in aëre, & fuit conceptus eius in terra vel inferius:* Hic Perſeus poſtquam adoleverit, Meduſam, hoc eſt, Materiam philoſophicam figit, obtruncat, & eius ſanguinem ſpargit, vnde Chryſaor, aureus fœtus naſcitur: Hinc Arnoldus lib:2.c.25. Roſar: docet, quomodo noſter Perſeus educari & nutriri debeat, cũ inquit: *Certum namq; tempus eſt, quod ipſa (Danaë) habet ad impregnandum, pariendum & nutriendum, ac operandum: Vnde cum terram habueris impregnatam, expecta partum. Cum verò pepererit filium (Perſeum) nutrias eum, quouſq; poſſit tolerare omnem ignem, & tunc poteris facere proiectionem de ipſo;* Hoc eſt, cum iam omnem ignem patitur, tum armatus eſt gladio Mercurij, galea Plutonis, ſcuto Palladis, et tunc poteris ipſum proijcere, ſeu mittere ad Meduſam ſerpentigenam trucidandam: Gorgones autem, qualis et Meduſa fuit, dicuntur monſtroſæ ſerpentibus implicitis et aureis alis; Heſperidibus proximæ et Atlanti; Suntq; eiuſdem generis, cum illis, et laboris ſuperandi; Vt enim Hercules Iovis filius ad Heſperides, ſic Perſeus ad Gorgones ablegatus dicitur: De Perſeo ſatis; Nunc ſequeretur Hercules, Iovi ex Alcmena natus, ideoq; inter Ioviales liberos recenſendus: ſed quia de eo ſub Heſperidum pomis et ceruæ aureorum cornuum declaratis antehac egimus, et toto quinto libro de eius laboribus dicturi ſumus, hic ſaltem eius genealogiæ lineam oſtendiſſe ſufficiat: Similiter de Iovis filijs, ex ovis more avium excluſis, Polluce et Helena ex vno, et Caſtore cum Clytæmneſtrâ ex altero, quos ille formâ cygni Lædam Tyndari Oebaliæ regis vxorem comprimens, ex eâ ſuſcepit, de quibus fortè alibi, pauciſſima hic brevitatis gratiâ dicemus: Ex hoc ovo tanta Ilias malorum, tanquam ex equo Troiano, erupit; Fingatur, non fuiſſe, ergo

Hercules: 9. Iovis filius.

Pollux & Helena. Caſtor & Clytæmneſtra. 13. Iovis filij.

ergo nec Helena, nec eius raptus, nec bellum Troianum; Nec Caſtor & Pollux Argonauticis interfuerunt centum annis ante Troianum bellum, licet eiuſdem ætatis cum Helena fuerint, nec Clytæmneſtra ab Oreſte filio ex Agamemnone interfecta eſt; Et quis cætera omnia ex hoc ovo ſiue vno ſiue gemino exorta mala narraret? Tollatur & pomum aureum Eridos, & non erit cauſa rixæ inter deas, nec raptus Helenæ: Sic è pomo et ovo multa provenerunt mala vnà cum bonis: De Helena et geminis fratribus ſub Troiano bello nonnulla addemus; Hic Clytæmneſtram cum filio ſuo paràm conſyderemus: Hanc Agamemnon in vxorem duxerat, qui cum Oreſtem ex ea ſuſcepiſſet, ac ad Bellum Troianum proficiſci cogeretur, Ægiſthum cantorem domi reliquit; Cum quo Clytæmneſtra in quodam Palladis ſacello extra vrbem, occluſis oſtijs, concumbens, à filio Oreſte ſuperueniente, vnà cum adultero occiditur: Oreſtes à cæde matris apud Areopagitas abſolutus fingitur, pari vtrinq; ſuffragiorum numero invento; Vnde ille Mineruæ aram erexit: Póſt expiatus eſt & luſtratus aquis ex Hippocrene fonte hauſtis: Demùm furijs correptus, Palladis ſtatuam ex Taurica regione, & Iphigeniam ſororem recuperare, ſeſeq; in fluvio ſeptem rivis confuſo abluere ab oraculo iuſſus eſt: Sorores habuit Iphigeniam, Electram, Chryſothemim, Laodicen & Iphionaſſam: Comam lugubrem, quam toto eo tempore retinuerat, in Tauris depoſuit loco, quem Acen vocârunt, & tonſtrinam, vbi comam totondit; Alij iſtud ipſum iuxta Gytheum ſaxum contigiſſe memorant, quod ocioſum vocârunt, ſuper quo vbi ſediſſet Oreſtes, fuit ab inſania liberatus, idq; Palladis conſilio: Electrâ ſorore datâ *Py*ladæ in vxorem, ipſe Neoptolemo Achillis cæſo, Hermionem in matrimonium duxit, ex qua Tiſamenum, ex Erigone Ægiſthi filia Penthilum genuit, habitans Oreſtiæ à ſerpente tandem ictus diem ſuum obijt: Oſſa deinde eius in officina fabri ærarij inuenta

Duo fratres Iovis atnepotes ducunt duas ſorores Iovis filias ex ouo natas.

Agamemnonis filiæ.

inuenta ſunt, quod oraculum prædixerat, ea inquirenda *Ænigma:* eſſe, eoq; loco inuenienda, vbi venti, percutiens, repercuſſus et hominum pernicies ſimul reperirentur, quod cum Lychas de fabri officina interpretatus eſſet, ventos, folles; percutientem malleum, repercuſſum, incudem, et hominum perniciem ferrum intelligens, oſſa Oreſtis ibi inuenta, iuxta Parcarum fanum in ſepulchro Agamemnonis, oraculo iubente, ſepulta ſunt. *Nota.* Quo figmento ignaris nihil abſurdius, intelligentibus vix quicquam venuſtius videtur: Agamemnon quis ſit ſub Troia conſideravimus, hic Clytæmneſtram Iovis filiam eſſe patet, quamuis alij ovum illud, ex quo Caſtor et Clytæmneſtra editi ſint, Tyndari fuiſſe affirment; De vtroq; enim eadem veritas apparet: Novum quid eſſe dices, mulieres parere oua, et aues imitari: Id Ethnicis non mirum viſum quia formâ cygni Lædam ſubagitaverat Iupiter: At nos extra allegoriam id monſtroſum et mendaciſſimum ſcimus; Nec ſufficit, neſcio quam moralem fictionem ſubeſſe, arbitrari; Quia moralia de omnibus ſeu in bonam ſeu in malam partem fingere liceat, at naturalia genuina ijs contenta et tecta non item; Apud chymiæ artifices ſæpiſſimè repetitur, matrem a filio devorari, occidi, in ventre eius inhumari; Nam ita reverà neceſſe eſt: *In duobus,* inquit Flamellus, *negocium hoc omne conſiſtit, vt videlicet igne tuum ſulfur penetrativum efficias & attractiuū, quo matrem ſuam deuorare queat, & compleveris opus: Matrem infige ventri fœtus, quem antea peperit, tum demum ſibi pater erit, ac filius ex duobus ſpiritus perfectus:* ac ibid: *Tum fœtus matrem deuorat, patremq; ſuum in vnico lacu ſuffocat, in quo ſimul flores, lac, fructus atq; ſanguis inveniuntur.* Et in Ænigmate 6. *Super matrem prægnantem ſeruum rubicundum æqualiter conde; Matrem mortifica, manus eius & pedes abſcindens:* Et Lull: in codicill: *Oportet matrem quæ prius generat filium, inhumari in ventre filij, & ab eo generari:* Nec ſolum filius matrem init et occidit, ſed et patrem proprium interimit ſub allegoria; Vt Oedypus Laium patrem in via ſibi occurrentem et cedere nolentem, ac Ioca-

ſtam

ſtam matrem in vxorem ducit; nec non avum, vt Perſeus Acriſium: In Palladis Sacello Clytæmneſtra adultera occiditur, oſtijs occluſis: hoc eſt, vas artis obſeratur: Oreſtes abſoluitur pari ſuffragiorum numero; Pondera enim geometricè æquata eſſe oportet: Hinc Minervæ, ſapientiæ deæ aram erexit: Aquis luſtratus dicitur ex Hippocrene, quia ille Pegaſius fons huic negocio convenit: Nam Pegaſus ex Meduſæ ſanguine ortus habetur: Quæ de ſtatua *Palladis*, & lotione ejus in ſeptem rivis narrantur, allegorica ſunt & hùc ſpectant: De Palladio inferius dicitur: De lotione ſic Clangor: *Et ita ſunt in ſumma ſeptem decoctiones, ſcilicet quatuor ante vivificationem, id eſt fermentationem, & poſtea tres, quæ deſignantur per ſeptem aſſaturas, vt etiam dicit Philoſophus: Æs noſtrum corpus habet hydropicum, vt Naaman Syrus leproſum, propter quod quærit lavacrum regenerationis ſepties in Iordane, vt ab innatis paſſionibus & corruptionibus emendetur*: Sorores ejus, inter quas Chryſothemis, ſunt partes aquoſæ; Comam alit, quia nihil ſeparari convenit: poſteá comam tondere ſinit juxta Acen vel Saxum; ac deinde ociū eſt à laboribus: De oſſibus Oreſtis inventis in officina ærarij fabri credibile eſt; quia ſic in Allegoria Merlini dicitur, quod etiam regis crines & vngues mirabilia faciant in ejuſmodi officinis: Veriſimile eſt adhuc ab artificibus nonnulla relicta per mundum errare opera, & fabrorum officinis interdum inveniri, licet non agnoſcantur; Porró ex Europa Agenoris Phœnicum regis filia, Cadmi ſorore formâ tauri, à Iove compreſſâ nati dicuntur Minos & Rhadamantus; item Carneus: *Minos & Rhadamantus: Carneus; 6. Iovis filij.* Cadmi Allegoriam iam ante attigimus, quomodo ille Europam quærens Thebas condiderit Bæotiæ civitatem, ibiq; conſederit: Europa autem cum alijs puellis expaciata traditur; quæ cum taurum miræ pulchritudinis (in quem ſe Iupiter mutaverat) attrectaret inq; ejus tergum conſcenderet à Iove in Cretam deportata, ibiq; reſumptâ formâ priſtinâ ab eo gravida facta eſt, quæ peperit Minoa & Rhadamantum: Minos Paſiphaën filiam Solis,

Æëtæ regis ſororem in vxorem duxit, vt par pari gauderet, nempè filius Iovis, filiâ Solis, ex qua genuit Ariadnam & Minotaurum, qui Labyrintho à Dædalo facto incluſus à Theſeo Ariadnæ operâ trucidatur: Poſſet fieri vt his perſonis aliquid hyſtoriæ ſubeſſet, provt de veſtigijs Labyrinthi Cretici adhuc extantibus narrant, quamvis Diodorus dicat ſuo tempore Creticum intercidiſſe & Ægyptium Labyrinthum longè eo antiquiorem duraſſe; De reliquis, quæ ad Minois & Rhadamanti fabulas ſpectant, deq; judicio eorum apud inferos incorrupto, cum plæraq; á Poëtis ſequentis ævi afficta ſint, hic non dicemus: Ex Antiope filia Nyctei, vel vt alij ſentiunt, Aſopi Iupiter Amphionem & Zetum genuit: Amphion à Mercurio magiſtro lyram tractare didicit, cantuq; feras & ſaxa movit, vt Orpheus Calliopes filius; Fratres hi duo Thebas dicuntur condidiſſe ac muris & turribus munijſſe: Fabulati ſunt igitur ſaxa ſua ſponte aſſilijſſe, murumq; extructum fuiſſe, dum Amphion lyram ſuaviter pulſaret, vt ait Horatius in arte Poëtica:

Amphion & Zetus 18. Iovis filij.

Dictus & Amphion Thebanæ conditor vrbis
Saxa movere ſono teſtudinis, & prece blanda
Ducere quò vellet:

Idem referunt de Trojanis muris ab Apolline extructis; & de Orphei vatis muſica, quâ ille navem Argô rexit, & feras & ſaxa attraxit: Sed hæc Hyperbolica eſſe nemo non videt quocunq; modo interpretetur, ſive de communi Poëſi, ejuſq; dulcedine & efficacia, ſive de rebus ſub eâ contentis: Amphion primus aram Mercurio, quod ab eo lyram accepiſſet, dicavit: Pauſanias in poſterioribus Eliacis exiſtimat Amphionem & Orpheum fuiſſe Ægyptios & magorum ſcientiâ excelluiſſe: quod tamen non eſt credibile; quia Græcos hos fuiſſe & ad Græcos Ægyptiorum ſcientiam tranſtuliſſe ex omnibus authoribus & circumſtantijs convincitur. De hactenus enumeratis miraculoſis

culoſis, ne dicam monſtroſis, Iovis Ethnicorum Dei, majoris familiæ crediti propter adulteria transmutationibus ſequens diſtichon habetur.

Fit Taurus, Cygnus, Satyruſq; aurumq; ob amorem
Europæ, Ledes, Antiopæ, Danaës:

Quibus non minus monſtroſum ortum Palicorum fratrũ addimus, qui Iovi ex Thalia nati dicuntur: Quæ cum ſe gravidam è Iove cognoviſſet, verita Iunonis indignationem optavit ſub terram occultari; at partûs tempore terrâ recluſa cum Thalia tam diu latuiſſet, duo pueri non procul à Catanis in Sicilia proruperunt. Quæ licet fabuloſa ſint, tamen apud ſuperſtitioſos Ethnicos hyſtoriæ fidem impetrârunt: Deniq; ex Cerere Proſerpinam Iupiter genuiſſe fertur; Præter jam dictos idem nnmeroſam ſobolem ex varijs Nymphis Caliſto, Niobe, Laodamia, Taygete, Savona, Protogenia alijſq; pellicibus ſuſcepit; ita vt nullum relinquatur dubium, ſi filijs Iovis, nepotibus ac pronepotibus Neptuni progenies adnumeretur, nec non ventorum, fluviorum, montium, Oceani, Ponti & aliorum marium, ex his tanquam progenitoribus omnes deos, deas, heroas, heroinas ſeu ſemideos & ſemideas ex aurea Cathena velut pendentes & deſcendentes deduci & propagari poſſe: Atq; hæc hactenus pro exemplis demonſtrata, de reliquis ſimile judicium manifeſtantia, nobis hoc loco ſufficiant.

Palici fratres 20. Iovis filij.

Proſerpina, 21. Iovis filia.

Ceres a Geres Hebr: ſpica deducitur à quibuſdam.

Finis Libri Tertii.

Liber Quartus.

DE GRAECIAE Feſtis ac Sacris, nec non certaminibus & Ludis pro memoria artificij Philoſophici inſtitutis & *ſolenniter celebratis.*

CVM memoria hominum adeó labilis ac mens ita imbecilla ſit, vt niſi objecto quodam in ſenſus incurrente ſæpe moveatur, facilé præteritorum aut non viſibilium oblivione ducatur, hinc in arduis & magnis rebus nunquam ex animo deponendis á ſapientiſſimis viris, tàm inter Ethnicos, quàm Iſraë itas, Deo electum populum, ſenſibilia quædam ſolennia inſtituta, quorum conſyderatione ad eorũ, quæ anté acta & celebrata, vel aliàs arcana habentur non manifeſtanda, recordationem quilibet non ignavus excitetur, vt Deo Opt: Max: á quo vno omnia bona perfecta deſcendunt, pro ſuis donis ſempiternas agat gratias: Hoc fine, juſſu ipſius IEHOVAH, Moſes memorabilia quædam feſta populo Iſraëlitico obſervanda inſtituit, nempè ſeptimi cujuſq; diei feriationem, & ab omni opere ceſſationem, in memoriam creationis Cœli & Terræ, iiſq; contento-

Feſtum creationis Septimo quoq; die.

tentorum, ſex dierum ſpacio peractæ; Quia ſeptimo die Creator à Creatione quieverit & ceſſaverit; *Præterea Paſcha*, in angeli Dei percutientis Aegyptiorum primogenitos & parcentis illis, quorum poſtes ſanguine agni immaculari notati erant, memoriam; *Pentecoſten*, in legis divinæ in monte Sinai ab ipſo Deo promulgatæ, ac feſtum Tabernaculorum, in quadraginta annorum per deſertum peregrinationis, recordationem: Eâdem intentione (illis tamen piè, vt decet, his politicè acceptis) in rebus publicis benè conſtitutis ſtatuæ & imagines eorum, qui ſuæ genti magnam vtilitatem aut ab hoſtibus liberationem, aliavè commoda præſtiterant, poſitæ, & ſemper ſeruatæ ſunt: Hæc enim eſt quaſi memoria artificialis conſtans imaginibus & locis, rerum ſeu perſonarum memorabilia facta cuicunq; non ignaro repræſentans, quemadmodum eiuſmodi monumenta olim apud Græcos, Romanos, aliaſq; gentes in vſu fuerunt, & adhuc paſſim habentur: Sic apud Aegyptios cum ex terreſtribus bonis ſummum, ex Dei benigniſſimi largitoris indulgentia, quibuſdam acutiſſimis ingenijs, vt Hermeti Triſmegiſto & alijs contigiſſet, ne eius oblivio ad poſteros promanaret, ſed vt Deo gratiæ quocunq; modo redderentur, inſtitutæ ſunt quædam ceremoniæ & ſolennitates ſingulari pompâ, ad rem, in cuius memoriam fierent, maximè accommodatæ: Huiusmodi fuerunt, Apis, Aegyptij bovis certis coloribus diſtincti, electio, conſecratio, nutritio & cultus in Vulcani templo ipſi adhibitus, in aquam ſubmerſio, ſepelitio, noviq; rurſum electio; item feſta Oſiridis, Cereris, Adonidis & alia his ſimilia, de quibus iam antè partim meminimus, partim in poſterum dicturi ſumus: A ſacerdotibus hæc primitùs bono fine inſtituta eſſe non eſt dubium, cum aliter de arcanis illis agi non liceret: Verùm quomodo deinde ab ignaro vulgo in abuſum tracta ſint, inq; idololatriam horrendam commutata, ab ipſa experientia patuit: Præter hæc feſta, Aegyptij adhuc duos arcana ſua occultè tradendi modos habuerunt, de quibus

Paſchæ.

Pentecoſtes.

Tabernaculorum.

Ægyptiorum feſta pro memoria.

iam antè, nempe vnum, qui menti, alterum qui oculis inſeruiret; Qui menti, Allegorijs deorum, dearum, heroumq; facta et res admirandas continentibus, conſtitit; De quibus hactenus ſatis copioſè egimus, præſertim ſecundo & tertio huius tractatûs libris; Qui oculis, Hieroglyphicis animalium aliarumq; rerum figuris, pictis, ſculptiſq; loco literarum et ſcripturæ vſurpatis; De quibus quoq; primo libro tractavimus: Atq; hæc tria, nempe ſacrorum celebratio, allegoriarum narratio et hieroglyphicorum adumbratio, adeo in arcanis à ſacerdotibus conſcijs retenta ſunt, ne vlli ex vulgo aut non initiatis innotuerint, ſed omnibus alijs, exceptis philoſophis ſacerdotum filijs, incognita manſerint: Cauſæ harum rerum occultationis, iam antè à nobis, & ab alijs prolixius, expoſitæ ſunt, ne opus ſit eas repetere: Hæc itaq; tria, vt vulgo minimè explorata, cum à ſacerdotibus paſſim pro ſacris haberentur, & ſilentio inuoluerentur, indies magis atq; magis pro rebus divinis coli cœperunt, de quibus nefas eſſet inquirere, quid ſignificarent, aut cur & à quibus introducta eſſent: Hic eſt vnus et tergeminus fons multorum abuſuum, errorum et ſuperſtitionum ab Ægyptijs poſtea ad alias quoq; gentes mundi tranſlatarum; Vt autem hactenus de dijs deabuſq; nec non heroibus, eorumq; origine et cultu egimus, pro inſtituti noſtri ratione, ita nunc de feſtis, ludis, ſolennitatibus et certaminibus in earundem rerum gratiam inſtitutis breviter hoc libro tractabimus. Lucianus (qui irriſor ethnicæ idolo latriæ extitit) dialogo de aſtrol. *Orpheus*, inquit, *Calliopes & Oeagri filius prior omnibus Bacchi ſacra in Græciam introduxit, primuſq; in monte Bœotiæ Thebis, ſacra illa, quæ* Orphica *vocata fuerunt, inſtituit:* Quod cum etiam ab alijs tradatur, de eo nullum eſt dubium: Cur verò hæc inſtituerit, et quomodo celebranda fuerint, diſquirendum venit: Ab Ægyptijs ea ſacra deſumpta conſtat, qui in honorem Oſiridis tertio quoq; anno ſolennia peragebant, ideo quod dicerent, Oſiridem ſeu Dionyſum tertio demum anno ab Indica navigatione reverſum eſſe, propterea *Trieterica* dicta: Cum

Allegoriæ menti, Hieroglyphica oculis ſeruiunt ad reminiſcendum ſub ijs intellecta.

1. *Bacchi ſacra. Orphica.*

Trieterica.

Cum verò omnia allegorica ſint, quæ de peregrinatione Oſiridis in Indiam, reliquaſq; mundi partes, vt homines colendorum agrorum ac ſerendæ vitis rationem, multaq; alia vtilia inuenta doceret, ſuſceptâ dicuntur, ita et illud, quod inde originem ducit, aut ob eius peregrinationis memoriam inſtitutũ feſtum traditur, non niſi allegoricum cenſendum erit: Si enim in verâ Dei polytia, apud Iſraelitas à veriſſimis cauſis, vt antè dictum, profecta ſacra celebrata ſunt, quæ facta præterita in memoriam revocarent, & facienda ſeu futura allegoricè de Chriſto adumbrarent, idem ſuo modo apud Ethnicos fieri potuit, vt illi allegoriam ſuis feſtis ineſſe intelligerent: At differentia in his et illis toto cælo, quod aiunt, patet: Illa à vero, æterno et vno Deo, in eius honorem ordinata ſunt, tum vt præterita, ceu revera facta eſſent, tum vt futura, ceu ſub figura ſecutura, repræſentarent: Hæc ab hominibus ſolis profecta, ingenij ſagacitate extuſa videntur, vt rei tanquam ita factæ, vel ſub allegoria creditæ monumenta et muta ſymbola extarent; Vtq; Moſes illa ab ipſo Deo, Veritatis fonte, accepit & Iſraëlitico populo eius iuſſu obſeruanda promulgavit, ita Orpheus hæc ab Aegyptijs ſacerdotibus omnis vanitatis ſuperſtitioſæ authoribus ad Græcos tranſtulit: Illa ad finem ſalutis æternæ; Hæc, temporalis: Vtraq; tamen ad Creatoris Dei, et omnium bonorum datoris gloriam: Illa à vera Dei Eccleſia et Veteris et novi fœderis recepta ſunt, hæc ab infidelium turba, et reliqua mundi parte: Sed illis hoc loco miſſis, et ſaltem commemoratis, (cum credibile ſit, hunc ritum feſta et ſacra inſtituendi, ab Iſraëlitis cacozyliâ quadam deſumptum et ad ethnicos tranſlatum eſſe) de his, vt pote mundanis, hominum inuentis, dicemus: Quid per peregrinationem Dionyſi aut Oſiridis intellectum ſit, ſatis primo libro ſub Oſiride, et tertio ſub Dionyſo, declaravimus: Quantum verò temporis ille in peregrinatione Indicâ conſumpſiſſe dicitur, tantundem Apis, bos Aegyptius, viuere permittebatur ac pòſt in fontem mergebatur; Sic fabulati ſunt ad idem exprimendum

Differentia feſtorum Eccleſiæ & gentium.

Gentes in multis Iſraelitas imitari voluerunt vt diabolus Deum.

Dionyſum

Dionyſium triennium apud Proſerpinam dormiviſſe, deinde excitatum choreis indulſiſſe cum *Nymphis*, vt ait Orpheus in hymno.

Dionyſus cũ Sol ſit, terreſtris dicitur.

Terreſtrem canimus Dionyſum & numina Bacchi,
Cum Nymphis experrectum, quibus eſt coma pulchra,
Qui prope Perſephonem ſacris penetralibus olim
Dormivit Bacchi tempus tres ſegniter annos,
Vt tribus exactis convivia lata novantur,
Ille ſuis repetit mox cum nutricibus hymnum:

Orgia.

A quibus Orgia prohibita.

Falſi Dÿ falſis miraculis, verus Deus veris innoteſcat.

Dicebantur quoq; hæc ſacra ab Orpheo inſtituta communiter Orgia; in quibus tandem tantus abuſus nocturnis conventionibus bacchantium adhibitus eſt, vt *Lycurgus* Thraciæ rex, Diagondas Thebanus, & alij quamplurimi omnia nocturna ſacrificia propter eorum turpitudines perpetua lege ſuſtulerint: Miracula his diebus, quibus celebrabantur, contingere dicebantur; cum enim in templo per noctem lagenæ vacuæ deponerentur, ſequenti die optimo vino plenæ reperiebantur; quod dolo ſacerdotum, vt credulæ & ſuperſtitioſæ plebeculæ imponerent, (vt de Baalitis conſtat) qui per clandeſtinos aditus accedentes illas repleverunt, accidiſſe notius eſt, quàm vt demonſtrari debeat: Agebantur autem illa ſacra à mulieribus ideò, quód illas habuiſſet ſocias in Indica expeditione: Ab ijſdem *Phallus*, hoc eſt, membri virilis ſpecies ſpectabilis magnitudinis cum pompâ præferebatur: Idq; in Oſiridis memoriam, qui cum á Titanibus membratim conciſus eſſet, ac pudenda in fluvium projecta, ab Oſiride, Titanibus captis, ejus membra recollecta & compoſita dicuntur, excepto membro virili, quod reperiri non potuit: quod autem alij addunt, ideo imperatum eſſe, vt hoc membrum, formâ *Phalli*, pro Deo coleretur, rationi abſurdiſſimum eſt: Verúm hæc ſacra cum Eleuſinijs ejuſdem intentionis apud Ægyptios fuiſſe videbimus; in quibus quoq; *Phalli* geſtatio ſolennis erat: Virgines in Trietericis Caniſtros

niſtros aureos geſtantes & pueri ex Dionyſi templo in *P*alladis ſacellum iverunt; quo ſatis indicatum eſt, aliam eſſe cauſam hujus celebrationis, quam vulgo innotuit; nempè Dionyſum cum *P*allade ſapientiæ dea ſummam communitatem habere; non quaſi denotare voluerint, in Baccho ſapientiam eſſe, vt in vino veritatem; *Quid* enim *non ebrietas deſignat, operta recludit, &c.* Et quamvis verum ſit, quod Poëta canit non inelegans,

Tollit humo ingenium Bacchus, mentem erigit altam, *Iun. in*
Pegaſeâq; velut vehit alâ: *Emblem.*

Non tamen hinc conſtare arbitror vt idem præcinit,
Vviferum Bromium, volucrem ſed præpete penna.

Ideo Amyclæos potuiſſe; niſi fortè per accidens: Bacchus enim alatus fingitur, propter volatilitatem, cornutus, propter Lunæ cornua, taurino capite, quia huic, vt Oſiridi, Apis ſacer; ſic mas & fœmina, juvenis & ſenex, barbatus & imberbis; de quibus proprietatibus antè ſub Dionyſo diximus: Fœminæ præficiuntur Bacchades his ſacris; quia illæ comitatæ erant Dionyſum, cum peregrinaretur; Per fœminas autem vis patiens, quæ in ſubjecto Philoſophico primò dominatur, intelligitur & per phallum, vis illa ſulfurea artificio quodam ſpolianda, à qua agendi initiū proceſſit: Sic Oſiris noſter aut Dionyſus ab Iſide ſeu Cerere matre iterum componendus eſt, abſq; tamen partibus virilibus, ſeu terra nigra: Sic Iohannes de Padua tradit regē noſtrum capiendum & in partes minutiſſimas dividendū, igne & aqua lavandum, rejectis fæcibus & ſuperfluitatibus, tum demum iterum componendum & juvenem fortioremq; quàm prius, reſurrecturum eſſe: Idem habet Merlini allegoria, & alterius de Duenech principe, & hujuſmodi alia: Virgines aderant cum caniſtris aureis primitias Deo obferentes, quia aureus Deus erat; & in *P*alladis ſacellum contendebant, ob myſticam quandam cauſam,

quia inDionyſi peregrinatione totius operis perfectio habetur, qua ille primó ad nigros Æthiopes, & vltimò ad mare rubrum acceſſit; Hæc non abſq; Palladis artificio cõtingebant; ideoq; Palladis ſacellum eius templo correſpondebat: De abuſibus, qui his feſtis intervenerunt, omni tempore non ſolum in Græcia, ſed etiã apud Romanos, & pene per totum orbem, multa narrari poſſent, ſed quia illi fortuiti fuerint & non de rei eſſentia, á nobis meritò negliguntur: Cum verò à vulgo hujus feſti celebratio, vtpote tripudijs, choreis, potationibus & vociferationibus plena & libera, vltrò acciperetur, huic deo lætitiæ datori, alia quoq; ſacra diverſis temporibus & locis peragenda dicata ſunt: A Pegaſo enim Eleutherienſi ad Athenienſes à Thebanis delata dicuntur, ipſis Oſchophoria appellata, vt ait Pauſanias in Atticis; in quibus conſuetudo erat, vt ait enarrator Nicandri, vt pueri pampinos manibus geſtãtes tributim é ſacro Dionyſi templo in ſacellum Palladis Scirrhadis cum precibus decurrerent. Hæc eadẽ vocabantur Dionyſia ſimplici nomine cum agerentur in agris ſingulis nempe annis: Lenæa quoq; Athenis colebantur ineunte vere, quo tẽpore vina de fæce eximebantur, tributaq; ferebantur ab externis; quod certamen erat bibentium plærunq; Bacchũ lætitiæ authorẽ canentiũ: Ibidem & Phallica inſtituta narrantur, quibus lignea virilia thyrſis alligãtes geſtabant: Quin & Canephoria in honorẽ Dionyſij Athenis agebantur, in quibus virgines agiles (vt Demaratus refert in certaminibus Dionyſiacis) quæ ad pubertatem accederent, tum primùm caniſtros ferebant, qui caniſtri erant ex puro auro in quibus erant fructuũ omniũ primitiæ impoſitæ, eaq; celebrabantur ſub finẽ menſis Aprilis: Apaturia in Octobri quatuor diebus habebantur: Et Ambroſia in Ianuario, quo tempore vina in vrbem importari eſſent ſolita, quæ poſtea á Romanis quoq; culta ſunt, Brumalia dicta, cum Brumus Bacchus ſit: Aſcolia item Athenis fiebant, quibus ſuper vtres inflatos humi depoſitos altero pede ſaltabant: Proponebantur autem præmia illis, qui ſapienti-

Oſcophoria. *Dionyſia, Lenæa.* *Phallica.* *Canephoria.* *Apaturia.* *Ambroſia.* *Brumalia, Aſcolia.*

us

us ſuper vtres ſaltarent, qui mos quoq; ad Romanos tranſlatus eſt, vt cum Virgil. lib. 2. Georg deſcribit: Nam hircus, ex cujus pelle vtres erant, quia vitibus nocet, cædebatur Baccho: Herodotus in Euterpe commemorat Aegyptios ſuem Dionyſio jugulare in ſolennitate *Dorpia* dicta Dorpia. his verbis: *Dionyſio die ſolennitatis Dorpiæ, ſuem ante fores ſinguli jugulantes reddunt ſubulco illi, qui attulerat ipſum ſuem atq; aliam ſolennitatem ſine ſuibus in honorem Dionyſi agunt Aegyptij eodem prope ritu, quo Græci, at pro Phallis res alias illi excogitârunt, imagines ſcilicet cubiti magnitudinis, quas circumferunt mulieres per agros cum virile membrum reliquo corpore non multo minus nutet: Præcedit autem tibia atq; illæ Dionyſum cantantes ſequuntur*: Quæ omnia licet in honorem Oſiridis ſeu *Dionyſi*, qui ex aurea genealogia præcipuus eſt, primò inſtituta ſint eo fine vt recenſuimus, ne memoria periret ſummi arcani à deo conceſſi, ac interim Dionyſius vulgari jnterpretatione pro vino ejuſq; inventore haberetur, tot & tam varia feſta in diverſis locis inſtituta inveniuntur, quæ tamen minimum arcani principalis participent; Quemadmodum videmus per abuſum ejuſmodi facilimè accidere, vt in Chriſtiano orbe multis in locis Martinalia in Novembri, Bacchanalia diebus tempus quadrageſimale præcedentibus, alibi ferijs poſt nativitatē quaſi Saturnalia, relictis veſtigijs, ex alia tamen cauſâ, vulgo adhuc celebrari; idq; ideó, quia vt Comicus ait, *ingenium eſt omnium hominum à labore procliue ad libidinem vel luxuriam*: Idem ſtatuendum eſt de Aegyptiorum poſteriorū feſtis & ſacris, qui antiquitatis cauſas eorumq; inſtitutionis maxima ex parte ignorârunt, & ſigna pro ſignatis, animalia, hominū imagines & bruta pro dijs coluerunt, eo uſq; donec allium, cæpas, & ferè omnia tam inutilia & noxia, quàm vtilia, in claſſes deorum reduxerint; Vnde Poëta in eos non immerito jocatur, dum jnquit:

O ſanctas gentes, quibus hæc naſcuntur in hortis Numina: Lucanus.

De Græcis quoq; & Romanis hoc locum jnvenit; Nam

vt illi ab Ægyptijs, ſic hi à Græcis & Ægyptijs, quicquid apud vtroſq; fuit numinum, receperunt: Hinc Lucanus l. 7. de Ægypto ſic dicit:

Nos in Templa tuam Romana accepimus Iſim,
Semideoſq; canes & ſiſtra iubentia luctus,
Et quem tu plangens hominem teſtaris Oſirim:

Et Lactantius lib. 1. inſtit: *Romani*, inquit, *Pro Dijs habuerunt ſua mala, ſcilicet rubiginem, pallorem & febrem*: Vnde, ſicut patet ex Faſtis Ovidij, feſtum rubiginis fuit circa finem Aprilis, videlicet 6. Cal. Maij, tum coluerunt eam, ſicut dicit Ovidius, ne læderet ſegetes nec inſtrumenta ruſtica; Et iſto modo coluerunt febrē, ne vexaret eos: Ita enim Valerius lib. 2. dicit: *Et cæteros quidem ad benefaciendū venerabantur, febrem autem ad minus nocendum*: Idemq; deſcribit loca, vbi erant tria Templa Febris: Præterea proprium Romani Deum coluerunt Romulū, quē Quirinum vocabant; quem cū Febre, rubigine, alijſq; ejuſmodi ab alijs non receperunt, ſed propria induſtria ſibi invenerant; Martem verò, Iovem, Saturnum, Mercurium, Apollinem & Æſculapium cum magno numero aliorum vel à Græcis, vel Ægyptijs mutuati erant: De occaſione & modo adductionis Aeſculapij Romam ex Epidaurio præclarum extat exemplum, quod vt inde propagatio reliquorū gentiliū deorum æſtimari poſſit, huc adducemus: Meminit hujus Aeſculapij Romam adducti Sanctus Auguſtinus *lib. 3. De Civit. Dei, cap. 12. Aeſculapius*, inquit, *ab Epidauro abivit Romam, vt peritiſſimus medicus in vrbe nobiliſſima artem glorioſius exerceret: Mater autem deorum neſcio vnde nata Præneſtinum montem inſedit; Indignum enim erat, vt cum eius filius colli Capitolino præſideret, adhuc ipſa in loco ignobili latitaret: Quæ tamen ſi omnium deorum mater eſt, non eſt ſecuta ſolum Romā quoſdam filios ſuos, verùm & alios præceſſit etiam ſecuturos: Miror ſanè ſi ipſa peperit Cynocephalum, qui longè poſtea venit ex Aegypto: Vtrum etiam dea Febris ex illa* nata

Ex Rhea tanquam matre omnes dij nati finguntur.

Cynocephalus prout eſt Mercurius nepos fingitur Rhea.

nata ſit, viderit Aeſculapius pronepos eius: Hæc ille: Eſt autem Epidaurus, ſecundum Eutropium, civitas quæ modo vocatur Dyrrachium; quia verò Roma major fuit vrbs, quam Epidaurus, ideo Auguſtinus ironicè dicit Aeſculapiũ migraſſe Romam: De cuius advectione Livius *lib.* 10. de vrbis origine, circa finem; quod cum Roma, inquit, gravi peſtilentia laboraret, quæ tanta fuit, vt licet annus ille, ſcilicet 455. ab V. C. in multis lætus eſſet, tamen vix ad vnius mali ſuffecit ſolatium, peſtilentiæ ſcilicet vrbem vrentis, tàm quoad hominem, quam etiam quòad agros: Igitur conſuluerunt libros Sibillæ de remedio & inventum eſt, quod Æſculapius de Epidauro Romam afferendus eſſet: Idem etiam narrat Oroſius *lib.* 2. Et Livius, *lib.* 11. & Valerius lib. 1. teſtantur, quod tribus annis continuis vrbs afflicta fuit gravi peſtilentia: Miſſi ergo ſunt pro remedio legati ad accerſendum de Epidauro Aeſculapium: quò venientes ab Epidaurijs ducti ſunt in templum Æſculapij, quod quinq; millibus paſſuũ ab Epidauro diſtabat; & ecce ſerpens, qui quandoq; licet rarò, ab Epidaurijs viſus fuerat, nunquã tamen ſine bono ipſorum, propter quod etiam in modum Æſculapij veneratus, per partes vrbis clariſſimas levi tractu repere cepit, triduoq; conſpectus eſt, haud dubiam ante ſe appetitæ clarioris ſedis alacritatem ferens; deinde ad navẽ Romanam perrexit ac navem conſcendit, vbi vnius legati tabernaculum erat, ibiq; quievit: Cum verò navigando Ancium perveniſſent, Serpens, qui vbiq; in navigio remanſerat, ad terram dilapſus eſt; Aedem Aeſculapij, quæ propè erat, intravit, & ibi tribus diebus remanſit, dato ſibi cibo: poſtmodum verò ad navem reverſus ſe Romam ad vehendum præbuit, ibi in ripam Tiberis egreſſus in Inſulam, vbi templum dicatum fuit Aeſculapio, tranſnatavit, & ceſſavit peſtilentia à Romanis: Idem narrat Ovidius, Lib. 15. Metam: Quis ſit Aeſculapius, & cur Serpens illi attribuatur, ſecundum primam originẽ, ſuperius expoſuimus; Qui verò deinde abuſus ex ignoran-

Legatio à Romanis Epidaurum inſtituta ad adducendum Æſculapium

Diabolus in ſerpentis formæ ſe pro Æſculapio adorandum præbet.

tiâ veritatis & ſuperſtitioſâ religione acceſſerint, ij cum principijs minio è conueniunt: Quod quoq; diabolus, qui mirus eſt artifex & ex re pro ſui cultu capere conſilium potuit, huic ſerpenti ſeu Æſculapio credito, vt etiam Oraculis Apollinis, Iovis & alijs eiuſmodi, ſeſe accommodârit, ex omnibus circumſtantijs conſpicitur; Cumq; Ethnici malorum & bonorum dæmonum differentiam non agnoſcerent, ab illis in peſſimas idololatrias falſis miraculis, et dæmonum aſtu coniecti ſunt, vnde ſeſe humanis viribus eripere non potuerunt, donec Siloh ille, Virginis filius, omnipotens Heros, accederet, et faucibus diaboli in ſeſe credentes extractos á morte æternâ liberaret: De bacchanalibus, & Libero deo, Auguſtin: lib.6.de ciu: Dei, cap:9. meminit; *Liberum,* inquit, *à liberamento appellare volunt, quod mares in coëundo per eius beneficium emiſſis ſeminibus liberentur, hoc idem dicunt in fœminis agere Liberam, quam etiam Venerem putant, quod & ipſas perhibeant ſemina emittere & ob hoc Libero eandem virilem corporis partem in templo poni, fœmineam Liberæ, & ob hoc addunt, mulieres attributas Libero & vinum propter libidinem concitandam: Sic Bacchanalia ſummâ celebrantur inſaniâ: Vbi Varro ipſe confitetur à Bacchantibus talia fieri non potuiſſe, niſi mente commotâ: Hæc tamen poſtea diſplicuerunt ſenatui ſaniori, & ea iuſſit auferri: Saltem hic tandem forſitan ſenſerunt, quid immundi ſpiritus, dum pro dijs habentur, in hominum poſſint mentibus:* Hæc ille: Titus Livius, præter cauſam dictam Bacchanaliorum prohibitionis, lib: 8. de bello Macedonico, aliam addit: Dicit enim quod de Græcia quidam venerat, qui dicebat, ſe velle docere novum ritum colendi Bacchum; Hic autem in principio fecit bacchanalia ab honeſtiſſimis matronis de die celebrari; Proceſſu verò temporis continuatum eſt negocium cum nocte; & tandem de nocte fiebat totum; Vnde tunc ceperunt tam viri quam mulieres in magno numero confluere ad locum quendam, vbi celebrantur feſta & ſacra iſta; Commiſſaq; ſunt infinita facinora virorum,

Auguſti tempore natus, quo Delphicus dæmon obmutuit.

Liber vnde dictus putetur.

Bacchanalia ſublata à ſaniore ſenatu Romæ.

virorum, puerorum ac mulierum & venientes ad locum, qui nolebant eis aſſentire, occidebantur & occultabantur; Tandem per quandam Hiſpanicam ancillam cuiuſdam matronæ Romanæ, quæ dominam ſuam illuc fuerat ſecuta, poſtquam ſibi diſplicuerant ea quæ videbat, iuveni cuidam revelata ſunt, & ſic res peruenit ad notitiam Conſulis, qui diligenti inquiſitione præhabitâ, omnes reos inuentos, qui appræhendi poterant, de aſſenſu ſenatus, fecit occidi; Quorum erant virorum ac mulierum multa millia: Prohibita ergo ſunt deinceps Bacchanalia celebrari, & inhibitum, ne quis novum ritum abſque ſenatus aſſenſu in vrbem introduceret: Eivs quoque meminit Valerius lib: 6 cap. 3. dicitque id factum Spurio Poſthumo Albino & Quinto Marco Philippo conſulibus: Ex quibus liquidè patet principium huius feſti celebrationis ab honeſtioribus cauſis ortum, deinde in abuſum ceſſiſſe: Arcaniſſimæ autem & interiores cauſæ ſolis primis authoribus notæ præ vulgo occultatæ fuerunt; De Orpheo, qui huius feſti vt & aliorum arcanorum ad Græcos ab Ægyptijs tranſlatorum primus author ſtatuitur, alij narrant, quod fulmine ictus conciderit, quia arcana initiorum profanis & rudibus diuvlgaſſet; idque, vt ipſi tradunt, ſi verum eſt, non ſolum ſecretorum manifeſtatorum, ſed & horrendæ Idololatriæ inde ſubſequentis per totum orbem cauſa exiſtens pænas Deo Opt: Max: non immerito dedit: Alij eius morti fabulam affingunt, dum dicunt, illum, cum ad Inferos deſcendiſſet, vt Eurydicen ſecum abduceret, ibi deorum omnium laudes cecinisſe, præterquam Liberi patris, quem per oblivionem prætermiſit: Quare iratus Dionyſus furorem ſuis Bacchis immiſit, à quibus apud Hebrum fluvium fuit diſcerptus, membraq; eius per agros ſparſa, vt à canibus vorarentur; Tamen à Muſis dicuntur collecta & in Dio Macedoniæ loco ſepulta, quia ſuper cæteros Apollinem laudibus

De Orphei obitu.

Allegoria Orphei morti affictа.

laudibus mirificis exornaſſet. Quæ ab æmulis poëtis poſt Orphei mortem ſparſa eſſe veriſimile eſt, cum prior eius obitus magis hyſtoriæ conueniat: Eiuſdem inſtitutionis & originis eſt aliud feſtum in honorem Cereris & Proſerpinæ apud Athenienſes celebratum; In quo cum matronæ initiarentur, quæ perpetuam & incorruptam pudicitiam ſeruare decreviſſent, ideoq; coronis viticeis ornarentur, vinum adhibere non licebat; Quod cum, vt cætera, à Græcis ad Romanos tranſlatum ſit, magnum Cereris anniuerſarium habebatur, & à lugentibus fieri nefas erat: Hinc Plautus in Aulular: Cereri nuptias facturi eſtis, quia nihil temeti allatum video. Theſmophoria dicebantur hæc ſolennia Græcis, á Triptolemo primum pro accepto ſerendi munere ac frugibus in Eleuſio oppido inſtituta: Cum enim Ceres per orbem terrarum filiam Proſerpinam á Plutone ſub inferos raptam quærens vagaretur, ad oppidum Eleuſium, eiuſq; principem eiuſdem nominis pervenit; Cuius vxor Hyona, quæ Triptolemum iam pepererat, nutricem deſyderans Cererem ſeſe offerentem pro nutrice accepit: Hæc puerum divino lacte nutritum noctu clam ſub igne occultabat, cumq; egregiè nutriretur per noctem, pater obſeruans quo pacto id fieret, re viſâ exclamavit; Quare irata Ceres Eleuſium exanimavit, ac Triptolemo currum á draconibus tractum dedit vt vniverſos mortales ſationem frugum doceret, ſicut teſtatur Callimachus in hymno in Cererem: Hæc vel primo aſpectu arcaniſſima Chymica eſſe quis non videt? Triptolemus enim ſub igne nutritus (vt Achilles á matre Thetide) à nutrice Cerere eſt noſter ille fœtus philoſophicus, qui tam diu ſub igne occultatur et igne, quaſi lacte, nutritur, donec omnem flammæ violentiam pati poſſit: Et ſanè niſi aliud ſignum adeſſet, hæc fabuloſa eſſe de Chymiæ ſubiecto efficta, hoc ſufficeret; Quia ſoli & vni veræ Chymiæ proprium eſt, nec alteri ſcientiæ aut arti conuenit: Quis enim vnquam vel hyſtoricé vel allegoricé ſcriptum reperijt, homines, eoſq; infantes ſub carbonibus vivis occultari ſolitos eſſe?

2. Feſta Cereris & Proſerpinæ.

Theſmophoria.

Hieroglyphicum ſignum. Nota.

Quis

Quis ſalamandram, animal in igne vivens, ſiue pyrauſtam veram vidit, niſi in operibus chymicis? Prodeant ex terra *Palici* fratres, ex mari Venus, ex alijs elementis alij monſtroſi fœtus, vix quicquam vivens ex igne, niſi ſalamandra philoſophica, ac *Phœnix* ex cineribus ab igne relictis, prodire poterit: Duo ſunt igni inuicta, aurum & vitrum, cætera tandem illi ſuccumbunt: quibus tertium addi licet; *Phœnici* nempe & nido eius, ſeminium, ex quo renaſcitur ille, qui eſt cinis redivivus ex mortuo: ſuperfluum autem fore opinor, pluribus demonſtrare, in Chymia quaſi infantem igne nutriri & adoleſcere, cum id vbiq; ferè occurrat: Verum ex vno et altero authore pauciſſimis adductis hic erimus contenti: Arnold: roſar: l.2.c.25. *Cum verò pepererit, filium, inquit, nutrias eum, quouſq; poſſit tolerare omnem ignem:* Et Lull: theor: teſt: c:29. *Fili impraegna igitur corpus ab igne, & multiplica ſuam combuſtionem, & fortem habebis tincturam:* & Ibid: *Fac igitur dealbari terram tuam, & nutri eam, ſi vis, quod filius patris ſubueniat tibi in neceſſitatibus:* Item cap.57. *Humiditas metallorum eſt fixa & permanens in igne: Ideo tali aqua fixamus aviculas in aëre volantes virtute Lapidis noſtri, qui de ipſorum ſubſtantia propria creatus eſt.* Cap.41. *Et ideo quando lapis noſter creabitur, fac eum naſci de ventre matris ſuæ; Nec amodo aliud ponas; Quia ſecum defert virtutem ventris matris ſuæ, ſcilicet illam naturam ſulfuream, quæ omne argentum vivum congelat.* Quod autem hic Triptolemus ſub igne coctus & maturatus ſit noſtra ſalamandra, noſter ignis, et noſtra terra et calx, noſter cinis, et noſtrũ ſemen, quod in ſuam naturalem terram proijcitur, ſexcentis teſtimonijs probari poſſet; Duo aut tria ſaltem hic ponemus: Avicenna in tract: cap.5. *Semina non oportet,* inquit, *metere, donec tempus meſſis aduenerit: Philoſophi hunc lapidem noſtrum vocaverunt ſalamandram; Quia ſicut ſalamandra ſolo igne nutritur & vivit, ideſt perficitur, ita & noſter lapis:* De igne Lullius: pract: Teſt: cap.22. *Sulfur noſtrum habet virtutem ſigillandi & formandi ſimile ſibi, & omne quod petitur, & non retinendi in ſe; Et ideo dicimus quod*

Solus fœtus philoſophicus igne nutritur.

 eſt

eſt pater & ſemen maſculi; Per ignorantiam cuius multi deciderunt Alchymiſtæ fatui & non experti, credentes ſine igne naturæ fixare amalgamata: De Terra et calce idem in Codicill: cap: 39. *Quia ars ſemper indiget calce, id eſt ſua terra propria, in qua virtus mineralis poſita eſt, maximè ad mercurium indurandum:* Aſtratus in turba de cinere; *Poſtea*, inquit, *ponatur in locum ſuum & iterum coquatur donec lapilli in ſiccum vertantur; Poſtea coquatur igne fortiori, quouſq; lapis durior fiat & confringatur ac in cinerem vertatur; O quàm precioſus eſt cinis ille:* Et Aziratus ibidem: *Illum coquite continuè igne priore fortiore, & diruetur, confringeturq; ac in cinerem vertetur: ò quam precioſus eſt cinis iſte filijs doctrinæ, & quam precioſum eſt, quod ex eo fit:* Riplæus 3. port: *Exicca terram, donec illa ſitiat calcinando, alioquin in vanum laboras:* Et mox: *Ea terra eſt fixa vt poſſit perpeti omnem violentiam; pars altera ſpiritualis eſt; Sed omnia illa in vnam rem debent conuerti:* Et Lull: theor: Teſt: c.46. *Scias quod nihil poteſt naſci, niſi ex fæmella & maſculo, nec aliquod germen generari, niſi ex calore & humiditate.* At hæc propoſito ſufficiant: Herodotus non à Græcis ſed ab Ægyptijs Theſmophoria originē ducere ſcribit, nempe à Danai filiabus ad Pelaſgas mulieres delata; Cumq; per religionem eius ſolennitatis arcana nulli revelare licebat, idem author in Euterpe his vtitur verbis: Atq; de Cereris ſolennitate, quam Græci Theſmophoria nominant, mihi fauſtum felixq; ſit omen, vt quantum fas eſt per religionem, proferam: Fuerunt autem Danai filiæ, quæ hanc ſolennitatem ex Ægypto tranſtulerunt, mulieresq; Pelaſgas docuerunt: Danaus quis fuerit, nempe qui colonias ex Aegypto in Græciam traduxerit, eiuſq; artis arcaniſſimæ cognitionem habuerit, libro primo narrauimus; Ideoq; vero conſentaneum eſt cum ipſo hanc celebritatem ad Græcos veniſſe: Hæc ſumma apud Ethnicos ſemper Myſteria habita eſſe nec vlli in vulgum ſpargenda tum ex hyſtorijs, tum communi proverbio notum eſt, quo dicitur de re arcaniſſima, eam occultari, tanquam Eleuſinia ſacra: De cauſis horum ſacrorum ſiue miſteriorū occultationis multi

Nil arcanius olim habitum ſacris Eleuſinijs.

multi diverſimodé ſentiunt, quorum opinionem primò, deinde et noſtram adducemus: Myſteria, inquit Varro, taciturnitate et parietibus clauſa eſſe; Taciturnitate quidē, vt non liceret de ijs loqui; *Parietibus*, vt non pateret niſi certis locis & perſonis eorum inſpectio: Quantum ad taciturnitatem, vt Thomas Valois ad Auguſtini lib.4.c.31. de civit: Dei commentatus, ſciendum, quod triplex videtur fuiſſe cauſa, quare volebāt dæmones & ſacerdotes occultari theletas & myſteria: Vna cauſa fuit, quia faciliter poterant errores conuinci, ſi licuiſſet puplicè de eis loqui et diſputaſſe: Alia fuit, quod inter illa myſteria continebantur origines deorū et veræ conditiones eorum, quæ colebantur: puta, qualis fuit Iupiter, et quis et quomodo primò incepit coli, et ſic de alijs dijs: Si verò talia fuiſſent in populo divulgata, contempſiſſent deos, et ſic fuiſſet omnis metus deorum ablatus; Quod reipublicæ et communi conuictui hominum plurimum nocuiſſet: Et propter hoc, ſicut dicit Livius, de vrbis orig:lib:1. Numa Pompilius ſummè neceſſarium credebat, timorem deorum populo inijciendū: Tertia cauſa fuit, quia purgationes quaſdam faciebant in occulto & ſacrificia quædam nefanda omnino quæ populus horruiſſet, ſi ad eius noticiam perueniſſet: Immolabāt enim in occulto ſæpiſſimè infantes & mulieres prægnantes, et multa alia horrenda ad placandum dæmones in occulto fecerunt, ſicut patet de Iuliano cæſare: Vt Socrates narrat in tripartita hyſtoria, quod apud Carram civitatem, vbi occultè peſſimus idolatra ſacrificauerat in templo, antequam in expeditionem illius belli iret, inuenta fuerit mulier capillis ſuſpenſa, extenſis brachijs et vtero aperto, in cuivs iecore victoriam ſibi debere, aſpexit. In palatio quoq; eius apud Antiochiam inuentæ ſunt ciſtæ multæ plenæ capitibus mortuorum: Et narrat Euſebius de imperatore Maxentio, qui mulieres nobiles prægnantes ad hoc quæſivit et eas medias diviſit et in extis infantium divinationes quæſivit: Et ideo, inquit Valois, ſacerdotes ſummè cavebant, ne ipſorum myſteria et theletæ proderentur:

Myſteria.

Triplex cauſa occultationis myſteriorum.

1. Cauſa.

2. Cauſa.

3. Cauſa.

rentur: *P*ropter quod et ſimulachrum quoddam erat ferè in omni templo, vbi colebatur Iſis & Serapis, quod digito labijs impreſſo monere videbatur, vt ſilentium fieret; Vt ſcilicet, homines eos fuiſſe taceretur, vt habetur apud Auguſt: de civi: Dei l: 18.c.5. vbi, conſtitutum eſt (inquit de Api Argivorū rege credito) etiam de illo, vt quiſquis eum hominem dixiſſet fuiſſe, capitalem penderet pœnam: Et cum verè in omnibus templis, vbi colebatur Iſis et Serapis erat etiam ſimulachrum, quod digito labijs impreſſo admonere videretur, vt ſilentium fieret; Hoc ſignificare idem Varro exiſtimat, vt homines eos fuiſſe taceretur: Hæc Auguſtini ſunt verba: Qui eodem lib: cap. 3. refert, quod capitali crimine apud Ægyptios reus fiebat, quicunq; Iſidem filiam Inachi hominem fuiſſe dicebat. Atq; hæ cauſæ probabiles, quas dictus Valois adfert, mihi omnino videntur, tum inprimis, cum iam horrenda idololatria omnes terræ partes occupaſſet; Nobis autem ſermo eſt de prima origine occultationis myſteriorum inprimis Eleuſiniorum; Quam ſi ex omnibus circumſtantijs conſyderemus, prima et ſecunda antè narratæ cauſæ, vix tertia, locum hic inuenient: Quod eiuſmodi hominum mactationes, eorumq; viſcerum inſpectiones per deterrimum abuſum Ethnicis quibuſdam vſitatæ, et ſub arcano tectæ fuerint, negari non poteſt, at in his ſacris, quæ arcaniſſima habebantur, cōmiſſas eſſe, non eſt rationabile: Saturnus, qui per allegoriam ſuos liberos devorare fingebatur, fortè à ſuperſtitioſis et idololatris Ethnicis, hoc ſacrificio placatus eſt, vt Baal, & alia eiuſmodi Idola, vel Mars ſanguine humano delectari creditus; At de Cerere, Dionyſo, Venere, vix eſt credibile: *Præ*terquā enim quod Cereris ſacra ſeu Eleuſinia à caſtis, immaculatis perſonis, vt pòſt audiemus, non ab alijs celebrata ſunt, innotuit tandem, quid illis contineretur; Quod, tale non eſt, vt vel à ratione humana vel bonis moribus abhorreat, vt pòſt ſubijciemus: Exiſtimamus igitur non immeritó primam & ſecundam cauſam occultationis in Eleuſinijs reperi, tertiam nullo modo: pro qua nos addimus; Quod nempe tertia ratio fuerit inuoluendi et ſub ſilentio

Ratio tertia occultationis Eleuſiniorum.

lentio retinendi ea ſacra, ne & artificium de quo ea omnia eſſent introducta, vulgo innoteſceret, vt ſuprà ſæpe monuimus evidentibus argumentis ducti, quæ hic præterimus: Atque hæc triplex cauſa innuebatur ſimulachro illo Harpocratis, digitis ori impreſſis: Theocriti enarrator ex ſententia Thelyti Methymnæi de hac ſolennitate ejuſq; perſonis ſelectis ita ſcribit: *Lex fuit Athenienſibus vt hac Theſmophoria quotannis celebrarent virgines mulieres & vitæ honeſtæ, quæ per ſolennitatis diem legitimos ſacroſq; libros ſuper vertice geſtantes tanquam ſupplicantes Eleuſinem contenderent.* Ad iſta ſacra non patebat aditus, niſi initiatis, præcoq; abeſſe prophanos jubebat, atq; hinc ſumpſiſſe Virgilium verſiculum iſtũ, *Procul ô procul eſte prophani,* author eſt Servius: Et Alcibiadi tantum negocij faceſſitum ſcribunt, quod profanus interfuiſſe ſacris Cereris diceretur: Nec verò cuidam illis intereſſe licebat, qui ſibi ſceleris perpetrati conſcius eſſet, id præcone conclamante: Quibus nec auſus eſt intereſſe Nero Imperator, quod impius eſſet, & initiari voluit Antonius princeps, vt probaret ſe innocentem: Dicuntur autem poſterioribus illis temporibus bina Eleuſinia ſacra Athenis fuiſſe, parva, quibus hoſpites reciperentur, & magna; de quibus ibidem vetus lex erat, ne hoſpes vllus ad ea admitteretur, vt commentator Ariſtophanis meminit: Cum enim plures magni viri exteri Athenas venirent, iiſque ſacris initiari peterent, non ob alias cauſas repulſam paſſi ſunt, niſi quod nollent illa naturæ arcana alijs innoteſcere; Ideoque parva quædam ſacra illis tanquam ſuperficialia adjunxerunt, quibus advenæ initiati ſunt, & ipſe Antonius Princeps, non magnis illis, receptus creditur: Hinc veterem legem prætendebant, atq; ipſum Herculem, cum tantus heros eſſet, advenã, non admiſſum, quaſi aliquando Hercules Athenis fuiſſet, aut iſta petijſſet: Magna illa Cereris & parva Proſerpinæ ad differentiam vocârunt: Ex quibus ſatis apparet in his ſacris nõ libidines aut cædes aliudve quid horrendum peractum eſſe, ſed cauſas occultiſſimas fuiſſe, cur ſub ſilentio ſervarentur: Multis quidem, vt fateor, ex Chriſtianis ſuſpitionem

Eleuſinia ſacra bina.

onem præbuit, quaſi turpitudo & nefaria ſcelera in illis exercerentur; Hinc ita *Gregorius Nazianzenus* in *Epiphaniis*, de hac ſolennitate; *Neq; nobis, inquit, virgo aliqua rapitur, nec Ceres errat, nec Celeos adducit & Triptolemos & dracones, partimq; agit, & partim patitur: nam pudet me diem afferre ſacrificijs nocturnis & ex myſterio turpitudinem efficere: Scit Eleuſis hæc & ſpectatores rerum, quæ tacentur, & certè ſilentio digna ſunt: Et Theocritus; Beatum arbitrantur Iaſiona, qui tantum aſſecutus ſit, quantum prophani non facilè crediderint; in quo occultè perſtringit concubitum Cereris & Iaſionis:* At illis aliter judicare non licuit, cum tot idololatriæ apud Ethnicos occurrerent, ac veræ cauſæ ſive internæ, ſive externæ non paterent: Videmus inſuper omnibus gentibus ſua myſteria fuiſſe, quæ in vulgum ſpargere nefas erat: ſic apud Romanos valdè erant clauſa myſteria deorũ. Nam refert Valerius lib. 1. cap. 1. quod Tarquinius rex Romanorum Marcum Duũmvirum cullio inſutum tanquam parricidam in mare proijci juſſit, eò quod librum ſuæ cuſtodiæ commiſſum, in quo continebantur ſecreta ſacrorum civilium Petronio Sabino tranſcribendum dediſſet, & addit Valerius, quòd iuſtiſſimè id factum ſit; quia pari vindicta parentum ac deorum violatio expianda ſit: Secreta autem illa quod à Sibylla ſeu anu quadam incognita libris conſcripta Tarquinio oblata ſint, Gellius lib. 1. teſtatur his verbis: Anus quædam incognita ad Tarquinium regem Superbum adijt novem libros ferens, quos eſſe dicebat diuina oracula, eoſq; ſe vendere velle; ſed cum judicio regis precium exceſſivum peteret, ab ipſo irriſa eſt: Tunc illa igne coram rege facto, tres ex illis libris combuſſit, interrogans, ſi rex ſex libros reſiduos æquali precio vellet emere, qui dixit anum illam delyrare, quæ ſtatim tres alios combuſſit, interrogans regem de tribus reſiduis libris, ſicut de ſex fecerat, qui mulieris videns conſtantiam tres libros emit non minori precio, quam petitum erat de omnibus: Mulier verò illa poſtmodum à rege digreſſa nunquam cõparuit, libri verò tres illi appellati ſunt Sibyllini, & in ſacra-

Secreta revelantium pœna.

cra-

crarium conditi, ad quos quaſi ad Oraculum quindecimviri adierunt, cum dij immortales publicè conſulendi eſſent. Cum verò humana curioſitas tanta ſit, vt etiam illa, quæ arcaniſſima habentur, inquirere conetur, tandem quoq; quid Eleuſinijs ſacris contineretur à Philoſopho quodam Numenio dicto, indagatum & literis proditum eſt: Vnde Macrobius in ſomnium Scipionis de eo tanquam occultorum curioſo perſcrutatore narrat, quod cum Eleuſinia ſacra , id eſt ſacra oppidi Eleuſini interpretando vulgaſſet, quæ fuerant ſacra Cereris & Proſerpinæ, de hoc poſtmodum in ſomnis acriter correptus ſit: *Nam Deæ,* inquit, *Eleuſinæ apparuerunt ei in ſomno habitu meretricio & ante apertum lupanar ſtantes, cumq; admiraretur, quia hoc non videbatur conveniens numinibus & cauſam quæreret, reſponderunt ei deæ iratæ, ſe ab ipſo habitu pudicitiæ ſuæ vi abſtractas & paſſim abeuntibus proſtitutas*: De hoc ſomnio ſuper ſomniũ narrato mirum eſt quod Socrates dicatur arguiſſe in hunc modum, vt Ludovic. Vi. jn l. 7. c. 20. Aug. de Ciu. Dei recenſet, quod profectò judicium eſt meretricia illis contineri: Nam ſi honeſta & ſancta, nunquam eas puduiſſet evulgari; Obliquè, inquit, hæc perſtringit Socrates, & alia permulta apud Socratem, cum jubet turpia, fœdaque à dijs commiſſa ſacris ſecretiſſimis occultari, & qui minatur ſe Iſidis, quæ eadem eſt Ceres, ſacra recondita editurum, quo dicto cogit Iſidem ipſam, quæ is jubeat, facere, ſatis declarat nefaria illa eſſe & pudenda. Verum hoc judicium nimis calidum aut callidum dicerem; quia inde nihil contra Eleuſinia ſacra concludi poteſt: Nam ſi dicatur in ſomnis deas caſtiſſimas, vt meretrices proſtituiſſe Numenius, non ſequitur, quod deæ caſtiſſimæ illæ meretricia continuerint; Eſt ſanè ratiocinatio contra omnem rationem inſtituta; ne quid dicam, quod Allegorica ſit vtròbique locutio & tractatio, deinde in ſomnijs, quaſi cõcepta. At quid tandem illis abditiſſimis ſacris occultatum fuerit, quærere quis poſſet? Id ſanè quæſiverunt multi ſapientiſſimi viri, at præter initiatos & ſacerdotes nullj aut pau-

Eleuſinia ſacra à quo primò revelata.

Iudicium præpoſterum.

pauciſſimi reſciverunt: Nos qui & loco & tempore ab illis remotiſſimi ſumus, judicabimus de illis ex ijs, quæ veré cognovimus vt poſſumus, & ex vngue, quod dicitur, leonem æſtimabimus, hoc eſt ex parte totum, ex ſigno ſignatum, & ex cauſis effectum: Hæc ſacrificia cum prius Eleuſini celebrarent, primus EVMOLPVS, Deiopes & Triptolemi filius ad Athenienſes detulit, vel vt alij quintus ab illo Eumolpus: Antea meminimus lib. 1. Eumolpidarũ ab Ægyptijs Sacerdotibus oriundorum, qui cum colonias in Græciam duxerint ex Ægypto, ſimulq; Sacerdotes & arcani Ægyptij non ignari fuerint, horum ſacrorum non immeritò authores exiſtimantur; Cuj & illud, vt argumentum ſat firmum aſtipulatur, quod omnes Sacerdotes, qui præerant illis ſacris Eumolpidæ erant, & ab vno proavo deſcenderint: Sic enim Aceſidorus; Habitaſſe, inquit, in Eleuſine prius jndigenas narrant, at deinde Thraces qui Eumolpo ſuppetias tulerunt per bellum quod fuit cum Erechtheo. Et Androtio l. 2. de ſacrificijs: Nam Eumolpum, jnquit, fuiſſe præconem, ex quo naſcitur Eumolpus, ex hoc Antiphemus, ex hoc Muſæus Poëta, ex hoc Eumolpus, qui ritũ ſacrorũ demonſtravit, atq; functus fuerit Sacerdotio, Hæc jlle: Quod verò iſta fuerit conſuetudo, vt idcirco Eumolpidæ ſacris Cereris jnitiarentur, eſſentque eorum ſacrorum Sacerdotes, teſtatur Sophocles in Oedipode, in Colono, his verbis:

ARCANA.

ὧν καὶ χρυσέα
Κλῄς ἐπὶ γλώσσᾳ βέβακε
προσπόλων Εὐμολπιδᾶν.

Hoc eſt, quorum & aurea clavis in lingua conſtitit ſacerdotum Eumolpidarum. Sic in Eleuſinio agro locus oſtendebatur, vbi *P*luto *P*roſerpinam rapuit, & vbi Eleuſiniorum fœminæ primum chorum in honorem Cereris inſtituerũt, non procul ab Agelaſto Petra vocata, ſuper qua ſedit Ceres audito caſu Proſerpinæ, cui *P*etræ propinquus

quus fuit locus vocatus Callichorus. Verum Eleuſiniorum vulgus, ne fabula videretur, & vt ipſi certiores eſſent de tam memorabili Plutonis facto, in ſua terra id contigiſſe dixerunt, & monumenta ſaxea monſtrare auſi ſunt: Quibus tamen multi Poëtarum, vt Ovid: lib. 4. Faſt. alijq; contrarij ſunt, & dicunt in Sicilia id accidiſſe, cum Proſerpina flores colligeret: At vtriq; & Eleuſinij & Siculi pro hyſtoriâ acceperunt, nos pro fabula agnoſcimus, quicquid de raptu Proſerpinæ toti orbi occantatum eſt; ita tamen, vt rem quaſi geſtam demonſtret ſub figura; Pluto enim qui rapuit Proſerpinam á mythologis pro terra exponitur, & Proſerpina pro ſemine vel radicibus ſegetum; Cumq; ſex ferè menſibus ſub terra ſemen occultetur, tanto tempore dicitur eſſe apud Plutonem, & per totidem menſes ſupra terram in aëre, apud Cererem: Hæc quidem conveniunt explicationi, ſed an hæc arcana ſunt an non omnibus notiſſima? an hæc feſta, occultationem & tot & tanta requirunt? De ſemine, ejuſq; expoſitione accipimus; at de Philoſophico noſtro arcaniſſimo, quod ruſtici ignorant, ſoli Philoſophi ſciunt, quod occultandi cauſas habet; Hinc illa ſacrorum inſtitutio, hinc ordo ſacerdotalis in vna familia, hinc aurea clavis in ſacerdotum lingua: Nec quis adeò inſanus ſit, vt credat, quòd Eleuſini primò acceperint frumenta à Cerere, & docuerint cæteros, quomodo panem pinſere & comedere debeant, aut Thebani à Dionyſio vinum: Non, non; longè ante ea tempora panis & vinum in vſu mortalium fuerunt, vt ex ſacris literis, tum etiam ex prophanis antiquiſsimis conſtat: Petra propè Callichorum oſtenditur pro Hieroglyphico, quia nobis Petra ſemper aliquid ominis oſtendit, ſi animadvertamus: Sic Saturnus ſaxum vorávit; ſic Cadmus, Iaſon & Mercurius, cum ſaxo hic Argum, illi terrigenas trucidârunt: ſic Pytithous in ſaxo ſedens apud inferos relictus, ne quid de Siſyphio ſaxo dicam: At nunc tandem audiemus, quantum de ſacris illis Eleuſinijs quibuſdam ex Chriſtianis innotuerit: Euſebius ex Clemente docet

Hieroglyphicum ſignum proprium,

de ijs, vt ſequitur: *Quidam,* inquit, *aiunt Melampodem Amythaonis filium ab Ægypto in Graciam luctum Cereris ſolenniter celebratum reportaſſe: Ceres peperit, educatur puella, Perephatten nonnulli appellant, cui Iupiter qui genuit, Draco factus coniungitur: Inde in Savationum myſterijs Draco in ſpiram involutus in ſacrificijs ad factorum memoriam, imo verò in teſtimonium tantæ turpitudinis, vt ego dixerim, adhibetur. Peperit & Perephatte tauriformem filium; Vnde Poëtæ quidam taurum laudant Draconis patrem, & Draconem rurſus tauri patrem, & in montem arcana hac facta, ducentes paſtoralem ſtimulum celebrabant: Paſtoralem vt puto, ſtimulum, ferulam, quod genus ligni bacchantes ferunt. Nequeo latius huius Perephatiæ ſacra enarrare, quaſillum, rapinam, Idoneræ terræ hiatum, ſues Eubolei, quas eodem hiatu ſimul & duas deas abſorptas aiunt fuiſſe: Vnde & Megareum in Theſmophorijs ſuis immittunt, quæ ſacra varijs modis mulieres, quoniam hæc fabula variè narratur, per civitates Græciæ celebrant, Theſmophoria, Scirophoria, Imphabiliphoria vocantes, & multis modis Periphattæ rapinæ complorantes: Tantum* clemens interprete Georgio Trapezuntio: Ibidem ad Aug. de Civ Dei, lib. 7. c. 20. Ludovicus Vives, Ferebantur, inquit, ciſtæ opertæ á Sacerdotibus puellis, altera florum, qua ver ſignificatur, altera ſpicarum, qua æſtas: Virgines iſtas vocabant κανηφόρες, id eſt, caniſtriferas; quarum Cicero meminit in Verrem de ſignis: Tametſi Porphyrio ſuper illo verſu Horatij, velut qui Iunonis ſacra ferret, Canephoros Iunonis dicit eſſe Athenis: Orgia quoq; hæc ſacra nominabantur, ſicut idem Clemens ait, ab ira quam adverſus Iovem concepit Ceres: Catullus;

Pars obſcura
cavis celebrabant orgia ciſtis,
Orgia quæ fruſtra cupiunt audire prophani.

Strabo lib. [illegible] c. & Servius 4. Æneid: omnia ferè ſacra orgia eſſe à Græcis dicta perhibent: *Imagines in illis ſacris deorum eæ fuerunt, CREATORIS, quam geſtabat Antiſtes*

ARCANISSIMA

ſtes

ſtes Hierophantes: SOLIS *quam facifer*; *LVNÆ quam miniſter ad aram*; MERCVRII, *quam præco ſacrorum:* Et quemadmodum in ſacris *Dionyſi* circumferebatur Priapus, ita et in Iſis natura muliebris, vt Theodoritus teſtatur, qui etiã affirmat, Iovem cum Cerere matre & cum Proſerpina filia concubuiſſe: Hucuſq; Ludoicus: Hæc ſanè non ſunt adeò obſcura, vt Delio natatore egeant; ſed quatuor illis ſimulachris plus dicitur, quam multis de eadẽ re ſcriptis voluminibus: ſiue fingatur ab ignaris in ſacris illis obſcæna & teterrima tractata eſſe, ideoque occultata ſive Iovem cum matre & Proſerpina concubuiſſe, ac taurum Draconis patrem, ac Draconem iterum tauri patrem fuiſſe, ſive alia hujuſmodi, rei veritati nihil detrahit; Hæc enim ſimulachra, quæ ſunt quaſi muta Poëſis & ſcriptura *Hieroglyphica*, aliud loquuntur, quàm vulgo exiſtimatúm eſt: Verum quid dicam, an hæc ficta ſunt? Nullo modo ſed ab authoribus fide dignis, & omni exceptione majoribus proferuntur, etiam ijs, qui hujus rei, quam nos innuimus nullam cognitionem aut reſpectum habent: An igitur Ethnici illi ſunt Chriſtiani facti in huius arcanis ſymbolis, quòd Creatoris imaginem geſtent? An illis creatio nota fuit? An Moſes illorum doctor, an Deus ipſe ex creaturis? Sané Arcaniſſima hæc eſſe, & ſupra captum Ethnicorum vulgarium clariſſimé patet: Si quis prima illa paradoxa, monſtroſa & naturæ adverſa (nempe de Tauro & Dracone ſibi vtriq; vt invicem parentibus & filijs, alijſq; hujuſmodi) excipiat, ab his ſimulachris expoſitionem petat; quod & nos, pauciſſimis, quoad licet teſtimonijs recentiorum adductis, breviter præſtabimus: Circa authorem primum Eleuſinæ ſolennitatis inſtitutæ, variationem animaduertimus; cum alij vt Clemens, Melampodi, alij Eumolpo, nonnulli Eleuſio principi vrbis ejuſdem nominis, quidam Danai filiabus, alij Triptolemo id aſſeribant: Quicunq; author ſit, originem ab Ægyptijs ducere non eſt dubium; Quantũ ad me, ego Eumolpo aſſentior, eâ ratione, quod Eumolpidæ

Nota.

Scriptura Hieroglyphica.

Ab Ægyptijs Eleuſinia ſacra orta.

ſacerdotalem dignitatem & ſcientiam illorũ arcanorum in ſua familia diutiſſimè obtinuerint; tum quod primus Eumolpus Triptolemi filius, vt hic Eleuſi, ſtatuitur: vt Eleuſus pater, Triptolemus filius & Eumolpus primus, nepos fuerit; ex quo deinde cæteri Eumolpidæ deſcendunt: Ceres peperit, educatur puella, cui Iupiter, qui genuit, Draco factus conjungitur; Et quidam taurum laudãt Draconis patrem, & Draconem rurſus tauri patrem: Hæc verba nebuloſa & obſcura ſunt; cauſa eſt, quia involucra rerum ſunt; nam ſi vt ſonant, intelligenda eſſent, aut ſi ſonarent, vt intelligenda ſunt, facilè ab omnibus perciperentur: Sic in occulta Philoſophia Roſino teſte dicitur; *Ars Aſtronomiæ & Phiſices legentibus patens eſt; Ars verò noſtra, non niſi à ſapientibus ſciri poteſt*: Et hoc ideo, inquit author Auroræ in prologo, *Ne ſtolidi & inſipientes naturã ignorantes, legere tamen ſcientes a. b. c. d. ipſis attraherent & vſurparent: Quamobrem cupientes hanc ſcientiam oportet intellectũ valdè ſubtiliter & ingenioſè acuere, ſæpè & perſæpius, intus & extrà, antè & retrò volvere & revolvere dicta ſapientũ. Non eſt enim ſapientũ ſtolidè loqui, cum intellectus verborũ ipſorũ maximè literarum ſono contrarietur; qui enim ſonũ verborũ acceperit, & intellectum interiorẽ non habuerit, nihil ſibi prodeſt, quoniã illi dicitur id quod ſcriptũ eſt; legere & non intelligere, eſt negligere.* At quid mirũ quod Ceres peperit Proſerpinã, ex Iove patre & patruo; Si Iupiter Oſiris et Ceres Iſis, Proſerpina Orũ refert, vt nonnunquã accipitur; ſed per Iovẽ hic intelligimus fortem et tauriformem genitorem, qui vim Martis in igne repræſentet, qui Semelen ſuo fulmine comburere poſſit, et fœtum eius maturare; Nempe agens noſtrum primum, quod vbicunq; ſit, quærendum eſt; quod ſi in Tauri ſigno inueneris, fac vt ad Leonis violentiam accedat, et erit Sol in Leone, ſicq; ſecundus gradus erit completus: Ducatur ad Sagittarium, & in hoc tertio gradu pater ſuſcipit filium, hoc eſt, terra recipit ſpiritum, et à modo ipſum fugere non permittit: Iovẽ ſi agnoveris, ex agnatione et Cererem non ignorabis; Et ſic Gabricum Beiæ coniunges, fratrem ſorori

Taurus draconis pater, & Draco rurſus Tauri pater.

rori

rori, nec opus eſt ad hæc authorum teſtimonijs, quia ſingulæ eorum paginæ ea inculcant: Hermes cap. 4. *volens*, inquit, *dominari, artemq́; cuſtodire, iunge buba aquæ filium, qui eſt Iupiter, quod eſt occultum arcanum:* Et mox: *Ex homine non fit, niſi quod ei ſimile eſt, vt ex Tauro idem*: Et ſi quod animal cum aliena ſpecie cubet, naſcitur quod neutro ſimile eſt: De Dracone, Theophilus in turba; *Simili modo*, inquit, *illa mulier fugiens generos, quibus per ſe, quamvis irata domeſtica ſit, vt non dedignetur ſe ſuperari, vt eius coniunx ſuum habeat decorem, qui furibundus eam diligit, ac iugiter pugnat cum ea, donec ſuos concubitus cum ea peragat; & deus pro voluntate filios multiplicat; Cuius porrò decor igne conſumitur: Termino enim finito, reuertitur ad eam: Dico etiam vobis, quod draco ille nunquam moritur; Tamen illam mulierem ſuos interficientem coniuges philoſophi neci dederunt; Illius enim mulieris venter plenus eſt veneno. Fodiatur igitur ſepulchrum Draconi, illicq́; ſepeliatur mulier cum eo, qui illi mulieri fortiter iunctus, quanto magis eam nectit, & voluitur circa eam, tantò magis corpus eius in mulieris artubus mixtum ad mortem declinat, & totus vertitur in ſanguinem: Quod cum vident philoſophi in ſanguinem verſum, ponunt eum ad ſolem, quouſq́; lenitudo conſumatur, ſanguiſq́; areſcat: Et tunc apparet venenum, & occultum manifeſtatur*: Et in allegorijs: *Sume taurum cum carne & ſanguine, cornibus, pedumq́; calciamentis & verte eum in aquam, & cum ſanguine miſce, totumq́; trahe, poſtea aſſa, donec rubeſcat*: Atq; ſic patet, quod Iupiter & Ceres, ſeu Oſiris & Iſis, ſeu Taurus & draco concumbant, atq; ex ſe tauriformem filium ſeu filiam, Orum aut Proſerpinam gignant: Nam filius genitus poſtea propriæ ſuæ matri iungitur, ſeu filia genita patri; ac frater ſorori, auvs nepti, avia nepoti; Ita enim in ſola arte philoſophica contingit, et non alibi; Sic taurus eſt draconis pater, generans generati, et draco tauri eodem modo, mutatis nominibus, rebus conuenientibus: Hoc vt manifeſtum fiat, conſulantur authores chymici; Roſarius philoſ. inquit: *Me igitur & filio meo*

coniunƈto, nil melius ac venerabilius in mundo fieri poteſt: Et alius philoſ: Tol: Author Roſarij: *Me igitur meæ matri & ſuo pectori iunge; Quia ſuam ſubſtantiam facio continere: Noli ergo alienum nobis introducere, nec ab opere ceſſare: Nam omnis natura cum ſua adunatur ſocia, & per eam perficitur; Mater me genuit & per me gignitur ipſa; Ipſa enim primò dominabatur mihi; De cætero autem dominabor illi, quia perſequutor matris meæ factus ſum; Priuſquam ab ipſa accepi volatum; Ipſa tamen meliori, quo poteſt modo, ſicut mater pia fouet & nutrit filium, quem genuit, donec ad ſtatum peruenero perfectum.* Id: *Liga ergo mulieris lactantis manus, vt non fugiat Gabricum, id eſt virum, apponite ſibi filium, quem genuit, vt lactet eum; Quoniam cum mulier mortua fuerit, erit bufo groſſus de lacte:* Et Flamellus. *Tum fœtus matrem devorat patremq; ſuum:* & Idem: *Matrem infige ventri ſui fœtus quem antea peperit, tum demum ſibi pater eſt, ac filius ex duobus ſpiritus perfectus:* Et Lull: Codicil: c. 14. *Oportet enim matrem, quæ prius generat filium, inhumari in ventre filij, & ab eo generari:* ſic Ænigma Phil. 6. *ſuper matrem prægnantem ſeruum rubicundum æqualiter conde &c.* Quorſum et ſpectant ante dicta lib: 1. de Iſide & Oſiride, eius fratre, marito & filio; Si itaq; filius cum matre copulatur, ipſe ſibi pater eſt & filius, & reliquos cognationis & affinitatis ordines ſeu gradus recipit: Eodem ſpectat Ariſlei ænigma de fratre ducente ſororem; Et quod Roſarius, alijq; ſæpe repetunt; *Coniunge ergo ſeruum noſtrum ſorori ſuæ odoriferæ & inter ſe filium gignent, qui non aſſimilabitur parentibus:* Erit enim nobilior & dignior illis: At cum hæc ſatis conſtent, reliqua ſingula, à Clemente repetita, de quaſillo, rapina & alijs per ſe ſequuntur: De virginibus caniſtriferis ſub Dionyſi feſto diximus; Supereſt vt de ſimulachris illis aureis aureæ philoſophiæ paucum adijciamus: Deus vnus creator omnium eſt omnia in omnibus, et ante et ſuper omnia; Ideoq; à ſapientiſſimis eius ſolennitatis authoribus, vt ſumma cauſa efficiens, et à quo vis et potentia deſcendit ad operis perfectionem conſequendam, ad quem quoq; omnis honor, laus et gratia, vt fluvij

ad

ad mare immenſum, omnium bonorum et donorum largitorem benignum regurgitare debeat, reſpicitur et per ſimulachrum, quatenus humanitus licet, præfiguratur: Abſq; eo enim nihil fit; Ideo Hermes cap:2. *Fili mi*, inquit, *ante omnia moneo te Deum timere in quo eſt niſus tuæ diſpoſitionis*; *Qui idem* fatetur cap:1. quod artem et ſcientiam hanc habeat ſolius dei viui inſpiratione, qui ipſi famulo ſuo pandere dignatus eſt: Solis deinde, Lunæ & Mercurij ſimulachra ſingula à ſingulis geſtata ſunt, non tanquam dij, a quibus Creator non adeſſet, qui Deus deorum eſt, ſed vt creaturæ; Non vt cæleſtes planetæ, quia in illis Mercurius inſenſibilis eſt operationis præ reliquis Iove, Saturno, Marte, et Venere; et hi potius cum illo iuncti tunc eſſent; Sed vt planetæ terreſtres ſeu ſubiecta vnius artis homogenea: Iam inde autem ab antiquiſſimis temporibus vſu receptum fuit apud Ægyptios per planetas ſeu ſtellas errantes cæli adumbrare virtutes ſeu partes operis philoſophici, hoc eſt per nota lumina et viſibilia, ea quæ eſſent & eſſe deberent arcana; Per ſigna ſignata, per imagines res ipſas: Vt enim in arte memorativa pars pro toto, et econtra, continens pro contento, inſtrumentum pro opere effectus pro cauſa, verbum pro ſententia & litera pro verbo vel vice verſa, pro arbitrio ingenij artificis ponitur & ſignificatur; Ita et ſapientiſſimi arcani philoſophici inuentores et poſſeſſores ſuis notis et ſignis ſeu imaginibus hieroglyphicis, à rebus notis deſumptis, vſi ſunt: Niſi enim res eſſent notæ, quæ ignotas repræſentare debent, vtraq; manent ignotæ; Nihil autem notius, quod ad viſum, ſole et luna, ideoq; hæc duo lumina ad illuſtrandum ſuas res obſcuras et occultas ſæpiſſimè vſurpârunt; quibus tertium adiungunt, vt miniſtrum, Mercurium; Nec verò exiſtimandum eſt antiquiores per ſignum Solis, aurum metallum notum, aut per Lunam, argentum, per Mercurium hydrargyrum, per Saturnum plumbum, per Iovem, ſtannum, per Martem ferrum, communia intellexiſſe; Hoc enim non eſſet magnæ ſubtilitatis et minoris vtilitatis; Siquidem illis ad opus philo-

Planetarum ſimulachra denotant partes operis phyſici.

Per planetarum nomina & ſigna nil vulgare intelligi.

Philoſophicum non egeamus; ſed conſenſus omnium verè Philoſophantium teſtatur ſua metalla non eſſe vulgaria, vnum genere, duo numero, plura potentiâ & virtute, homogenea eſſentiâ & concordia, diverſiſſima & diſcordia qualitate; varia colore, vnita fine: Solis itaque imago vim activam noſtri ſubjectj denotat, Lunæ, paſſivam, & Mercurij, receptaculum vtriuſque: Sic Roſarius Phil: *Sol*, inquit, *eſt maſculus, Luna fœmina & Mercurius ſperma, eaq; tria vocat aquam illorum trium*; & addit: *Sed vt fiat generatio & conceptio, oportet vt maſculus coniungatur fœminæ, & vltra hoc requiritur ſemen*: Et Lullius Theor: teſt. *c.* 47. *Coque æqualiter opus tuum cum reſidentia, conſtantia, exiſtentia, atq; compone iſtud ſecundum compoſitionem illorum, de quibus vult componi, ſcilicet Sol & Luna & Mercurius noſter*: Roſar. quoq; ex lumine luminum: *Et ſcitote, quod eadem ſunt quæ dealbant & rubificant intrinſecus & extrinſecus, ſcilicet* Sol, *Luna,* Mercurius: *quæ tria diſſoluta & fermentata appellat argentum vivum dicens, argentum vivum habet in ſe corpus, ſpiritum & animam.* Et pauló anté, *vtraq; medicina incipitur cum Sole & Luna; ſed ad rubeum ſit fermentum cum Sole, ad album cum Luna: Sol capitur dupliciter; vno modo pro aqua Solis, alio pro corpore Solis: quia aqua Solis, inquit, eſt volatilis & corpus eius fixum, & econverſo de Luna*: Hermes hæc ad duo reducit, quando ait: Pater eius Sol, mater verò Luna; Item cum dicit, quod eſt ſuperius, eſt & inferius, id Hortulanus ita explicat; *Hic per ſuperius intelligitur dignius, & per inferius indignius, vt ſcilicet fiat vnum ex illis tribus, vel ex Sole & Luna fiat vna res, cuius partes ſint æquales, & appellatur hæc coniunctio ſublimatio Philoſophorum: & dicitur ſublimatio, exaltatio ſiue dignificatio, quia Luna dignificatur &* Mercurius. *Nam cum facta eſt vnio in tanta dignitate eſt Luna, ſicut* Sol *& Mercurius.* Vocârunt & Mercurium Draconem, vt ibidem Roſar. *Et amplius notifico, quod Draco non moritur niſi cum fratre & ſorore ſua interficiatur, & non per vnum tantum, ſed per duos ſimul. Frater eſt* Sol, *Soror eſt* Luna: Atq; hinc patet, cum hæc forma loquendi recentioribus ſit freq en-

Sol quid et Luna quid in opere.

frequentiſſima, non ſolum Solem, Lunam & Mercurium intelligi per iſta ſimulachra, reſpectu hujus artis, ſed etiam per *D*raconem tauri filium & patrem, eaſdem res ſignificari: quod copioſius demonſtrare hoc loco neceſſarium non eſſe arbitramur. Bacchi itaque & Cereris ſacris ſufficienter explicatis ad Veneris amaſium Adonim accedemus, de quo primo libro, cum de Syris ageremus, nonnulla, quæ ad eius ſolennitatem ſpectant, tractavimus, ideoque hic brevius percurremus; Non ſolum in Syria Adonia cum luctu & gaudio celebrari ſunt ſolita (vbi fabulantur fluvium Adonim dictum circa hos dies feſtos in curſu ſiſti) ſed & Phœnicia & Ægypto, vnde hæc primitùs originem duxerunt: *P*lanctus & querela, quæ ob Adonim mortuum creditum magnâ animi deiectione & triſtitia vulgum exagitavit, cum luctu & ejulatione Cereris *P*roſerpinam quærentis aut Ægyptiorum Apim extinctum deplorantium ac novum deſyderantium, in cauſa & principio convenire manifeſtè cernitur: Nam cur hi populi amentes lugerent ſeſeq; macerarent, niſi quid fundamenti in rei veritate haberent? Scimus autem Adonim nunquam fuiſſe hominem, nec Venerem ejus Amaſiam deam, nec ipſum Martis inſtinctu occiſum, multò minus cũ mortuũ ſex menſes in complexu *P*roſerpinæ apud inferos & ſex menſes apud Venerem fuiſſe aut eſſe: Eadem de raptu Proſerpinæ, quæ iiſdem vicibus temporis alternatim apud Plutonem & *C*ererem matrem manere fingitur, dicimus: At cur Ægypti brutum, quod ipſi extinxerãt, luxerunt? Ratio nulla fuit, niſi vt ſacra ſua poſteris ſũma curâ & vigilantiâ traderent propaganda; cumq; ſacerdotes, cauſam rei ſcientes, in morte Apis triſtiores viſi ſint, propter novi ſcilicet indagationem ſolliciti, vulgus, vt fieri ſolet, triſticiam in ejulationem convertit, diligentiam in amentiam; idem circa amiſſionem *P*roſerpinæ & Adonidis mortem, allegoricè intellectam, factum apparet: An Ceres filiam *P*roſerpinam amiſit, quam non habuit? An raptam dolet à *P*lutone, qui nunquam fuit, vti nec ipſa?

Adonia.

Adonia apud Syros celebrata.

Demus quod Ceres fuerit & Proſerpina atq; Pluto, & ab hoc illa rapta, iſta triſtis, quid hoc ad homines vivos & rationales? Demus, quod fuerit Adonis, Venus & Mars, ac ille hujus dolo ſublatus, à Venere vt vivus ita mortuus in delitijs habitus, id neq; luctûs neq; gaudij cauſas hominibus præbere poſſet, niſi ipſi ſibi fingere velint: At fatemur in his mentes humanas ad ſuperſtitionem pronas, & diaboli nebulis occæcatas, in pernociſſimos & deteſtandos errores facilimè labi, niſi Sol ille æternus Deus ſui Verbi, quod ipſa veritas eſt, radijs eas gratioſé illuſtret: Ideoq; non admirandum eſt, Adonia cũ tanto luctu per Syriam, Phœniciam & Ægyptum, abſque manifeſta cauſa peracta eſſe: Cum verò Adonis, Sol, Oſiris & Pluto, ipſeq; Iupiter habeatur, vt hactenus demonſtratum eſt, pro vno eodemq; ſubjecto, & vulgariter pro magno mundi lumine acceptus ſit, cognito eorum vno & reliqua illa nomina, quid ſignificẽt, innoteſcunt, de quibus diverſis locis copioſè egimus: Dicimus itaq; Adonim eſſe Solem Philoſophicum, à Venere verè amatum, cujus illecebroſâ pulchritudine ille irretitus ab apro furioſo Martis vim habente interimitur; mortuus lactucis plantis frigidis et humidis apponitur, perq; ſex menſes apud Ditem aut ejus conjugem Proſerpinam detinetur; ac totidem apud Venerem: Ibi nigredinem, qui color Ditis proprius eſt, acquirit, hic rubedinem, quia ipſa Venus Roſea eſt; ideoque Roſas albas ſuo cruore purpureas efficit; de qua Veneris tincturâ venuſtè quidam Poëtæ canunt, ex quibus inprimis Ioh. Iov. Pontanus ſuo loco videatur. Orpheus, vt etiam aliàs inſinuavimus, in hymnis ſuis ſemper ad vulgarem intentionem, vulgi captui accõmodatam reſpicit, ideoq; Adonim pro Sole videtur interpretari, dum ita eum deſcribit.

Adonis quis.

Adonim allegoricè Solem eſſe non cœli ſed Hermaphrodytum operis phyſici.

Qui cunctis alimenta refers, prudentia cuius
Plurima, qui vario lætaris nomine Adoni,
Germinum & idem author, pariter puer atq; puella,
Extincte atq; iterum ſplendens labentibus horis.

Quibus

Quibus verſibus affirmat plurima nomina Adonidi tribui, vt antea recenſuimus, alimenta qui cunctis rebus, hoc eſt, Philoſophicis præſtat, et germinare omnes colores in opere facit, qui nigredine extinguitur, et iterum ſplendeſcit ſucceſſu temporis, qui pariter eſt mas, et fœmina ſemper juvenis: Vt hactenus de Iove, Oſiride, Dionyſo, Apolline, Sole, qui vnum quid ſunt, demonſtratum eſt: Quæ omnia ſoli Soli philoſophico conueniunt, non cæleſti: quis enim, niſi inſanus, ſexum hermaphrodyticũ ſoli communi attribueret, aut illum extinctũ diceret, cum ſui reſpectu idem ſemper maneat, nec quoad nos extinguatur? Quis eivs prudentiam iactaret niſi imprudens? Demus autem quod Græci divinitatẽ ſoli aſſcripſerint, vt patet de Athenienſibus, qui Anaxagoræ ſolem lapidem ardentem eſſe, non deum, affirmanti, venenum dederint, vt & Socrati contra eorum deos ſentienti; hoc potius tamen ex brutali affectione & irrationali perſuaſione factum eſt, quam ex Orphei vel Ægyptiorum traditione: Elephanti enim in Africa orientem Solem ſalutare, et quaſi devotione quadam adorare ſcribuntur, et agreſtes ſeu feri quicunq; populi abſq; doctrinâ vllâ cœleſtia lumina Solem et Lunam pro dijs ſemper coluerunt, nec opus fuiſſet Orphicâ inſtitutione ſeu ex Ægypto ſacrorum tranſlatione; Deinde de cauſis ſolennitatum primis et vero vſu, non de ſupervenientibus et abuſu hìc nobis ſermo eſt: Hoc modo Solẽ pro Deo cultũ, eiq; ſacra facta eſſe à vulgo cõcedimus, illo à ſapiẽtibus nequaquam, ſed occultũ quid (non omnium oculis expoſitũ cœli Solẽ, optimam creaturam, at non deum) ſẽper denotatũ eſſe: Quibus et Lãpadophoria in *Promethei, Vulcani* et *Minervæ* gratiã obſervata annumeramus, quippe quæ ſingularem communitatem cum præcipuo Ægyptiorum Deo, *Vulcano*, Chymiæ non ignoto, nec non *Pallade* Athenienſiũ tutrice, ſapientiæ dea, habeant; Præter hæc enim innumera quoq; alia apud varias gentes feſta fuiſſe non ignoramus, tum etiam apud Ægyptios et Græcos; ſed cũ hæc & propoſito noſtro ſufficiãt & explicata per ſe alijs lucẽ præ- *Lampadophoria.*

ſtent,paucis illis hoc loco contẽti,cæteris ſuperſedebimus: Erat autem Athenis conſuetudo,vt nonnulli accenſas faces deferentes in vrbem decurrerent, alij poſt alios, eaſq; extinctas ſervarent, cujus verò fax extinguebatur, ſequenti victoriam concedebat, qui ardentẽ ad metam attulerat, victor erat; ſi nemo, victoria in medio relinquebatur: Quod inſtitutum licet quidam ad curſum vitæ humanæ accõmodent (vt fieri poſſe non diffitemur) tamen ſi nos conſideremus cauſas, cur Prometheo, Vulcano & Palladi ara cõmunis fuerit in Academia, longé aliter ſentire cogimur: Quis enim Vulcanus? an non jgnis, aut circa jgnem operarius? Quis Prometheus? an non Medicinæ, aliarumq; artium, vt & metallicarum inuentor perhibetur? De eo enim ſic Æſchylus: *Quid proferam,* inquit Prometheus, *quot commoda educta per me ſunt humi latentia? Ferrũ vel argentum vel aurum, vel quis æs, ni mentiatur, repperit, quis me prior? Nemo profecto, ni velit mentirier: Artes repertæ quæq; ſunt Promethei:* Hæc ille: Hic eſt, qui ſcintillã ignis ex Sole mutuatus humanis mentibus infixit; Hic eſt qui viam Herculi monſtravit ad aurea mala Heſperidum: hic eſt, cujus ſtatua in dextra manu cum ſceptro erigebatur: De hoc Orpheus in hymno ita canit: Rheæ conjunx alme Prometheu, quaſi ipſe eſſet Saturnus; De Vulcano & Pallade ſuperius ſatis: Ex quibus apparet revera myſticam cauſam fuiſſe, cur his dijs creditis ara communis erecta, ac ſolennitas lampadiferorum in eorundem honorem inſtituta ſit: Cujus rei cum antehac meminerimus, hic eam cuilibet intelligenti ſaltem conſyderandam relinquimus: Ab hoc more Græcorum jgnis æterna nutritio apud Romanos videtur originem duxiſſe, quæ in Veſtæ Deæ virginis reverentiam fiebat; Interdũ enim Veſtam pro terra, ſæpius pro igne, ignisq; numine interpretati ſũt, cujus colendi ritus hic traditur: Ovid. 6. de Faſtis, Veſtam apud Romanos nullam imaginẽ aut ſimulachrũ habuiſſe, vt alia numina credita ſcribit, quia ignis in ſe non poteſt bene effigiari; ideoque in templo ejus ſovebatur ignis, & dicebatur æternus,

Ara communis quibus dijs fuerit.

Myſtica cauſa.

Ignis Veſtæ ſacer.

nus, cuius curam virgines Veſtales habebant, quibus negli-gentia fovendi hunc ignem crimen capitale erat: Vnde dicit Valerius lib: 1. c. 1. quod Licinus pontifex Max: Virginem veſtalem id eſt, deæ Veſtæ conſecratam, iudicavit igne cremandam, quod quadam nocte parum diligens æterni ignis cuſtos fuiſſet. Et Titus Livius lib: 8. de ſecundo bello Punico ponit inter prodigia, quod ille ignis ex negligentia fuit extinctus: Ex his nemo non videt, quod ſi in Ægypto adeò Vulcanus, Vulcaniæq; artes in precio fuerint, vt Lemnius ille ac claudus, ab alijs populis deſpectiſſimus deorum, maximum ac precioſiſſimum templum cum conſecratione et nutritione Apis, totq; Sacerdotum (ex quibus et reges electi ſunt) meruerit, inde quoq; apud Græcos Lampadophoria, eius honori attributa, et apud Romanos Veſtæ ſolennia, originem duxiſſe, quomodò-cunq; pòſt in abuſum et oblivionem venerint: At hæc de feſtis, nunc de certaminibus et ludis: Horũ etſi varia genera apud diverſas quoq; gentes fuerint, tamen nos ſaltem quatuor eaq; præcipua, Græcis celebrata, pervoluemus: Finis, vt dictum, inſtitutionis feſtorum fuit, vt arcana ſub illis latentia ſapientibus nota, alijs ignota manerent, ac præterea vt vulgus ſub religionis forma, deorum metu, in ordine polytico retineretur; Idem et in certaminibus et ludis, tanquam à dijs ipſis confirmatis cernitur; Ac præterea, vt animoſiores ab otio ad negotium, in pace ad bellum, ad corporis robur et ſanitatem comparandum, nec non gloriam et nominis celebritatem aucupandum exercerentur et incitarentur: Novimus qua intentione ludi Equeſtres iampridem apud Germanos, (quos Torneamenta vocant) inceperint, et quo authore, nempe Imperatore Henrico Saxonico, primo, ſeu Aucupe cognominato, quibus vrbibus et perſonis celebrati ſint, eorumq; finem vtiliſſimum toti huic genti fuiſſe non eſt dubium; Sic et antiquiſſimos iiſdem ferè rationibus motos eſſe veriſimile eſt, dum certamina diverſis temporibus inſtituerint: Verùm quid hoc ad chymiam ſpectet,

Vulcanus in Ægypto deorum præcipuus.

De Certaminibus & ludis inſignioribus Græciæ.

Ludi equeſtres Germanorum, Torneamenta.

 qui-

quilibet non indiſcretus arbiter ſtatim quæret ? Fateor, quod dimicare armis,et Medicinæ vacare,diverſiſſima ſint opera, hoc ad hominum ſalutem, illud ad perniciem (hoſtium) inuentum; Sed quia Pallas fingitur ſapientiæ & ſtudiorum dea, & nihilominus bellatrix, Apollo Muſarum præſes, Medicinæ inuentor, Vates & poëta ac nihilominus Typhonis trucidator, iaculator & miles auratus, qui q; in his certaminibus quondam victor declaratus ſit, non ſine cauſâ ipſum in hæc aliquid iuris habere ſubolfecimus; Idque ideo quia veram originem horum ludorum, quod ad authores, qui ſuis ſumptibus, authoritate et iudicio primitús ordinârint, nec non ſpeciales fines, quorum honoribus deputati ſint, fabulis poëticis et allegorijs Chymicis, inuolutam reperimus: De primo conſtat, ſi Imperator vel Rex vel princeps ſolennitatem eiuſmodi incipiat, quod eius memoria nunquam deleatur, donec illa perdurârit, & pôſt quoq; literis celebretur; Iam veró non ſuccurrit, quis rex aut princeps ea certamina inſtituerit, qui eâ authoritate valuerit, vt gentes alias, proximas vel remotas ad vnum locum conuocare voluerit, aut potuerit: A privatis igitur perſonis ea incepta eſſe credibile eſt; et à talibus, quæ communi ſtatui prodeſſe potius, quam ſuæ vtilitati proſpicere cogitârint: Vtque maiori exiſtimatione haberentur, dij in illis primi victores fuiſſe perhibiti ſunt: quod in ſingulorum conſideratione manifeſtius apparebit: Admiratione autem dignum eſt, quod apud totam antiquitatem Ethnicam nulla vera, certa et definitiva temporum meta, quam Epocham vel æram Chronologi appellant, ante Olympiadum initium extiterit: Inde enim contingit quod omnia ferè facta antiquorum regum, quos plurimos fuiſſe etiam ante inchoatas Olympiades patet, incerta et dubia reddantur: Sunt qui illud ſeculum, quod Olympiades proximé anteceſſit, Heroicum nominent, quia eo tempore Ethnici præſupponant vixiſſe tot deos, deas, heroës, et heroinas, quorum res geſtæ in fabulis tradun-

Pallas militiæ & artibus deaita. Apollo, miles, medicus, poëta.

Solennia Græcorum à privatis videntur inſtituta.

Seculum Heroicum, intellectuale eſt.

traduntur, ſed nos, quia nec dij, nec heroës illi revera extiterint, heroicum appellari poſſe agnoſcimus, ideo, quia tum tot heroum et deorum fabricatores vixerint, nempe Orpheus, et longè ante ipſum Hermes cum tot Ægyptijs ſapientiſſimis Philoſophis, Sacerdotibus & Regibus, poſt eum verò alij Græci, quos ante recenſuimus, Linus, Melampus, Muſæus, Amphion, Eumolpus et reliqui; Ab his enim tota deorum & heroum progenies orta & propagata eſt: Ab his quoq; aut eorum ſequacibus primum certamen Olympicum in Dei omnipotentis honorem, proximi commodum, inchoatum & ordinatum eſſe ſi opinabimur, vix fallemur; Eius initium, vt ſuprà quidam collocant in annum mundi 3189. (alij, 3187. vnum incluſivè, alterum excluſivè intelligendo) Vrbis verò Romæ conditionem in annum Mundi 3213. hoc eſt, 24. annis Olympiadum initium antiquius Româ: 775. annis circiter ante æræ Chriſtianæ (ſeu Nativitatis Chriſti) initium: quod tempus coincidit in regnum Sabaci Æthiopis Ægyptij regis, quem Sethon Vulcani ſacerdos & rex ſecutus eſt, & hunc Pſammitichus, qui peregrinos prior admiſit: Agebatur illud certamen quinto quoq; anno, vel quinquageſimo quoque menſe, eoque menſe qui Parthenius vocatus eſt, aut Ἀπολλώνιος, hoc eſt, quatuor annis expletis, quinto incipiente, ita vt Olympias ſpatium quatuor annorum compræhenderit: Incipiebatur die Lunæ decimo quinto tranſacto, hoc eſt in ipſo plenilunio, peractis ante ſolennibus,, vt mos erat, ſacrificijs, atque per dies quinque, totidem quoque ludorum generibus, nempe curſu, palæſtra, diſco, ſaltu & pugilatu celebrabatur: In quibus præmia victoribus coronæ ex oleaſtro proponebantur, atque ingens honos illis habitus eſt donaque à concivibus dabantur et à magiſtratu immunitates et privilegia plurima: Olympica dicebantur certamina ea, quia Olympus mons iſti loco, vbi fiebant, vicinus erat, nempe in Elienſium regione non procul a Piſa civitate, et Alpheo flumine: Strabo lib: 8.

1. *Certamina Olympica. Mercator Olymp: in A. M. 3154. Romæ condit: in A. M. 3178. Nativ: Chriſti in A. M. 3929. transfert.*

Olym-

Olympica certamina ſcribit poſt Troiana tẽpora incepiſſe, eo argumento, quod Homerus nullam mentionem fecit de Olympicis, cum meminerit tantum de nonnullis certaminibus funebribus: Quæ ratio conuincit probabiliter Homerum vixiſſe ante Olympiadum initium, et ita per conſequens horum ludorum mentionem facere non potuiſſe; Quin ipſe Homerus non ſatis exprimit, quo tempore vixerit, aut quibus regibus in Græcia, Ægypto aut alijs locis regnantibus; et quanto temporis ſpacio præciſè abſuerit à Troiæ euerſione, aut quibus regibus in quoq; regno illa contigerit; De quibus poſt dicetur: Ideoq; verè ſcripſit Strabo, poſt Troiana tempora Olympiades incepiſſe; Cum Troiana illa tempora in Heroico ſeculo compræhendantur, et nimis retrò ab Olympiadum initio retruſa ſint: De authoribus primis mirum eſt, quod tantæ celebritatis non certa extet memoria; Verùm credendum, à paruis initijs hæc quoq; vt alia permulta, poſt magna facta, cepiſſe: Alij dicunt á Dactylis Idæis quinq;, qui ab Ida Cretæ monte in Elidem venerunt, curſus certamen primó propoſitum, & eorum vnum Herculem vocatum, præcipuum authorem extitiſſe: Alij Iovem ipſum hæc certamina inſtituiſſe victis Titanibus putant, in quibus Apollo Mercurium curſu ſuperauerit & Mars vicerit pugillatu: Alij Iphitum ea primum inſtituiſſe volunt, vt Euſebivs & Pauſanias lib:5. teſtantur. Nonnulli, inter quos *P*indarus et Iſacius, ſcriptum reliquerunt, Herculem Alcmenæ filium, non Idæum Dactylum, Olympia inchoaſſe in honorem Iovis; Eum enim poſt debellatum Augiam Elidis regem, qui Solis & Iphiboæ filius dicebatur, quoniam ſibi promiſſam mercedem ob fimi boum purgationem non accepiſſet, ex Elidis populationibus et prædâ certamen Iovi inſtituiſſe Olympio, atq; illud Olympicum nominaſſe, referunt: Inde putârunt Herculem ipſum ſuis pedibus ſtadium Olympicum metatum eſſe, idq; feciſſe 600. pedum longitudinis; Cumq; cætera ſtadia eiuſdem ſint pedum numeri, atq; illud reliquis longius, Plutarchus narrat *Py*thagoram

Prima Opinio.

2. Opin:

3. Opin:

4 Opin:

goram ex proportione pedis ad corpus humanum indagaſſe magnitudinem corporis Herculei, vt habet A. Gell. in initio noct. Att. Ex his quatuor opinionibus tres fabuloſæ ſunt, et vna ſaltem hyſtorica fide niti videtur, niſi tot adverſarias haberet, à quibus & ipſa convulſa concideret: Nam Idæi illi Dactyli ſeu Curetes ſive Corybantes dicti, qui Iovem nutrijſſe dicuntur, ac cymbalis ſuis vagitum eius, ne à Saturno audiretur, occultaſſe, ſi vixerint, Iove ætate majores erunt & Saturno coævi, quod tempus Ægyptij vſque ad 20. milllia annorum retrò extendunt: Quod ſi verò ab Hercule Alcmenæ & Iovis filio deducere velint, eòdem res redit; multo magis, ſi ad Iovem ipſum authorem, qui cum Titanes vicerit, longè amplius ſpacium eſt, quod ſe in ipſum Nunquam exerit: Reſtat itaq; Iphitum ea inſtituiſſe: At quis ille? Rex non legitur, nec princeps; Vnde ſi ille eſt author, homo privatus eſt, literis & armis inſtructus; Verùm cum tot & tantæ allegoriæ primæ origini affictæ ſint, non abs re putamus, poëtas philoſophos innuere voluiſſe, de qua re, & à quibus authoribus iſti ludi incepti eſſent: Si Apollo curſu vicerit Mercurium, de vtriſq; certiores ſumus: Novimus enim Apollinem & Mercurium ex ſua genealogia, quam antè tradidimus: Hic pedibus, ille armis valet; Hic Argum ſaxo, ille *Pythonem* ſagittis confecit: Hic talaria geſtans volatilis, ille aureis calceis ponderoſus & firmus: Nihilominus Apollo Mercurium ſuperavit curſu: Si verò Herculi Alcmenæ filio huius certaminis inſtituti gloria aſſcribatur, non repugnamus: Quia ipſe & Iovi Olympio, tanquam patri, tantum honoris debebat, et ex tantis ſpolijs, nempe Solis filij, præſtare poterat: Sol enim inter cæteros deos aureus putabatur, curru aureo incedere, ac omnia aurea habere, vt antè diximus ſub Æetæ, Solis filij, aureo vellere; Ideoq; ditiſſimus, qui propria armenta, boves et oves habuit in Trinacria: Sed de Augiæ huius bobus et Herculis ſtabulario labore inferiùs dicemus: Vndecunq; igitur Olympicorum ludorum initium deriveur.

Apollo vicit Mercurium curſu.

tus, ſemper ſub fabulis aliquid Veritatis Chymicæ, de eorum authoribus teſtimonium perhibens, deliteſcit: 2. *Pythia*. Idem de *Pythijs* loquendo locum inuenit: Hæc proximè poſt Olympia et antiquitate et celebritate fuiſſe ex hyſtoricis et poëtis conſtat: In honorem Apollinis, quod ille *Pythonem* in Delphis ſagittis confixerit, qui poſtea inſepultus ibi contabuit, vnde ita dictus, inſtituta dicuntur: Alij Pythonem pro latrone, alij pro dracone ingenti accipiunt, ijq; ex Ethnicis; Cum enim Ethnici Apollinem deum in terris verſatum, armis et ſagittis, vt pingitur, multum valuiſſe crederent et præſupponerent, nec negare poſſent vel auderent, ac interim irrationabile ipſis videretur tantum deum ob ſerpentem interfectum tantos honores adeptum, cum qualis ſerpens eſſet, aut qualis Apollo, non intelligerent, ideo explicârunt, vt potuerunt, nempe fuiſſe latronem vel draconem inſignem: At nos Chriſtiani, qui talem Apollinem non agnoſcimus, contenti ne erimus illo reſponſo? Minimè; Ideoq; non adeó inconſyderatè hæc exponamus, vt dicamus Apollinem hominem fuiſſe, qui latronem vel draconem interfecerit: Quid enim novi eſſet in hiſce, hominem ſagittis confixiſſe ſerpentem? An hoc tantâ poëtarum memoriâ dignum foret? An tantorum ludorum celebratione? Ne credamus quæſo: Nam ſi à tam vili principio ludi iſti incepiſſent, Authores primi abiectiſſimæ mentis et iudicij fuiſſent; De initio celebrationis loquor, non de ſucceſſu: Fingunt autem poëtæ Pythonem prius Typhonem (tranſpoſitione literarum) dictum, fuiſſe ſerpentẽ non procul à Cephiſo fluvio, qui fluit ad radices montis *Parnaſſi*, vt quoq; ait Dionyſus in libello de ſitu orbis, natũ è terrâ à Iunone pugnâ perculſâ, (de quo iam antè meminimus, quantæ numeroſæ ſobolis pater ſit) quem Apollo interfecerit; Cumq; putredine tabefactus fuiſſet, *Pythonem* appellatum: Celebrabantur hi ludi vere incunte ab omnibus Cycladum inſulis, vt idem Dionyſius tradit: Nonnulli ad Diomedem authorem referunt à Troia redeuntem, cum effugiſſet tempeſtatem, quæ Græcis ab

Ilio

Ilio redeuntibus immiſſa eſt, apud Træzenios templum Apollinis Incenſoris dicaviſſe & Pythicos ludos in eius honorem inſtituiſſe : In quibus antiquiſſimus mos erat, vt pulchrior ex omnibus hymnis, qui afferrentur, in honorem Apollinis caneretur : Poſtea veró cantus ad Cytharam fuit inſtitutus & aulædorum atq; tibicinum certamina : Deinde variationes aliæ ſecutæ ſunt, quas hic prætерimus : Præmia ſublata & coronarium duntaxat propoſitum ex lauro, quæ Apollini ſacra habebatur : Et fuêre eadem ferè ludicra in Pythicis, quæ erant in Olympicis, quadrigis exceptis : Alij dicunt palmam eius ludi fuiſſe præmium, quam, vbicunq; eſſent victores, manibus geſtabant, alij æſculum, nondum inuentâ lauro; Alij poma quædam Deo conſecrata victoribus donari ſolita, vt ſcripſit in libro de Coronis Iſter. Primum nono quoq; anno, poſtea ad quinquennium Pythia a ctaſunt, quia tot Nymphæ dictæ ſunt Parnaſides dona Apollini, cum feram trucidaſſet, obtuliſſe : Primâ Pythiade, in quâ certârunt dij, viciſſe Caſtorem ſtadio, Pollucem pugilatu, curſu Calaim, armatum Zetem, diſco Peleum, lucta Telamonem, Herculem pancratio, eoſq; ramo lauri coronatos ferunt : Pæanes ab his hymnis dicti ſunt, qui in laudem Apollinis compoſiti canebantur : Erat autem rythmus eorum ille plærunq; qui à Sophocle ſeruatur in hoc Carmine, in Oedipode Tyranno :

Ἰήιε Δάλιε παιάν,

Hoc eſt, Ieie Delie Pæan : Hinc Apollo cepit dici Ieius, vt Bacchus, Eucius ; ἀπὸ τοῦ ἰᾶσθαι, hoc eſt à medendo & Pæan ἀπὸ τοῦ παίειν à feriendo : Eius dei laudes & res geſtæ canebantur idcirco ad illum placandum, quod ijs delectari putaretur, cum primus is, vt fama eſt, Iovis victoris laudes Saturno de regno depulſo ceciniſſet carminibus Cithara ſumpta magnificiſque veſtibus indutus & coma mirificé ornata, vt

ait in ſecundo Elegiarum Tibullus:

Sed nitidus pulcherq́, veni, nunc indue veſtem
Purpuream, longas nunc bene necte comas:
Qualem te memorant Saturno rege fugato,
Victoris laudes tunc cecinisſe Iovis.

At nos omiſſis Ethnicorum nugamentis, ſcimus Apollinem talem nunquam extitiſſe in rerum natura, ſed Orpheum ejuſque ſequaces Poëtas Hieroglyphicum noſtrum Apollinem antea ſub Genealogia aurea deorum ſatis deſcriptum intellexiſſe, non Solem Cœli, vt alij putant, nec hominem terræ; Ille noſter heros jaculis & armis fortiſſimus incedens Typhonem, ſerpentem immaniſſimum interficit, qui cum superiùs declaratus ſit, híc non repetitur: De putrefactione hujus Typhonis, vnde Python & Pythia nomen acceperunt, Bernhardus comes noſter ex Morieno; *Niſi*, inquit, *putrefiat & nigreſcat, non diſſolvetur, & niſi diſſolutum fuerit ab aqua ſua non poterit penetrari, vnde nulla coniunctio, mixtio nulla & per conſequens nulla prorſum vnio:* Et Roſar. Philoſ. ex eodem Morieno: *Hæc terra cum aqua ſua putrefit & mundificatur, quæ cum mundata fuerit, auxilio dei totum magiſterium dirigetur.* Hermes quoque ait, *Azot & ignis Latonem abluunt & nigredinem ab eo auferunt*; Vbi addunt alij per ignem, ignem putredinis intelligi: Roſarius Phil. *Draco non moritur niſi cum fratre ſuo, & ſorore ſua, id eſt Sole & Luna, id eſt ſulphure extracto habente in ſe naturam humiditatis & frigiditatis ratione* Lunæ, *cum illis Draco moritur, id eſt argentum vivum ab eiſdem corporibus extractum à primordio, quæ eſt aqua permanens Philoſophorum, quæ fit poſt putrefactionem & poſt ſeparationem Elementorum, & aqua illa alio nomine dicitur aqua fœtida.* Hæc ſatis elucidare poſſunt quis ſit Apollo, nempe Sol noſter, quis Draco, ſerpens aut Python, nempe illa aqua fœtida quæ putreſcit; Id clariſſime Lullius Theor: Teſt. C. 10. teſtatur: *Et hæc*, inquit, *ratione allegoricè oportet dicere, quod magnus*

Draco

Draco de quatuor eſt Elementis, & non intellectu literali, quia ſit terra, aër, aqua vel ignis, ſed ſola natura eſt & vna quæ continet in ſe naturam & proprietatem 4. *Elementorum.* Hic Draco ad *P*arnaſſi montis radices trucidatus legitur, quia ex *P*arnaſſo Apollo noſter prodijt, inq; ejus vertice habitat cum ſororibus Muſis, & ſic in eius radicibus ſerpentem telis conficit: Sanè digna fuit hæc beſtia, quæ á tam nobili venatore interficeretur, cum habeat tot triformes fætus, quos ſuprá numeravimus, qui inexpertum facilè tāquam parricidij reum de medio tollerent: Ovidius narrat à diluvio Deucalionis terram ob humiditatem putridā produxiſſe hunc *P*ythonem; idq; ratione non caret: Quia à Deucalionis & *P*yrrhæ ſeminijs lapidoſis Magnæ parentis oſſibus jactis, Sole calefaciente terram ſuis radijs putridum hoc animal Typhon exoritur; De Diomede quod dicitur á Troja reduce, hyſtoriam ſapit, niſi fabula ſubeſſet; de eo inferius: *Q*uod ſi *P*ythia à *D*iomede ſupponerentur inſtituta, longè Olympicis eſſent antiquiora; imò vel hoc mundo ante nondum ſex millenaria à Creatore condito, quo Oſiris, Iſis, Apollo, Caſtor, Pollux, Calais, Zetes, *P*eleus, Telamon, Hercules, ab Ægyptijs longé ſtatuuntur, vtpote dij, & à dijs oriundi antiquiores, ſi dijs placet: Ex hymnis quoq; apparet, Poëticam eſſe introductionem, & à literatis potius, quam armatis profectam: Muſicus enim deus muſico honore afficiebatur á ſui amantibus *P*oëtis; Hinc laurus & in hunc diem hymniſonis merces & præmium: *D*e pomis pro bravio propoſitis veriſimile, at ex Heſperidum hortis depromptis, aliàs ridiculum fuiſſet poma obtuliſſe heroibus tantis, quæ pueris dari ſolent. *Q*uod nymphæ *P*arnaſides novem, hoc eſt, Muſæ, Apollini, cum feram trucidaſſet, dona obtulerint, veriſſimum eſt; Nam decima pars terræ cum novem aquæ partibus manere in fundo traditur, juxta numerum 9. Aquilarum, vt habetur in figura Senioris: Hæ novem Nymphæ, quæ & lymphæ videntur, dona offerunt Apollini: ſed non antequam ille *P*ythonem trucidârit:

 Qui

Qui hæc aliter exponit, quam ipſa res patitur, in abditis literis nihil intelligit, imò vix primas ternas, licet in alijs vndequaq; doctus ſit: De primis victoribus aliàs dictum eſt & dicetur in ſequentibus: Cur Ieius dicatur Apollo, ex Etymologia deſumitur, quia medicus eſt; cur Pæan illi ſacer, quia miles; nempe cum medicinâ bellator, qua ille expugnat morbos: Medicina enim Philoſophica omnium morborum humano quocunque modo ſanandorum expugnatrix eſt: Ratio quæ additur, cur Apollo hymnis decoretur, ſcientibus probabilis eſt, quia ille cecinerit laudes Iovis Saturno depulſo; Niſi enim Saturnus deijceretur è regno in Tartara, hoc eſt, prima nigredo, Iovi nihil imperij aut laudis eſſet; Ideoque jure Saturnus depoſitus, imò vel exenteratus à Iove filio, quia ita decuit in arte Philoſophica, non in Polytica: Ibi nullum eſt impietatis crimen, at ſcientiæ præmium, hic parricidium deteſtabile et horrendum: Veſtes quas Apollo induit purpureas, nos maximè ſuſpicimus: quia ijs indutum eſſe oportet, ſi Pæan ſequi debeat: At nos non Apollini, qui nuſquam eſt, niſi apud Philoſophos, *Pæana* canimus, ſed Apollinis datori; (quo nato obmutuit ille Ethnicus Apollo, ſpiritus tenebrarum) hoc eſt Chriſto victori omnium falſorum numinum & triumphatori maximo: Nunc ad tertium Indorum genus trãſibimus, in honorem Neptuni, ad imitationem Herculis qui Olympia Iovi conſecravit certamina, inſtitutum à Theſeo, vt Plutarchus ſcripſit in vita Theſei: Alij in memoriam Melicertæ à Siſypho Æoli filio primitus Iſthmia peracta eſſe dicunt, vbi ille Melicertæ ſui propinqui cadaver agnoviſſet, Athamantiſq; filium: Nonnulli in Scironis mortem expiandam à Theſeo inventa volunt; alij ob alias cauſas: Celebrata autem ſunt in Iſthmo Peloponneſi, ad Neptuni templum ibi celeberrimum quinto quoque anno: Archias *Poëta* non in Neptuni ſed *Palæmonis* honorem Iſthmia fieri ſolita ſcribit Epigrammate Græco, quod ita Latinè ſonat.

3 *Iſthmia.*

Quatuor

Quatuor in Græcis certamina, quatuor illa
Sacra? duo Superis, ſunt duo ſacra viris:
Sunt Iovis hæc, Phœbiq́; Palæmonis, Archemoriq́;,
Præmia ſunt olea, pinea, mala, apium.

Fuerunt autem Melicerta & Learchus Athamantis Thebanorum regis & Inûs filij: Athamas furore percitus Learchum cecidit, quem mater in lebetem bullientis aquæ jecit, atque ipſa quoque mente capta, verita iram Athamantis e Petra Moluride vocata cum Melicerta in mare deſilijt: Facta eſt Ino vna è Nereidibus, quæ Leucothea vocata eſt; at Melicerta Deus Palæmon: Melicertæ corpus à Delphino delarum eſt in Iſthmum, quod vidit Corinthi rex Siſyphus: Inde Iſthmia in honorem Melicertæ iuſſu Nereidum á Siſypho cepta ſunt celebrari: Alij alias cauſas adducunt: Hæ nobis ſufficiunt, quæ cum ſimiliter ex arcanis Chymiæ deprompta ſint, de authoribus horum ludorum non dubitabimus, quin eos hujus Philoſophiæ admodum gnaros fuiſſe: Nam Melicerta & Leucothea filius & mater, quæ perſonæ ſint, Etymologia, niſi fabulæ contextus, ſatis doceret: ne quid de bullitione Learchi in lebete matris conſilio facta moneamus; ſic Progne Ityn, Tantalus Pelopidem, Iſis Oſiridem, mater ſemper filium coxit, eaque omnia ſunt ex arcanis Ægyptiæ Philoſophiæ deprompta & magiſterio Hermetico maximè convenientia: de quibus cum alibi latius dixerimus, ad Nemea properamus: Hæc in Sylva quadam ita vocata, quæ fuit inter Phliuntem & Cleonas Achaiæ civitates in Archemori Lycurgi filij honorem celebrata ſunt: Alij alias opiniones de inſtitutione horum ludorum diverſiſſimas adducunt: Nos poſthabitis cæteris, illorum placita, qui maluerunt ab Hercule fuiſſe inſtituta, quia Nemeæum leonem ibi occiderit, amplectimur: Erat hoc certamen Epitaphium 4. *Nemea.*

um ſive funebre, in quo victores apio coronabantur, quæ funebris erat planta, idque ad perpetuam Archemori memoriam: Poſt triennium duodecimo die menſis, qui πάνημος dictus eſt, agebantur: quia eo menſe Theſeus Amazonas debellârat: Nemeam verò qui iam volunt vocatam fuiſſe regionem Argivorum à bobus Iovis & Lunæ ibi paſcentibus: Syluam quoq; Nemeam fuiſſe, in qua leo, ab Hercule proſtratus, vagabatur, ſub Herculis laboribus dicturi ſumus; ad quos libro ſequenti enarrandos, iam nos conferimus.

Finis Libri Quarti.

Liber

Liber Quintus.

DE HERCVLIS Laboribus.

FAma de virtute, robore, & laboribus Herculis immenſis adeó increbuit per totum terrarum orbem, vt ne angulus quidam extiterit in quatuor mundi cardinibus aut partibus, vbi non innotuerit, in omnium ore & honore fuerit: Vnde cum quidam in conſeſſu clariſſimorum virorum Herculis laudes decantandas ſibi ſumpſiſſet carmine, alius Laconico hoc dicterio ipſi ſilentium impoſuit dicens: Quis ignorat laudes Herculis? Inoportunum itaq; & quaſi abſurdum, jmò impoſſibile, eſſe exiſtimamus, Herculem tot ſeculis retró, vt Heroa præſtantiſſimum receptum & agnitum, vel non fuiſſe omninó, vel ſaltem in mente *P*oëtarum & *P*hiloſophorum extitiſſe, tanquam ideam laborioſiſſimi monſtrorum & tyrannorum domitoris, demonſtrandum ſibi ſumere: *P*er nos licet, vt maneat, ſi quis fuerit Hercules, quomodocunque vocetur vel Ægyptius, vel Idæus vel Alemannicus, aut alterius nationis, cum noverimus omnem ætatẽ, omnemque mundi plagam ſuos Hercules & Marte & arte laborioſiſſimos exhibere, vt non o-

pus ſit commenticios aut fictitios alios & remotiſſimos ab inferis revocare: Verum illum ipſum Heroa, cui tot, tales ac tanti labores imperati dicuntur, vix vnquam extitiſſe facilè convinceremus, non quidē hyſtoriarum monumentis, quæ vix vlla, niſi Poëtarum allegorica adſunt, ſed ex conſideratione ipſius ſubjecti & laborum, quos perpeſſus traditur: Hi enim cum ejuſmodi ſint, vt partim non deceant virum adeò magnanimum ob levitatem & vilitatem, partim quia hominis vires, omnemq; rationem longè ſuperent, inq; omnibus aureæ genealogiæ dijs deabuſq; antedictis conveniant, magis quàm vlli vnquam ſcriptores, Herculem ſuis viviſq; coloribus depingunt. Nam vt picturæ artificioſiſſimæ muta aliqua Poëſis dicuntur, ſic ipſa facultas Poëtica loquens pictura æſtimari non immeritò poteſt; Ex qua, nempe Poëtarum antiquiſſimorum figmentis, quicquid his vltimis ſeculis de Hercule ſcimus, hauſimus; ſcribant hyſtorici, qui poſt Herculis tēpora vixerint, quid velint, cum vix vllus eorum Homeri, multò minus Orphei Poëtarum Coryphæi, ætatem attigerit; qui tamen ipſi Herculi nullo modo coætanei, vt de ejus rebus geſtis hyſtoriam abſq; fictionis ſuſpitione condere potuerint, fuiſſe reperiuntur: Orpheum omnium primum figmenta & allegorias de dijs & heroibus ex Ægypto in Græciam tranſtuliſſe certiſſimum eſt; atque inter cætera condidiſſe opera, quæ ipſe in initio Argonauticorum recenſet, de laboribus Herculis: quemadmodum & de gigantibus cum Iove pugnantibus, de raptu & luctu Proſerpinæ, de Cereris erroribus, de luctu Ægyptiorum Oſiris cauſa, de Veneris & Minervæ ſacrificijs, alijſque ejuſmodi, quæ deinde ad Græcos pro factis deorum & heroum propagata ſunt: Si itaque Orpheus horum primus author eſt, nec ante ipſum Græcus Scriptor, niſi forte fictitius extet, multò minus aliarū gentium, (Iſraëlitas ſemper excipio) quid nugentur illi, qui de Heroico ſeculo multa dictitant, quæ perſonæ deorum & heroum tum vixerint, quid perpetrârint, quæ fanda

Muta Poëſis Pictura loquens.

Orphei opera.

Ante Orpheum vix vllus Græcus ſcriptor extat.

fanda nefanda effecerint, quanto temporis ſpatio ante noſtram ætatem in vivis fuerint, & his ſimilia; Taceant illi præpoſteri rerum, quas non intelligunt, iudices aut alios ſcriptores Orpheo antiquiores nobis reverá producant; Nec ſatis eſt quem in medium protuliſſe, qui ætate minor ſit longé Orpheo & Homero, figmenta autem ſua ſeu Chronologias & perſonarum fictarum res geſtas extendat longiſſimè ſupra Orpheum; quemadmodum multos ejuſmodi inter Græcos inventos eſſe illis temporibus non eſt dubium; nec ſolum apud Græcos, ſed etiam alios: Quæ non ideo dicta velim, quaſi omnia illa antiquiſſima Ethnicorum in dubium revocem, ſed vt ſaltem quorundam ſcriptorum errores agnoſcantur, qui vt ſuæ civitatis vel gentis ortum à dijs demonſtrarent, ſedentes domi, magnas genealogias regum à dijs ortorum, eorumque res geſtas ſuprà mille annos retrò reſpicientes effinxerunt: Novimus Beroſum ſatis antiquum eſſe ex Ethnicis, ac ſimiliter quãplures alios ſcimus Abrahami, Iſraëlitarũ patris, mentionem facere, verũ illi vel ex Patribus & Chaldæis, aut Iudæis multa per traditionẽ acceperunt, quæ veró de dijs & heroibus illis habent, ex ſuis ſcriptoribus, raró oculatis teſtibus, ſæpiſsimè ex ſeipſis tanquã aranei hauſerunt: In hoc genere Ægyptij palmam præripuerunt alijs, nec non exemplum vanæ gloriolæ de antiquitate contendendi reliquerunt; quorum nonnulli recentiores ſcriptores impudenter affirmant in Ægypto per octodecim millia annorũ deos & heroas regnaſſe; nec id ſatis, ſunt qui centũ millia annorũ tribuant Ægypto, quód Aſtronomiæ & Geometriæ ſcientiã habuerit: Quis hic riſũ teneat? quis non naſũ Rhinocerotis habeat? quis puer ſenes illos delyros præ ſenio nó ludat? Sed non noſtrũ eſt ad aperta mendacia reſponſum reddere, cũ hæc ſe ipſi, tanquam Polypi in fame ſuos pedes corrodant: Si Orus eſt vltimus deorum, qui regnavit, cum pater eius ſit Oſiris, & huius Saturnus, huius Cælus, quis huius erit pater? nullus, quia

Beroſo ſtatua aureâ linguâ poſita, teſte Plinio. l. 7. c. 37.

Vana gloria Ægyptiorum ac antiquitate.

Horus ab Ægyptijs dicitur Sol, Bocatio teſte

Cælus eſt abſque patre: Tota erga deorum ſeries eſt, ſecundum Ægyptios, Cælus, Saturnus, Oſiris, Orus, atque hi ſunt Dij qui regnârunt tot mille annis; poſt hos narrantur homines regnaſſe reges numero 475. ad *Alexandrum* vſque quorum ſingulis ſi deni attribuantur anni, fient 4750. anni, quibus homines in Ægypto regnaverint, cum tamen à mundi creatione ad Alexandrum ſaltem 3629. à diluvio 1973. à Nimrodi primo regno 1842. ad eundem Alexandrum numerentur anni: quo exiguo temporis ſpatio, nondum bis mille annorum quomodo 475. reges Aegyptij regnâſſe poterunt, niſi ſingulis quaternos attribuamus annos? Si veró quatuor menſes pro integro anno numerent, vt ſoliti dicuntur, longé minor erit annorum ſumma, quàm prior, ſed numerus regum non correſpondebit; At ſi menſem pro anno lunari cōputent, concedimus ad Alexandri tempora 20000. annorum ſpatio ipſos habuiſſe reges; De numero non ſumus ſolliciti valdè; Herculis vt monſtroſa facta, ita & ortus incredibilis narratur; de quo Orpheus in Argonauticis ſcribit hoc modo.

Mercator A. M. 3494. ad Alex. numerat.

Hic prius Herculeum robur mihi cernitur: olim
Hunc Alcmena Iovi peperit coniuncta ſuperno,
Cum latuit Phœbus longas tres ordine noctes
Continuas, caruitq; die Sol, lumine Soles.

Nā cum Alcmena ex Amphitryone prægnans eſſet, tamen vt ex ſe etiam conciperet, dicitur Iupiter tres noctes in vnum conjunxiſſe, quod ſpacium totum in exprimendo *Hercule* abſumpſit. Quo Poëtarum figmento non ſolum contra rei ipſius veritatem, ſed pietatem in deos, naturam eiuſque ordinem, bonos mores & vitæ civilis inſtitutionem peccatum eſt: ſed excuſandi videntur, ſi mens illorū reſpiciatur, non verba, cum enim effectum non vulgarē ſed optimum exprimere voluerint, optimam cauſam elegerunt, cum hominum fortiſſimum

Figmenta ſomniantium.

mum, non ex homine ſed deo natum finxerunt, idq; non communi modo, ſed tanto temporis interuallo, quo vel mille alij propagari poſſent: Sic Palladem ex Iovis Cerebro natam finxerunt, præternaturali partu, vt pote ſummã ſapientiã & ingenij ſubtilitatem innuentes: Hercules itaq; cum robur & conſtantiam ſecum ferre debeat & denotare, á robuſtiſſimo, nempe Iove, & longiori tempore progenitus fingitur: Poëtæ enim ſeu primi authores Ægyptij non curant naturæ aut morum rationem communem in ſuis fictionibus, ſi ſaltem id, quod velint, commodé exprimant: Hinc tot adulteria, libidinum formæ & vitiorum monſtra etiam á Dijs, quos finxerunt, commiſſa ab illis etiam cum laude decantantur & per oppida hymnis celebrantur; Quaſi dicerent ac faterentur, non eſſe reverà deos, de quibus tot & tanta fingant, ſed homines fuiſſe, (vt nonnulli ſacerdotum confeſſi ſunt,) aut deos exiſtimari hominum manibus fabricatos, de quibus Hermetem in Aſclepio Dial: diſſerentem agnovimus: Natus deinde Thebis eſt Hercules, Iove patre & Alcmena matre, vt dictum: Fratrem habuit Iphiclum vnâ nocte iuniorem Amphitryonis filium miræ celeritatis & pedum levitatis: Vt autem cauſa manifeſta eſſet tot laborum ab illo vno exantlandorum, finxerunt, hos fato quodam illi impoſitos hac ratione: Cum nonum menſem ageret Hercules in vtero, & ſeptimum Euryſtheus Stheneli, Mycenarũ regis & Archippes filius, Iupiter ex his duobus, illum alteri imperaturum, qui prius in lucem ederetur, dixit: Hinc Iuno ſeptimeſtrem Euryſtheum produxit, cum Hercules primo die menſis decimi poſtea naſceretur: Iuno autem Herculem, vt pellicis filium iam recens natum omnibus modis inuiſum habuit: Eumolpus autem ille, qui librum de myſterijs compoſuit, ſcripſit, Herculem primum quidem fuiſſe inuiſum Iunoni propter matrem pellicem, at placatam fuiſſe à Pallade, cuius etiam hortatu Iuno lac præbuerat paruulo, eumq; fecerat immortalem: Tumq; fabulantur, viam lacteam in cælo factam ex lactis effuſione, cum Hercules violen- *Eumolpus de myſterijs.*

violentius mammam Iunonis ſugeret; Quod alij Mercurio tribuunt, vt ſuprà meminimus; Voluerunt enim poëtæ vt & cælum particeps eſſet veſtigiorum Herculis; Hinc viam lacteam non ſolum ab eo factam fingunt, ſed & omnia fere ſydera ſeu conſtellationes ab aureis dijs & heroibus, eorumq; operibus aut rebus geſtis deducunt, vt patet in duodecim illis cæli ſignis, alijſq; plæriſq; : De quibus conſulatur Ovidius in faſtis Ethnicus, & alter Novidius Chriſtianus, alijq; permulti: Sequente nocte poſt primum nativitatis diem Herculi à Iunone duo angues ferociſſimi immiſſi dicuntur, quos ille manibus compreſſis enecauit, vim ſui roboris in ipſo vitæ limine oſtendens : Deinde cum adoleviſſet, licet generoſiſſima naturæ ſuæ ſemina impreſſa haberet, tamen abſq; magiſtrorum diſciplina & exercitio nihil eorum in actum producere valens, ſingulis in artibus, quas addiſcere debebat, ſingulos præceptores nactus eſt : Iaculandi artem à Teutaro Scytha paſtore, aut, vt alij volunt, à Rhadamantho didicit : Vt alij, a Theſtiade, vel Euryto : A Lino, Apollinis filio, literas percepit, cui mortem, pro didactro, cum ab eo vapularet, intulit; Muſicam ab Eumolpo : Luctam & artes cæteras ludicras ab Harpalyco, Mercurij & Phanopes filio; Ab Autolyco, currus agitare, ab ipſo Amphitryone, equitandi peritiam : A Caſtore armatus pugnare didicit; In aſtronomicis autem rebus habuit virum ſapientiſſimum ac optimum Chironem magiſtrum. Hi octo ſinguli ſuam operam collocârunt in vno Hercule erudiendo : Vt enim plures noctes ad eius conceptionem, ita & plures præceptores ad eruditionem requiſiti ſunt; Illis, vt eſſet & viveret, ab his vt bené, procuratum eſt : At qualis tandem Hercules futurus ſit, quis quærat, an ſaltem fabula per hominum ora obambulans, an verò talis vnquam heros extra allegoriam natus ſit? Herculem talem & tantum hominem, aut potius ſemideum fuiſſe, Ethnicis facilé perſuaſum eſt, qui crediderunt Iovem Deum, Saturni filium in terris verſatum omnis generis adulteria, ſtupra, homicidia & ejuſmodi alia com-

Aſtronomiæ conſtellationes à figmentis aureorum deorum deducta.

Octo magiſtri Herculis.

Deorum gẽtilium ſummus qualis æſtimatus.

commiſiſſe, cum multorum regum & deorum filiabus cōcubuiſſe & ex illis liberos ſuſcepiſſe, ex quibus & Herculem vnum, in quem omnes ſui corporis ac roboris vires contuliſſet Iupiter, putârunt; Cumq; Iupiter potentiſſimus deorum & quaſi omnipotens præſupponatur, non illi factu difficile aut impoſſibile exiſtimârunt filium, tot monſtrorum domitorem & rerum aliás incredibilium effectorem, mundo producere & offerre: Ideoq; illi omnia Herculis facta pro factis & non fictis acceperunt; Vnde autem hæc opinio in vulgi mentem peruenerit, ex circumſtantijs partim ante dictis colligi poteſt: Nomen Iovis à Iehouah remanſiſſe apud ethnicos non eſt dubium; Cumq; Iehovah ſit omnipotens, qui filium ſuum in mundum miſſurus eſſet, vt Diaboli monſtroſa opera, hoc eſt, Cerberum, Inferos & huc ſpectantia alia deſtrueret, quemadmodum ſub vmbris, aut etiam, vt dicitur, ex apertis Sibyllarum vaticinijs apud ethnicos eruditiores conſtabat, hinc occaſionem præbuiſſe potuit figmento de Herculis, Iovis filij, robore & inuicta fortitudine: quorſum & videtur ſpectare, quod idem Hercules fingatur tres dies ac noctes in ventre ceti degiſſe, velut de Iona in ſacris legitur, qui fuit imago Chriſti, per tantundem temporis in gremio terræ olim permanſuri & pòſt reſurrecturi; Cumq; Hercules ab alijs dicatur tempore Sampſonis vixiſſe, forte ab hoc multa ad Herculem affiċta credi poſſunt; Sampſon autem robuſtiſſimus heros haud dubia fuit figura & typus Chriſti victoris ſuper diabolum omneſq; ſuos hoſtes triumphaturi; Talia, inquam, à vera Iſraëlitica hyſtoria petita occaſionē fortè præbuerunt, multa Herculis laboribus affiċta fuiſſe, vt & ipſi Ægyptij vel alij ethnici tantum Heroa habere viderentur: Sive hæc ita ſe habeant, ſiue non, nos exiſtimamus primam originem fictionis huius allegoriæ de Herculis laboribus aliunde produci, et antiquiorem eſſe ipſo Sampſone, vel etiam Hermete: Cum enim hic Herculis mentionem faciat, nempe ipſum vna cum Prometheo et Mercurio Iſidi vt Ægypti præfectum,

Fr: Iun: in præf. Gram: Hebrææ.

Multa Herculis laboribus affiċta.

ab

ab Oſiride conſtitutum eſſe, videtur Herculis nomen antiquiſſimæ memoriæ eſſe: Et ſi ab adiunctis aut parallêlis, vel quod dicitur, noſcitur ex comite, qui non dignoſcitur ex ſe, aut ex cauſis effectus, ex magiſtris diſcipulus, ex factis efficiens, proſpicitur, non dubitamus Herculis allegoriam de tot & tantis laboribus effictam (quia ſi eos hyſtoricâ fide dignaremur, eſſemus non ſolum inſaniores Ethnicis, ſed et ſacrâ fide privaremur) Perſonam artificis, qui arcaniſſimum Aegyptiorum arcanum inueſtigare et perficere velit, graphicè depingere; Quod etſi primâ fronte obſcurum appareat, faxo tamen, Deo dante, vt clariſſimè reſplendeſcat, omnibus dubitationis nebulis diſcuſſis & remotis, primò in genere, pòſt ſub ſingulis laboribus ſpecialiter: Si parentes Herculis conſyderemus, pater eſt Aureæ genealogiæ præcipuus; Quorſum igitur pater, eòdem et filius refertur: Ex tertio autem libro conſtat de Iove, quis ſit, et quorum filiorum pater: Quæ ibi demonſtrata cum adeò firma ſint, vt nullo modo labefactari queant etiam ab eo, qui Ethnicus eſſe malit, quam Chriſtianus, dummodo tamen non ex figmento faciat hyſtoriam, hoc loco repeti non debent; Hercules itaq; filius talis eſt, qualis pater, at diverſo reſpectu; Hic agens internum artis nempe præcipuum ſubiectum, ille autem agens externum, nempe ipſum artificem deſignat: Et quidem non totum artificem, ſed potius manuū eius operationem, et invictam conſtantiā et robur in inueſtigando et perficiendo id, quod requiritur: Cum enim præter id in artifice conſyderetur ingenium ſubtile, naturale, et non ſophiſticum, et ſapientia, hæc adumbrantur per Mineruam ſeu Palladem, vt ſæpè dictum eſt, antè ſub Iaſone, et pòſt ſub Vlyſſe; Hi enim tres videntur Artificem philoſophum depingere; Nempe Iaſon, quid inueſtigari, quomodo tractari & qua arte vinci debeat; Hercules quantâ animi et corporis conſtantia idem quæri, elaborari et perfici cōueniat; De quibus, ne quis noſtram hanc ſolam opinionem putet, ſic Aurel: Augurell: lib:2. Chryſ: *dites vbi pectine eburno*

Parentes Herculis.

Aurea

Aurea perpetuo depectunt vellera Nymphæ:
Quæ prima Heroum pubes rate ſancta petivit,
Nec timuit tantos per fluctus quærere ſummis
Tum ducibus ditem ſub Iaſone & Hercule Colchon;
Alter inauratam noto de vertice pellem,
Principium velut oſtendit, quod ſumere poſſis,
Alter, onus quantum ſubeas, quantumq́ laborem
Impendas craſſam circa molem & rude pondus,
Edocuit; Neq́ enim quam debes ſumere, magnum
Inueniſſe adeò eſt, habilem ſed reddere maſſam,
Hoc opus hic labor eſt, hic exercentur inanes
Artificum curæ, varijs hic deniq́ nugis
Seſe ipſos alioſq́ ſimul fruſtrantur inertes.

Iaſon.

Hercules.

Præter hos duos, in Vlyſſe quoq; errores artificis varij tanquam eius magiſtri deſcribuntur, de quibus circa finem ſexti libri agetur: Si quis autem exiſtimet, Herculem ac Iaſonem, vt & Vlyſſem, ad Chymicos artifices referri non poſſe, propterea, quod hi ſint heroës armis clari, rebus geſtis inſignes, principe loco nati, & econtra Chymiæ dediti plærique abiecti animi, humilis originis, nullius celebritatis, niſi fortè quod carbones multos conſumant, et non pauci ob fraudem; Imó quod Chymia non ſit ars, niſi aſtutia, nec vtilis, at damnoſa, nec difficilis aut adeó laborioſa, ſed facilima tot libris proſtituta vulgo & operarijs viliſsimis; Huic ita cenſenti velim cenſoriam illam virgulam ademptam tam diu donec ipſe cenſeatur an eâ dignus ſit: At à quo cenſeri debeat? Sanè à mortuis, qui dicuntur, vt conſiliarij, ſic cenſores iuſtiſsimi; qui abſq; aſſentatione Veritatē falſitati præferunt: Eat itaq; talis immaturus cēſor ad authores mortuos, non fabros aut lanios, hiſue ſimiles, ſed ad literatos, non geometras, aut iuriſconſultos, aut alios artium trivialium magiſtros, ſed ad Chymicos, nec eos quoſcunq;, qui roſaceam diſtillant, aut abſynthiten faciunt, verum ad artifices opere et effectu probatos, quorū ſi aliquot habemus centurias: Nos hic vnius aut alterius ex illis dicta citabimus, quibus probabitur, ſanitatem et robur

Conſiliarij mortui optimi cenſores.

corporis, nec non manuum operationem in artifice vero et perfecto requiri; Geber in ſum: perfect: cap: 4 *Dicimus igitur*, inquit, *quod ſi quis non habuerit ſua completa organa, non poterit ad huius operis complementum peruenire per ſe, velut, ſi cæcus fuerit, vel extremis truncatus, quoniam non iuvatur à membris, quibus mediantibus ars hæc perficitur, tanquam naturæ miniſtrantibus: Si verò fuerit artificis corpus debile & ægrotum, ſicut febrientium vel leproſorum corpora, quibus membra cadunt, & in extremis vitæ laborantium, & iam ætatis decrepitæ ſenum, ad artis complementum non perueniet*: Hæc ille: De conſtantia & perſeuerantia idem cap: 5. & 7. *Oportet etiam*, inquit, *ipſum ſedulum operi vſq; ad conſummationem ipſius inſiſtere, vt non opus detruncatum dimittat; Quia nec ſcientiam proficuam ex opere diminuto acquireret, ſed potius deſperationem & damnum.* Cætera huc non adducemus; Quam difficilis verò hæc ars ſit, licet vera, id raritas verorum artificum demonſtrat, præter eorum teſtimonia; Quibus aſſerunt ad huius artis perfectionem aliquendam plura præſupponi; Sic enim Arnoldus Roſar: l: 2. c. 5. *In ipſo ergo tria ſunt inquirenda, puta ſubtile ingenium artificis, opera manuum et arbitrium; quod quidem requirit divitias, ſapientiam & libros*: Similiter Lull: theor: teſt: c: 31. *Et idcirco fili tibi dico*, inquit, *quod tria requiruntur, ſcilicet, ingenium ſubtile, naturale, non ſophiſticum, manuum operatio, et liberum arbitrium, et hoc requirit ſapientiam, divitias et libros: Sapientiam, ad ſciendum facere: Divitias, ad habendum poteſtatem faciendi; Libros, ad intellectum aperiendum diverſum, qui eſt in multis gentibus*: Hæc Lullius: Quare ſanè Iaſonis pericula & Herculis labores videntur requirere, nec abſq; Vlyſſis erroribus perfici poſſe; Si quis de difficultate chymiæ plura deſyderet, conſulat aliorũ de hac re libros: Nobis hic ſufficiat, Herculem, quem in cunis reliquimus, (iam in tenella ætate ſerpentem philoſophicum conſtringere ſe exercentem) aut apud tot ſuos magiſtros inſtituendum, pro artifice laborioſiſſimo operis philoſophici intelligi, demonſtraſſe: Præter patrem & agnatos Herculis aureæ genealogiæ agnitos, ipſe Oſyridi coxta-

Coætanei Herculis.

coætaneus ſtatuitur, ab eoq; Præſes Ægypti relictus, qui Nili impetum compreſſerit, Buſiridem, Antæum Prometheum & Mercuriũ, collegas, præfectos officijs certis habuerit, vt primo libro docuimus; Quorũ priores duos ipſe fingitur trucidaſſe ob tyrannidem; Atq; hic vixit Hercules Saturni, Oſiridis, Iovis & cæterorum deorum tempore, imo Argonauticæ expeditionis & Troianæ, cuius ſi haberetur ratio, forte ad aliquot millenaria annorũ, iuxta Ægyptiorum traditionem ſe extenderet; At quales ſunt eius ſocij Argonautici & Troiani, item Mercurius & Prometheus, talis & ille: De illis omnibus & ſingulis ſub cuiuſq; tribu actum eſt: Magiſtri quoq; Herculis diſcipulum depingunt & ignaris ob oculos ponunt; Inde vt apud Gelliũ habetur facilè ex Protagora de Euathlo iudicium fieri potuit, quod proverbio locum fecit, Mali corui malum ovum; Hæ autē ſunt artes, quibus eruditus traditur, Iaculatoria, Poëtica, Muſica, lucta, curruũ agitatio, equitatio, armaturæ inſtructio & aſtronomia: Hi præceptores: Rhadamantus, Linus, Eumolpus, Harpalycus, Autolycus, Amphitryon, Caſtor & Chiron; Ijs artibus ab his præceptoribus Hercules inſtructus tot & tantas res illuſtres perfecit: Ita Marte & arte inclytus Heros evaſit, virtute duce, labore comite: At de his alij iudicēt ex antè relatis, nunc labores Herculeos aggredimur, quorum præcipuos, etiam vltra duodenos illos delibabimus: Iuno itaq; Herculi infeſtiſſima fingitur ipſi hos labores per Euryſtheum impoſuiſſe, vt vniverſum terrarum orbem monſtris horrificis expurgaret: *Primum* omnium laborum Herculi fuiſſe memorant Leonem Cithæronæum, à monte Cithærone ita vocatum, occidere; Fuit autem hic leo non Aſiaticus aut Africanus, ſed planè cæleſtis proſapiæ, vt de eo Chryſermus lib: 2. rerum Peloponn: ſic ſcribit; Iunonē ſupplicũ de Hercule ſumere volentē, Lunā in auxiliũ, carminibus magicis vſam accivíſſe, quæ ciſtā ſpuma implevit, è qua natus eſt hic leo: Hinc Anaxagoras aſſerit hunc leonem ex orbe lunæ decidiſſe in terram; Qui penitus invulnerabilis erat, nec ſagittis

Gell: lib. 5. c. 10.

Artes, quibus eruditus Hercules.

I. *Leo Nemeæus vel Citæronæus.*

confici potuit; Quidam dicunt, quod Iris, Iunonis nuncia iſtum leonem gremio ſtringens in montem Opheltam deportârit. Hanc itaq; beluam Hercules, cum vix decimum octavum ætatis annum attigiſſet, aggreſſus, cum ſagittis lædere non poſſet, ad clavam, quæ multo ferro gravis erat, ventum, cuius crebris ictibus ipſum proſtravit, deinde nudis manibus diripuit & diſſecuit, pelle ipſi detractâ, quam pro tegumento corporis in poſterum geſtavit. Heroicum ſanè hoc eſt facinus & Hercule, tanquam altero Sampſone, dignum quod hyſtoriæ fidem cum admiratione impetraret, niſi adderetur ſignum hieroglyphicum leonis, ipſum inuulnerabilem ex Luna eiuſq; ſpuma procreatum, decidiſſe; At quid hoc, dices, ad chymiam, leonem proſternere? Maximè, inquam; Quia artifici Chymico cum leone congrediendum eſt, penè invulnerabili, qui quoq; ex ſpuma lunæ natus ſit; Audiamus vnum & alterum teſtimonium de vtriſq;: De Leone viridi notius ferè eſt, quam quod probatione egeat: Huius meminit Morienus: Cum inquit, *Sume fumum album & leonem viridem & almagra rubeum & immunditiam mortui*: Et paulo poſt: *Leo viridis eſt vitrum, almagra quoq; eſt laton*: Roſar: ph: ex tabula ſcientiæ maioris: *In primo habetur, in leone noſtro viridi vera materia; & cuius coloris ſit & vocatur adrop, azot aut duenech viride*: Riplæus; *Nullum corpus*, inquit, *immundum ingreditur excepto vno, quod vulgariter vocatur à philoſophis leo viridis*; In Epiſtola Solis; *Beatus, qui cogitat in eloquio meo, nec dignitas mea ipſi negabitur, nec vileſcet per carnem infirmatus leo*: Et in parabola de Venatione leonis, apud Seniorem; *Dixit ergo Marchos matri ſuæ; Quomodo venaris leonem? & admirata eſt mater eius, & dixit: Ego reſpicio in eum &c: Cum autem apportavero illum ſuper ignem, facit odorem, quem diligit leo; Cum vero leo odorat lapidem illum, venit velox, vt intret thalamum illum vitreum &c: Et hic lapis, quem diligit leo, eſt fœmina: & quæ ſequuntur*: Author quoq; conſilij ſolis & lunæ explicans Epiſtolæ ſolis ante dictum: *Leo*, inquit, *id eſt, ſol inferius, vileſcit per carnem,*

Hieroglyphicum ſignum leonis.

tie

hic eſt Metaphora; ſicut Leo fortis & rex animalium vileſcit per infirmam carnem ſuam, die enim quarto in quartum, quartanam naturaliter patitur, ita Leo natura per carnem ſuam ſibi contemperaneam lunarem vileſcit & eclipſatur: Hæc ille: Ex quibus ſatis apparet quid Leo ſit in arte, & quod ſæpenumero pro ſubjecto ejus vſurpetur; Dicit quoq; hic vltimò citatus author, leonem eſſe Solem, qui habeat ſibi lunarem naturam adjunctam; vnde patet, cur hic leo dictus ſit ex Luna decidiſſe; Nam reverà Leo ſeu Sol artis ex Luna decidit: At quod dicitur de ſputo Lunæ, fortè peregrinum æſtimari poſſet vnde Leo ille generatus eſt; ſed ſi authores noſtrates conſulantur, manifeſtè conſtabit ipſos ſæpius ſputi Lunæ mentionẽ facere; ſic Author Auroræ, cap. 12. *Aliqui,* inquit, *Philoſophorum poſuerunt eſſe totum arcanum in eo & vocaverunt ipſum diverſis nominibus propter naturæ ſuæ excellentiam; vt in libro Turbæ Philoſophorum ſcribitur, quia quidam vocârunt ipſum à loco, vt gummi, ſputum Lunæ quidam à colore, vt ſanguis:* vbi notandum, quod dicit author à loco vocari ſputum Lunæ; quo videtur reſpicere ad Leonem in loco Lunæ generatum ex ſpuma; ſputum enim pro ſpuma dicitur & habetur: Si Turbam conſulamus, in multis locis quoque invenietur ſputum Lunæ; Nam Aſtratus, *Qui veritatem,* inquit, *vult aſſequi, capiat Solis humorem & ſputum Lunæ:* Item Pythagoras, *Intelligendum vobis ô turba, quod Sulfur, & calx & alumen, quod ex pomis & Kuhul & ſputum Lunæ ac ſputum combuſtibile, omnia illa ſcilicet nihil aliud eſſe, quam aquam ſulfuris & aquam ardentem.* Et Anaſtratus: *Præter hæc dico, quod nihil eſt precioſius arena maris rubea, & eſt ſputum Lunæ. quod Solis lumini iungitur & congelatur:* Belus quoque, *Quidam ſputum Lunæ, quidam cor Solis eandem aquam nominaverunt* Ex quibus pro exemplo adductis ſatis eluceſcit qualis ſit leo; & qualis ſit Luna, ex cujus ſpuma ſeu ſputo generatus ille dicatur; item, quis labor Herculeus in hoc trucidando, nempe Philoſophicus; Non enim eminus ſagittis, ſed cominus clavâ, quam poſt Mercurio conſecrat, & manu

eum proſternit & diripit, donec pellem ipſi detrahat pro inſigni victoriæ: Sic enim Baſilius Valentinus; *animal de oriente*, inquit, *pelle ſua leonina ſpoliari debet, eiuſq́; alæ evaneſcere atq́; tum ſimul ingredi magnum Oceani ſalum, cumq́; pulchritudine iterum egredi.* His rebus geſtis de Leone auditis, Rex Bæotiæ, qui quinquaginta filias habebat, ſperans fortiſſimam ab Hercule ſobolem ſuſcipere, ſeq; numeroſo nepote avum reddere, eidem omnes ſubjecit ſimul, quas ille vnâ nocte prægnantes fecit, exemplo naturæ, vt rariſſimo, ſic ſtupendo; quod quidam pro decimo tertio labore eoq; duriſſimo his verſibus teſtatur:

2 *Quinquaginta virgines vna nocte gravidæ factæ.*

Tertius hinc decimus labor eſt duriſſimus, vnâ
Quinquaginta ſimul ſtupravit nocte puellas:

Niholominus conſtat Theophraſtũ Græcum authorem antiquum & fide dignum ſcribere ſuâ ætate Indum quendam vſu vnius herbæ vel radicis Venereos actus ſeptuageſies continuaſſe, ſed authorem cum remedio interijſſe: Quomodocunq; ſit, Allegoriam in his rebus, vt & alijs, præſumimus, licet fortè quid tale per artem præſtari poſſit, non tamen ideo cenſemus adeò memorabile, vt Herculem dijs annumeret: De Proculo Cæſare, quemadmodum ipſe ſibi teſtis eſt, ſcribitur, quod centum Sarmaticas virgines, bello captas, ſpacio quindecim dierũ, quantum in ſe fuit, omnes mulieres fecerit, fortè Herculis exemplo inſtigatus: At Herculeæ iſtæ pellices omnes mares peperiſſe narrantur, quod vim ejus ſummè calidam arguit; Nos vt factum accipimus, ſed non imitandum Proculo, ſed Philoſopho in arte occultâ, quâ maſculus cum fœminis conjungitur, ſi pondus obſerves, quinquaginta; Nec enim abſq cauſa ab Arnoldo roſ. l 2. c. 16. dicitur; *Cum autem terra exhauſerit de aqua quinquageſimam ſui partem, cito illam ſublima fortiori igne*; Cuius & meminit Lullius in codicillo, *Paragrapho*, *Partus verò terræ*, c. 53 & alij permulti; Terra enim & aqua ſunt maſculus & fœmina: Præter dictos filios Hercules innumeros alios ex Megara Creontis filia, alijſque concubinis ſuſcepit, ab ipſo patre trucidato.

Virilia ſanè facta.

cidatos aut in ignem conjectos; Dicitur autem Creon fuiſſe rex Corinthi, cujus filiam Glaucam Iaſon quoq; poſt Medeam duxit, ſed illa ab hac veneno infecta interijt: Hinc Hercules ab Euryſtheo vocatur, vt hydram immanem & formidabilem plura capita habentem, in palude Lerna Argivi Mycenæiq; agri verſantē interimeret: Hæc ſub platano ad fontem Amymones ampliſſimè educata erat, ſeptem, vt alij, 9. vt alij, 50. capitum, quorum ſi vnum cædebatur, priorum numerus duplicabatur continuò, niſi quis conciſum reliquum colli thyrſum igne ſtatim combuſſiſſet. Hydræ venenum fuiſſe peſtiferum hominibus, & aquas & aërem infeciſſe, ipſamq; campeſtria loca impetu facto devaſtaſſe aiunt: Hercules cum torribus accenſis ad eam accederet ab Iolao auriga adjutus, Hydræ cancer à Iunone miſſus ſubvenit, at tandem ab eo ſuppreſſa eſt: De Cancro & Hydra in Cœlum á Iunone tranſlatis ex fabulis conſtat; Vbi notandum Aſtrologos ſigno Cancri, quod & ſitu & magnitudine ſigno cæleſti impar eſt, nempè extra ſuum locum, nimiſque exile exiſtens, multa à natura Cancri retrogradi piſcis deſumpta aſſignare, et ſic de leone, tauro, ariete, virgine, geminis, et reliquis omnibus conſtellationibus, vt et Planetis ſingulis pro ſuo judicio facere, cum tamen illos reſpicere oporteret, an *D*eus illam naturam & denominationē dictis ſtellis impoſuiſſet, an veró homines pro ſuo arbitrio; ſi homines, ex qua cauſa, an eâ, quæ conveniat earum ſtellarum naturæ, an ex alia? Atque ſic invenirent omnes illas denominationes á fabulis profectas eſſe; fabulas à rebus terræ, non cœli, nec quicquam ſignificare de ſtellis firmamenti aut *P*lanetis ſuperioris Mundi, at de rebus alijs occultis effictas et introductas eſſe; Geometris quoque Cœlum dividere poteſt in duodecim ſigna cœleſtia æqualia ſecundū polos Zodiaci vel in totidē domicilia ſecundum æquatorem & polos Mundi, vel ſecundum horizontem et Zenith, at quid hæ diviſiones effectuum ſtellis impertiri poſſunt? Nihil

3 Hydra Lernæa.

Aſtrologia ab Ægyptiorum et Græcorum fabulis orta apparet.

Erectio Cœli figurarum vnde dependeat.

Cauſa cur certis ſtellis certæ vires aſſcriptæ ſint apud Ethnicos, ex allegorijs patet.

hil opinor, quicquid ab experientia petatur probatio, quæ nulla eſt: Hæc monere volui ideo, vt abuſus Aſtrologiæ, qui ab Ethnicis vnà cum tot ſuperſtitionibus derivatus eſt, caveatur, verus & legitimus vſus Aſtronomiæ probetur: Nam veteres Ethnici, qui reverâ putarunt Hydram illam à Iunone vt & Cancrum ſyderibus illatum eſſe, & ſic etiam alia quæcunque animalia in deorum naturam ſyderεam migraſſe, ſuo quaſi jure iſtis conſtellationibus vim & poteſtatem illorum animalium, vel in illa attribuerunt: Nam ſi Achelous fuit Taurus, & poſteà in Cœlum tranſlatus, inque certas ſtellas diſpoſitus, aliquid taurinæ virtutis obtinebit; & ita de reliquis; Hoc fuit fundamentum doctrinæ Aſtrologicæ ab Ethnicis ad nos propagatæ, quod niſi ex his animadverti poſsit, vel integro libro, ſi opus eſſet, facile demonſtrari liceret: Sed vt ad rem redeamus, hydram eſſe aquaticum Serpentem, vel in aquis degentem, ipſum nomen indicat; at multorum eſt capitum, quorum vno reſecto, priorum numerus creſcebat, ſolumque remedium fuit combuſtio cum igne; Si Hercules talis fuiſſet, qualis fingitur, nihilominus appareret hanc eſſe Allegoriam; Quid multis? noſter Serpens in arte ex aqua concrevit; Libri noſtrorum pleni ſunt hujus deſcriptionis; Baſilius Valentinus de occulta Phil: cap. 1. Quomodo Mercurius natus ſit, inter cætera Allegorica tradit, ex aquis ſerpentem ſeu hydram, Orcades dictam, ejectam, ex cujus faucibus vapor & fumus igneus expirârit; & quæ addit, huc non adducenda; Præterea infinita loca ſunt hydram noſtram atteſtantia, quæ præterimus, & ſaltem vnius Lullij vnicum teſtimonium propriè & ad rem huc transſferemus; qui Theor: teſt: c. 3. *Quartum eſt*, inquit, *quædam ſubſtantia procedens ex minera ſua, & infrà ipſam magis propinqua naturæ metallorum, quæ calchantis & azot vitreus ab aliquibus nominatur, quæ eſt terra & minera metallorum, & alio nomine vocatur Vriſius, lucens et album, in occulto rubeum, nigrum et viride publicè, habet colorem lacertæ venenoſæ, immediatè generatus*

neratus

neratus ex argento vivo, materia ſupra dicta, impregnata ex dicto vapore calido et ſicco ſulphureo in ſua reſolutione congelata in lacertam, ex quo eſt forma et ſpecies Spiritus fœtentis in mixione, cuius eſt calor mineralis multiplicatus, qui eſt vita metalli: Hæc lacerta & ſerpens & hydra noſtra eſt; quæ ſi non ritè occiditur, reviviſcit, hoc eſt, volatilis fit, & viva permanet; Draco enim non occiditur niſi ſuo fratre & ſorore ſimul: Comburitur autem extremitas eius colli igne; Nam cum igne tota res perficitur: Quæ intelligenti ſufficiunt: ne quid dicam de veneno ejus, quàm multis peſtiferum exiſtat artificibus eam occidere fruſtrà tentantibus: *P*oſt hanc Hercules aggreſſus eſt Cervam aurea cornua & æreos pedes habentem, de quibus ſuperius, lib. 2. ſatis egimus. A Centauris deinde irritatus, cum apud *P*holum vini potione exciperetur, magnam eorum manum occidit: *P*er Centauros autem, Titanes, Satyros, Silenos, agreſtes & heterogeneas partes admixtas denotari non dubitamus; Excipitur autem Centaurorum iuſtiſſimus & ſapientiſſimus, quia Saturni filius, Chiron, Herculi ab inſtitutione Aſtrologiæ: At quæritur, quid hæc Herculi profuerit? Reſponderi poteſt, quia ad Atlantem montem, & Aſtrologum, cœliferum tendens, eâ opus habuit, vt cœlum ſuſtineret, donec ille de aureis malis Heſperidum percunctaretur; vel quod verius ego arbitrer, vt ſtellas centrales & ſubterraneas agnoſceret, vt Solem, Lunam, Mercurium in conjunctione ſimul obſervaret, Saturno in Capricorno, Venere in Tauro, vel viceverſa poſitis; Ad Aprum mox Hercules ſeſe accingit capiendum, qui in Erymantho Arcadiæ monte natus à Diana Phocidis agro immiſſus erat, vbi cum omnia vaſtaret, propter altam nivem delaſſus ex fruticeto quodam extractus & vinctus ab Hercule ad Euryſteum deductus eſt: Locum natalem hujus beluæ non ignotum fuiſſe conſtat, nempè montem Arcadiæ, ex cuius quoque monte Cyllene prodijt Mercurius, qui idcirco iſti apro popularis eſt: *Fili*, inquit Calid: cap. 10. *vade ad montes India*

4 Cerva aurea cornua & æreos pedes habens curſu capta:

5 Centauri deleti.

6 Aper Erymanthens.

dis & ad ſuas cavernas, & accipe ex eis lapides honoratos: Roſinus; *Rebis naſcitur in duobus montibus:* Et mox, *Dant Rebis montes, dracones, terraq; fontes:* Raſis, *Contemplare altiſſima montana, quæ ſunt à dextris & à ſiniſtris, ac aſcende illuc, ibi lapis noſter invenitur, & in alio monte, qui fert omne genus pigmentorum & ſpiritus, vel ſpecies ibi ſimiliter eſt:* Morienus; *Conſcendite alta montana arboribus conſita, quia ibi lapis noſter invenitur & abſconditus eſt:* Hermes, *Recipe lapidem nigrum, lapidem de montanis Indiæ, quod eſt intus, mitte foras, & quod foras eſt, mitte intus:* Et Maria: *Accipe herbam albam, claram, honoratam creſcentem ſuper monticulis*; Idem teſtantur omnes Philoſophi ex montibus noſtram materiam depromi; Ita & multæ feræ ab Hercule domitæ à montibus cognominantur, vt antè dictus Leo Cithæronæus, Heliconius, ſic aper Erymantheus, quod hic ſemel monuiſſe ſufficiat. Poſtmodò cum Augias, rex Elidis, Solis filius ſtabulum trium millium boum fimo refertiſsimum haberet, jubet Euryſtheus Herculem hoc vno die purgare; cumq; eò acceſſiſſet Hercules, pactus fuit Augias, ſe decimam partem omnium animalium eſſe daturum, ſi eodem die ſtabulum illud purgaſſet; quo purgato cum Hercules mercedem flagitaret, negantem dare ſagittis confecit; E cujus ſpolijs, vt diximus, certamina Iovi Olympico inſtituit. Maximum hunc licet viliſsimum, nec tanto heroë dignum, fuiſſe laborem, ex proverbio, cui de re ſummi ſtudij, operæ & curæ locum fecit, apparet: *Quis enim maior Hercule Iovis filio? quid vilius, fimetum purgaſſe?* Nihilominus illi hoc oneris imponitur, eâ quoq; neceſſitate, vt vnico die, quod pluribus facilius fuiſſet, perficiat; Ne quis autem exiſtimet pauca fuiſſe animalia, numerus trium millium aſſcribitur; Et ſunt, qui addant, multis annis id ſtabulum non fuiſſe purgatum, adeò vt in ſuprema parte ſeu tabulato boves congeſto fimo jam ſtarent; Vnde concludi poſſet hunc laborem ter mille hominibus alijs nimium fuiſſe vni Herculi imperatũ & peractum: Ad impoſsibilia nemo obligatur, vt

7. *Stabulum Augiæ purgatum.*

vt dici ſolet, at Hercules ſolus incredibili labore aſtringitur: Sic ejuſmodi nocturnum laborem iã ante ſuſceperat vnâ nocte conficiendũ, quem pluribus repudiaſſe non poterat; Imò & cervã curſu defatigandam,& leonẽ manibus diripiendũ ſubierat,quos iaculis aut ſagittis proſtraſſe majoris artificij quàm laboris fuiſſet:Ita ſemper conditio & lex addita laborum Herculeorum magnitudinem videtur auxiſſe, ne ſatis fuerit eos factos, ſed & vtiliter & tanto tẽpore: Boves hos fuiſſe Augiæ Solis filij fabulantur, quos ille abſq;dubio ex patrimonio ſuo accepit;Quia Solẽ boves & oves in proprijs paſcuis quamplures habuiſſe, memoriæ proditum eſt;Quid autẽ per boves intelligatur ſub Apis declaratione & alibi diximus, nempè materiã Philoſophicã, quæ cum in fimeto reperiatur,hoc eſt,vilis ſit aſpectu, ac multis ſuperfluitatibus circumdetur, à quibus purgari debet à Philoſopho, non inconcinnè traditur Herculi hunc laborem ſtabularium impoſitum eſſe;Nec enim id abſque labore ac fœtore fieri exiſtimandum eſt: De vilitate & inventione eius ſub Stercutij muneribus ſeu ſterquilinio cõſentiunt omnes authores,quorũ paucos adducemus;Morienus inquit,*Sapientes autẽ diſpoſuerunt & dixerunt quid ſi hoc quod quæris in ſterquilinio inveneris, illud accipe,ſi vero in ſterquilinio non inveneris,tolle manũ à marſupio:Omnis enim res quæ magno emitur precio,in huiusmodi artificio mendax & invtilis reperitur.* Sic Avicẽna dict.1.c.2.de anima: *Invenimus ſcriptũ in lib: Ariſtotilis ,quẽ fecit de lapidibus,vbi dicit;Duo lapides iacẽt in ſtercore, vnus fætens & alius bene odorans , parum appreciati in oculis gentium,ſi ſcirent gentes eorũ valetudines, tenerent eos honorificè,ſed quia neſciunt eorum valetudinem deſpiciunt & dimittunt eos ſuper ſtercora in locis fætentibus, & qui coniunget eos,ibi eſt magiſterium*:Et Gratianus:*Et ſi hoc in ſtercore inveneris quod tibi placet vel expedit,nihilominus tolle:* Et Merculinus apud Roſar: *Eſt lapis occultus et in imo fonte ſepultus,vilis et eiectus fimo vel ſtercore tectus*:Vilem eſſe & parvi precij nec rarum; Ardoldus novo lum:c.1.*Venditur*,inquit *palàm minimo precio*. Et Bernhardus Comes: *Verſatur ob oculos toti mundo, nemo tamen cognovit eorum, qui ſunt in mundo;* *Stercutius.*

mundo; Roſar: Phil: *Et ſi vero nomine nuncuparem, inſipientes eum eſſe non crederent*; De odore ejus, inquit Morienus, *Ante confectionem nimis eſt gravis & fœtidus, & poſt confectionem eſt eius odor bonus, iuxta hoc quod ſapiens dicit: Iſta quidem aqua è corpore mortuo & iam inanimato tollit odorem: Nam & eius odor eſt malus & odori ſepulchrorum aſſimilatur*. Et Calid. ca, 9. *Et eſt lapis vilis, niger, & fœtens non emptus precio*: De vilitate & deſpectione eius Scites, Mundus, Zeumon, & alij Philoſophi in turba atteſtantur, quorum dicta non opus eſt citare; Cum itaque boves Philoſophici ſive Solis in tanto fimo ſtabulentur, ab eo purgandi ſunt Herculeo labore, quod quilibet ipſe præterquam quod omnes authores id inculcent, imaginari poteſt, cum ex hac re viliſſimâ fœtidâ & abjecta precio-

In Secret. c. 9 ſiſſima Mundi medicina fieri debeat, id abſque labore non contingere; Solus teſtis S. Thomas de Aquino ſufficiens, qui ſe artis veritatem quidem inveniſſe, eiuſque medicinam perfeciſſe tradit, ſed tantum laboris & fœtoris perpeſſum eſſe, vt non niſi certa cauſâ inductus artem denuó incipere velit;

8.

Aves Symphalides fugatæ.

Porrò cum apud Stymphalum Arcadiæ lacum aves eſſent Stymphalides ideo vocatæ, quæ carnibus humanis veſcerentur, Hercules ad eas abigendas iuſſu Euryſthei profectus, quas ille crepitaculorum æneorum à Pallade acceptorum tinnitu fugaſſe memoratur:

Crotalum Vulcani opus.

Inſtrumentum illud Crotalum dictum à Vulcano fabrefactum erat, quo ſolo aves illæ Ploides quoque vocatæ, non ſagittis, abigi poterant: ſic enim Apollonius libro ſecundo Argonaut: de illis ſcribit:

Sed neq; vt Arcadiam petijt vis Herculis arcu
Ploidas inde lacu volucres Symphalidas vllâ
Pellere vi potuit: namq; hoc ego lumine vidi,
Aſt idem vt manibus Crotalum pulſavit in altâ
Exiſtens ſpeculâ proſpectans, protinus illæ
Cum clamore procul linquentes littus iêrunt:

Hunc Herculis laborem ſi quis ad literam, vel etiam ad mores, vulgaremve phyſicam interpretetur, nugas

eſſe

eſſe nugaciſſimas, imo ineptias & tricas pueriles, nemo non videt: Quid enim tantus Heros crepitaculo Archytæ aues pellere diceretur, quæ ſagittis abigi non poterant? Hoc naturæ adverſum, illud rationi haberetur: Si quis verò ad opus philoſophicum, quó vnicè ſpectat, accommodet, omnium laborum eſt pulcherrimus & evidentiſſimus; Imò aſſeverare audeo, apud omnes ferè authores recentiores, vix arcanius & præclarius exemplum fundamenti artis extare, hoc ipſo, per tot ætates mundi non intellecto & ad nos vſq; derivato; Teſtes appello eos, non imaginarios (& ex tabula nautas, aut cortice nantes aut codice vno per tranſennam ſalutato ſcripturientes) ſed qui Crotali illud genus à Vulcano fabrefactum, nec non Stymphalidas aues reverà agnoſcant: De his, nempe avibus, meminerunt plurimi philoſophi, iam vocantes eas partes volatiles, facilé fugituras, nunc aves volantes; Vt & de Crotalo ſeu ære philoſophico, fixo, figente eas: Author conſilij conſol: Conſtans in turba dicit, *Nihil aliud curate, niſi quomodo duo ſunt argenta viua, ſcilicet fixum in ære, et volatile fugiens in Mercurio*; Et Invidus dicit, *quod hoc ſulfur, id eſt, argentum vivum conſuevit fugere, et ſublimatur, ſicut vapor: Oportet enim alio argento vivo ſui generis, id eſt æris retinere et fugam cohibere, quod ſi cum albo vel rubeo ſulphure ſui generis non miſceatur, id eſt auro vel argento, procul dubio fugiet*: Hæc ille; Qui paulo pòſt: Et Eximidius dicit; Dico vobis veraciter non eſt tinctura Veneris, niſi in ære noſtro: Et ad figuram Senioris; *Duæ*, inquit, *aues ſunt homogeneæ, id eſt vnius naturæ, et ſunt lapis ſapientum, maſculus eſt ſine alis, id eſt non poteſt volare, quia de ſe ignis non poteſt ipſum corrumpere, nec exhalare in igne, vel nullum ſalium, vel ſpirituum aut aluminum, niſi aquila noſtra dicta; Avis verò alata eſt fæmina, quæ cum corporibus corrumpentibus conſumitur.* Lullius optimè theor: teſt: c. 7. *Ideo tali aqua, inquit, fixamus aviculas in aëre volantes, virtute lapidis noſtri*: Vulcani itaq; arte & Palladis inſtinctu Hercules ſeu artifex adiutus, Crotalo aves Stymphalidas, ex putredinoſo lacu exortas, fugare poteſt; Fugatæ

gatæ dicuntur, quando non amplius apparent volantes: Addunt nonnulli, inter quos eſt Timagetas, his avibus alas & vngues ferreos fuiſſe, vt Harpyijs aureos; Quod mirandum eſt, & genus avium facilè declarat; nempe metallicum, licet potius ad violentiam earum, quàm ſubſtantiam in hoc reſpiciatur: Hinc in Cretam Hercules,

9. *Taurus furioſus Cretæ captus:* cum ibi taurus furioſiſſimus, Neptuni irâ agris immiſſus ignem efflans naribus & quoſvis obvios interimens, omniaq; vaſtans vagaretur, Euryſthei iuſſu ſe contulit; Quem mox captum ad eum adduxit. Quid per tauros ſignificetur, iam ſæpè repetitum eſt; Etſi veró hic ignem ſpargat naribus, tamen eiuſdem cenſûs eſt, cuius & illi Iaſoni domiti, alijq; plurimi: Mox ad Diomedis equos do-

10 *Diomedis equi cum ipſo trucidati:* mandos miſſus eſt: Erat autem Diomedes Thraciæ rex Cyrenes Martiſq; filius, ferociſſimos equos habens, quibus captos hoſpites laniandos exponebat: Hunc Hercules captum equis ſuis lacerandum, talionis lege, crudeliter expoſuit, ac póſt ipſos equos trucidavit. Mirum eſt Herculem contra Martem, eiuſq; filium quid tentaſſe, cum videatur omnino Marti dicatus ob ſtrenuitatem & fortitudinem; Verùm notandum, illum à Pallade & Vulcano, nec non Mercurio quid opis & auxilij accepiſſe, à Marte nihil: A Mercurij enim filio eruditus multis artibus, et à Pallade ſæpé monitus, à Vulcano inſtrumenta adeptus eſt; Ne quid de Lino Apollonio aut Chirone Saturnio dicam; Ideoq; poſt laborum ſuorum finem non Marti, ſed Palladi aram et Mercurio clavam dedicat et conſecrat: Per equos idem ſubiectum philoſophicum denotari certiſſimum eſt; Cum enim id omnia mundi nomina ferè habeat, cur non et equus noſter dicatur? Sic Rhaſis in epiſtola; *Coopertorium,* inquit, *equi pallium noſtrum album, & equus noſter leo fortis ſub pallio coopertus:* Diomedes quod ſit Martis filius et Iovis nepos, aureæ genealogiæ particeps videtur: ideoque propter Iunonem aviam Herculi infenſus fingitur; Eius equi dicuntur hoſpites ſeu advenas ignotos

diſcer-

diſcerpere; Quod an fiat in Chymia illis, qui ignoti habentur vero ſubiecto, non opus eſt probare, cum ſit in oculis & querelis ferè omnium: Signum quoq; roboris Herculei eſt, quod traditur in agro Epidauriorum oleam manu capiens circumduxiſſe, quæ illam figuram accepit, vt verſilis vocaretur, non procul à templo Dianæ Coryphææ: Hoc etſi quis ad hyſtoriam flectere poſſit, cum videamus eiuſmodi arbuſculas ſæpè numero inflexas, & Milonis illius Crotoniatæ, aliorumque veteris & recentis ævi, plus quàm humanum robur audiamus, tamen ad eadem, ad quæ reliqua eius opera, ſpectare non abs re arbitramur: Niſi enim hæc fiat inflexio ſeu circumductio vaſis philoſophici, non continebit ſpiritus volatiles, vt multis in locis philoſophi innuunt; Nempe Morfoleus, Mundus, Aſtratus & alij in turba & alibi: & quidam expreſſe ignito gladio vel forcipe id fieri debere aſſerunt; Cum itaque ſit hoc opus arti neceſſarium, meritò quoque antiquiſſimi per ſimilitudinem alicuius Herculei laboris id expreſſerunt: Olea autem Palladi ſacra eſt, cui et ars: *Quis*, inquit, *Arnoldus* in novo lum: c:8. *ergo faciet talem aquam? Certè dico, quod ille, qui ſcit facere vitrum: Hac enim materia nihil aliud eſt, quàm de ſe ipſa vult ſibi adiungi; Nam omnia, quibus indiget, in ſe habet.* Quibus verbis innuit, illam materiam nil requirere, quam ſui ſolius incluſionem in vitro; Imperauit deinde Euryſtheus Herculi, vt Hippolytæ Amazonum reginæ baltheum, quem pulcherrimum eſſe audiverat, ad ſe adferret: Idcirco Hercules navi ad Amazonas traiecit; Cumque Mygdon & Amycus fratres in Bebrycia iter impedire ipſi conarentur, obtruncati ſunt, & vniverſa Bebrycia occupata: Cum Amazonibus deinde congreſſus multas ex his ſuperavit, donec reliquis in fugam verſis, Hyppolitam reginam earum ceperit, quam Theſeo expeditionis illius ſocio conceſſit, baltheo ad Euryſtheum delato: Amazones aliquando fuiſſe quis dubitaret, cum tot & tanti ſcriptores de

11. *Olea arbor circumflexa:*

12. *Hyppolitæ Amazonum reginæ baltheus detractus.*

de eo teſtentur, at quæ de Herculis cum ijs pugna narrantur, allegoriam potius, quàm hyſtoriam, ſapiunt: Viragines ſunt illæ notæ philoſophis, fœminæ, ſi ſexum; pugnatrices & maſculæ, ſi animum ſpectes; Cum his congrediendum eſt Herculi artifici, earumq; reginæ precioſiſſimus baltheus detrahendus, qui conſtat adamante & carbunculo, cariſſimis & rariſſimis huius mundi, Medicinis, inquam, albis & rubeis, auro millies precioſioribus: Eodem itinere ad Amazones contendens Hercules reperit Heſionem Laomedontis filiam Ceto immani expoſitam, quam à Ceto liberavit; Ob quod beneficium cum Laomedon ipſi equos præſtantiſſimos promiſſos non daret, ob hominis fallaciam Troiam aggreſſus, regem obtruncavit, Heſionemq; Telamoni ſocio dedit, & Priamum, Podarcim ante dictum, ab Heſione è captis emptum, vt pote fratrem, Hercules regnare poſtea permiſit. Et hæc fabuloſa eſſe & omnino allegorica ex ſequenti libro patebit; Cetus aſtris illatus traditur in rei perpetuam memoriam, & Priamus regno reſtitutus, vt eſſet cauſa Troiæ denuó occupandæ et deſtruendæ; Heſione Telamoni, vt Hyppolita Theſeo, expeditionum ſocijs, conceſſa pro bravio, ac ſola Herculi gloria retenta eſt: Iuſſit deinde Euryſtheus puniceos Geryonis Hiſpaniæ regis boves, qui hoſpites vorarent, ad ſe adduci; Ad quos profectus Hercules, boves rege, eiuſq; cuſtodibus, Orthro, cane duorum capitum, dracone 7. capitum, et Eurytione miniſtro, cæſis impetravit: Quos ex Oceani inſula Gadira ad Tarteſſum per id temporis celeberrimam Iberiæ civitatem abegit: Quibus locis duas columnas Hercules erexit, tanquam ſuorum laborum terminos, quarum alteram Calpen, alteram Abylen vocavit, poſuitq; eas in finibus Libyæ et Europæ, quemadmodum Bacchus columnas duas magnas erexit in Oriente. Hæc alij pro hyſtoria accipiunt, ab Ethnicis edocti, qui omnia, vt dictum, Herculis facinora veriſſima habuerunt, vt et Iovis aliorumq; deorum: At parcius iſta viris tamen objicienda memento: In reliquis, Ethnicis ſcripto-

13. Heſione liberata à Ceto:

14. Laomedon trucidatus.

15. Geryonis boves abducti: Pomp: Mela l.2. et Liv: l.8. dec: 3. Carteiam poſt dictam ſcribunt, Silius l.3. et eius interpres eà eſſe colligit vadiani teſtimonio.

16. Calpe et Abyle columnæ poſitæ. Nota:

ſcriptoribus credimus, non in illis, quæ dicuntur Heroico illo ſeculo contigiſſe, longè antequam mundus à Creatore noſtro conderetur: Ideoq; pro nunquam factis, ſæpiſſimè dictis & fictis & ſemper creditis ea accipimus: Ægyptij antiquiſſimi ab his locis valdè remoti hæc finxerunt, ſuiſq; ſcriptis inſeruerunt, à quibus Græci, & ab his cæteri mutuati ſunt: Antea narravimus hæc loca, verſus occidentem & Heſperum ab illis ſita, celebrata fuiſſe ob metallicas fodinas, ideoq; à Phænicibus maritimis populis omnium primò petita & occupata; Idq; allegoriæ de bobus ex Iberia abducendis fictæ locum dediſſe: Contemplemur autem hos boves penitùs, cuius ſint poſſeſſoris aut domini, cuiuſve coloris et excellentiæ, et facilè agnoſcemus: Geryon ille tricorpor, Chryſaoris filius, hos boves habuit; Quem fingunt aliqui fuiſſe Iberiæ ſeu Hiſpaniæ regem, ideoq; trium corporum dictum, quia terni eſſent fratres in regnis vniti et concordes; Fateor hæc dici, at neutiquam probari poſſe; Ita Ethnici expoſuerunt, qui nunquam Tricorporem viderant in rerum natura, ne fabulæ viderentur res geſtæ Herculis: At cur Geryon eſt Chryſaoris filius, hic ex Meduſæ ſanguine natus? Cur ipſi fuit canis duorum et draco 7. capitum, cur boues punicei? Hæc omnia allegoriam, præter ante dicta, oſtendunt: Et ne longius hic morer, Geryon eſt ille, vt antè quoq; ſparſim meminimus, de quo dicit Author coniugij Ex Hermete; *Tres facies, id eſt, ſpiritus vidi, ex vno patre natas, id eſt vna progenie, quia ipſorum eſt vnum genus, quarum vna eſt in igne, altera in aëre, tertia in aqua:* Quia ſcilicet Hamuel commentator Senioris dicit: *Eſt aqua vita triplex, quia eſt, vnum, in quo ſunt, ſcilicet aër, ignis & aqua, in qua eſt anima exorta, quam vocant aurum, & vocant eam aquam divinam: quas ſcilicet facies, pater eorum coniunxit, pater, ideſt, genus vnum, quia homogenea ſunt:* Hæc ille: Idem habetur in cuiuſdam philoſophi rythmis; Qui de tribus illis faciebus ita vnitis, inquit; Sed gratia Dei ſemper manent ſimulque in magnifico regno triumphant *Geryon quis.*

 Pater,

Pater, cum filio vna in ſede reſident, ſeniſque magiſtri facies in medio apparet, pallio ſanguineo viſibilis: Ex quibus quoque vltimis verbis de colore puniceo ſeu purpureo & ſummé rubro ac Tyrio boum Geryonis iudicare liceat: Hic enim color convenit illis bobus, cum iam adultæ ætatis ſint; cuſtos eſt illis adhibitus canis & draco, Typhonis & Echidnæ ſoboles; De quibus antea ſatis: Si quis dicat Herculem revera boves illos abduxiſſe taliq; colore, ille ſibi placeat, mihi non item; Nam ſi Hercules in rerum natura fuiſſet, & tantus heros, an abactor boum extitiſſet, an ideo regem voluiſſet aut poſſet cum ſuis obtruncare? An boves per tantum locorum ſpacium per maximam terræ partem egiſſet? An ideo purpureos fuiſſe credemus tum temporis, & iam deſijſſe? Nugæ nugarum æſtimantur, ſi hyſtoria ſpectetur; Si allegoria, ſeria rerum ſeries ſeſe offert; An quoq; credamus, vt ijdem Ethnici ſcriptores addunt, Herculem tum Libyam ab Europa ſeparaſſe & mari mediterraneo dediſſe ingreſſum? Si in cunis iaceremus omnes, perſuaderi poſſemus ab illis, quaſi aniculis garrientibus, paganiſmi antiqui ſcriptoribus & poëtis; Eiuſdem veritatis habentur Herculis, cuius Dionyſi ſeu Oſyridis columnæ; Sic enim Ægyptij domi manentes et Vulcano ſuo litantes, totum mundum ſubiugârunt, tam ad Occidentem ab Hercule Ægyptio, quàm ad Orientem ab Oſiride, columnis et terminis ſuæ peregrinationis et victoriæ erectis: Nec ſatis erat ob boues tam precioſos in Iberia Herculi pugnaſſe & obtruncaſſe regem, ſed in itinere quoq; multas aduerſitates paſſus eſt: Alcyoneus enim gigas ad Corinthi Iſthmum occurrit, qui trucidatur; Dercylus & Alebion Neptuni filij eos in Hetruriam egerunt, à quibus cum taurus aufugiſſet & tranaſſet in Siciliam, Italiam poſtea nominârunt, cum Tyrrhenorum linguâ taurus, Italus dicebatur: Erycem Veneris & Butæ filium, Siciliæ regem, boues quoq; appetentem, & regnum ſuum pro ijs deponentem victor interemit: Siculos

Rex ſpoliatus bobus & vita ab Hercule.

17. *Alcyoneus gigas.*

19. *Eryx.*

quoq;

quoq; impetum facientes in boves, fugauit: Hos tandem Mycenas ad Euryſtheum deduxit, quos omnes ille Iunoni immolavit. Satis ſané eſt, ſi non nimium, ob boues mactandos tantum laboris ſubijſſe; Hinc author auroræ, *numquid*, inquit, *non legiſtis multoties, quod arcanum arcanorum & theſaurus theſaurorum præeuntibus in via non ponitur? Quod ſi ſic publicè poneretur, arcani nomine priuaretur, teſtante Beato Gregorio: Deprædari deſyderat, qui aurum publicè in via portat: Nam arcanum eò quod in arca clauſum eſſe deberet, dicitur.* Quod in abactu horum boum patet, qui ab omnibus appetuntur, deprædantur, vi, fraude, precio, depoſitoque regno, & difficiliuſ è ab Hercule toties rapti recuperantur & cuſtodiuntur; Tot deorum filijs interemptis, vt Terræ, Neptuni et Veneris; Sed hæc ſatis ex præcedentibus intelliguntur: Antequam verò Hercules ad boves contenderet, ſolis radijs nimium calefactus, arcum vel in ipſum ſolem intendit; Quare Sol eius vires et animi magnitudinem admiratus AVREVM POCVLVM illi donavit, in quo Oceanum ad boues capiendos traiecit, vt ait Pherecydes, in 3.lib: hyſtoriarum; Atque vbi per Oceanum nauigaret, poculumque magnoperé fluctuaret, iratus Hercules vel contra Oceanum arcum intendit: Nauigij hoc genus, quo vtitur ad boves iturus, nunc eſſe deſijt, quia viliora ligna, quam metalla ſunt; Attamen illi antiqui hyſtorici id inter hyſtorias referre non dedignati ſunt; Donum Solis aureum quód amplexus ſit Hercules, ſe muneribus placabilem oſtendit; Iuxta illud eorundem: *Placatur donis Iupiter ipſe datis*: Raſis in Epiſt: *Et hic*, inquit, *& hic navis noſtra in mari noſtro plena gigantum*: Quæ de minis Soli et Oceano intentatis dicuntur, invictam animi virtutem arguunt, quæ virum magnanimum decet, (dum tamen abſit iactantia Xerxis Perſici regis, qui Pontum certo verberum numero caſtigauit, Athum montem loco ſubmovit & fluuios exiccavit) iuxta illud Horatij:

20. *In ſolem arcum intendit.*

21. *In Oceanum arcum intendit.*

Lib. Car. 2. Oda. 10.

Non ſi male nunc, & olim
Sic erit, quondam Cytharâ tacentem
Suſcitat Muſam, neq; ſemper arcum
Tendit Apollo:

Rebus anguſtis animoſus atq;
Fortis appare, ſapienter idem
Contrahes vento nimium ſecundo
Turgida vela.

22. *Aurea mala Heſperidum.* 23. *Cygnum aggreſſus.* 24. *Antæum proſtravit.*

Poſt hæc ad aurea mala ex pomis Heſperidum auferenda profectus eſt, de quibus ſuperius lib. 2. copioſé tractavimus: Cygnum quoq; ſibi reſiſtentem aggreſſus eſt, à quo fulmine cœleſti diremptus eſt: Deinde Antæum terræ filium obvium habuit, qui 64. cubitorum longitudinis in omnes peregrinos inhumanus erat: Hic ad luctam provocavit Herculem, à quo cum ſæpe proſterneretur in terrã, priſtinâ virtute auctâ reſurrexit fortior, quod cum intelligeret Hercules, eum compræhenſum ſublimem á terra tã diu ſuſtinuit, donec expiraverit maximâ vi brachiorũ Herculis: Cui fabulæ Natalis expoſitionem mox addit huiuſmodi; *Quam rem ego,* inquit, *ſanè nihil aliud ſignificare crediderim, quàm medicorum quoddam dogma, contraria ſcilicet contrarijs eſſe curanda, vt nomen Antæi videtur ſignificare, quod tamen poteſt ad multas polyticas transferri actiones & iudicia, & ad vtilitatem univerſæ humanæ vitæ: Cum enim Hercules Sol exiſtat, terra frigida contacta recreat quæ nimio calore fuerint exuſta, quapropter revocat in vitam ipſum Antæum; ſic namq; docemur calidis ægritudinibus refrigerantia medicamenta eſſe adhibenda, at non violenta tamen, ne propter antiperiſtaſin fiat apoſtema:* Hæc ille: Quæ quidem per ſe vera arbitramur, & in ſchola medicorum vel parùm inſtitutis notiſſima, ſed non eſſe eiuſmodi dogmata, quæ occultari debeant ſub vmbris allegoriarum, tum quia vulgaribus per ſe abſq; fabulis pateant, nec magnæ ſubtilitatis inveniantur (aſinis quoque & ovibus, ſtupidiſſimis brutis, nimium

calorem

calorem & frigus declinare, vt & humiditatẽ & ſiccitatẽ callentibus, & vnius immoderationi alterius contrarietate ſuccurrere, naturæ inſtinctu conantibus) tum, ſi non paterent abſq; fabulis, per fabulas multó minus innoteſcerent: Inde ſtultiores ſtultis videntur, qui has fabulas de ijs rebus effictas credant & ebuccinentur; Quis ex Hercule faciat Solem cœli, qui in ipſum Solem cœli intendit arcum, vt modó diximus? Satius eſſet fateri ſe non perſpicere res ſub illis fabulis latentes, quàm ita emendicare expoſitiones nec rei, cui applicant, nec à qua ſumuntur, convenientes: Omne quod dicitur, ſcribitur, fingitur, pingitur, ad locum communem vel Ethicæ, vel Phyſicæ, vel fabuloſæ hyſtoriæ accommodari poteſt; nec hoc eſt artis magnæ, ſed potiùs memoriæ, at res arcanas ſuæ propriæ naturæ, veritati & homogeneitati reſtituere, hoc eſt ingenij & veritatis amantis: Vna res autem de vna veritate, & veritas vna de vnâ eâdemq; re prædicatur, & non de alijs, propriè loquendo; Quomodo igitur Hercules nunc erit Sol cœli, nunc heros terræ, aut Rex Ægypti, aut alius quivis? quomodo nunc contrarietatem in Phyſica, mox quid in Ethica, paulò póſt jn hyſtoria perſonam ſignificabit? quomodo erit Iovis filius, Ægypti præſes, monſtrorum domitor, virtutis ſpecimen, tot vitiorum & adulteriorum, furtorum, rapinarum & homicidiorum perpetrator? Hæc omnia vni veritati non conveniunt, ſed adverſiſſima ſunt, niſi quis velit omnia de omnibus, vera et falſa ſimul dicere et credere: Quicquid hic de Hercule dicitur, idem et de Iaſone, et tota deorum, dearumq; genealogia, omnibuſq; allegorijs et fabulis hactenus explicatis, intelligi debet: Nos novimus & ad nauſeam ferè inculcando probauimus, vnam, vnam, inquã, vnam eſſe rem occultè habitam ab antiquiſſimo huc vſque tempore, de qua omnes illæ fabulæ et allegoriæ fictæ, & in medium mundi, hoc eſt, ſcripta Ethnicorum et Chriſtianorum, productæ ſint; Cum illa vna re conveniunt miré non ſolum ad vnam omnes de Hercule fabulæ, ſed et pleræq; aliæ,

Diverſiſſima Herculis attributa in expoſitione.

liæ, ita vt non opus ſit, has nunc ad morum, nunc ad vulgaris Phyſicæ, paulò pòſt ad alterius ſcientiæ doctrinā intricatiſſimè & alieniſſimè exponere: Sileant igitur & Harpocrati Ægyptio litent, qui ſibi declaranda ſumunt, quorum ipſi ne vmbram capiunt, ac docere ea alios non erubeſcunt, quæ nunquam didicerunt, interim tanquam ingrati muli, matrem omnium ſcientiarum, poſt Dei ſacroſanctiſſimam doctrinam, antiquiſſimam et genuinam, calcitrando & conviciando petentes, & nullo modo agnoſcere inter ſcientias etiam communes volentes, Chymiam puta, Medicinæ generi humano vtiliſsimæ genitricem & reliquarum artium Reginam; Quid? ſi fallerentur ſuo judicio illi putatitij & putidi cenſores Dej donorum, qui quæ ipſi non acceperunt, ex Dei manu convicijs tanquam vulpes ex corvi roſtro caſeum blanditijs, ſi poſſent, extorquerent, cum ita ſcribunt;

Mater ſcientiarum Chymia.

Ars fallax invisa bonis dulcedine captos
Iucundè vt perimis? dementibus improba Siren:

Et quæ idem author plura eructat, de inſcitia ejus ac canina facundia potiùs quàm de doctrina in arcanis aut de voluntate benevola teſtimoniū perhibentia: Antæi perſonam eſſe fictitiam, nullo etiam demonſtrante, patet, Eſt enim Terræ filius, hoc eſt, abſq; patre & matre obſcuriſsimus, ex Poëtarum cerebro progenitus, qui faciliè alios communis ſtaturæ homines exæquaret, turri ingenti comparandus; Ejus quoq; mentio fit in adminiſtratione officiorū Ægypti, vná cum Buſiride, Hercule, Prometheo & Mercurio, Iſidi relictis velut præfectis ab Oſiride, in Indiam profecturo: Significat autem lapidificam virtutem in ſe tranſmutandi matrem ſuam, quotieſcunq; tangat eam, quæ vis inde provenit, ſi ſumma fixi ſuperet ſummam volatilis, vt alibi copioſè à nobis dictum eſt; In Ægyptum poſteà profectus Hercules Buſirim, Neptuni & Lybies filium, quia ille advenas Neptuno patri immolárat, cum filijs interemit.

25. *Buſirim interemit.*

Buſiridis

Buſiridis iam antè l. 1. meminimus; hujus laudes ſcripſit Iſocrates, Virgil. autem Georg: l, 3. ipſum non laudari dignum vocat, cum inquit;

Quis aut Euryſtea durum,
Aut illaudati neſcit Buſiridis aras?

Strabo l. 17. Buſiris, inquit, nullus nec rex fuit nec tyrannus. Per Arabiam deinde Hercules tranſiens Tithoni filiū immaniſsimum in peregrinos obtruncavit. Mox ad Caucaſeos mōtes & Hyperboreos profectus aquilam, Typhonis & Echidnæ filiam, Promethei jecur vorantem ſagittis tranſfixit, & Prometheum ſolutis vinculis oleaſtri liberavit. Hinc cū Acheloo, qui tauri formam ſumpſerat in Calydone colluctatus, cornu ejus fregit, pro quo redimendo Achelous Amaltheæ, Harmodii filiæ, cornu Herculi largitur, quod ille omnibus fructibus refertum Iovi conſecravit. De Buſiri iam antè egimus; Tithonus Laomedontis frater ab aliis fingitur, pater Memnonis amaſii Auroræ, eſtq; eiuſdē claſsis cum reliquis; Prometheus à Mercurio, Iovis juſſu, Caucaſo adalligatus fingitur, quia ille ignem ex ſolari lumine in ferula accenſum ad homines attulerat, ac Pandoræ donum, vt Heſiodus habet, recipere noluerat, cui Aquila jecur quotidie renaſcens exedat; Hæc ab Hercule confixa dicitur: De Prometheo jam ſæpe meminimus qualis ſit, cujus proſapiæ & nominis; Aquilam pro materia volatili & penetrante ad interiora accipimus, cuius Philoſophi plurimis locis meminerunt; Aquilam quaſi aquam interpretantes, vt Senior in figura decem aquilarum aliique, et rationem addunt, quia, inquiunt, vt pennæ aquilæ aurum facilé aſſumunt, ſi deaurentur, ita et hæc aqua facile fit aurea, imó alias pennas corrodit aquilina penna vt aquila ipſa aves, & ſic aqua Philoſophica: Hinc Baſilius Valentinus; *Per me*, inquit, *avis de Meridie potenti fera de Oriente cor ex pectore eruit*: Hæc Aquila ab Hercule figitur ſagittis, hoc

26. *Tithoni filium quoq;*

27. *Prometheum è vinculis liberavit.*

28. *Acheloi cornu fregit.*

hoc eſt, fingitur *P*hiloſophicis armis et Vulcanijs: Aquila ob parentum claritatem ſatis inclaruit, de quibus ſuprà aliquoties: Aquila enim volans per aërem (vt Avicenna in Port: *E*lem: tradit, eumque ſecuti feré omnes) et Bufo gradiens per terram, eſt magiſterium, quod Philoſophicum Symbolum et Hieroglyphicum Inſigne Rudolphus 2. Imperator piæ memoriæ, Medicinæ chymicæ amãtiſſimus ob ſingulares cauſas noſtro clypeo vnà cũ duplici Galea ſuperimpoſita inſculptũ voluit, conceſſis inſuper *P*rivilegijs *P*alatinatûs, vt vocant, et exemptionis fori ampliſſimis: Achelous, Ætoliæ fluvius eſt in taurum converſus, vt à Poëtis fingitur; De cornu Copiæ et Amaltheæ, vnde dicatur, ſub Dionyſo, lib: 3. ex Ægyptiorum traditione narravimus; per quod Medicinam auream Philoſophicam omnis generis fructibus refertiſsimam intelligi, et nihil præterea in mundo, niſi *i*mproprijſsimè, pro certo novimus; Idem Hercules Cacum Vulcani filium tricipitem latronem in Aventino monte oppreſsit; *D*uodecim dijs aras erexit, vtpote Iovj, Neptuno, Iunoni, Palladi, Mercurio, Apollini, Gratijs, Baccho, Dianæ, Alpheo, Saturno et Rheæ: Et poſt è gigantibus victoriam aiunt Herculem ſuam clavam Mercurio cognomento *P*olygio conſecraſſe, quam aſſerunt ex oleaſtro fuiſſe et repullulaſſe, actiſq; radicibus inſignem arborem factam eſſe. Ferunt eum, antequam ad inferos deſcenderet, ad Oetam acceſſiſſe, atq; ex fonte bibiſſe, qui inde labebatur, ob cujus vim cum omnium præteritorum eſſet oblitus, fontem illum Lethium nominavit, vt ait Demophatus in rebus Ætolis: Iuſſus deniq; eſt Hercules ab Euryſtheo Inferos adire, et maximè horrendum inferorum canem Cerberum ad ſe adducere: Hic fingitur 50. habere capita, trina canina, reliqua et caudam Draconis: Dijs itaq; ſacrificijs ritè peractis, in Tænaro promontorio antrũ ſubivit, trajectoq; Acheronte et reliquis inferorum fluminibus, Theſeum ſuper ſaxo ſedentem et Pirithoum invenit, ſed quia ſponte et conſultò *P*irithous eò acceſſerat, illum

Armorum inſignia & privilegia Authoris.

29. *Cacum latronem oppreſſit.*

30. *Duodecim dijs aras erexit.*

31 *Mercurio clavam dicavit.*

32. *Ex fonte Lethio bibit.*

33. *Cerberum ex Inferis eduxit.*

34. *Theſeum liberavit.*

lum ibidem reliquit, Theſeum, quia neceſſitate coactus fuerat Pirithoum ad rapiendam Proſerpinam comitari, liberauit; Menætium inferorum bubulcum repugnantem interemit, omnia eius oſſa confringendo; Cerberum, cuius morſûs nullum erat remedium, cepit: In ripa Acherontis albam populum invenit, ex qua coronam ſibi fecit, cuius exterior foliorum pars nigra eſt ob fuliginem: Hinc iſta arbor Herculi putabatur poſtea ſacra: Demum Cerberum per Træzenem ad Euryſtheum deduxit, cuius ſpuma per vomitionem eiecta, aconitum præſentiſſimum venenum eſſe fingitur: Cumq; Cerberus ex inferis adductus videatur ſummum Herculearum virium, cætera ſi quæ ſint eius facta, volentes hic præterimus & Herculem ideam perfectiſſimi artificis, ſeu philoſophi ſeu medici chymici nunquam non eſſe, ex his quæ dicta ſunt, agnoſcimus; faciliuſq; ex ipſius Herculis manu clauam extortam iri, quam philoſophicam hanc interpretationem fabularum de ijs & heroibus prolatam, ex intelligentium mentibus exemptam & deletam fore non iniuria nobis promittimus & pollicemur: Cacum, Vulcani filium ob furtum Hercules interemit; Niſi enim temperies ignis adſit, malum evenit, (quod Cacus ſonat) & furtum ſeu ſpolium committitur in bobus philoſophicis; Hinc Mundus in turba: *Moneo*, inquit, *caueatis, ne compoſitum fumiget & fugiat*. Et Author conſil: *Qui me miſerculam offenderit, & à quiete mea diſperſerit, do plagam in faciem ſuam, per quam fugam capiam; Per hoc*, inquit, *tangit euitare exceſſum caloris*; Inde in hoc conveniunt omnes, vt ignis in ſolutione & coagulatione ſit lenis, in ſublimatione mediocris & in rubificatione fortis: Omnium optimè Lullius theor: teſt: c. 33. *Ignis naturalis, in quo eſt virtus actiua, non ſit ſuperatus per Elementalem ignem: Et in operatione prima ſua corruptionis obſeruare debes, quod ignis contra naturam ſuperet calorem naturalem innatum in mobili ſubiecto, vno gradu tantū, & non vltra illum numerum. Quia ſpiritus indiuiduus, qui eſt ſpeciei conſeruatiuus,*

35. *Menætium interemit.*

36. *Ex populo coronam ſibi fecit.*

Nota.

deſyderans ſimilem generationem recto inſtinctu ſuæ naturæ, corrumperetur per ſuæ deſtructionem eſſentiæ, & tunc amplius non haberet appetitum ſimilem generationem faciendi: Quia natura exiret per corruptionem & deſtructionem quæ contra naturam ſunt & terminum acciperet & finem conſummationis: Hinc Hermes, c.4. *Et facite,*inquit,*quod fugiens non volet à non fugiente, & quod ſuper ignem quieſcat, licet ſit ignis æſtuans:* Ex quibus cauſa patet, cur Cacus vt furcifer et latro, qui Herculi partem boum ſurripuit, occiſus ſit: In antro ſuo occluſus dicitur; Et reverà Cacus Vulcani filius, qui ſpolijs delectatur, vt pote malus, in ſua ſpelunca occludi debet, vt ſaltem vnus ad eum aditus etiam cum cuſtodia & cura detur, vt Baſilius Valentinus, alijq; circa ignis regimen admonent: Quibus dijs aras erexerit Hercules ex quorundam ſuperius poſitâ traditione patet, quorum jam antè ſuo loco meminimus: De clava verò Mercurio, præ omnibus dijs, conſecrata non parum ominis quis eliciat, in ejus honorẽ, nempè Mercurij, omnia Herculis opera perfecta & dicata eſſe, ſiquidem clava ſit inſtrumentum, quo animalia & monſtra non fugacia aut volatilia, ſed reſiſtentia & fixa cominùs poſtraverit, vt ſagittis eminùs fugientia & volantia petierit: Quod ſi Mythologi huius rei veram rationem reddere deberent, aliquid miri abſque dubio effingerent, nempè de eloquio vel furto, vel neſcio quo officio Mercurij, quo Hercules valuerit: Nos rationem omnibus hactenus dictis & pòſt dicendis conſentaneam vnam damus, quadratam & immobilem, Omnia Herculis opera, laboreſq; circa philoſophorum Mercurium fuiſſe, non vulgi illum furaciſſimum liquorem, ideoq; meritò clauam eius Mercurio conſecrari, gigantum, centaurorum & aliorum monſtrorum ſanguine cruentam; Quæ ex oleaſtro fuiſſe fingitur, quæ arbor Palladi ſacra eſt, in arborem germinantem de nouo conuerſa; Quod ex Letheo fonte biberit & omnia mala oblitus fuerit credibile; Quia vt authores tradunt, Eſt in Chymia corpus quoddam nobile, quod mouetur de domino ad dominum, in cuius

initio

initio eſt miſeria cum aceto, in fine autem gaudium cum lætitia: Et Hermes Cap: 3. *Venite*, inquit, *filij ſapientum ex nunc gaudebimus & delectemur ſimul, quia mors conſumpta eſt & filius noſter iam regnat ac rubeo ornamento ac carne indutus eſt.* Quod Cerberũ adducere cogatur, ex Ægyptiorũ figmẽtis eſt, à quibus, vt meminimus lib: 1. hoc Homerus & alij poëtæ tranſtulerunt: Ægyptij autem nihil aliud intellexerunt per Cerberum, quam Typhonis & Echidnæ filium, nempe monſtrum horrendũ, informe, ingens, trinis capitibus & caudis vel capitibus draconum permultis; Cũ verò antehac de eius fratribus & ſororibus ſæpé dixerimus, hic illum mittimus, hac admonitione adiunctâ, per omnia illa monſtra quid intelligi vile & deſpectum præ vulgo, ferarũ & ſerpentũ naturã habens, quod tamen in rem preciosiſſimam, ſi bene tractetur, redigi poſſit: Pirithoũ in ſaxo ſedentem reliquit, qui videtur eſſe inconſyderatus quidam operarius eius artis, cuius & Siſyphus ſaxum reuolubile verſat; Theſeus etſi quoq; Rex Athenienſiũ ſtatuatur, Ægei nempe filius, (Pandionis nepos, Cecropis pronepos, Erechthei abnepos, Pandionis atnepos, qui filius Erichthonij, vt hic Neptuni creditus eſt) circa annum mundi 2731. ante natiuitatem Chriſti 1231. & ante initium Olympiadum 458. poſt Nimrodi regnum 942. tamen Herculis ætatẽ, quâ hic vixiſſe fingitur, ille Theſeus attingere non potuit; Inter Theſei enim Athenienſiũ regis crediti ætatem & Neptuni (qui nunquam vixit) ab eo octaui in ordine, trecenti ferè ſunt anni; Aut igitur Theſeus Athenienſium rex, (etſi alij eius vitam deſcribant) totus fabuloſus eſt cum ſuis proauis, aut ſi hic verus, falſi tamen ipſi parentes aſſcribuntur & res geſtæ, Cum Hercules ille fingatur vixiſſe Saturni & Oſiridis tempore, de quo antè ſatis egimus: De populo alba ab vna parte à fumo denigrata in folijs ideoq; Herculi dicatâ nihil addimus, niſi quod à carbonum puluere & fumo ita euenerit; cum non ſit fuligo apud inferos, niſi forè Vulcani officina ibidem fingatur fuiſſe: Hercules igitur invictus monſtris inferis ac ſuperis, ſalo, ſoloq; triumpha-

tor artifex ſatis innotuit, de quo ſi ex recentioribus authoribus proprietates, requiſita, circumſtantias, quoad corpus & ingenium, fortunam & conſtantiam, nec non improbos in inveniendo labores & in perficiendo ſedulitatem et curam, adijcere vellem, vereor ne nimis hoc opus excreſceret; Illis autem alibi legendis, hic prætermiſſis, in hoc quoq; ſtudij genere, vt in alijs arduis negotijs omnibus, ſudorem ante gloriam hominibus à Deo immortali poſitum eſſe aſſerimus; Nam vt poëta inquit.

Caſſ: Parmenſis.

Non levis adſcenſus ſi quis petat ardua, ſudor
Plurimus hunc tollit, nocturnâ inſomnis olivâ
Immoritur, delet quod mox laudauerat in ſe
Qui cupit Æterna donari frondis honore.

Ita et Calid, *Intellige,* inquit, *eius virtutem & valorem, atq; honorem, & operare: Et dixit quidam ſapiens: Non eſt tibi datum à Deo hoc magiſterium ſolúm pro tua audacia, fortitudine & calliditate, ſine omni labore: Nam laborant homines, et Deus tribuit fortunam hominibus. Adora ergo deum Creatorem, qui tibi tantam gratiam ſuis operibus benedictis voluit exhibere:* Avicenna veró teſtatur de ſeſe quód tantum laboris et ſtudij in hanc diuinam artem poſuerit, vt plus in oleum ad elucubrandum noctu, quám alij in vinum ad bibendum, collocârit, ideoq; ſciat ea, quæ ſciat præ reliquis; Idem in artis veritatem probandam dict: 1. cap: 2. de anima, adfert tria argumentorum genera, vnum dialecticum ex philoſophia, alterum ex ſophiſticis, tertium ex ratione viſionis et oculorum deductum; De quorum vltimo, Si, inquit, *aurum & argentum non viderem, dicerem, quod nihil erat magiſterium, ſed quia video, credo & ſcio, quod magiſterium eſt:*

LIBER SEXTVS.

DE TROIANA Expeditione.

TRojanæ vrbis excidium cum nonnullis velle retexere, aut in dubium revocare, cum tot civitates, quæ ſe à Trojanis poſt bellum profugis authoribus extructas aſſerunt, extent, eſſet Æthiopem dealbare aut oleum & operam omninò perdere; Propterea tantum nobis non ſumimus: Attamen ſuccinctè & validè tanquam digito demonſtrare nos poſſe opinamur, quàm propinquum hoc ſit fabulæ aut hyſtoriæ nunquam factæ, hac proteſtatione, nos cuilibet ſuum iudicium liberè relicturos, præſertim cum id abſq; cuiuſq; conſcientiæ læſione credi poſſit, aut non: Nec verò Criticorum plus quám naturali acumini ea, quæ dicturi ſumus, lubentes ſubijcimus, qui hæc & ſimilia, veritate tamen rei immotâ, facilè verborum ventis diſſiparent; at candidatis Phyſicæ ſecretioris amatoribus dijudicanda proponimus & relinquimus. Dictys quidam Cretenſis cretizat ſe Trojano bello, dum gereretur, interfuiſſe: At quia tantam antiquitatem, quæ vltra Heſiodi & Homeri ætatem ſeſe extenderet, non ſapiat, ſed ab illis omnia ſua mutuatus videatur, vt fictitium ac fabuloſum ſcriptorē, qui ficto nomine aliaq; intentione id ſcriptum edidit, o-

Chriſtianorum Civitates quæ hoc aſſerunt, ab Ethniciſmo, eiuſq; falſis hyſtorijs hauſerunt & inconſideratè proferunt.

I. Ratio: A fundatoribus fabuloſis.

mittimus. *Prima* ratio, quâ Troianum excidium fabulæ adfine cernitur, eſt; Quia omnes fundatores Troiæ ſunt fabuloſi & é Deorum ficticiorum genealogia originem ducunt, vt Tros ſeu Laomedon, cui Neptunus & Apollo, (ex iuſſu Iovis, quod vnà cum cæteris dijs Iovem ligare voluerint, aut hic Cyclopes ſagittis interemiſſet) in ædificandis mœnibus operam ſuam certâ mercede dicârunt: Sic Ovid: in epiſt: *Paridis* ſcribit, mænia Troiana Apolline lyram pulſante ædificata eſſe, his verſibus:

Ilion aſpicies, firmataq́ turribus altis
Mænia Phœbeæ ſtructa canore lyræ.

Virgilius tradit ea mænia quondam Vulcani fabricata manu: Quod ſi ita eſt, vt eſſe ſubolfecimus, Vulcanijs artibus id factum erit, quæ abſq; igne non exiſtunt; Vulcano Neptunus, qui deus aquæ habetur, opem tulit; Quia aqua & igne communiter egemus in rebus humanis, vt ſine illis ferè nihil præſtare poſſimus: Inde, quibus interdicebatur aqua & igne, quaſi civilis vita & conuerſandi ratio inter homines adimebatur; Sic in eo artificio, quod Homerus abſq; dubio in Ægypto reſciuit & ad poſteros tranſmiſit, ſaltem ignis & aqua requiruntur, vt pote Vulcanus & Neptunus, ſeu eorum munera; Quia Aros & Calib; In toto noſtro opere, inquiunt, mercurius (qui aquam refert) & ignis tibi ſufficiunt, in medio & in fine: Sed non in principio; Quia & alia adſunt, quæ per Vulcani vim remoueri debent: Nec verò incredibile eſt ſaxa accurriſſe ad ipſa mænia, cum fundarentur, ſeq; ipſa in ordinem diſpoſuiſſe, poſtquam Apollo ad numerum Cytharâ caneret, quemadmodum Orpheo cantante ſaxa & feræ, ipſæq; arbores loco ſuo motæ & ſtupefactæ accurrerunt, ac navis Argo curſum ſuum directè tenuit, ſilente autem fluctibus aberravit, vt ſuperius traditum eſt: Hæc Ethnicis articuli ſuæ fidei erant, nobis veró non item: Sit ita, quod ſcriptores illi primi allegoricè ita ſcripſerint, veluti & Athenarum meminerunt, illam vrbem partim à Neptuno, partim à

Pallade fundatam eſſe, quibus fortè intelligere voluerunt, quod floreret artibus Palladijs, & Neptuni donis, quia maritima eſſet, multaſq; naues per mare mitteret; Verum longè alia eſt ratio Troiæ, alia Athenienſis Civitatis; Hæc enim aliquamdiu domina Græciæ fuit & multa præclara ingenia fovit, ſatiſq; nota fuit armis & literis, dum floreret, vt patet ex hyſtorijs; At Troia tum eſſe diſijt, cum nondum inceperat; De excidio eius percrebuerunt multorum ſcripta, at de regno, rebuſq; geſtis regum nihil omninó, niſi quod ad perniciem eius ſpectet; Ille ipſe enim fingitur extruxiſſe Troiam tam celebrem & populoſam civitatem, cuius filius eius excidium vidit; Quaſi poſſibile ſit, polyticè loquendo, permagnam civitatem ab vno fundari poſſe, quæ tantarum ſit virium, vt tam valido exercitui Græcorum tamdiu reſiſtere potuerit; Nam ad incrementum magnarum vrbium ſedes regia longo tempore frequentata plurimum valet, præter alia commoda regionis; Vnde vix quicquam ab initio magnum incepit, ſed quod durare debet à paruâ origine ſæpiſſimè prouenit; Cum vulgo dici ſoleat, quod citó fit, citó perit: Sic Troia fingitur à Laomedonte fundata inq; tantam ciuitatem accreviſſe tam citò, vt non ſolum populoſiſſima & potentiſſima fuiſſe præſumatur, ſed etiam in ea omnes artes ſubtiliores, fabriles et pictoriæ inventæ dicantur; Quod tantillo temporis ſpacio, nempe vnius regis, contingere non potuit: Verúm vt in ſublime dignitatis faſtigium evecta fuit, ſic mox in cineres redacta, vno eodemq; authore, vt verè de eâ poëta dixerit; Eſt campus, vbi Troia fuit; Qui enim extruxit Laomedon, eius cineribus præſentibus deleta eſt, vt posteá demonſtrabitur; Præterea ipſe Laomedon, ſi bene de eius origine inquiratur, cum proavis omnibus ſuis fabuloſus invenietur; Hoc eſt, quod ab illis ortum duxerit, qui nunquam in rerum natura fuerint, nempe maxima ex parte Dij crediti, ex Cælo et Terra deſcendentes, vt ſupra lib: 5. patuit: Secunda ratio eſt; Fabuloſos quoq; eſſe et ficticios omnes, qui Troiam rexerunt et defenderunt *2. Ratio:*
tempore

A regibus ſicticijs, qui rexerunt, defenderunt & oppugnârunt Troiam.

tempore oppugnationis; Quorum genealogias et res geſtas ſtupendas quilibet ipſe conſyderare poterit, cum in omnium ſint manibus: Quis enim poſt Homerum non meminit Troianæ cladis et reliquiarum? Quis non agnovit Priamum tot filiorum infælicem patrem, Podarcim anté dictum, et Hecubam eius coniugem? Ad cuius aures non peruenit ſomnium eius iam grauidæ cum Paride? Quis non Iliadem malorum legit aut percepit? Vbi et notabile tecmyrion occurrit, *P*hrygum linguam diuerſiſſimã eſſe à Græcorum & aliorum populorum linguis, nihilominus omnium illorum Troianorum nomina inveniri purè Græca & græcæ originis: Quod autem aliud idioma fuerit Phrygibus, quàm Græcis conſtat, quia *P*hrygia in era vltima Aſiæ minoris eſt, quam antiquo illo tempore Græci non incoluerunt, ante ætatem Alexandri Magni, ſed potius Colchi & Ægyptiorum coloni, vt antea adduximus, qui diuerſiſſima vtebantur à Græcis linguâ: Deinde ex hyſtoria id conſtat, cuius meminit Herodotus, regem quendam, (Ægyptium) cum inter finitimas gentes de antiquitate linguarum eſſet diſceptatio, ac ſingulæ ſuam antiquiſſimam dictarent, Puerum recens natum paſtori cuidam in deſertis degenti enutriendum dediſſe, mandaſſeq; vt nemo præſente puero vocem aliquam ederet, cumq; obſeruare, quam vocem omnium primò pronunciaturus eſſet; Cumq; nutriretur lacte caprino, ac poſt ſeſquiannum paſtor ad puerum iam eſurientem accederet, incepit clamare, beccum, beccum, quaſi comedere appeteret; Id cum regi renunciatum eſſet, inquiſitum eſt, quid beccum ſonaret, & inventum, Beccum *P*hrygum lingua panem denotare, quem puer petijſſet; Atq; ita laus antiquitatis linguæ apud *P*hryges manſit: Verum Ægyptij reſponderunt obijciendo, non mirum eſſe eam vocem, beccum, ab iſto puero primam editam, quam à nutrice capra ſæpè audiviſſet iterari, ideoq; præ cæteris ſonis verborum didiciſſet: Cum ergo omnium Troianorum nomina Græca ſint, facilé hinc patet á Græcis parentibus eſſe ſuis liberis indita,

Hyſtoria mira de antiquitate linguæ.

Troiani omnes Græcæ denominationis.

indita, nempe à poëtis & ſcriptoribus, & non eſſe niſi græcæ inventionis & fictionis; Præterea & eandem rationem confirmat, quod omnes Troiani, defenſores Troiæ, cum Græcis oppugnatoribus, non ſolum à dijs primam originem duxerint, & á principio, quod nunquam fuit, deriuati tradantur, ſed etiam morte indignâ perierint & in nihilum quaſi redacti ſint; Exceptis ijs, qui petitis exteris oris progeniem ſuam permagnis & multis civitatibus extruendis dominaturam reliquerunt, prout á quibuſdam traditur: Vt enim Iaſonij & Cadmei fratres ex terra geniti repentino naturæ prodigio ſe ipſos confecerunt ad vnum omnes, ne vel eſſet, qui reliquorum cladem narraret alijs; Ita etiam Troiani & Græci ab vtraq; parte hoſtes cum ſuis poſteris breui interciderunt, ac deniq; mirabili fato extincti ſunt; Cauſa hæc eſt, quod in natura rerum ſeu primis notionibus locum non invenerint, at ſaltem in figura ſeu ſecundis noëmatis.

3. Ratio: A Cauſis ſine quibus non, ficticijs & fabuloſis.

Tertia ratio eſt, quod cauſæ concurrentes ad Troiæ oppugnationem & deletionem ſint ficticiæ & fabuloſæ; Vt enim in ouo pullus potentialiter ineſt & in pomo pomus arbor, ita in pomo & ouo tota Troianorum & Græcorum expeditio deliteſcit & ſecundum virtutem exiſtit: Tollatur pomum & ouum, tanquam repotia ſeu bellaria & menſæ ſecundæ, aut fingatur illa duo non fuiſſe aut ſe ita non habere, et ſubuertetur tota expeditio Troiana: Si enim Ouum non fuit, Helena non erit, tantæ operæ precium, mulierum pulcherrima, quippe præter humanum morem ex ouo inſtar cygni filiæ candidi excluſa, lacte gallinaceo nutrita, et Iove patre oriunda; Et ſi pomum Eridos non fuit, nulla inter deas, Iunonem, Palladem et Venerem de pulchritudinis laude erit contentio; Nec Paris arbiter dearum, nec Venus pollicitationis Helenæ cauſa, nec ille huius raptor ac adulter, nec Menelaus cum Græcis raptæ repetitor, iniuriæ vindex ac Troiæ depopulator erit; In ſumma ſublata cauſa tollitur & effectus: Quid? Si deos ipſos & deas tollamus, Neptunum, Apollinem, Vulcanum, qui Troiam fundârunt, Iovem, qui

Ganymedem Laomedonti ad incæſtum rapuit, Iunonem, Palladem & Venerem, quæ ſuâ lite facem bello prætulerunt, Peleum, Thetin, & deam Erin, & reliquos, nihil ſupererit cauſæ, cur Græci concurrant cum Troianis ad arma, cur Æneas & Vlyſſes, hic Veneris, ille Iunonis ob iram tam longo tempore tantis fluctibus obijciantur? At iam antè ſuperius, quid per deos & deas gentium primitûs intellectum ſit, & cur in ſuperſtitionem hominum venerint, demonſtrauimus, eoſq; è medio ſuſtulimus: Quid? Si ſomnium Hecubæ nil niſi ſomnium fuerit, hoc eſt duplici iure, an non omnia, quæ inde dependent, ſomnijs ſunt ſimillima, vt eſt expoſitio Paridis, enutritio, iudicatio litis, promiſſio mulieris, expeditio in Græciam, meretricis ſeu adulteræ abductio, vnde incenſio Troiæ ſecuta eſt? Iam antè diuerſis locis oſtendimus, fabulam eſſe, quicquid de Helena belli Troiani præcipuâ cauſâ, eiuſq; fratribus Argonautis, dicitur, nempe ex ſupputatione temporis longiſſimi, quo vixiſſe traduntur: Verùm huic ſcrupulo Ethnici vt ſubveniant, Helenam omnino immortalem fuiſſe ſibi perſuaſum habent, nobiſq; per ſcripta ſua inculcant, ſi modo illis fidem haberemus: Sic Servius ad 2. Æneid: Virg: Helenam, inquit, immortalem fuiſſe indicat tempus. Nam conſtat fratres eius cum Argonautis fuiſſe: Argonautarum filij cum Thebanis dimicaverunt: Item illorum filij contra Troiam bella geſſerunt: Ergo ſi immortalis Helena non fuiſſet, tot ſine dubio ſeculis perdurare non potuiſſet. Hæc ille: Nos immortalem illam negamus, niſi alio probent argumento: Ergo non perduravit: Et fabula agnoſcitur quicquid de Helena et Troiano bello propter eam geſto dicitur: Quibus aſtipulatur, quod idem cum alijs tradat, Helenam prius à Theſeo & in Ægypto commendatam Protheo: quem aliqui fingunt Aegypti regem fuiſſe, de quo ſuperius. Quarta ratio eſt à tempore, cui nullus certus ſcriptor veritatem aſſignare poterit: Virgilius ſecutus Varronem, ſcribit Troiæ oppugnationem trecentis annis ante vrbem Romam conditam contigiſſe; quod tamen

4. Ratio. A Tempore, quod indefinitum eſt ſecundum Epocham vel perſonas indubitatas.

tamen ex nullo ſcriptore veteris æui probatum eſt: Ex Homero id non conſtat, quia hic certum temporis interuallum ab immobili aliquo puncto, ſeu ærâ temporis non annotauit, ſed omnes perſonas, quas deſcripſit, ſiue deos, deas, nymphas, heroas, heroinas, indefinitè poſuit ita vt manifeſtè pateat, illas omnes eſſe fictas, & quaſi in immenſo Oceano fluctuare, nec agnoſci poſſe à circumſtantiis immoris: Qui poſt Homerum igitur certi temporis, quo excidium Troianum acciderit, mentionem faciunt, vt authores veros producant neceſſarium habent, aut ipſi fictionis eius rei fient; Sic Varro, qui Ethnicorum theologiam ad rationem reducere conatus eſt, ſiue ad ciuilem, ſiue poëticam, (vt habet Auguſt: l 6 c 2. c.4. 5. de civ: dei,) aut fabuloſam, ſiue phyſicam aut naturalem, ab Homero tempus Troianæ expeditionis mutuatus certum annorum numerum primus abſq, dubio expreſſit, à quo contigerat, quem ex ſuo cerebro ipſe finxit, vt & plæraq; omnia, in quibus citatis locis á D. Auguſtino ſolidiſſimè refutatur: Hunc Livius, aliiq; ſecuti Romanis confirmárunt hoc pro certo, quod nunquam in rerum natura acciderat: Quin de Homero ipſo, quando vixerit, cuias fuerit, vbi ſepultus ſit, controverſiæ apud ſcriptores habentur, nec quicquam certi vt Thomas Valois in l. 3. c. 2. Aug: de civ: dei annotat, his verbis: Quo autem tempore fuerit Homerus, ſatis eſt incertum propter diſcordiam ſcriptorum, qui de tempore eius faciunt mentionem; Tamen omnes concordant in hoc, quod ipſe erat ante Romulum, vt de eo loquitur Auguſt: l. 22. c. 6. de civ: & Euſebius & Hieronymus in chronicis, & A. Gellius lib. 9. Ab Eutropio ſtatuitur Homerus vixiſſe tempore Agrippæ Syluij regis Albanorum, cui ſucceſſit Aremus ſylvius regnans annis 19. cui ſucceſſit Aventinus Sylvius annis 37. regnans, cui Procas Sylvius regnans annis 22. Huic Amulius, cuius anno ſeptimo natus eſt Romulus, & ſic præceſſit Homerus Romulum per annos 82. Et Cicero pro Archia oſtendit ſeptem civitates Homerum ſibi ſuum conciuem aſſcribere, inter quos

Iul: Higinus in virgilio multa repræhendit, vt eſt apud Gellium l. 10. c. 16.

A. Gellius. l. 17 c. 21. ex Caſſio ait, Homerum vixiſſe annis poſt bell. Troian. 140. ante Romam cond: 160. idq; ex ſuppoſito, quod ſit Troia deleta ſit 400. annis ante Romam cond:

Homerus quis, & cuias fuerit, & quando vixerit ignotum manſit.

Videatur A. Gellius l. 17. c. 21. & l 3. c. 11.

Patria Homeri ignota fuit.

A. Gellius. l. 3. c. 11. Septem vrbes certant de ſtripe inſignis Homeri, Smyrna, Rhodos, Colophon, Salamin, Chios, Argos, Athenæ.

enumerat Smyrnæos, Chios, Salaminios, Colophonios & alios. Sunt, inquit A. Gellius, qui Ægyptium dicant fuiſſe: Ariſtoteles tradit ex Inſula Io natum: Vt ita omnia de Homero incerta relinquantur, licet coniecturis de tempore nonnulli veriſimilibus vſi ſint: Si itaq; non ex Homero, aliovè ſcriptore eo adhuc antiquiore, veriſſimé conſtet, quando Troianum excidium illud adeo celebre contigerit, fabulam eſſe non vetat, imò reverà convincit: Tempora enim temporibus, vt res rebus & perſonæ perſonis correſpondere debent, ſi veritas eluceſcat; Exemplis res erit clarior: Ex hyſtoriis notum eſt, quibus regibus in Aegypto regnantibus, & quo anno Moſes natus ſit; Sic novimus, cum naſceretur Chriſtus, quis dominatus ſit mundo, & quid contigerit ſeu antecedentibus ſeu conſequentibus Imperatoribus; Quibus conſulibus Corinthus deleta, Carthago everſa & reliqua innumera omnia: Inde impoſſibile eſt, ſi Troia fuiſſet deſtructa, non extare certam temporis & perſonarum memoriam, quæ etiam ad ſequentes ſe extenderint: Quod autem Homerus ſcripſerit Aeneam ex Troia profugum Italiam petijſſe, id Romanis ſcriptoribus ad amplificationem authoritatis ſuæ vrbis maximè inſervivit, cũ ex poſteris eiuſdem Aeneæ, ſi dijs placet, Romulum, quò ad matrem ſaltem, deducant, patrem longè nobiliorem homine, nempe ipſum deum, Martem ipſi aſſignantes; Cumq; Aeneas matre Venere natus dicatur, ſic in Romulo maternum genus Venereum, ac paternum Martium lubentes agnoverunt; Tanquam præclarum aliquid ſit præter humanũ morem natum vrbis fundatorem habere, quem idcirco póſt inter deos quoq; numerârunt; Vt Auguſtin: l. 22. c. 6. de civ: dei meminit ex Cicerone, & Ethnicos vexat his verbis: *De Romulo autem, quod condidit Romam, in eaq; regnauit, auditur, legitur, non quia factum eſt, quod ante fuiſſet prophetatum, ſeu quod ſit receptus in deos creditum tenent litera, non factum docent: Nullis quippe rerum mirabilium ſignis, id ei verè proveniſſe monſtratur: Lupa quippe illa fratrum geminorum nutrix, quod videtur quaſi magnum extitiſſe*

Roma gentilitia ad fictiſunt à dijs oriundi authores, vt nobilior eſſet.

tiſſe portentum, quale aut quantum eſt ad demonſtrandum deum? Certè enim etſi non meretrix fuit lupa illa, ſed beſtia, cum fratribus portentum commune fuerit ambobus, frater tamen eius non habetur deus: Hæc ille: Nec ſolum ex Venere & Marte (antiqui concubitûs, cum à Vulcano vincti fuerunt, renouationem quærentibus) Romulus natus præſumitur, & à lupa nutritus, vnde diuinitatem meruerit, ſed etiam ex virgine Veſtæ, Vulcani cognatæ, dicatâ inceſtu nefando. (ſi quidem veſtales corruptæ pudicitiæ apud Romanos viuæ defodiebantur, vt patet ex hyſtorijs) qui à fratricidio regnum ſuum incepit, quod à quibuſdam abſq; ioco ſcribitur & demonſtratur ab Aquila, ſeu eius augurio, fundatum & denominatum, (nempe Romuli & Remi initijs) ab anſere propugnatum & defenſum, (ſcilicet irruentibus Gallis in Capitolium) & à gallina eiuſq; pullis gubernatum & rectum; (vtpote quæ Liviæ in gremium ex aquilæ vnguibus deciderat, felix & ſapiens adeò genus relinquens, vt Romani in bellum non exirent inconſultis illis gallinæ pullis) Nec ſolum id, ſed Romulus idem ſuũ regnũ inchoatum, Aſylo ibi conſtituto, à concurſu audaciſſimorũ hominũ nobilitauit, & raptu mulierum *Sabinarum* amplificauit & ſtabiliuit; Cui tanquam tutelares dii ac penates Troiani, Marſq; Venuſq;, ſemper propitij fuiſſe ab Ethnicis perhibentur; Contra quos Auguſtinus totis illis libris de ciuitate dei diſputat, eoſq; firmiſſimè cum paganiſmo et falſis effictis dijs refutat. Qui l.3.c.3. *Irridere fabulas,* inquit, *fortaſſis exiſtimor, nec grauiter agere tanti ponderis cauſam: Non ergo credamus, ſi placet, Æneam eſſe Veneris filium: Ecce concedo: Si nec Romulus Martis: Si autem illud, cur non et illud? An deos fas eſt hominibus fœminis, mares autem homines deabus miſceri nefas? Dura vel potius non credenda conditio; Quod ex iure Veneris in concubitu Marti licuit, hoc in iure ſuo ipſi Veneri non licere: At vtrumq; firmatum eſt authoritate Romana.* Et mox c.4. *Dixerit aliquis: Itane tu iſta credis? Ego verò iſta non credo: Nam et vir doctiſſimus eorũ Varro falſa hæc eſſe, quamvis non audenter, neq; fidenter, penè tamen fatetur:*

Aquila fundavit.

Anſer protexit.

Gallina gubernavit Romam gentilitiam.

Et ibidem: *Sed vtrum potuerit Venus ex concubitu Anchiſæ Æneam parere, vel Mars ex Iliæ concubitu filiæ Numitoris Romulum gignere, in medio relinquamus*: Hæc ille: Mirum itaque eſt in Chriſtianæ fidei tantâ luce adhuc credi & pro vero aſſumi, Troiam eo modo, vt dictum, conditam, deſtructamq; & ex ejus reliquijs tantum regnum Romanum ſcilicet, tanquã ex cineribus Phœnicem novum prodijſſe; cum omnia illa de Troja fabuloſa ſint cum dijs majorum gentium: Si veró quis credat Trojam fuiſſe aut extitiſſe, abſq; tali conditione aut destructione, quæ cum dijs conjuncta eſt, ille ſanè Ethnicis non ſatisfaciet, ſed velut domũ in aëre conſtructam abſq; columnis à ventorum injuria tueri conabitur: Nam fundamentum omnis illius extructionis & deſtructionis Troianæ dij gentium dicti ſtatuuntur, abſq; quibus nulla Troja erit, nulli authores ad extruendum aut deſtruendum: Hinc cæci omninò ſunt ac lumine rationis privati, qui Chriſtianam fidem veriſſimè amplectuntur, & Trojam à tot dijs extructam vel deſtructam fuiſſe interim præſupponunt ſeu credunt; Dum enim fideles Chriſtiani reverà ſumus, vel tacentes Trojam expugnamus & reuellimus, ac econtrà, ſi hanc cum Ethnicis aſſeveramus, tacitè quoq; eorum dijs aſſentientes Chriſtianiſmo renunciamus: Quinta ratio deſumitur á loco, qui nunquam fuit; vbi ſciendum, alios accipere Trojam pro provincia, in qua fuerit Ilium civitas, alios pro civitate, quorum opinio prævaluit, & Ilium de arce dici, *Phrygiam* de regione, ac Trojam de vrbe; De regione nullum eſt dubium illam fuiſſe olim, vt ſæpé ejus meminimus, et adhuc eſſe, licet alio nomine appellatam, At de Troia controvertitur: Non negamus interim locum deſignari fortè poſſe, vbi præſumatur ſtetiſſe Trojam, ſed hoc ex Homeri deſcriptione innotuit; qui idem, vt & alij *Poëtæ*, mira ſcripſerunt de certis locis, montibus, maribus, fontibus, fluvijs, ſylvis, & inſulis, quomodo dij in illis nati, quas res memorabiles ipſi peregerint, in quo ſaxo ſederint, & eiuſmodi quamplurima, quæ omnia Ethnici præ mentis

5. Ratio: A Loco.

tis

tis cæcitate pro veris acceperunt et amplexi ſunt, præſertim illi, quibus aliquis deus à Poëtis Sympatriota fingebatur, vt de Thebanis, Rhodijs, Delijs, alijſque antè memoravimus; At etſi loca ſuperſunt, & quaſi monumenta & veſtigia earum rerum, quarum meminerunt Poëtæ, non propterea ſequitur res eſſe veriſſimas dijs attributas, quia ipſi Poëtæ cum fingerent omnia, nempè perſonas ſive deos ſive homines, tempora et res geſtas, tanquam eſſent facta & veriſimilia, loca fingere non potuerunt aut debuerunt, tanquam de alio mundo loquerentur; cum enim hæc ſint immobilia & quaſi immutabilia & ſemper durantia, de his humana mens inquiſiviſſet, vbi eſſent ea loca, quibus id contigiſſe diceretur; quæ ſi in mundo non inveniſſet pro fabulâ ſtatim agnoviſſet: Econtra cum Ethnici locum certum nominari audiverunt, non de perſonis & rebus geſtis earum, nec de tempore erant ſolliciti, quia illa terna videbantur mutabilia & quaſi inviſibilia: Deos tales quales Poëtæ finxerunt, non negârunt, ſed aſſumpſerunt libidinoſos, adulteros, inceſtuoſos, & omni crimine notatos, inſana quadam perſuaſione inducti, ita vt licuerit Poëtis fingere in deos, inq; ſcenicis ſpectaculis agere, quicquid libuerit, in homines autem nullo modo, quod D. Auguſtinus lib.2.c.13. ita improbat; *Græci*, inquit, *putant rectè ſe honorare homines ſcenicos, cum colant ludorum ſcenicorum flagitatores dominos; Romani verò hominibus ſcenicis nec plebeiam tribum, quantò minus Senatoriam curiam dehoneſtari ſinunt. In hac diſceptatione huiuſcemodi ratiocinatio ſumma quæſtionis abſolvit: Proponunt Græci, ſi dij tales colendi ſunt, profectò etiam tales homines honorandi ſunt: Aſſumunt Romani: ſed nullo modo tales homines honorandi ſunt; Concludunt Chriſtiani: Nullo igitur modo dij tales colendi ſunt*: Et ſequenti cap. 14. *Deinde quæremus*, inquit, *ipſi Poëtæ talium fabularũ compoſitores, quare duodecim tabularum lege prohibentur famam lædere civium, tam probroſa in deos convitia iaculantes, cur non vt ſcenici habeantur inhoneſti? Qua ratione rectum eſt vt Poëticorum figmentorum & ignominioſorum deorum infamentur*

mentur actores, honorentur auctores? An fortè Platoni Græco potius palma danda eſt, qui cum ratione firmaret, qualis eſſe civitas debeat tanquam adverſarios civitatum Poetas cenſuit vrbe pellendos; Iſte verò & deorum iniurias indignè tulit, & fucari corrumpiq́ꝫ figmentis animos civium noluit. Tantum Auguſtinus; Quæ cum veriſſima ſint, quis niſi planè Ethnicus Deos illos admitteret, aut eorum effectus qui certis locis etiam verè exiſtentibus à Poëtis aſſcribuntur? Non autem nos fugit & veteres Geographos & recentiores locum certum Troiæ, vbi ſtetiſſe præſumitur, aſſignare; & eſſe, qui teſtentur, Turcas eorum locorum accolas referre, ex ruderibus Trojæ ſubterraneis adhuc marmora erui ad ædes exornandas abhiberi ſolita: Verum hæc indicia eſſe valdè dubia, & ſi ita ſint, de ædificijs, quæ ibi ſteterint, atteſtari poſſe, non de individuo Troiæ à dijs extructæ & à Græcis deletæ, non eſt dubium: Quid enim magnifici operis ſub terra remanſiſſe potuit, ſi ſtetit Troja, cum illa ætas potiùs humiles caſas, et mapalia quàm palatia et ædes marmoreas agnoverit, cum mœnia ab Apollinis lyra ſtructa dicantur, et tantillo tēpore, quo Troja ſtetiſſe ſcribitur, non tanta ædificia extrui potuerint, vt fama eſt Poëtica? Troadem autem vrbem (vnde et Trojani incolæ dicuntur) cujus in ſacris à Diuo Paulo fit mentio, eo loco, circa tempus Chriſti ſtetiſſe, notiſſimum eſt; ſed hanc alterius veteris Troiæ reliquias aut coloniam, et marmora ibi effoſſa non potiùs ex hac recentiori, quàm illa vetertima fuiſſe, quis pro certo affirmabit? Quis non potius conjiciet hanc ad præſcriptum Homeri longè poſt ejus tempora extructam, velut innumeris alijs factum animadvertimus, vt ita meritò nomen vatis apud Ethnicos Homerus obtinuerit: Nā quæ finxit ille, vel vt facta hi amplexi ſunt, vel vt facienda imitati. Phrygiam a Phryxo dictam volunt, qui, ut fabulati ſunt, cum ariete, quem Mercurius aureum fecit, in Colchidem pervenit ſive per aëra, ſive per aquas, ibiq; cum habitaſſet, regioni nomen dedit: Huius arietis meminit quoque Apollonius lib. 2. Argonaut.

Argonaut: his verſibus:

Vt puto iampridem veſtras pervenit ad aures,
Phryxus ut Æeta regnumq́; & mœnia adivit:
Hunc aries vexit, quem mox Cyllenius aureum
Fecit, nunc etiam ſuſpenſa eſt aurea quercu
Pellicula, interdum crepitat quæ leniter auris.

Patet itaq; Colchidem & Phrygiam valde vicinas eſſe regiones, & huius nomen alteri tribui, ac vice verſa, quod nihil aliud indicat niſi fabulam vtramq; & de aureo vellere Phryxi, à quo Phrygia dicitur, & de Trojana expeditione, quæ in Phrygia facta traditur, eſſe de vna eademque re fictam & introductam: Vtriuſq; Allegoriæ vt vnus ferè ſenſus eſt, ita & eædem perſonæ finguntur, ita tamen, vt Argonauticorum filij aut nepotes partim, partim ipſi Trojano bello interfuerint, quod centum annis recentius ſtatuitur Argonautica navigatione: quamvis, vt antè quoque retulimus, Caſtor & Pollux, et Helena et Clytæmneſtra, ex binis ovis vno partu editi vtriſque interfuerint: Vnicus, inquam, aries totum illud bellum exponit, quale fuerit, non, quod dici ſolet, de lana caprina, ſed arietis aurei pelle, quam Mercurius inauràrat; Hic aries et Phrygiam et Colchos nobilitavit, de cujus explicatione anteà ſatis egimus: Mirum eſt, quomodo ſe torqueant Mythologi in enarrando, quid per arietem Phryxi intelligi debeat, vbi vel viginti diuerſas ſignificationes ejus proferunt, quarum ne vna cum rei natura convenit, ſed vt omnes erroneæ & á veritate diſcrepāt, ita ſe ipſas mutuo è medio tollunt: Dictus eſt, inquiunt, aureus aries, quia conſilia ſapientum putanda ſunt aurea; At nihil ad rhombum; cum iſta declaratione plumbea quidem ſit, nec rubrica, nec atramento notanda vt in ſapientum oculos ac mentem veniret: Eundem locum ſeu terram Phrygiam Midas ſuo voto aureo nobilitavit, cujus nos lib. 2. vná cum vellere aureo meminimus, et Ovid: in Met: De Pactolo Midæ

lotione aurifero reddito, hoc modo tradit:

Rex iuſſæ ſuccedit aquæ, vis aurea tinxit
Flumen, & humano de corpore ceſſit in amnem.
Nunc quoq; cum veteris percepto ſemine venæ
Arva rigent auro madidis pallentia glebis.

Quæ tingendi ratio etſi naturæ non conveniat, tamen ſatis declarat, quid eâ antiqui innuere voluerint, nempè idem quod per vellus aureum, Trojæ occupationem, Ganymedis raptum, & his ſimilia, vnde et Midas rex ſuæ tempeſtatis ditiſſimus traditur, qui Tmolum montem *P*hrygiæ auriferum Phœbo victoriam cantûs adverſus *P*ana adjudicantem redarguens, auritus à *P*hœbo redditur: Teſtes itaq; ſint Tmolus & Pactolus, Aries Phryxi & Midas *P*hrygiam auri venis abundaſſe, ideoq; multarum fabularum narrationibus locum dediſſe: His adjungemus Ganymedem itidem *P*hrygium, qui Laomedontis regis Trojanorũ filius dicitur à Iove ſub aquilæ forma in cœlum evectus, vt illi pocula pro Hebe miniſtaret, ſub qua fabula Cicero l. 1. Tuſc. quæſt. arcanũ quippiam contineri ſubodoratus eſt, dum inquit: *Nec Homerum audio, qui Ganymedem à dijs raptum ait propter formam, vt Iovi pocula miniſtraret: Non iuſta cauſa, cur Laomedonti tanta fieret iniuria: Fingebat hæc Homerus & humana ad deos transferebat.* Quibus verbis fatetur Cicero Homerum finxiſſe, quæ de Ganymede rapto ſcripſerit; Ita & nos ſcimus Homerum in toto ſuo opere feciſſe, non ſolum in hoc vno, ſed ſingula & vniverſa ad aliũ ſcopum direxiſſe, quàm verba ſonant: Alij hoc Iovis factum ad hyſtoriam referre conantur dicentes, Iovem fuiſſe regem Cretæ hominem immundiſſimum, qui et pueris abuſus ſit, & virgines exterorum rapuerit, Et Tantalũ regem Phrygiorum Ganymedem filium Trois regis Dardanorum rapuiſſe in ejus gratiã, vt eo Iupiter abuteretur ſecundũ Oroſium lib. 1. Verum hæc eſſe ab alijs excogitata, et nulli veritati inniti ex omnibus circumſtantijs apparet: Lactantius quoque lib. 1. de Iove ſic ſentit: *Quid Iupiter*

Homerus humana ad Deos tranſtulit.

piter, qui in ſolenni precatione Optimus Maximus nominatur, nonne à prima ſua cauſa, ac pueritia penè parricida deprehenditur cum patrem regno expulit, nec expectavit finem decrepiti ſenis cupiditate regnandi, & cum paternum ſolium per vim & arma cepiſſet, bello eſt à Titanibus laceſſitus, quibus victis reliquam vitam ſuam in ſtupris adulterijſq; conſumpſit: Omitto virgines, quas imminuit; Illud enim tolerabile iudicari ſolet; Amphytrionem ac Tindarum præterire non poſſum, quorum domos dedecore ac infamia pleniſſimas reddidit: Illud verò ſummæ impietatis ac ſceleris, quod regium puerum rapuit ad ſtuprum: Parum enim ei videbatur, quod ſic in expugnanda fœminarum pudicitia maculoſus eſſet & turpis, niſi etiam ſexui ſuo iniuriam faceret: Hæc Lactantius. Verũ Iovem non fuiſſe hominẽ vti nec Deum, nec regẽ Cretæ, ex antè dictis ſatis conſtat, quod nempè ab Ægyptijs longè antequám Græci quicquã de illa religione ab Orpheo primitùs allata cognoviſſent, multis et monſtroſis figmentis et allegorijs celebratus erat; Nos nec inter Deos nec homines, illum ejuſq; parẽtes ſeu proavos, nec fratres aut ſorores, nec filios, nepotes aut poſteros recenſeri debere aut poſſe, ſatis probavimus: Quæ de Ganymede referuntur, ad hieroglyphica Chymica ſpectant; In his enim Ganymedes non pro hyeme pluvias mittente tanquã pocillatore Iovis, ſeu aëris, nec pro aquario ſigno cœleſti exponitur, ſed de eo, quod per aquilam evehitur, hoc eſt, de fixo, quod per volatile ad ſummam dignitatem effertur; Sexta ratio omnium firmiſſima eſt, & deſumitur à Conditionibus ſeu Requiſitis, ſine quibus Troja oppugnari non potuit: Sex enim quaſi fatalia celebrãtur omninò, quæ concurrere neceſſum erat, & à Græcis conquiri oportebat, antequam de Trojanis victores evadere poſſent; Illorum primum erat, quod Calchas vates pronunciaſſet, Trojam ſine Achille capi non poſſe, nec abſq; Neoptolemo eius filio; Alterum, Palladium ex Ilio diripiendum fore; Tertium, vnum ex oſſibus Pelopis ad Troiam, antequam expugnetur, haberi debere: Quartum, Cineres Laomedontis ex porta rapiendos eſſe:

6. Ratio. A ſex conditionibus ſeu requiſitis fatalibus, ſine quibus Troia expugnari non potuit.

Quintum, ſagittis Herculis opus eſſe; Sextum, Equos Rheſi Thraciæ regis, antequã è Xantho fluvio biberent, abigẽdos fore. Hæc primo aſpectu fabuloſa apparerent, niſi ab Homero & illis authoribus, qui poſt eum Trojanæ cladis meminerunt, paſſim inculcata eſſent: At quid res tam diverſæ & à propoſito alienæ ad civitatis expugnationẽ cõferre potuerunt, aut gentis excidium? Quid hæ Græcis prodeſſe & Trojanis obeſſe traduntur, niſi fortè magicâ vi, aut ſupernaturali virtute? Legimus in ſacrarum literarum monumentis, quomodo Hierichuntis mœnia circuitu & ſono tubarũ repetito, á populo Iſraëlitico, Dei iuſſu dejecta ſint, aditusq; victoribus Iſraëlitis patefactus, at tale quid apud Ethnicos cõtigiſſe non meminimus: Hoc à Deo Exercituum veriſſimè factum habetur, illa, quaſi facta eſſẽt, finguntur; Hoc ſacratiſsimæ literæ, illa poëtarum fabulæ tradiderunt; Verum vt magis conſpicuum fiat, has res non ſolum ficticias eſſe, ſed propter quid tandem effictæ ſint, de ſingulis earumq; circumſtantijs latius diſquiremus: Primum erat Achillis præſentia, & virtus invicta contra Trojanos: Fingitur autem Achilles Pelei & Thetidis filius: (πηλὸς cœnum, vt Thetis aquam ſignificat) Nam Peleus, vt Iſacjus ſcriptum reliquit, Chironis patris conſilio Thetin ſub formâ ſepiæ piſcis latentem in Magneſia, loco Theſſaliæ, compreſſit; Ad quorum nuptias in Pelio monte (vbi noſtra magneſia latet, inde primitùs dicta) celebrandas omnes dij venerunt, exceptâ Diſcordiâ, quæ hinc irata in medium omnium pomum iniecit aureum cum hac inſcriptione, detur Pulcherrimæ: Hoc malum omnis mali Trojanorũ initium fuit: Nam in his nuptijs duo ſemina jaciuntur ſeu cauſæ principales præbentur Troiæ delendæ; Primò enim Achilles ex his generatus; deinde & Paris pro judice arbitrario eligitur, qui Venerem, á qua munere promiſſo, Helenâ formoſiſsimâ, corruptus erat, Pomo digniſsimam iudicavit; Hinc iræ reliquarũ dearum in Troianos exarſerunt, tum propter Paridem iudicem, tũ propter Æneam Veneris filium, & Helenæ raptus conſecutus eſt: Helenam

Ioſua c. 6.

I. Requiſitum: Achilles & Neoptolemus. Arcana.

Helenam aliquot ex *P*aride liberos ſuſcepiſſe ſcribunt, vnde patet eam adhuc quinquagenario minorē fuiſſe; At quomodo *P*ollux, qui cum ea ex vno ouo prodijt, interfuit Argonautis, circiter 100. annis ante vellus aureum petentibus? Aut quomodo Achilles natus in his nuptijs, qui filium ſuum Pyrrhum ſecum duxit ad Troiam? Vnde ſequitur ad minimum 40. annis poſt pomum Eridos proiectum ad Troiam contendiſſe Achillem, quibus ſi duratio obſidionis, nec non vitæ Helenæ accedat tempore Argonauticæ expeditionis, conficiunt non minus quam 180. annos ætatis Helenæ, Troia iam devicta, et mæcha recuperata á Græcis: Nec Helenam valde iuuenem tum fuiſſe conſequitur, quia et á Theſeo rapta adhuc virgo dicebatur, ſed reſtituta parentibus: At hæc ſcrupuloſius rimari ſuperuacaneum exiſtimamus, cum res per ſe ficticia ſatis conſtet; Helinandus narrat Iovem amaſſe Thetydem, cum verò moneretur, ne quem ex ea generaret, á quo ipſe á regno expelleretur, dediſſe eam vxorē *P*eleo regi *P*elopōneſi, fratri Æſonis, patruo Iaſonis, quorum nuptijs cum omnes deæ adeſſent, excepta Diſcordia, hanc iratam pomum aureum in medium dearum proieciſſe, cum inſcriptione, vt antè dictum: Fulgentius vult per has tres deas poëtas intellexiſſe tres vitas, ſcilicet per Venerem, vitam voluptuoſam, per Iunonem vitam actiuam, per Palladem vitam contemplatiuam: Sed hæc moralia primariò de illis dici, non eſt veriſimile ex omnibus circumſtantijs, ſecundariò autem optimè convenire non negamus: Ex prædictis itaq; conſtat, Achillem eſſe *P*elei, hoc eſt, cæni, vel montis *P*elij, et Thetidis deæ marinæ ſeu aquæ, filium, Chironis nepotem, Saturni pronepotem, Cœli et Terræ abnepotem; Sic enim oportet eſſe illum, qui a philoſopho eligi debeat ad opus ſuum explendum; Abſq; illis proavis vix generoſæ erit indolis; Verùm audiamus eius inſtitutionem et eruditionem, nec non electionem; Achilles poſtquam è Thetyde dea natus eſſet, quia illa cognoverat ipſum invictum Heroa in bello futurum, ideo cum á teneris

ris aſſuefecit ad gravia quæq; ſuſtinenda: Nam per noctem ſub igne ab ea occultatus dicitur, vt omne mortale abſumeretur, per diem ambroſiâ perunctus; Cumq; eodem modo & fratres eius tractaret, cæteri obierunt, hoc vno ſuperſtite & viuido permanente, vnde Pyriſous, quaſi in igne viuens, ac cum labro aduſto eſſet, Achilles poſtea vocitatus eſt, vt tradit Apollon: lib:4. Argonaut: Cum veró *P*eleus pater huic filij educationi interueniret, irata Thetis aufugit, ſeq; in numerum Nereidum recepit: Achilles deinde Chironi erudiendus traditur tam armis quám artibus; Cumq; à matre reſponſum acceperat, ſeſe in bello aduerſus Troianos periturum, abdidit ſeſe inter filias Lycomedis habitu virgineo, ſub quo & Deidamiam compreſſit & Pyrrhum ex ea ſuſcepit: Verúm cum à Calchante vate pronunciatum eſſet, ad Troiam evertendam Achille opus eſſe, à cæteris Græcis Vlysſi hoc negocij datum eſt, vt Achillem alicubi latentem inquireret & ad Troiam adduceret; Quod ille ſummâ diligentia ac conſilio perfecit: Eſtq; hoc primum & præcipuum ex factis memorabilibus Vlysſis, quæ hic tractamus: Per Vlyſſem veró artificem prudentem conſilio & arte præſtantem intelligimus; *P*er Achillem, ſubiectum illud artis, ſine quo nihil fieri poteſt: Hæc duo agentia, vnum exterius, alterum interius, niſi adſint ad Troiam, obſidio & expugnatio feliciter perfici nequit: De Agente exteriori ſeu *A*rtifice prius perpauca philoſophorum teſtimonia addemus: Geber artificem duplici dote præſtantem deſcribit, nempe corpore & robore Herculeo, & animo ſeu ingenio Vlyſſeo: De corpore iam anté libro 5. egimus; De animo hic eiuſdem Gebri verba apponemus: qui in ſum: perf: par: 1. c. 5. agens de impedimentis ex parte animæ artificis; *Dicimus igitur,* inquit, *quod qui non habuerit ingenium naturale & animam perſcrutantem ſubtiliter principia naturalia & naturæ fundamenta & artificia, quæ conſequi naturam poſſint in ſuæ actionis proprietatibus, non inueniet huius precioſiſſimæ ſcientiæ veram radicem:* Vbi deinde reijcit eos, qui duram habent ceruicem, in omni

Vlyſſes artifex conſilio valens.

ni

ni perſcrutatione vacuam ingenio, qui et vix communem intelligere queunt ſermonem, et opera ſimiliter cum difficultate diſcunt vulgó communia, qui facilè omnem phantaſiam concipiunt, qui quod credunt ſe verum inveniſſe, phantaſticum eſt totum & á ratione devium & errore plenum, & ſemotum á principijs naturalibus; Quorum cerebrum multis repletum fumoſitatibus, non poteſt recipere veram rerum naturalium intentionem; Qui mobilem habent animam, de opinione in opiniones & de voluntate in voluntates, ſicut, qui modó credunt hoc, & idem volunt ſine rationis vllius fundamento, paululum veró póſt illud, & aliud credunt ſimiliter & aliud volunt, qui tam mobiles, vt vix minimum eius, ad quod intendunt, poſſint conſummare, ſed diminutum potius illud relinquunt; Qui non poſſunt videre veritatem aliquam ex rebus naturalibus, non magis, quam beſtiæ, velut mente capti, inſani & pueri, qui contemnunt ſcientiam, & ipſam non putant eſſe, quos ſimiliter hæc ſcientia contemnit, ipſoſq; ab huius precioſiſsimi operis fine repellit, qui ſerui ſunt pecuniæ deſeruientes, hanc ſcientiam mirabilem et ipſi affirmantes, ſed ipſa diſpendia interponere timent, ideoq; licet ipſam affirment et ſecundum rationem ipſam inveſtigent, tamen ad operis experientiam non perueniunt propter pecuniæ auaritiam: *Ad hos igitur,* inquit, *non peruenit hæc ſcientia noſtra: Qualiter enim, qui ignorans fuerit, vel ſcientiam inueſtigare neglexerit, faciliter ad ipſam perueniret?* Et cap:6. vltimâ paupertate oppreſſos, licet hactenus dicta habeant, ex diſpenſationis indigentia hoc tam excellens magiſterium poſtponere cogi affirmat; Alioſq; curioſos varijs huius mundi curis & ſollicitudinibus detentos, etiamſi cætera poſsideant, ad finem artis nunquam pervenire: Sic idem Geber c.7. ſub formâ Epilogi verum artificem ſeu Vlyſſem deſcribit, cuius verba dicto loco videantur: Vnde Iſaac lib.1.c.99. de operibus ad finem neceſſarijs ſic inquit: *At quicunq; Chymiſta omnia iſta non intelligit, antequam operari incipiat, is nec iam, nec vllo vnquam tempore*

tempore quicquam in vniverſa arte Chymia producet, quamvis ſemper operaretur: Fortè fortunâ ad aliquam artem pervenire poſſet, quemadmodum cæcus paſſerem ſagittâ ferit, ſed aliter ad eam pervenire non poſſet. Vlyſſes itaq; ſatis deſcriptus eſt, quibus animi dotibus pollere debeat, vt Troia eius conſilio potiſſimũ occupari poſſit, quemadmodum patet in oratione Vlyſsis contra Aiacem, apud Ovid: in Meta: Eius operâ factum eſſe ſolius, quicquid ad Troiam à Græcis fæliciter perpetratum ſit; Ac prima eius laus eſt, quod Achillem adduxit; Ad quod negotium in ſe ſuſceptum mercatorio habitu clauſtra virginum explorans progreſſus eſt, ſicq; Achillem tandem inventum, nolentem ad Troiam adduxit, vna cum filio èius Pyrrho, iuvene rufi capillitij: At quorſum hæc? Nos fatemur, hæc eſſe in Chymicis arcaniſſima, & ab Homero miro artificio tradita; Subiectum enim aliquod eſt in rerum naturâ, ſine quo Artifex philoſophicus nihil efficere poteſt; Idq; ſubiectum eſt inquirendum Vlyſſeo ingenio; Neoptolemus propriè vocatur, & eſt ardentis capillitij ex Achille natus; Quomodo autem naſcatur, procedere quem oportet, vt Thetis cum Achille proceſſit; Hoc eſt arcanum arcaniſſimum, á philoſophis vix vnquam claris verbis expreſſum; Quod ſi verò huius tractatus loca conſentientia perluſtraveris, in Rhodo apud Adonim & alibi ſæpiſſimè id animadvertes: Vnus eſt ex omnibus neotericis, qui hoc arcanum apertiſſimè tradit; Cumq; hoc ſit Clavis totius artis, ego eiuſdem verba hic proferam: *Mineralis eſt,* inquit, *æqualis eſt, continuus eſt, non vaporat, niſi nimium excitetur, de ſulfure participat, aliunde ſumitur, quam à materia, omnia diruit, ſolvit & congregat, ſimiliter & congelat & calcinat, & eſt artificialis ad inveniendum, eſt compendium ſine ſumptu aliquo, ſaltem parvo.* Cætera apud ſuum authorem, qui notus eſt, videantur: Si Vlyſſes igitur noſter Achillem habeat, & Pyrrhum acquiret; Nam propter filium adducitur pater: At vnde, quæres, hic Achilles accerſetur? Reſpiciendum eſt ad parentes & natalem locum Achillis; Pater eſt Peleus, mater Thetis,

Arcanum Arcaniſſimum.

Thetis, ex nominibus & ominibus agnoſces, Sic in forma ſepiæ latentem Thetin inivit *Peleus*: Sepiæ genus aquaticum notum eſt, quod dum capitur, atramento aquam inficit; Locus eſt Magneſia; Vnde & noſter Achilles ab aliquibus Magneſius dicitur; Hinc Flam: ex Democ: *Magneſia enim dealbata non ſinit corpora frangi, nec vmbram Veneris induci:* Et mox: *Quæ magneſia niſi totum compoſitum?* Et; *Magneſiæ pulchra vide, mirareq; quomodo per vnum multitudinem infert:* Et Dardaris in turba; *Præterea ſcitote, quod æris corpus magneſiâ regitur:* Moſius; *Argentum vivum Cambar, eſt magneſia*; Pythagoras; *Non igitur oportet vos illam dimittere magneſiam abſq; argento vivo: Cum enim componuntur, fortiſſima eſt compoſitio, quæ vna eſt de decem*; Pandulphus: Belus, Aſtratus Rarſon, aliijq; quam plurimi in turba eiuſdem meminerunt, quorum dicta omittimus; Quin idem *Pythagoras* ſic totam artem definit; *Et ſciendum, quod nihil aliud eſt huius artis ſcientia, quam vapor & aquæ ſublimatio, argenti vivi Magneſiæq; corpori coniunctio*; Nec refert quod aliqui putent hoc nomen illi ex invidia datum eſſe; Vnde Rarſon; *Hoc quidem maximum eſt noſtrum arcanum, quod invidi Magneſiam appellârunt, propter arcanum ipſum: Diligenter igitur ipſam magneſiam in vaſe ſuo coquite, quouſq; totum coaguletur & ſeipſum contineat:* Habita itaq; magneſia, ſeu Achille (ſeu Pyrrho inde exorto) qui matris induſtria ſub igne foueatur, & à Chirone auo, qui tot Heroas, & inter eos Iaſonem patruelem eius inſtituit, educetur, vt verè *Pyriſous* & ſalamandra noſtra fiat, ad Troiæ occupationem accedere licet: Per Troiæ autem obſeſſionem et in cineres redactionem, nihil aliud ab Homero myſticè & occultè intellectum eſt, quam vaſis philoſophici, in quo Helena & *Paris*, Materia principalis continetur arctè concluſa, ab igne ſuo circumeunte, vaporoſo et digerente periodus et ambitio; Helena ipſa eſt, propter quam concertatio fit, in cuius gremio *Paris* ignauus adulter delitеſcit; In vno enim ſubiecto eſt duplex vis agens et patiens, maſcula et fœminea, cum qua concurrit

Quid per Troiæ deletionem intelligatur.

Achilles, at per inſidias à Paride in fano Apollinis Thymbræi interfectus eſt; Sic iacet ille fortiſſimus Græcorum ab ignaviſſimo & mulieroſo Troiano occiſus; At ita fieri oportuit; Ignis enim noſter ab aqua ſua tandem extingui debet, & aqua habet primam vim agendi, in ſolutione ſcilicet; Atq; tum vt moriatur Achilles neceſſe eſt, poſtea autem cum iam color ad optimum conuertitur, tota Troia occupatur Palladis arte & ſcientia, diripitur & in cineres redigitur, cariſſimos tamen & non aſpernandos: Ex illis enim Phænix immortalis naſcitur & reviviſcit; Ex illis, inquam, reliquijs coloniæ in exteras mittuntur oras, Æneas, Diomedes, Antenor & alij, qui noua regna condunt & obtinent: Hæc eſt ſumma totius operis Homerici de Troiano excidio; Cuius circumſtantias particulatim in ſequentibus dilucidiores reddemus: Helena & Pollux ex uno ouo redduntur, maſculus & fæmina; Sic Helena & Paris in vno thalamo reſident, & Marchaſitam noſtram philoſophicam vno nomine compræhendunt; Achilles & Pyrrhus noſter laton eſt, noſtra magneſia, noſter ignis; Sic bellum inter marchaſitam & magneſiam exortum eſt, in quo illa primó dominatur, póſt autem hæc; Vis exempla authorum? Vide Morienum; qui inquit: *Et item Maria dicit: Nihil eſt, quod à latone ſuam obſcuritatem vel ſuum poſſit auferre colorem; Sed Azoc eſt quaſi eius tegumentum, primum videlicet quando decoquitur; nam & eum colorat & album reddit, ac iterum dominatur laton Azoc, & eum rubeum reddit; Alius quoq; Philoſophus ait: Quod Azoc nequit ſubſtantialiter latoni ſuum auferre colorem, vel eum mutare, niſi quantum ad viſum, ſed latonem ab Azoc ſuam auferre ſubſtantialem albedinem, quoniã in eſt ei mirabilis fortitudo, quæ ſuper omnes colores apparet:* Hæc Morienus: Laton itaq; Achilles eſt aut filius eius Pyrrhus patris defuncti locum tenens, & Azoc Paris cum Helena; Primus occumbit Achilles, vt dictum, quia Azoc latonem tegit & deuorat; At póſt Pyrrhus dominatur rubro capillitio, qui totam Troiam evertit, & omnia ad ſuum colo-

Summa operis Homerici.

colorem, nempe latonis, reducit: Hæc ſunt ſcientibus adeò clara, vt ſol non clarior in meridie appareat; Talpis autem lumen eiuſmodi nil prodeſt, neq; noctuis, quia his cæcutire volupe eſt magis quàm videre: Achilles clypeum habuit à Vulcano fabricatum invulnerabilem & haſtam Peliam, de qua Ovidius;

Vulnus Achillêo quod quondam fecerat hoſti,
Vulneris auxilium Pelias haſta fuit.

Idque non iniuria dicitur; Quia *Pyriſous*, ſeu pyrauſta, ſeu ſalamandra, Achilles noſter in igne viuere debet & non conſumi; Ideoq; neceſſe eſt, vt ipſi validiſſimus clypeus à Vulcano fabricetur, quo ille ictus flammæ recipiat, ſeq; defendat; Nec enim ſatis erat à matre & auo Chirone inſtructum eſſe Achillem, vt pugnare poſſet contra ignem, ſed ipſi quoque Clypeus Vulcani neceſſarius fuit; Ipſe prius Hectorem Troianorum fortiſſimum interfecerat, cuius cadauer à Troianis auri æquato pondere redemptum eſt; Sic cum ille à *P*aride in Apollinis fano interemptus eſſet, eius cadauer ſimiliter auro exæquatum eſt; Nam cum hi heroes ſint omnino aurei & ab aureis dijs ferè omnes oriundi, auro æquiparantur non immeritó; Oſſa quoque eiuſdem in aureo vaſe, quod largitus fuit Thetidi Bacchus, recondita fuiſſe memorant, eique Medeam nupſiſſe poſt mortem in Campis Elyſijs: Bacchus ſeu Dionyſus, quod aureus deus ſit, qui Midæ aureum votum conceſſit, ex antè dictis patuit; Ideo eo vaſe beavit Thetin. Quod in campis Elyſijs Medeæ nupſerit, cauſa eſt, quia noſter Achilles mortuus reiuueneſcit, & fit medicator ægrorum, hoc eſt, hominum corpora á languoribus & affectibus varijs relevans, ijs quaſi novam vitam inducit, vt ipſa Medea feciſſe perhibetur ſuis pharmacis, velut antè dictum; Non ſolum enim á Chirone viſceribus leonum, aprorum & vrſorum medullis, (nec lacte humano) nutritus eſt,

 ſed

ſed etiam præter cytharæ pulſandæ artem & vſum herbarum peritiam venandi & jaculandi, leges æquitatis & prudentiæ, in arte medica inſtitutus dicitur, vt Staphylus ſcribit lib. 3. rerum Theſſal: Ob ejus mortem aiunt Muſas & Nymphas omnes flevisse: Neq; id ſine cauſa; Aquilæ enim novem cum decima parte terræ nigræ, aut Muſæ cum Apolline, hoc eſt, Nymphæ & Lymphæ ſuis lachrymis ejus corpus humectârunt; ſic enim convenit: Vnde & dicitur, cum ad Trojam advectus navi deſcenderet in terram, fontem aquarum excitaſſe: Haſta ejus magnarum virium fuit, quia intoxicata calidis venenis exiſtimatur, propterea quod vulnus eâ factum conſolidari non potuit, niſi ejus admonitione ad vulnus; Inq; eo magneticam vim vnguenti armarij noſtro tempore dicti expreſſit; Lullius Theor: teſt. c. 81. huiuſmodi lanceæ ſub Allegoria meminit his verbis: *Fili, accipe de noſtro aëre & de terra modicum, & perfora latus eius acuta lancea tota calida, & videbis á ventre ſuo exire tantum de cholera nigra & combuſta, quod habebit potentiam intoxicandi & impotionandi totum mundum.* Et mox Pyrrhum noſtrum deſcribit hoc modo: *Et natura huius rubei capitis eſt vna ſubſtantia multum ſubtilis & leviſſima, & in complexione multum calida & ſicca & acuta:* Atq; hic eſt Pyrrhus rubro capite, ſeu Achilles Pyriſous: Idem Lullius Helenam & Paridem eodem cap: optimè depingit, dum dicit: *Poſt hac adde illis duas partes de pedibus albis: Natura illorum pedum alborum eſt vna ſubſtantia groſſa mediocriter, & in qualitate mediocriter frigida: Et per hanc proprietatem participat oculos nigros, eſt adhuc in ſubſtantia mediocriter ſubtili per ſuam qualitatem humidam & calidam.* Hæc Lullius: Nigredo ſuperveniens Paridem repræſentat, quia illa caput rubeum extinguit, at póſt Helena cum Paride cæteriſq; Trojanis à rubedine illa, ſive latone, ſive Pyrrho omninó extirpatur ita, vt rubedo dominetur poſt omnes colores devictos; Hanc eſſe genuinam explicationem Trojanæ pugnæ teſtes mihi erunt illi, qui de vero Arcano nonnihil ſuboſfecerint, qui cum Vlyſſe poſt multos erro-

res

res Achillem noſtrum agnoverint; Nec mirum videri hoc debet cuiquam per prælium aut obſeſſionem arcis vel vrbis opus Philoſophicum deſcriptum eſſe ab Homero,cum hæc allegoria & deſcribendi ratio huic operi maximè conveniat,propterea quia in noſtro opere ſint duo, agens & patiens,interq; ea continuum bellum,donec vnum ſubjugat alterum,& Græci rubeo capillitio dominentur Trojanis; In hunc modum Dionyſius Zacharius Gallus,qui anno 1548.ſe ſcripſiſſe teſtatur,vel paulò poſt, allegoriã venuſtiſſimam deſumpſit ab Imperatore principem obſidẽte in oppido quodam,quæ vera hyſtoria erat, cum ante 3. vel 4.annos eo ferè tempore & modo in Germania contigerat,atq; ita Trojanum bellum ſuo opere licet inſcius,verè expreſſit; Vt autem reliquos omnes, eandem ſimilitudinem vſurpantes,qui permulti ſunt,prætereamus, Baſilij Valentini hac de re teſtimoniũ proferemus, qui in vitrioli deſcriptione ita concludit; *Et pro memoria hoc dico,quod ſi Paris nobilem Helenam abſq; interpellatione tueri poſſit, ne generoſa civitas Troia à Græcis amplius deleatur & Priamus cum Menelao hinc triſtitia afficiantur ,tum Hector et Achilles concordes fient ad impetrandum regium ſanguinem abſq; bello et poſſidendum Monarchiam cum nepotibus et poſteris omnibus amplificando eorum ditiones cum magnis divitijs*; Quibus accedit, etiam alios doctos viros de hoc Trojano bello philoſophicas cogitationes ſuſcepiſſe, quòd,dum hæc ederemus & jam ad ſextum librum Chalcographus veniſſet,ab amico quodam & doctiſsimo viro admoniti fuerimus ex Germania tractatum nuperrimè allatum (non diſsimilis à noſtro argumento) de Achille Redivivo inſcriptum,quo Achilles,Chiron & aliæ perſonæ ad medicinam quandam reducantur: Quod ſi ita eſt, cum ipſum videre hactenus non contigerit,de eo nobis gratulamur ac lectori ſcintillantem veritatem de Troiana expeditione eò lubentiùs ob oculos ponimus: Secundum requiſitum ad capiendam Trojam,præter Achillem ,erat Palladium ex arce Troiana diripiendum,quod quale & quid fuerit, & vnde vene-

2. Requiſitum,Palladium.

venerit, variæ fuerunt opiniones. Nos ab Apollodoro, lib. 3. traditam fabulam amplectimur, qui inquit, quod ubi Ilus Ilium condidit, diſcolorē bovem ſecutus, deos precatus eſt, vt al. quod ſibi ſignum appareret, atq; tunc decidit Palladium trium cubitorum, quod ſponte ambulare videbatur, dextra haſtam tenens, ac ſiniſtra manu colum ac fuſum: Huic Ilo poſteà reſponſum fuit ab Oraculo, tam diu civitatem Trojæ incolumem futuram, quàm diu inviolatum illud Palladium ſervaretur: Pherecydes omnes imagines manibus non factas, at è cœlo in terram dejectas, Palladia fuiſſe appellata affirmat, quaſi ejus generis plura fuerint: Hoc, de quo hic loquimur, aiunt è cœlo in Peſsinuntem Phrygiæ civitatem, quæ ab eo caſu nomen obtinuit, vt Dio & Diodorus putârunt, delapſum. Alij vt hoc excuſent, alias fingunt cauſas: Nonnulli ad Palladis cum Minerva certamen referunt tanquam imaginationem timoris pectori Minervæ impreſſam, quod Palladium ſequentibus temporibus fuit ad Trojanos delatum. Ovidius lib. 6. de faſtis narrat, quod tempore Iuli regis Trojanorum, qui fuit quartus à Dardano, á quo Trojani dicuntur Dardanides, Palladium prædictum cecidit de cœlo in ſummam arcem Trojæ: Conſulitur ſuper hoc Apollo, qui reſpondit, quód quā diu Troja haberet Palladium, tam diu ſtaret ejus imperium: Trojani ergo ſumma diligentia ſervabant Palladium in arce vſque ad tempora Priami regis, qui aliquantulum negligentiús illud ſervabat. Vbi admirandum eſt, quod Chriſtiani Mythologi ſaltem enarrent, quomodo Palladium vel è cœlo deciderit, vel ex Minervæ timore pectori impreſſo contigerit, ac nihil addant de cauſis exiſtentiæ, aut non exiſtentiæ, quaſi ſatis ſit Ethnicorū produxiſſe myſteria, & non ex fundamento revulſiſſe: Nos dicimus, quomodocunq; accipiatur Palladium è cœlo delapſum vel ex Minervæ timore exortū, fabuloſum eſſe et ex Homeri cerebro, nō aliunde, decidiſſe á quo tanquā à Deo aliquo omnes cæteri Poëtæ profecta arripuerūt & miris laudibus in cœlum extulerunt; vnde non inconcinnè

Poëtæ omnes Ethnici ab Homero figmenta mutuati ſunt. Ælian. l. 13. c. 22. Galaton pictor Homerum pinxit vomentem, &c.

cinnè quidam Homerũ finxit magnam de ſe ſpumam evomere,ac alios quoſcunq; ipſi accumbere græculos *Poëtas* ſputum eius lambentes; *P*er hos enim rivos ex eo fonte deducta eſt ſuperſtitio & de dijs monſtroſa opinio in Græcorum ac pòſt Latinorum mentes, totiuſq; orbis gentes; Hoc *P*alladium, quia omnino fictitium fuit, multas dubitationes excitavit,non ſolum vnde venerit, vt antè diximus, ſed etiam an à Græcis hoc occupatum ſit,an verò ab Ænea vnà cum reliquis dijs Trojanis ablatum, et in Italiam geſtatum ſit:Ovid.lib.6. de Faſtis, id ſub dubio relinquens,aſſerit ſuo tempore *P*alladium fuiſſe Romæ in tēplo deæ Veſtæ,cum quo concordat Tit:Livius de ſecundo bello *P*unico; De eo fatale narrant quò leo tranſlato transferretur imperium;Vnde ſacra fatalia appellata ſunt,& tres dicuntur, in quibus fuerant,civitates perdidiſſe, nempe Trojam primò, pòſt Laviniũ, deniq; Albam; Hanc condidit Aſcanius,vnde Albani,quæ dicitur fuiſſe mater Romæ, á Tullo Hoſtilio deleta: At communior ſententia eſt *P*alladium fuiſſe á Diomede & Vlyſſe arce Trojana direptum,et ad Græcos delatũ;Hi enim,vt Virgil.2. Æneid: et ex eo Auguſt:l.1.c.2.de Ciu.Dei meminit,cæſis ſummæ cuſtodibus arcis corripuēre ſacram effigiem, manibuſque cruentis Virgineas auſi divæ contingere vittas:Dictys Cretenſis narrat,quod Antenor Trojanus propriæ patriæ proditor poſtquam cum Græcis ordinaverat proditionē Trojæ,perſuaſit Theanæ, quæ fuit ſacerdos templi Minervæ ſeu *P*alladis,vbi ſervabatur *P*alladium, quod ſibi illud traderet,quod et fecit,quo facto Antenor tradidit illud Græcis; Simili modo hic Cretenſis & Dares *P*hrygius referunt Æneam proditionis vrbis Trojanæ fuiſſe conſcium, licet Virgilius conetur excuſare Æneam á proditione patriæ,dicens ipſum ignarum inſidiarum fuiſſe; Deinde poſt excidium vrbis aiunt ortum eſſe magnum certamen ſuper Palladio inter Aiacem et Vlyſſem (quemadmodum etiam de armis Achillis interfecti) vtroq; ipſorum petente *Palladium* et ſua merita allegante: Faverunt Vlyſſi Agamēnon

et

et Menelaus frater Agamēnonis, maritus Helenæ, eó quod cū Aiax Helenam originē tantorū malorū vellet interficere, *Vlyſſes* eam liberavit & ſaluavit; Aiaci verò faverunt exercitus & reliqua multitudo; At Vlyſſes Palladium obtinuit Aiace id ægrè ferente: Poſtmodum Aiax clā de nocte ferro invenitur interēptus: Ortâ veró ſeditione in exercitu contra Vlyſſē propter necem Aiacis, de qua ſuſpectus habebatur apud exercitum, fugit Vlyſſes per mare, & Palladium dimiſit penes Diomedem, â quo Æneas recepiſſe illud dicitur in Italia, vt Solinus lib. 3. c. 2. tradit: Verúm cum tanta ſit opinionum contrarietas ſemper adverſiſsima ſtatuentiū ac quilibet ſcriptor ad ſuam mentē & propoſitum omnia ſive facta, ſive ficta accommodet, vt ſaltem ſuæ gentis honorē quærat, nos nullis aſſentiri poſſumus, ac dicimus ab Homero hæc omnia pendere, à quo tot Poëtæ ſua opera ſeu carmina mutuati ſunt, ab eodem & Daretem Phrygium, & Dictym Cretenſem, quæ hyſtorica videntur ſcripſiſſe de bello Trojano, vt & ſuæ gentis gloriam quærerēnt, accepiſſe, nec vllum interfuiſſe ipſi bello, quamvis glorietur falſo: At quid tandem Homerus hoc Palladio intellexerit breviter addemus: Superiús ſatis expoſitum eſt quid per Palladem ſignificetur, cumq; ab hac Palladium & nomine et forma deducatur, facile apparet, quid Homerus adumbrare voluerit, nempè ſapientiam & ſummam ingenij ſubtilitatem apud artificem eſſe debere, vt ille hac fretus de opere ſuo perficiendo ſit ſecurus; Vlyſſes enim in hac tota Allegoria artifex habetur acumine rationis præditus, quo omnia magis ardua negotia perficit; Primus ejus labor fuit circa inventionem Achillis ejuſq; adductionem ad Trojam; ſecundus, vt ſubtiliori mentis indagine inquiquirat, qua ratione Troja occupari, Palladio ſcilicet arrepto poſſit; Ideoq; fruſtra de rebus plané fictis quæritur, vnde venerit, an è cœlo, an ex Minervæ imaginatione, & vbi manſerit: Vlyſſi autem valenti prudentiâ, non Aiaci præſtanti viribus aſſignatur, quia artificis ſubtilitas hic quæritur, non magnitudo laboris ſeu virium, quæ circa Hercu-

Palladium quid denotet.

lis

lis perſonam deſcripta eſt; Nam Vlyſſes Helenam protexerat ſua ſapientia, quod ipſum decuit, ne Helena per vim Aiacis periret (tam bella iuvencula, quæ ab initio Argonauticæ expeditionis, vt ſuprà demonſtravimus, ad minimum erit iam 180. annorum) Eſt enim præcipua noſtra perſona, quæ totius belli cauſa dicitur: Quæ credita ſunt ſacra Palladia fuiſſe apud Romanos, vel Albanos, ipſi viderint, an vt ancilia illa, è cœlo deciderint, an verò ex humana phantaſia ortum duxerint; Nos Chriſtiani nihil tale credimus, præſertim cum nulla adſit vera hyſtoria, niſi quæ à figmento poëtico nata ſit: Tertium requiſitum ad Trojæ expugnationem neceſſarium fuit vnum ex oſſibus Pelopis: Cætera hactenùs tradita ratione aliqua excuſari poſſent, nempe Achillem propter fortitudinem ſingularē, Palladium propter ſanctitatis opinjonem de eo, à Græcis impetratum fuiſſe antequam Trojam evertere potuerint, verùm quod os hominis pridem demortui eò quid conferat, ſupra naturam & captum humanæ mentis eſt: Quid enim vnum os cadaveris humani efficeret, vbi tot vivi homines milleni parum præſtarent? Fuit autem Pelops Tantali filius illius, quem apud inferos torqueri modò timore impendentis ſaxi, modò rerum victui neceſſariarum penuria crediderunt, quia impurus & beneficiorum acceptorū immemor fuiſſet: Tantalus ab alijs Iovis & Plotæ Nymphæ, ab alijs Iovis & Plutûs filius dictus eſt: Zezes hyſt: 10. Chil: Pluto quidem matre at patre Tmolo Lydiæ rege genitum ſcribit: Hic cum Deos aliquando in hoſpitium accepiſſet, ipſiſque lautum convivium paraſſet, Pelopem filium cæſum inter epulas appoſuit, idque, vt aliqui arbitrantur, ad epularum magnificentiam, quaſi omnium rerum vel cariſſimum filium illis obferret: Cæterum cum id dij cognoviſſent, ab ijs epulis abſtinuerunt, præter vnam Cererem, quæ ob raptæ filiæ Proſerpinæ dolorem penè deſipiens inconſultò humerum edit; Tum dij reliqui eius filij miſerti eum rurſus iecerunt in lebetem ac recoctum vitæ reſtituerunt: cum verò illi deeſſet humerus, quem

Regnante Numa Pompilio.

3. Requiſitum, Os Pelopis.

comederat Ceres, dij eburneum feciſſe dicuntur: Hinc Lycophron bis pubeſcentem appellavit Pelopem, quia junior á dijs reſtitutus fuit, quàm erat prius: Ideo Tantalus ad inferos detruſus, quia deorum epulas per humanam cædem contaminaſſet, iuſque hoſpitij violaſſet, lautiſſimo apparatu ſemper habere epulas dicitur, quas tamen fame excruciatus attingere non poſſit: Alij illum perpetua ſiti vexari dixerunt, cum aqua ad eius mentum aſſurgeret, quæ, quoties illam attingere conetur, refugiat; Ovidius aliam cauſam ejus pœnæ tradidit, nempe loquacitatem, quia ſecreta deorum mortalibus divulgaverit, vbi inquit:

Quærit aquas in aquis et poma fugacia captat
Tantalus, hoc illi garrula lingua dedit.

Huius, inquam, Tantali filius Pelops fuiſſe traditur, qui Hippodamiam Oenomai Elidis ac Piſæ regis filiam curuli certamine victor obtinuit, in quo innumeri proci antea ſuccubuerant victi ac cæſi, ex quorum craneis Marti templum extruendum erat: Myrtilli ope vicit, quem poſtea quoque Pelops trucidavit, á qua cæde á Vulcano expiatum fuiſſe eum memorant: Fabulantur Pelopem, vt coctus fuit, á Neptuno amatum, vt Pindarus ait: Sepultus fertur Letrinæ, quæ Elidis civitas fuit. De Tantalo, qui filium dijs comedendum appoſuit, Poëtarum fictio eſt; qui vel in eius contumeliam, vt eiuſmodi alia de Syſipho, Ixyone, Buſiride & ſimilibus, id effinxerint, ideoque æternã quaſi pœnam ipſi attribuerint, vel ob impietatem vel garrulitatem; & quidem ob hanc magis, quam illam prout de Ixione fabulantur: Quæ verò ſecreta fuerint deorum, quæ ille mortalibus aperuerit, facilè apparet ex convivio & epulis, quas dijs appoſuit, vnde ſola Ceres guſtaverit; Cereri autem, vt ſuprà diximus, Eleuſinia ſacra & abditiſſima quæq; ſolennia tam apud Ægyptios quam Græcos dicata fuerunt, quorum arcana nemini aperire licebat: Vnde conſtare poſſet, hæc innui ab illo manifeſtata eſſe; Verùm

ſive

ſive Tantalus ob linguæ incontinentiam taxatus ſit, ſive aliam ob cauſam, toti huic narrationi fabulam & allegoriam ineſſe, eamq; referri ad eas ipſas Hieroglyphicas traditiones quarum ante meminimus, indubitatum eſt. Vt enim Oſiris ab Iſide, Bacchus ſeu Dionyſius à Nymphis, Iaſon à Bacchi nutricibus, Æſon à Medea, coćti dicuntur, & iterum juvenes redditi, ita & *P*elops à Cerere aut dijs poſt coćtionem, vitam & juventam ſimul recuperavit; de quibus cum ſuprà ſatis dixerimus, idem de *P*elope intelligendum erit: A Vulcano expiatus eſſe dicitur à cæde, & à Neptuno amatus, qui quales dij habeantur, jam ſatis innotuit: *D*e hoc *P*elope Ioh: Fran: *P*icus Mirand: l. 2. c. 2. de auro, meminit his verbis; *Sic, inquam, nonnullis interpretantur Atrei nuncupandum agnum, arietemvè, vt deſcriptam auri faciendi poteſtatem lectoribus inſinuent. Nam Atrei & Pelopis opes ex metallis fuiſſe ſcriptum reliquit Calliſthenes Olynthius, Ariſtotelis & diſcipulus & conſanguineus.* Et lib. 3. cap. 1. *Nec defuêre*, inquit, *qui Tantali quoq; divitias tulerint acceptas Chemicæ compoſitioni deſcriptæ in pellibus agni; Vnde ſit & Pelopis filij & Pelopidarum regnum longè lateq; propagatum, vt hinc abſonum viſum non ſit, quæſiſſe Thyeſtem natu minorem Pelopis agnum, hoc eſt, in agni pelle faciendi auri cõpoſitionem exaratam, quam in arcanis habuerit natu maior Atreus extorſeritq; Thyeſtes ab vxore fratris cognitæ ſtupro, ex quo & odia & cruentiſſimæ cœnæ tragœdiæ: Meminerunt huius rei quanquam obſcuro velamento & antiquiſſimi poëtæ, & Cicero, Seneca & Paprius*: Hæc ille: At ſi rei veritas & fabulæ, quæ ſingulis hiſce perſonis adhærent, conſyderentur, ad Iovem omnes reduci animadvertentur, qui Tantali pater, hic Pelopis, qui Thyeſtis & Atrei, quorum ille ex filia ſua *P*elopeia genuit Ægyſthum, hic Agamemnonem & Menelaum; Atreus Thyeſti fratri filios appoſuit proprios comendos; Ægyſthus Atreum & Agamemnonem trucidat & Clytæmneſtram ducit in vxorem; At Oreſtes matrem vnà cum Ægyſto interfecit, vt ſuprà narratum eſt. Quæ omnia occaſionem allegorijs de Pelope fingendis

dederunt: Os eius inſignis magnitudinis fuiſſe memoratur, quod ab Vlyſſe quoque, vt reliqua, impetratū eſt: At cur hoc ad Troiam occupandam vtile aut neceſſarium dicebatur? Abſq; dubio quod artifices indicare voluerint terreā quandā ſubſtantiam ad opus requiri, quæ quaſi mortua ſit et reliqua ex corpore metallico, vt os ex corpore humano: Vt enim oſſa in corpore animalis aut hominis ſuſtinent carnes, humores, vaſa & ſpiritus, tanquam baſis & fundamentum domus, ita etiam in opere Philoſophico vnū fixum continet omnia volatilia ſeu non fixa & ita colligat, vt vna ſubſtantia meritò dici poſſit: Inde in Aurora conſurg: dicitur, c. 20. *Quod tinctura fit à natura volantium; Et illud quod firmat & fixat ipſum ſpiritum, eſt fixum & perpetuum & incremabile, & nominatur ſulfur Philoſophorum, vel cinis extractus à cinere, vt Senior dicit: Quod fixum eſt, figit res fugitivas:* Et mox, *Terra fixat, aqua dealbat, aër penetrat, ignis colorat;* Item: *Terra ibidem relinquitur, vt alia tria elementa in ea valeant radicari; ſi ipſa non eſſet, elementa fundamentum non haberent ſuperædificandum domum novam theſaurariam:* Et Author Conſil: con: ex Gratiano; *Ignis in aëre fit lux; Ex oſſe fit calx; intendit exiccationem illius humidi ſplendentis, vt vertatur in cinerem, de quo dicit Aziratus, Et quàm precioſus eſt cinis iſte: Aër in ovo fit ſpiritus*: Hinc et quartum requiſitum fuit cinis Laomedontis è Scæa porta rapiendus: Cum enim ex oſſe fiat cinis, vt authores dicunt, & per experientiam patet, os & cinis ſunt duæ ſubſtantiæ ad opus Philoſophicum neceſſariæ; De cinere innumeris meminerunt locis; Bonellus in turba; *iſta natura*, inquit, *cui humiditas adempta eſt, cum per noctes dimittitur, mortuo ſimilis videtur, & tum illa natura igne indiget, quouſq; corpus & illius ſpiritus in terram vertantur, & tunc fit pulvis mortuo ſimilis in ſuo tumulo: His peractis reddit ei Deus ſpiritum & animam, & omni infirmitate ablatâ, confortata eſt natura noſtra & emendata. Oportet igitur illam rem comburere abſq; timore, donec cinis fiat, qui cinis aptus ſit recipere ſpiritum, animam & tincturam infuſam:*

4. Requiſitum Cineres Laomedontis.

Inſpi-

Inſpicite filij doctrinæ, qualiter pictores nequeunt ſuis coloribus pingere, quouſq; eos in cineres vertant & pulveriſent: ſimiliter & Philoſophi ſuis ægrotis ſæpe nequeunt medicinas componere niſi fractas et pulveriſatas: Quod ſi ipſum cinerem rexeritis ſubtiliter, multa ab eo procedent, eo quod ait, vt homo, corpus habet et ſpiritum: Idem Cuſtos, alijq; plurimi indicant, vt legentibus ipſis patet, abſq; cinere in artificio chymico nihil fieri; Duo enim oſſa et cinis, plurimũ hic poſſunt; At alicuius certi individui cineres (vt & oſſa) requiruntur, nempe Laomedontis: Hic vt Rex Troiæ mœnia exædificaſſe traditur Apolline & Neptuno, vel etiam Vulcano operarijs, cuius anté meminimus: Ab Hercule trucidatus fertur, vt ſub 14. ejus labore expoſuimus; Laomedon itaq; Trojæ fundator, ob eam ipſam vrbem vitâ privatur; Cum enim operarijs dictis mercedem pactam non daret, á Ceto vexabatur à quo Heſione filia eius ab Hercule liberata eſt, at cũ nec Herculi equos promiſſos daret, occiſus eſt, eiuſq; Cineres in porta quadã Scæa aſſervati; Hi ad deletionẽ Trojæ quoq; videbantur neceſſarij, ideoq; ab Vlyſſe clám inde ablati: Ita ſæpe authores referunt finem operis Philoſophici teſtari de ſuo principio, & econtra, cũ vno incipi, et cum vno terminari; Quintũ ad Troiam requiſitum erant ſagittæ Herculis, qui in Oeta monte inter Theſſaliam & Macedoniam moriẽs ſagittas ſuas Philoctetæ dono dedit, mandavitq; ne cui corporis ſui reliquias indicaret, juramento recepto: ſed cum poſtmodò Delphicum oraculum Græcos monuiſſet, Troiam ſine ſagittis Herculis capi non poſse, aut ſine reliquijs corporis, inventus eſt Philoctetes & de Hercule interrogatus, negavit ſe quid ſcire, cũq; cogeretur, tacuit, ſed pede locũ monſtravit: Has ſagittas à Philoctete Vliſses acceptas ad Græcos detulit: Eas veneno infectas fuiſse aiunt, quas cũ Chiron aliquãdo earũ longitudinem admiratus contrectaſset, vna in pedem eius decidit, ex quo vulnus lethale accepit, ſed centaurea herba ſanatus dicitur. Hæc ficticia eſse nemo non agnoſcit; Philoctetæ ſagittæ Herculis donatæ ſunt, vt

5. Requiſitum, Sagittæ Herculis.

vt clava Mercurio; hac cominùs illis eminùs pugnavit Hercules contra tot monſtra; Hac fixa & reſiſtentia obtruncavit & emollivit, illis fugacia & volatilia fixit & retardavit à fuga: His duobus inſtrumentis aut operandi rationibus omnis Philoſophus indiget, vt ſuperiùs ſæpe demonſtratum eſt; quemadmodum & duabus aquis, quarum vna fixat alteram & ſolvit mutuis vicibus; Ad Trojam itaq; abſq; ſagittis Herculeis parum effici poterit: Maior enim labor abſumitur in fugaci & volatili ſiſtendo & ſagittis quaſi figendo (vnde fixio apud Chymicos) vt apparet in Apolline figente *Pythonem*, Diana Orionem, Atalanta aprum & his ſimilibus; de quibus ſuo loco egimus: Sextum requiſitum & vltimum habetur, quod Thraciæ regis equi, eo cæſo abducendi erant, antequam è Xantho fluvio biberent, ſine quo ritè peracto Troja occupari non potuit: Hæc ridicula eſſe, & fabulis ſimillima, quæ pueris à nutricibus narrari ſolent, niſi à tot & tantis ſcriptoribus, Homero ejuſque ſequacibus traderentur, non immeritó iudicaremus; Quid os, cineres, ſagittæ ad vrbem occupandam? Quid equi adducti, antequam ex fluvio certo biberint? Attamen non ſine cauſa ita efficta eſſe ex antedictis proſpeximus; Erat autem Xanthus fluuius Troadis regionis, cuius hæc vis celebratur, quaſi animalia ex eo potantia flavo inficiat colore; Xanthus enim flavum denotat; Hic color fortè in equis ingratus videbatur; ideo equi præcavendi fuerunt, ne biberent ejus fluvij aquam; Ita memorant Neptunum ad nuptias *Pelei* & Thetidis contuliſſe equum Xanthum & Balium, qui ad Achillem hæreditario jure perveniſſe creduntur; At miſerabile quid videri poſſet, niſi fabula eſſet, propter equos abducendos Regem trucidandum eſſe, & quidem Thracium, ferocem et bellicoſum tam leviter ſuperari potuiſſe ab Vlyſſe ſolo vel paucis cum ſocijs abſq; reſiſtentiâ vllâ: An levius fuit Regem Thraciæ occidere, & per vim eius bona abripere, quàm Troianos *Phryges*, vt habebantur, imbelles, in quibus tamen occupandis tot

6. Requiſitum; Equi Rheſi abducendi.

Rex trucidatus ob equos.

tot anni conſumpti dicantur; Naturæ et rationi adverſa videntur, ſi hyſtoriam conſulamus: Non enim cum columbis aucupari licet accipitres, ſed cum his illas, non leporibus canes venamur, ſed econtrà: Quod ſi verò hæc ad verum ſuum ſenſum Hieroglyphicum reducantur, non erunt abſurda, ſed poſſibilia & neceſſaria, antequam Troia occupari poſſit; Et ſi bene ad Philoſophorum dicta reſpiciatur, animadvertimus, illos monere artifices, vt videant, ne rubedinem pro albedine, aut albedinem pro nigredine in principio operis acquirant; Rufus enim color ſeu ſubflavus in initio non convenit, ſed pro damnabili habetur apud Philoſophos; Hinc Bernhardus comes monet ne colorem papaveris ſylveſtris acquiramus nimio igne pro nigredine; & Zacharius venenum vitare docet in primo opere, quod in ſecundo adeſſe ſolet; ſic Iſaac lateris contriti colorem inutilem dicit in principio; Poſt operis perfectionem omnes inculcant colorem flavum, purpureum, rubrum & tyrium, vt Cerus in turba; *Regite ipſum coquendo, donec Crocus fiat excellentiſſimus.* Ardarius: *Et ecce apparebit vobis lapis Tyrius*; Borates; *Terite aqua ſua donec Crocus fiat in colore auro ſimilis*: Et ſic alij aurei et Xanthi coloris meminerunt cum adeſſe debere in fine operis, non in principio, ibi eſſe vtilem, hic noxium: Et ita de Equis Rheſi exiſtimandum eſt, ipſos abducendos eſſe ad Trojam antequam flaveſcant; Atq; hæc ſunt ſex illa memorabilia requiſita, ſine quibus Troia occupari aut deleri non potuit: Quibus non immerito ſeptimum adijci deberet, nempe Equus ille Troianus armatis viris repletus & in vrbem deiectis mænibus deductus; Inventum Palladis dicebatur, quia ſtratagema ſubtili ingenio excogitatum videri poſſet, niſi cum tanto periculo coniunctum eſſet, & Troianos nimiæ ſimplicitatis, ne dicã ſtoliditatis, argueret, quòd hoſte in terra ſua morante muros demolirentur, & ita ipſi eos, á quibus ſubigi poſſet, in vrbem inducerent: Verúm et hoc fictionem manifeſtè arguit in pluribus, licet aliàs excuſari poſſit; cum ſimi-

Equus Troianus.

lia

Iphigenia mactata.

lia exempla in navigijs noſtro tempore feliciter perductis experti ſimus: Ita de Iphigenia Agamemnonis filia Dianæ oblatâ pro ſacrificio, propter mala exercitui infeſta, res omnino ficta eſt & fabulæ proxima, quemadmodum & omnia, quæ in tota Iliade & Odyſſea habentur allegorica ſunt, partim phyſica et arcana naturæ opera explicantia, partim polytica, et reges in multis, ſeu perſonas publicas, et privatas inſtituentia; Ideo Homerus tanti ab Alexandro Magno fiebat, qui eum ſuo cervicali noctu ſuppoſuit, et regium viaticum appellavit, vt et ab aliis omnis ætatis magnis et doctis viris, adeó vt ſummum ingenij humani artificium in Homeri opere expreſſum videatur, niſi tot et tanta mala, vná cum bonis inculcaret, nempe deorum adulteria, furta, cædes, rapinas et alia; quæ tantum virum non revera dijs attribuiſſe veriſimile eſt, ſed poëtica licentia et allegorico ſcribendi modo protuliſſe, vt ſapientes nucleum á cortice, bonum a malo ſepararent, inq; ſuum vſum verterent: Quadruplicem itaq; vſum Homero, vt etiam Orpheo, aſſignamus; Primum hieroglyphicum, arcanum, profundum et latentem, primarium, arcaniſſima naturæ opera, de quibus egimus, ſpectantem; Atq; hunc ſoli philoſophi et Chymiæ veræ conſcij introſpiciunt et admirantur, cæteri negligunt et ſub vmbroſo tegmine non animadvertunt; Alterum polyticum, ethicum, moralem, hyſtoricum, oeconomicum, ſecundarium, Reges, duces, Magiſtratus, et ſingulos quoſq; in moribus et communi vita inſtruentem; Quem plures animadverterunt, et ſolum in eo quaſi diuinitatis quid habentem ſuſpexerunt; Tertium relinquimus poëtis, qui eius fabulas, figmenta, & traditiones de dijs, heroibus, alijſq; rebus vnicé amplectuntur; Quartum Grammaticis deputamus, qui ornatum, phaleras et ſeriem dicendi obſeruant et alijs interpretantur; Vnde Homerus (mendicus falſiſſimè habitus, cum fuerit vir maximè polyticus et in rebus magnis agendis expertiſſimus, quod non in mendicum, ſed maximum ingenio, fortunæq; dotibus præſtantem cadit) tot Grammaticos

Quadruplex vſus Homerici Operis: 1. Hieroglyphicus.

2. Polyticus.

3. Poëticus.

4. Grammaticus.

maticos per Græciam alere dicebatur, vt etiam Alcibiades cuidam Homerum mordenti colaphum eam ob cauſam infregerit, hoc ſcommate addito; Tunc ipſum mendicum, aut vanum nominabis, qui tot alit ſui interpretes & dites facit? Ex tot itaq; rationibus & argumentis in medium productis & hactenus explicatis ſatis apparet Troianam Expeditionem parum aut nihil habere in ſe veritatis hyſtoricæ, at plurimum allegoricæ, & potius propter intellectum arcanum, quam ſenſum vulgarem introductam eſſe; Nihilominus non diffitemur & ſecundum, tertium & quartum vſum, vt modo diximus, eidem attribui poſſe: Nam nihil vetat allegorijs & fictionibus aliquid veritatis admiſcere, quamvis econtrá non deceret rebus veris ficticias ingerere; Vt enim fermentum vel in minima portione puræ maſſæ ſimilagineæ immixtum totam reddit acidam & fermentoſam, ita & res falſæ aut fictæ etiam non multæ hyſtoriam veram ſuſpectam reddunt, & fide omnino priuant; Sic ſi poetæ, vt Orpheus & Homerus, fortè ſuis fabulis & allegorijs nonnihil veritatis immiſcuerint, quoad loca, res aut perſonas, non tamen ſequetur eas eſſe veras, aut ita, vt ſonant, aſſumendas & intelligendas velut plæriq; ex Ethnicis fecerunt; Quocirca ſi quis eiuſmodi in dictis poëtis offendat, hoc fictiones illorum non, niſi inconſyderatiſſimo, veras efficiet: Vnde ſi fuiſſet Troia antiquiſſimo tempore civitas, et deſtructa, non tamen hoc modo, vt deſcribitur, id factum eſſet; Namque à poëtis, aut hyſtoricis hos ſequentibus ætate et ſcriptionis modo, traduntur, talia ſunt, vt meritó in dubium revocari, et ad ſuam originem, nempe allegoricam, prout fecimus, reduci debeant: Reſtat nunc Vlyſſis reditum et errores breviter percurrere, cum ille, vt dictum, ſit Artificis perſona, ingenio valens tantum, quantum Hercules viribus: Ideoq;, ſi benè omnia conſyderentur, quicquid ad Troiam præclarè actum eſt, eius conſilio et opera præſtitum videbitur: Nec ſolum ingenio Vlyſſes valuit, ſed et manuum labore, vt annotante Æliano l. 7. c. 5. ipſe de ſe teſtatur Odyſſ: O. his

verbis: Non alius potior fuerit, mihi crede, miniſter, Siue ignem ſuccendi opus eſt, ſeu ligna ſecanda. In his enim maior pars Vlyſſei laboris conſumitur in arte philoſophica: Sic ratem ipſe Vlyſſes confeciſſe traditur celerrimè ſuo labore abſq; fabrorum operâ. Ille ſex ante poſita fatalia, ſine quibus occupari non poterat, impetravit; Suo eloquio & prudentia totum exercitum rexit; *P*oſt hunc Achilles, & eius vice Neoptolemus; Deinde Helena cum Paride; Cæteræ perſonæ adduntur ad celandum artificium, Agamemnon vt imperator, Menelaus, vt actor, Aiax vt manibus multum tribuens, Diomedes vt ſocius Vlyſſis, Sinon proditor, Therſites conviciator, & ſic de alijs: Troiâ nunc deniq; arte & Marte debellatâ, victâ & everſâ, Vlyſſes in patriam, prout & alij Græci, redire deſyderauit: Sic enim Ovidius de eo:

Errores Vlyſſis circa reditum in patriam:

Non dubia eſt Ithaci ſapientia, ſed tamen optat
Fumum de patrijs poſſe videre focis.

De cauſa, cur aufugerit, cuius ſuperius meminimus, hic nihil addimus: Omnium primò itaq; ad littus Ciconum populorum Thraciæ delatus eſt tempeſtate: *P*òſt ad Lotophagos in Africam, vbi cum ſocij eius lotorum fructus guſtaſſent, patriæ obliti ad naues minimè reuerterunt: Inde in Siciliam ad Polyphemi antrũ, quem obcæcauit, cum 12. ſocijs: *P*òſt in Æoliam inſulam & Læſtrigonas immaniſſimos Campaniæ populos, mox ad Ææam inſulam curſum tenuit, vbi Circe venefica, Solis filia, ſocios eius in beluas conuertit; Ex qua Telegonum & Ardeam genuit: *P*òſt ad inferos deſcendit, Plutoni ac Proſerpinæ columnam conſecrans, vt è vate Tereſia ibidem, quæ ſibi agenda forent, perdiſceret: Deinde ad Inſulam Sirenum delatus aures ſociorum cera illitas obturavit, ſeq; ad malum navis alligari iuſſit: Hinc Scyllam & Charybdin pertranſiens non ſine aliqua ſociorum iactura in Siciliam rurſus pervenit, vbi Solis filiæ paternos greges cuſtodiebant,

quos

quos cum ſocij cæderent, ferè omnes naufragio perierunt ipſo arrepto navis malo, in qua hærens 9. diebus maris fluctibus iactatus ad Ogygiam inſulam defertur, vbi à Calypſone Nympha in hoſpitium acceptus 7. annos moratus ex ea filios quoq; ſuſcepit: *D*einde dijs jubentibus hinc ſolvens, iterum propè Phæaciam navim fregit ex Neptuni inſtinctu propter caſum Polyphemi, & in portũ *P*hæacum adnatavit, nuduſque inter frondes arborum ibi ſe occultavit: Cum uerò veſtes poſtmodò à Nauſicaa filia Alcinoi accepiſſet, *P*alladis operâ ad Areten Alcinoi coniugem perductus, à qua veſtibus & ſocijs dono acceptis, in Ithacam cum muneribus dormiens exponitur, vbi mendici habitu aſſumpto ad *P*enelopen redijt, quæ illi adhuc filium *P*olyporthum devictâ Troiâ ad memoriam paternæ virtutis peperiſſe dicitur, cum id nomen populatorem vrbis ſignificet. Atque hi ſunt errores Vlyſſis circa reditum in patriam, qui vltra decennium ſe extendiſſe apparent, cumq; tam diu Troiana obſidio durârit, viginti integros annos Vlyſſes extra patriam vixit multis eroribus & infortunijs implicitus, quibus tandem ſuperatis nomẽ populatoris vrbis ex filio ipſi genito obtinuit: Atque hæc per ſe ſatis innoteſcunt, cum ſint omnino fabuloſa & fictitia â *P*oëta producta ad demonſtrandum polyticè, quibus erroribus & malis humana vita expoſita ſit, nec non quibus artifices antequam ad vltimam metam perveniant, obnoxi fiant: Nam qui non erravit, nondum incepiſſe dicitur: Et Bacaſſer in turba; *Rectum*, inquit, *non niſi errore diſcernitur, & nihil magis dolorẽ cordi generat, quam error in hac arte & opere:* De quibus artis diverticulis et difficultatibus cum aliorum extent commentarij, nec non quotidiana exempla ijs ſatis ſuperque atteſtentur, ad demonſtrationem eorum hic nihil adijcimus.

Sive itaq; Troja ſteterit & deleta ſit revera, ſive ſaltem fictione (idem intelligendũ de Herculis laboribus, certaminibus ſacris, adq; deos ſpectantibus rebus,) perinde erit, cum nobis inde nil feratur, nec metatur; verùm ſi alter-

 vtri

vtri parti aſſentiri debeamus, mille indicia, nihil ex his revera fuiſſe convincent, quamvis totidem ferè libris, tanquam fuiſſent, ab Ethnicis ſtatuatur; ſi tamen omnes ſcriptores de his conſulamus, vnde hæc tanta & talia hauſerint, ad ſex antè dictos omnis religionis aut potius idololatriæ Ethnicæ authores (Orpheum, Linum, Muſæum, Melampodem, Homerum & Heſiodum) recurſus fiet; Quod ſi & hos quæramus, vnde illi habeant, ab Ægyptijs partim, partim ex proprio cerebro ad Ægyptiorum imitationem & doctrinam, omnia hæc originem trahere animadvertemus: Ægyptij verò ab Iſide, & hæc á Mercurio ac Vulcano, vt iam antè retulimus, omnes ſuas doctrinas acceperunt: Si vero quis nihilominus ſua perſuaſione ductus illa omnia de perſonis veris & certis dici & intelligi debere affirmet, ac hyſtoriam ipſis fabulis ineſſe opinetur, neq; illi valdè repugnamus, dummodo nobis viciſſim concedat, & ſub hyſtoriâ veri nolle Allegoriam abſcondi, hoc eſt res arcaniſſimas & figuratè tradendas non rarò ſub velata quaſi veræ doctrinæ forma tegi; Cuius rei ſi exemplum quis quærat, magni illius Ambianenſis Medici libros de abditis rerum cauſis inſpiciat ac dijudicet, an non ſub illo cortice, permultis duriſſimo viſo, nucleum alium celet, an non Medicinæ communis ex authoribus coacervatis Theorematis & præceptis arcaniſſima naturæ & artis opera intermiſceat ita, vt non niſi à perſpicaciſſimis ejus intentio dignoſcatur? Sic & vetuſſiſsimi illi (quorum tempore ne nomine quidem Chymia pervulgata fuit) ſi vera quædam ſuis ſcriptis tradiderint, tamen conſtat plæraq; fictitia eſſe ab illis prolata, & quæ longè pondere ſuo veris prævaleant, ſub quibus fictis et allegoricjs quis demõſtrabit non latere Chymica illa, quæ hactenus ſatis ex ſuis tenebris eruimus & in lucem omnium intelligentium poſuimus? In quo ſcripti genere, cæteris omnibus non conſideratis, ſi quis & fabuloſa illa ad veritatem reducere conetur, & authores omnes vnà ſecũ Chymiæ ignaros exiſtimet, nec quicquam Chymici ſen-

ſus

ſus ſuis ſcriptis olim occultaſſe, ille ſuo abutatur arbitrio, quantum & vbi velit, nihilominus, vt & nobis tantum liceat, quantum ipſi & alijs, concedere tenebitur ex iure Talionis: Atq; nunc, prout Natalis ſub mythologia Solis Deo gratias agit his verbis; *Fabularum declaratio apertior & vberior, quod in noſtra tempora mihi fuerit reſervata, eſt cur Deo OMNIPOTENTI Redemptori gratias immortales agam, cuius beneficio mihi conceſſum eſt, has priſcorum inſulſas ambages nihilq; verè religioſum continentes aperire, ſed tantum figmenta eſſe demonſtrare ad res Philoſophicas explicandas*; Sic & nos eâdem animi devotione & pectore et ore eidem TRIN-VNI DEO, quantas poſſumus mente concipere, gratias agimus, quod illud nobis clementiſſimè largitus ſit, quo has Aegyptiorum, Græcorum et omnis antiquitatis allegorias, fabulas et myſteria, arcana arcaniſſima olim, vt adhuc, habita, (nec de rebus vulgaribus et in mundo notis, ſed de ijs, quæ iure ſuo occultari deberent, excogitata) ex quibus tot gentium idololatriæ, tenebræ et errores tanquam ex abundantiſsimis fontibus redundârint, ad ſuam veram originem reducere, inq; vnâ veritatis lineâ & puncto immobili harmoniâ quadam irreprehenſibili (quæ veritatis propria eſt) conciliare potuerimus; quæ omnia cum in nulla alia re, quam MEDICINA ANIMI ET CORPORIS dicta verè aurea conveniant, hanc Summus OPT. MAX: et verè TRISMEGISTVS ille animæ et corporis Medicus IHESVS CHRISTVS nobis ad ſui nominis gloriam, noſtram & proximi vtilitatem vſurpandam diutiſſimè, et poſt hanc, Vitam æternam concedat, qui vt LAPIS ex alto MONTE ſine manibus revulſus, et lapis angularis à potiori mundi parte ſeu gentibus rejectus nobis appropriatus, ſit benedictus in ſecula: AMEN.

Finis huius Tractatus.

INDEX RERVM
præcipuarum huius tractatus.

A.

Accipitris Hieroglyphicũ quid. p.40
Achelous ab Hercule victus. p.239
Achille opus erat ad Troiam delendã p.260
Achillis parentes 260
Achilles ex quibus nuptiis genitus 260
Achilles vt educatus à matre, 262
Achilles latens compreſſit virginem. 262
Achilles Pyrrhum genuit. 262
Achilles quid denotet. 262
Achilles in arte quis. 264
Achillis clypeus. 267
Achillis oſſa recõdita aureo vaſe. 267
Achilli nupſit Medea *in Elyſiis.* 267
Achilles medicator ægrorum. 267
Achilles quibus nutritus. 267
Achilles quibus artibus inſtructus 268
Achillis haſtæ vires. 268
Achillis haſta venenoſa quid ſignificet 268
Achillem Paris interfecit. 268
Achilles redivivus. 269
Adam omnium creaturarum eſſentias cognovit. 48
Adonia. 194. *apud Syros.* 193
Adonis quis. 194
Adonim allegoricè Solem eſſe non Cæli. 194
Æeta et Augias Solis filii. 131
Ægypto reges qui præfuerint 4
Ægyptiorum dii præcipui. 6
Ægypti quædam Inſula cur prohibetur aditu à tranſeuntibus. 11
Ægyptii lege fratres ſorores ducunt vxores exemplo Oſiridis et Iſidis. 16
Ægypti ſacra. 21
Ægypti præcipui reges. 21
Ægyptus quos ordine reges habuerit. 28
Ægypti Pyramides: 50
Ægyptia ſacra quando ad Græcos tranſlata. 58
Ægyptii ſapientiſſimi antiquitus. 32
Ægyptiæ ſuperſtitionis origo. 36
Ægyptiorum monumenta. 41.42
Ægyptiorum colonia 42
ex Ægypto omnes artes. 47
Ægyptiæ Columnæ Romæ. 48

Ægyp-

INDEX.

Ægiptij olim & adhuc ex ovis pullos educunt calore artificiali: 49
Ægyptiorum inſtitutis mundus mutationem ſenſit. 29
Aegyptus cur exteris non adeunda. 28
Aegyptij ſacerdotes adiurati ne ſepulchrum Oſiridis patefaciant. 10
Aegyptij ſacerdotes teſtantur Oſiridis ſepulchrum apud ſe eſſe. ibid.
Aegyptij ſacerdotes tertiam agrorum partem ab Iſide accipiunt. 10.13
Aegyptij ſacerdotes quædam in arcanis habent. 18
Aegyptiorum vana gloria de antiquitate. 211
Aeneas Veneris filius. 282
Aegyſthus quos occidit. 275
Aeſculapius Apollinis filius. 127
Aeſculapij allegoria. 127.128
Aeſculapius ex Epidauro adducitur Romam, 130
Agamemnonis filia. 159
Agens internum artis quod & ubi. 264
Alexander cur ſe pro Deo haberi voluit. 21
Allegoriæ quod menti ſerviant. 166
Alcyoneus gigas. 239
Amazonum regina Baltheus detractus. 231
Amphion & Zetus. 162
Ambroſia. 170
Ancilia de cœlo deciderunt. 273
Anſer Romam protexit. 253
Anubis filius Oſiridis. 7
Antæus præfectus Lybiæ. 7
Antæus ab Hercule proſtratus. 236
Animantium cultus tres cauſa. 31
Animalia unde coli cepta in Aegypto. 36
Apaturia 10
Aper Erimantheus. 235
Apis bos ſeu vitulus ſacer Aegyptijs. 29
Apis ut Deus in Vulcani fano locatus. 30
Apim quando ſolæ mulieres vident. 30
Apis quomodo & quam diu cultus ab Aegyptijs. 30
Apis bos lingua Aegyptia. 33
Apidis electio, cura, cultus. 29
Apidis maculæ creſcentis lunæ. 30
Apis & Memphis tauri Iſidi dicati. 10
Apollo docuit 9. Muſas. 8
Apollo Iovis filius, & eius allegoria. 121
Apollines quatuor Ciceroni. 121
Apollinis filij dicti. 123
Apollini ara aurea ſtatuta. 123
Apollo miles, medicus, Poëta. 198
Aquila Romam fundavit. 253
Aquilæ Hieroglyphicum. 40
Ara communis quibus dijs. 196
Arcana apud Aegyptios ſub pœna prohibentur vulgari. 18.19
Arcana Alexandro Magno revelata. 20
Arcana. 135 184

Arcanij-

INDEX.

Arcaniſſima: 138.142. 8 264
Aries aurei v lleris colchos & Phrygiam nobilitavit. 257
Artifex animo qualis. 262.261
Ardalus Vulcani filius. 119
Argonautæ omnes perſonæ fictæ & à diis oriundæ. 67
Argonautæ deorum filij: 70
Argonautarum de reditu varietas ſcriptorum. 75
Argo navis quæ. 70
Argonauticæ expeditionis qui meminerint. 65
Aſtronomiæ conſtellationes à figmentis aur:orum deorum. 204
Aſtrologia ab Aegyptiorum et Græcorum fabulis orta. 2 3
Aſcolia. 170
Athenienſes Aegyptiorum coloniæ. 3
Atlas cinxit hortos Heſperidum. 7
Atlas ab Hercule conſulitur. 78
Atlas quis: 80
Atlas cur Aſtronimus fingatur. 81
Aurea templa ab Iſide ſtatuta Iovi et Iunoni parentibus. 4
Aureus circulus in Simandii palatio. 2
Aurei velleris allegoria. 62
Aureum vellus pro lapide Philoſophico exreſitum. 66
Aurea mala quid ſint: 84
Aurea mala Atalantæ. 86
Aurea admiranda. 91
Aurea pluvia. 92
Aurea pluvia in Danaës gremium: 95
Aureamiſſis. 9.
Authores ſex apud Græcos religionis fabuloſæ. 53
Aves Stymphalides: 228
Augiæ ſtabulum purgatum. 226

B

BAcchus natus fingitur ex Cadmi filia. 46
Bacchi filii. 153
Bacchi ſacra. 166
Bacchus cur alatus. 169
Bacchus cornutus iuvenis, ſenex, mas, fæmina, barbatus, imberbis, et cur: 169
Bacchanalia ſublata Romæ. 174
Bacchades fæminæ. 169
Baſilius Valentinus ubi meminit belli Treiani. 269
Belus ab Aegyptiis criundus. 42
Beli Babylonici templum 42
Belli ſub allegoria Philoſophicum opus ſæpe deſcriptum. 269
Berſe ſtatua aurea lingua poſita 2 1
Boum in Aegypto cultus, 33
Bovis colendi ... 34
Brothem Vulcani filius. 119
Brimo ... 170
Buſiris rex Aegypti, 22
Thebas condidit. 23
Buſiris ab Hercule interemptus. 23
Buſiris cur ita crudelis habitus ſit. 28
Bubaſtia urbs condita. 17

C.

CAcus interemptus ab Hercule. 2 0

INDEX.

Cadmus ex Thebis Aegypti ortus. 44
Canis Hieroglyphicum. 37
Canis in lapidem converſus. 11
Canephoria. 170
Cœlus & Terra. 99
Cathena aurea Homeri. 96
Cathena aurea Deorum. 98
Cereris feſta. 176
Ceres comedit de Pelopis humero. 27
Centauri ab Hercule deleti 225
Certamina 4 in Græcis: 207
Cerva aureis cornibus ab Hercule capta, 87.88:89.215
Chriſtiani ſua fide tacits Troiam oppugnant. 254
Chiron Saturni filius. 111
Chironis Diſcipuli, ibid.
Chryſaor unde natus. 9
Chymiæ quæ nomina & numina conveniant. 3
Chymiæ ſubiectum hermaphroditicum. 12
Chymia ſcientiarum mater inter ſcientias vix agnoſcitur. 238
Creatoris imago geſtata in Eleuſiniis. 186
Crotalum quid ſit. 229
Crocodili hieroglyphicum. 39
Columnæ ad occidentẽ poſitæ ab Hercule. 232
Columnæ in India erectæ ab Oſiride. 8
Colchi Coloniæ Aegyptiorum. 42
Colchidem & Phrygiam vicinas eſſe regiones. 257
Cocti qui ſint & iuvenes redditi. 275
Conſiliarij qui optimi. 217
Cynocephali hieroglyphicum. 39
Cynocephalus an ex matre deûm. 172

D.

Dedalus Aegypti opera imitatus eſt. 46
Danaus ab Aegyptijs oriundus. 41
Deorum metus etiam falſorum continet homines in officio. 20
Deorum gentilium officia. 63
Deus unus. ibidem
Deorum genealogia aurea. 96
Deorum Aegyptiorum ſeries. 212
Deorum gentilium ſummus qualis. 204
Deæ tres quid ſignificent. 261
Delphi in medio terræ crediti. 123
Diabolus in ſerpentis forma Aeſculapium repræſentat. 174
Diana ſeu Luna. 188
Dianæ tres Ciceroni. 133
Dij primi. 2
Dij Aegyptii de medicina aurea intellecti. 3
Dii ſinguli ſub quibus animantium formis latuerint. 41
Dii ab omnibus gentibus recepti à Vulcano & Mercurio orti: 56
Dij Ægyptij 12. magnarũ gentiũ: 57
Dij falſi falſis miraculis innoteſcunt: 168
Diodorus Siculus de dijs Aegyptijs: 3

quando

quando Ægyptum perluſtravit: 30
Dionyſia. 1 0
Dionyſi ſynonima. 144
Dionyſi mater Semele combuſta: 145
Dionyſum falſo tradunt natum Græci apud ſe: 1 6
Dionyſo miracula afficta: 146
Dionyſi qui curam habuerint: 148
Dionyſi expeditio: 149
Dionyſius primo pro deo cultus apud Græcos. 150
Dionyſi allegoriæ explicatio. 152
Dionyſius ſol terreſtris. 168
Diomedis equi cum ipſo trucidati ab Hercule. 230
Dictys Cretenſis ut fabuloſus author cretizat. 245
Diſcordia dea quid mali fecit cum malo. 2 0
Differentia feſtorum eccleſiæ & gentium: 167
Dipetes Aegyptius Athenienſium rex. 43
Dorpia: 171
Draco ab Iaſone quis trucidandus. 72
Draco Heſperidum cuſtos quis. 81
Draco tauri pater, & taurus draconis pater. 83
Draco quid ſit in Chymicis. 189

E.

ELeuſinia ſacra bina. 181
Eleuſinijs ſacris nil olim arcanius: 178
Eleuſinia ſacra à quo primò revelata: 183
Eleuſinijs ſacris quid occultatum ſit: 183
Eleuſinijs ſacris quæ imagines geſtatæ ſint: 186
Eleuſinijs ſacris ſimulachra geſtata quid ſignificent: 190
Eleuſiniorum hieroglyphicum: 185
Equi Rheſi abducendi: 278
Equus Troianus: 279
Erichtheus Aegyptius Athenienſibus imperavit: 43
Erichtheus Cereris Eleuſinæ ſacra inſtituit. 43
Eridos pomum aureum: 86
Erix. 234
Ethnici in rebus divinis inſani. 114
Ethnicorum vanitas: 132
Eumolpus de myſterijs: 213
Eumolpides ab Aegyptijs ſacerdotibus orti: 44
Euryſtheus quis: 213

F.

FAbri æris & auri inventi ab Iſide 4
Fatalia ſex circa capiendam Troiam. 259
Feſta in ſacris literis inſtituta: 164
Feſta Aegyptiorum pro memoria 165
Feſta Cereris & Proſerpinæ. 1 6
Felis hieroglyphicum. 38
Figurarum cæli erectio unde dependeat. 223
Frumenti uſus antiquiſſimus. 44

G.

INDEX.

GAllina Romam gubernavit. 253
Ganymedes Phrygius raptus a Iove. 258
Ganymedis raptus ad chymica ſpectat. 259
Gentes in multis Iſraelitas imitati voluerunt. 16
Germanorum ludi equeſtres. 19
Geryon quis. 233
Geryonis boves abducti ab Hercule 232
Geryon rex ſpoliatus bobus & vita ab Hercule: 234
Gleba ex terra ſoluta aqua à Medea 63
Glauca Saturni filia. 111
Glaucæ cubilia. 14
Græci ab Aegyptijs doctrinas acceperunt. 5
Græci qui ad Aegyptios tranſierint 4, 5
Græciæ certamina & ludi. 19
Græcorum ſolemnia à quibus inſtituta 19

H.

HArpocratis hieroglyphicum. 41
Harmonia Veneris & Martis filia. 11
Hebe Iunonis filia. 11
Hecubæ ſomnium. 250
Heliconis fons unde. 157
Helena & Pollux ex uno ouo nati. 158
Helena ex ovo prodiit. 249
Helena prius à Theſeo rapta 250
Helenam Ethnici immortalem faciunt. 250
Hercules dux exercitus ab Oſiride conſtitutus in Aegypto: 7
Hercules Oſiridis coævus. 11
Hercules auream ma[...]a petens quos conſuluit. 78
Hercules cepit ceruam aureis cornibus. 87
Hercules Iovis filius. 158
Herculis fama per orbem notiſſima: 209
Herculis pater Iupiter. 212
Herculis ad conceptum tres noctes. 212
Herculis octo magiſtri. 214
Herculis laboribus multa afflicta. 215
Herculis parentes. 215
Hercules quid ſignificet. 217
Herculis coætanei. 218
Hercules quibus artibus eruditus. 219
Hercules Crotalum à Pallade accepit ad fugandas aves ſtymphalides. 228
Hercules in ſolem arcum intendit: 235
Hercules in oceanum arcum intendit. 235
Hercules aggreſſus Cygnum. 236
Hercules Antæum proſtravit. 236
Hercules [.] dijs aras erexit: 240
Hercules Cerberum ex inferis eduxit. 240
Theſeum liberavit: 240
Alcmenium interemit. 241
Hercules ex populo coronam ſibi fecit. 241
Herculis ſagittæ. 217
Herculis ſagitta cui donata. 217

Herculis

INDEX.

Herculis ſagittæ quid denotent: 278
Hermes tabulas duas inueniſſe fertur. 4[illegible]
Hermes quis: 1[illegible]0
Hermione Martis filia. 11
Heroicum ſeculum intellectuale: 1[illegible]8
Heſperidum aureorum malorum expoſitio alium & reſponſum ad ipſam: 7
Heſione liberata à Ceto. 232
Hieroglyphicæ literæ. 29
Hirci hieroglyphicum. 38
Hieroglyphicum Flamelli: 1[illegible]7
Hieroglyphica quod oculis ſeruiant a- [illegible] 1[illegible]
Hieroglyphica ſcriptura in Eleuſiniis 18[illegible]
Homines primi. 1
Homerus quando vixerit ipſe non exprimit. 2[illegible]
Homerus quando vixiſſe putetur. 2[illegible]
Homeri patria ignota. 25
Homerum conciuem quot vrbes ſibi vendicent: 252
Homerus humana ad deos transtulit 2[illegible]8
Homerus in Aegypto artificium chymicum reſciuit. 24
Homerici operis quadruplex vſus 2[illegible]0
Horus vltimus deorum Aegypti: 21[illegible]
Horus Aegyptius ſol eſt. 2[illegible]
Hyppolitæ balthæus: 231
Hydra Lernæa. 223

I.

IAſonis genus & educatio. 62
Iaſonis pugna. 65
Iaſon quis. 6[illegible]
Iaſonem erudierunt Chiron & Medea. 69
Iaſon medicus, medicinæ aureæ artifex. [illegible]0
Iaſonis expeditionis explicatio. 7[illegible]
Iaſon quid ſignificet: 7[illegible]
Iaſonis mors. 65
Ibidis Hieroglyphicum. 40
Ichneumonis hieroglyphicum. 38
Ierichovs occupata. 260
Ignis Veſtæ ſacer: 1[illegible]6
Ignis elementaris notus ante diluuium. 5
Iphigenia mactata: 2[illegible]0
Iſis quid: 3.12
Iſis Ceres eſt. 4
Iſidis inuenta. 4
Iſis vlta Oſiridis mortem in Typhone. 10
Iſidis columna. 17
Iſis à Mercurio erudita. 17
[illegible] & cur 18
Iſis vxor Oſiridis, frugum inventrix 1[illegible]3
Iſis in aſtro Canis refulgens. 17
Iſidi Bubaſtia vrbs condita. 17
Iſthmia. 206
Iudæi ab Aegyptijs prodierunt. [illegible]2
Iuno & eius allegoria. 106
Iupiter & eius allegoria. 105
Iupiter qualis fingitur. [illegible]59

L.

INDEX.

LAbyrinthus Cretenſis. 27
Labyrinthus Aegypti. 27
Laomedō trucidatur ab Hercule. 232
Laomedontis cineres. 276
Lampadophoria. 195
Lapis in Helicone poſitus. 91
Laton eſt magneſia & Achilles. 265
Lemnus Vulcani officina primo ab Iaſone petita. 6
Lenæa. 170
Leo ſacerdos Aegyptius quid Alexandro Magno aperuerit. 20
Leo ante Simandium regem pugna inijt. 23
Leonis Hieroglyphicum. 3
Leo Nemeaus. 26
Leonis Nemeæi hieroglyphicum. 220
Luna quid in opere Philoſophico. 192
Lunæ ſputum quid. 221
Lunæ imago geſtata in Eleuſinijs. 186
Lunæ & Solis imago data Iaſoni à Medea ad pericula ſuperanda. 64
Lupi Hieroglyphicum. 37

M.

MAcedon filius Oſiridis eiuſq; inſignia. 7
Magneſia quid ſit. 265
Magneſia Philoſophorum eſt Achilles. 265
Mala aurea Heſperidum quid ſint. 8
Mala aurea Atalantæ. 86
Mars Iovis filius & eius Allegoria 117
Maron comes itineris Oſiridis. 7
Mater & filius coniuges. 15
Medicina aurea in Ægypto. 2
Medicinam auream quod habuerint Ægyptii & Græci. 54
Medicina aurea quid fecerint antiqui. 54
Medicamentum animi. 24
Medea quæ Pharmaca dederit Iaſoni. 64
Medea vt fratrem Abſyrtum diſcerpſerit. 65
Medeæ avus Sol. 70
Melampus Dionyſi ſacra ex Ægypto in Græciam tranſtuliſſe fertur. 46
Mena rex Ægypti. 22
Menander de myſterijs. 155
Mercurius quid. 3
Mercurij inventa. 4
Mercurius inventor plurimarum rerum. 4
literarum, honoris deorum, Aſtronomiæ, Muſicæ, Palæſtræ, Medicinæ. 5
Mercurius quomodo literarum et artium inventor eſt. 5
Mercurius quid denotet. 6
Mercurius conſiliarius Iſidi conſtitutus ab Oſiride. 7
Mercurij columnæ plenæ doctrinis. 48
Mercurio Ægyptii ſuos libros inſcribebant. 47
Mercurius deauravit pellem Phryxi arietis. 66
Mercurius Iovis filius, & eius allegoriæ. 134
Mercurius volatilis. 136

Mercu-

INDEX.

Mercurius à Vulcano eruditus. 137
Mercurij officia. 137
Mercurius Aegyptiis leges & literas tradidit. 137
Mercurius aſtronomiæ & Philoſophiæ author. 137
Mercurius quis. 140
Mercurius Trophonius non nominandus. 14
Mercurio lingua ſacra. 141
Mercurius mundo impoſuit. 141
Mercurii antrum ab Orpheo deſcriptum. 14
Mercurius Ægypto præfectus. 150
Mercurii imago geſtata in Eleuſinus: 157
Mercurio clavam dicavit Hercules: 24
Metallorum auri & argenti proventus in Ægypto. 24.2
Mineræ monſtrorum nominibus tecta 8
Mineralis arbor: 82
Midas aures voti particeps: 90
Minos & Rhadamantus. 16
Midas Phrygius quomodo tinxit aquas. 2
Muſæ 9. virgines ſecutæ Oſiridem: 7
Myſtica ad cultum Oſiridis addita: 8
quid ſignificent: 9
Myſtica de Mercurio: 141
Myſteria de Eleuſinijs. 179
Myſteriorum occultationis triplex cauſa: 179
Myſtica cauſa circa communitatem aræ Palladis & deorum igncorum: 196
Myſtica de Plutone. 108

N.

Nemea: 207
Nepenthes medicina dolorifuga ab Ægyptijs facta. 53
Neptunus & eius allegoriæ: 110
Nereus quis. 85
Nereus ab Hercule conſulitur: 78
Nilus quid. 3
Nilus inundans Ægyptum Aquila dictus: 8
Nili ripas aggere cinxit Oſiris: 8
Nimphæ quæ: 84
Nymphæ ab Hercule conſuluntur ad inveniendum aurea mala. 78
Nyſa urbs condita ab Oſiride: 8

O.

Oceanus generator Deorum. 3
Olla ærea à Cadmo Minervæ oblata. 45
Olympica certamina unde dicta. 199
Olympica certamina quando & à quibus inſtituta. 199
Olympicorum certaminum inſtitutionis variæ opiniones. 200
Olympicis ludis primus Apollo vicit Mercurium curſu. 201
Olea arbor circumflexa ab Hercule. 231
Oreſtis de oſſibus ænigma. 160
Oreſtes matrem occidit. 275

Orgia.

INDEX.

Orgia. 168
Orgia à quibus prohibita. 168
Orpheus primus Græcorũ vates Theologus. 62
Orpheus primus author religionis apud Græcos. 12
Orpheus morborum remedia tradidit. 125
Orphei opera. 125.210
Orphica. 166
Orphei obitus. 17
Orphei morti allegoria afficta. 175
Orpheo non antiquior ſcriptor Græcus: 210
Orus vltimus deorum Aegypti. 14
Orus vlciſcitur patris Oſiridis mortem. 10
Orus ab Iſide in lucem reſtitutus & immortalis redditus. 14
Orus Apollo eſt. 1
Oro ſeu Solis Thebæ conditæ in Ægypto. 2[illegible]
Os Pelopis ab Vlyſſe inventum. 276
Os pelopis tertium requiſitum ad Troiam. 27[illegible]
Oſchophoria. 10
Oſiris quid. 3.12
Oſiris Dionyſus eſt. 4
Oſiris & Iſis Saturni filij: 4
Oſiridis facta & peragratio orbis. 6
Oſiris quid docuit mortales. 7
Oſiris cupidus viſus. 7
Oſiris ad Indos penetravit. 8
Oſiridem & Iſidem eſſe in vno ſubiecto. 9
Oſiridis expeditio quid ſignificet. 9
Oſiris iuſtè regnans à Typhone fratre impio interemptus. 10
Oſiris à Typhone in 26. partes diſſectus. 10
Oſiridis partes præter pudendum recollectæ ab Iſide. 10
Oſiris ab Ægyptijs Sacerdotibus honoratus. 10
Oſiris vt deus coli mandatur. 10
Oſiris frater dicitur Apollinis & Iſidis. 7
& pater Ori. 10
Oſiris filius Saturni. 17
antiquior: 18
cur. 19
Oſiridis columna. 17
Oſiris vniverſum peragravit orbem. 17
Oſiris ad populos Arcto ſubiectos pervenit. 18

P.

Pactolus aurifer. 257
Pallas quid. 3
Pallas cum Prometheo & Vulcano ara communis. 85
Pallas Iovis filia abſq; matre: 115
Pallas Amazonum dux. 149
Pallas militiæ & artibus dedita. 198
Palladium ſecundum requiſitum ad Troiam delendam: 269
Palladium quid & vnde ſit. 270
Palladium fictitium. 271
Palladium vbi manſerit. 271
Palladium à quibus in Italiam allatum

INDEX.

tum. 27
Palladium qui Troiana vrbe abſtulerunt. 271
De Palladio contentio inter Vlyſſem & Aiacem. 272
Palladium quid denotet. 272
Palladium tres vrbes perdidit 271
Palici fratres ex terra editi: 162
Panos vrbs Chemnis in Thebaida: 7
Pecunia vnde primitus dicta: 86
Perſei ortus. 154
Perſeus Iouis filius. 154
Peleus pater Achillis. 260
Peleus quomodo Thetin iniuit. 260
Pelias haſta Achillis. 261
Pelops Tantali filius. 273
Pelops bis pubeſcent. 274
Pelopis opes ex metallis. 275
Petræ Cyaneæ Iaſoni primò adeundæ. 64
Pharmaca quaterna Iaſoni data à Medea. 64
Phallica. 170
Phaſis aurifer fluuius. 72
Phœnix Neptuni filius. 110
Philoſophicus fœtus ſolus ſub igne nutritur. 177
Phrygia vnde dicta. 257
Phryxi aries quid fuiſſe explicetur: 257
Pictura, muta poëſis. 210
Planetarum ſimulacra quid ſignificent in chymia vera: 191
Planetarum nominibus & ſignis nihil Vulgare in chymia intelligi. 191
Pluto & eius allegoria: 107
Poëtarum antiquiſſimorum intentio primaria. 59
Poetæ prohibentur famam lædere ciuium apud Romanos. 255
Poetis apud Græcos fingere quælibet permiſſum 255
Poetæ de diis fingunt quid velint apud Romanos. 255
Poëſis capiti polypi ſimilis. 147
Poetica pictura loquens. 210
Pomum aureum Eridos. 86
Pomum aureum dandum pulcherrimæ. 260
Pollux & Helena ex vno ouo nati: 158
Proculi cæſaris facta virilia. 222
Prometheus imperauit parti Ægypti. 8
Prometheus ab Hercule conſulitur. 78
Prometheus quis. 85
Prometheo cum Vulcano & Pallade ara communis. 85
Prometheus ab Hercule liberatus: 239
Protheus Neptuni filius. 110
Proſerpina: 163
Pſammiticus Ægypti rex primus exteros admiſit. 28
Pudenda Oſiridis in fluuium proiecta. 11
Pyramidum Ægypti authores. 57
Pyramides Ægypti. 50
Pyramides cur, vbi, à quibus, quando extructæ ſint: 50
Pyramides inter mundi miracula ſola perdurarunt. 51

Pyramides cur extructæ credantur. 51
Pyrithous in ſaxo ſedens apud inferos relictus ab Hercule. 241
Pyriſous Achilles dictus. 265
Pyrrhus rubeo capillitio. 26
Pythagoras ex Ægypto in Græciam quando rediit. 28
Pythia certamina. 202
Pythia in Apollinis honorem inſtituta & cur & à quibus celebrata. 202. 203
Python ſeu Typhon quis ſit in chymia: 204

Q.

Quinquaginta puellæ vna nocte ab Hercule gravidæ factæ: 222

R.

Reges primi. 1
Regnum Pelopidarum vnde. 275
Remedia data Iaſoni à Medea quid ſignificent. 76
Reſponſio ad calumniantes chymiam. 103 107. 119
Rhea mater deorum. 172
Rheſus rex trucidatus ob equos. 278
Rhodiorum terra à ſerpentibus devaſtanda. 45
Romani Ægyptiorum deos receperunt. 172
Romanorũ legatio in Epidaurũ 173
Romæ gentilitiæ adſcititi auctores à diis oriundi 252
Romam æternæ aves ſibi vendicant. 253
Roma à concurſu audaciſſimorum hominum amplificata. 253
Roma à raptu Sabinarum mulierum ſtabilita. 253
Romulus à lupa nutritus, deus ſtatuitur. 252
Romulus ex Venere & Marte diis originem ducit. 252

S.

Sabacchus rex Ægypti regno ſe abdicavit. 27
Sacerdotes Ægyptii cur tertiam partem agrorum habuerint. 29
Sacerdotes Ægyptios ſecretiora habuiſſe. 31
Samothracum deorum nomina. 138
Saturnus quos genuit. 4
Saturnus Oſiridis pater, deorum iunior. 17
Saturnus & Rhea. 99
Saturni hieroglyphica. 99 100 101. 102
Saturni allegoriæ ad Chymiam: 103
Saturnalibus cur domini ſerviant ſervis: 104
Satyri ſecuti Oſiridem. 7
Saxo occiſus Argus a Mercurio: 109
Secreta revelantium pœna. 134
Segetum ſatio nota ante deluvium: 5
Senex fit iuvenis à Medea. 76
Serapis quando dictus 30
Sethon rex Ægypti Vulcani Sacerdos: 16
Seſoſtris Aegyptii regis opera. 26 7
Sileni Alcibiadis. 90
Simandii regis Aegypti ſtupenda opera. 23. 24
Sol rex Aegyptiorum creditus. 4
Soles quinque Ciceroni. 121

Sol

INDEX.

Sol Cæli quis dici poſſit. 122
Sol lapis Anaxagoræ dictus. 122
Solis imago geſtata in Eleuſinijs: 187
Stellis certis cur certæ vires aſſcribantur. 224
Sterculius quis: 227

T.

TAntalus apud inferos cruciatus. 273
Tantalus filium Pelopem dijs appoſuit comedendum. 273
Tantali pœna. 274
Tantalus punitus quia ſecreta aperuerit. 274
Taurus quid philoſophicè denotet. 35
Taurus draconis pater & draco tauri pater in Eleuſinijs habetur. 188
Taurus in chymicis quid. 18
Taurus furioſus Cretæ captus ab Hercule. 13
Terra mater omnium divitias largiens. 2
Tempus inter Alexandrum Magnum & Oſiridem: 113
Tempus a Solis ſeu Ori regno ad Alexandrum. 1
Tẽpus navigationis Argonauticæ. 76
Terrigenarum ab Iaſone vnus petitus lapide. 6
Thebaidis incolarum iuſiurandum per Oſiridem 11
Thebæ Ægyptiæ centiportæ ampliſſimæ. 22
Thebarum ornatus & divitiæ. 22
Thesmophoria. 176
Theſeus eductus ex inferis ab Hercule. 241
Theſeus an rex Athenienſium, quo tempore vixerit. 243
Thyeſtes quæſivit Pelopis agnum. 275
Tithoni filius ab Hercule occiſus. 239
Trieterica. 16
Triptolemus à Cerere enutritus ſub igne. 176
Triptolemus comes itineris Oſiridis, triticum ſerere docuit. 7
Triton Neptuni filius. 110
Troia Herculis & hic Oſiridis tempore fuiſſe fingitur. 11
Troiæ fundatores fabuloſi: 245
Troiæ mænia Apollinis lyra extructa. 246
Troiæ mœnia à Vulcano fabricata. 245
Troia non diu ſtetiſſe ſcribitur. 247
Troiæ reges & defenſores fabuloſi. 247
Troiani omnes denominationis Græcæ ac linguæ diverſæ. 248 249
Troiani omnes interciderunt præter paucos. 249
Troiæ oppugnationis cauſa ſunt ficticiæ. 249
Troiæ oppugnationis cauſa ſunt pomum & ovum 249
Troiani excidij tempus incertum, quia nunquam fuit. 250
Troiæ deletio quando præſumitur contigiſſe. 251
Troia vbi fuerit. 254
Troiæ an extent rudera & cuius. 256
Troiæ capiendæ conditiones. 259
Troiæ per deletionem quid intelligatur: 265

INDEX.

Typhon ex percuſſu terræ natus. 116
Typhon quid. 3.12. 3.12
Typhon & Echidna quorum parentes. 144

V.

VAs perforatum à ſacerdotibus replendum. 46
Vellus aureum quid denotârit: 74
Venus aurea Ægypti. 52
Venus monſtrum ſine vitio. 11
Venus Saturni filia. 11
Venus emergens Apellis. ibid.
Venus amica naturæ dea credita. 11
Veneres plures cur ſtatuantur. 11
Veritas Saturni vel Temporis filia. 11
Veritas à collo iudicis Ægypti pendit. 24
Veſtæ ſacer ignis. 196
Vitrum in Ægypto antiquis temporibus. 49
Vlyſſes quid ſignificet. 262
Vlyſſes Helenam protexit. 272
Vrnæ 360. *lacte repletæ:* 1
Vulcanus quid: 3
Vulcanus inventor ignis. 4
Vulcanus regnavit in Aegypto: 4
Vulcani inventa. 4
Vulcanus quid denotet. 5
Vulcanus cur primus dicitur regnaſſe apud Aegyptios: 5
Vulcani ſacerdos rex Aegypti Sethon: 16
Vulcani in luco Iſis ſepulta. 11
Vulcanus de Seſoſtri quæ prædixerit patri eius. 26
Vulcani in templo quæ ſtatuæ. 27
Vulcani templum primarium Memphi. 28
Vulcani Sacerdotes reges Aegypti curerant. 28
Vulcanus & Mercurius hieroglyphicorum interpretes veri: 41
Vulcani officina ab Iaſone primò petita. 63
Vulcano cum Prometheo & Pallade ara communis. 85
Vulcanus Hermiones monile fecit. 117
Vulcanus Iovis filius & eius allegoriæ: 118
Vulcanus in Aegypto deorum præcipuus. 17
Vulcani opus Crotalum. 228

X.

XAnthus fluvius Troadis. 278
Xanthi fluvij vis. 278
Xanthus equus Neptuni Peleo datus. 278

FINIS.